

Kanton Sarajevo
Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo

Izvještaj o razvoju Kantona Sarajevo za 2023. godinu

Direktor:
Faruk Muharemović, Mr.dipl.ing.arh.

Sarajevo, septembar 2024. godine

ZAVOD ZA PLANIRANJE RAZVOJA KANTONA SARAJEVO
www.zpr.ks.gov.ba

DIREKTOR

Faruk Muharemović, Mr.dipl.ing.arh.

KOORDINACIJA I OBRADA

Sektor za planiranje društveno-ekonomskog razvoja

RADNI TIM

Ermina Ćatić, dipl.ecc.

Emina Kašmo, dipl.ecc.

Ajla Husić, MA ecc.

Ilda Tanjo, MA biologije-ekologije

Nihada Smajić, ekonomski tehničar

Mirna Lujnović MA biologije-ekologije

Edin Trgo, elektrotehničar elektronike

Članovi KOR-a

Ermina Ćatić, Zavod za planiranje razvoja KS

Emina Kašmo, Zavod za planiranje razvoja KS

Ilda Tanjo, Zavod za planiranje razvoja KS

Ajla Husić, Zavod za planiranje razvoja KS

Nihada Smajić, Zavod za planiranje razvoja KS

Selma Kraubalt, Ministarstvo pravde i uprave

Smaragda Lučkin, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku raseljena lica i izbjeglice

Ezudin Kurtović, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo

Azemina Njuhović, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade

Emir Hota, Ministarstvo saobraćaja

Ajla Smajić-Atović, Ministarstvo za boračka pitanja

Arina Bejdić-Kršo i Amela Ferhatović, Ministarstvo zdravstva

Nedžad Borišić, Ministarstvo kulture i sporta

Azra Agić i Amila Jamaković, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša

Adnan Babić, Ministarstvo privrede

Amina Močević, Ministarstvo finansija

Amira Silajdžić, Ministarstvo unutrašnjih poslova

Emir Bubalo, Zavod za informatiku i statistiku KS

Muamer Mahmutović, Privredna komora KS

Harun Rizvanbegović, SERDA

Sadržaj

Uvodne napomene	5
Izvršni sažetak	6
I Makroekonomski pokazatelji	13
1. Kanton Sarajevo u Federaciji BiH	13
2. Nivo razvijenosti KS u FBiH i općina u KS	14
3. Demografske karakteristike	16
3.1 Stanovništvo i gustina naseljenosti	16
3.2 Starosna struktura stanovništva	19
3.3 Vitalne karakteristike stanovništva	20
4. Ekonomski razvoj	21
4.1 Makroekonomske karakteristike	21
4.1.1 Tržište rada	21
4.1.2 Vanjskotrgovinska razmjena	29
4.1.3 Investicije	31
4.2 Registrovani poslovni subjekti	33
4.2.1 Analiza po djelatnostima	33
4.3 Komunalna privreda	36
4.3.1 Poslovanje kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća	36
5. Društveni razvoj	38
5.1 Obrazovanje	38
5.2 Socijalna zaštita	42
5.2.1 Boračka zaštita	46
5.2.2 Socijalno uključivanje	47
5.3 Zdravstvo	49
5.4 Kultura	53
5.5 Sport	54
5.6 Civilna zaštita	55
5.7 Sigurnost građana	56
6. Javna infrastruktura	57
6.1 Vodosnabdijevanje	59
7. Zaštita okoliša	60
7.1 Institucionalni i zakonodavni okvir	60
7.2 Zrak	61
7.3 Voda	63
7.3.1 Snabdijevanje vodom i zaštita izvorišta	63
Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Vodostan“	64
7.3.2 Odvodnja otpadnih i oborinskih voda i uređenje vodotoka	65
7.3.3 Poplave	65
7.4 Otpad	66
7.5 Prirodno naslijeđe	66
7.6 Energijska efikasnost	67
7.7 Okolinske dozvole i strategijske procjene uticaja na okoliš	67
8. Analiza budžeta i javne administracije	68
8.1 Analiza javnih prihoda i rashoda	68
8.2 Program javnih investicija	69
II Implementacija Strategije	71
9. Struktura strategije	71
10. Kratki sažetak Akcionog plana Strategije razvoja Kantona za 2023-2025. godinu	73
11. Ukupan pregled provedbe strategije za 2023. godinu	76
12. Pregled provedbe po ciljevima i prioritetima za 2023. godinu	79
13. Pregled finansijskih ulaganja za 2023. godinu	94
ANEKS	97
Pregled tabela	156
Pregled grafova	157
Web stranice korištene u izradi Izvještaja	158

Klasifikacija djelatnosti (KD 2010)

- A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov
- B Vađenje ruda i kamena
- C Prerađivačka industrija
- D Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
- E Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnost sanacije okoliša
- F Građevinarstvo
- G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala
- H Prevoz i skladištenje
- I Djelatnost pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)
- J Informacije i komunikacije
- K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
- L Poslovanje nekretninama
- M Stručne, naučne i tehničke djelatnosti
- N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
- O Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje
- P Obrazovanje
- Q Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite
- R Umjetnost, zabava i rekreacija
- S Ostale uslužne djelatnosti
- T Djelatnost domaćinstava kao poslodavaca; djelatnost domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
- U Djelatnost vanteritorijalnih organizacija i tijela

Uvodne napomene

Izveštaj o razvoju Kantona Sarajevo pripremljen je prema Programu rada Zavoda za planiranje razvoja KS za 2023. godinu i u skladu je sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH.

Osnovni cilj je da prezentira cjelovit pregled situacije i napretka KS u 2023. godini. Izveštaj treba da posluži Vladi KS kao putokaz u procesima u narednom periodu.

Izveštaj je sveobuhvatan, analizira ekonomski, društveni, infrastrukturni i okolišni aspekt razvoja, u periodu od 2019. do 2032. godine. To je svojevrsna situaciona analiza koja se naslanja na Strategiju razvoja KS i time obezbjeđuje kontinuitet u analizi i izvještavanju sveukupnog razvoja. Urađen je prema preporučenoj metodologiji „Godišnji izvještaj o razvoju s izvještajem o provedbi strategije, prijedlog minimalnog sadržaja izvještaja“, ILDP, 2017.

Izveštaj se sastoji od dva dijela. Prvi prikazuje nivo razvijenosti Kantona Sarajevo u FBiH, analizira makroekonomske karakteristike, poslovne subjekte i komunalnu privredu, osnovne karakteristike obrazovanja, socijalne zaštite, zdravstva, kulture, sporta, civilne zaštite i sigurnosti građana, kao i javnu infrastrukturu i zaštitu okoliša.

Drugi dio predstavlja implementaciju projekata i aktivnosti iz Strategije u 2023. godini, trend mjerljivih indikatora postavljenih na nivou strateških ciljeva i prioriteta za 2019., 2020., 2021., 2022. i 2023. godinu i implementaciju po strateškim ciljevima i prioritetima.

Na kraju u Aneksu je dat tabelarni pregled planiranih i realizovanih aktivnosti po strateškim ciljevima, prioritetima, mjerama, projektima, kao i nosiocima implementacije, strukturi i izvoru finansiranja i vrijednosti planiranih i realizovanih sredstava u 2023. godini.

Postupku izrade Izveštaja prethodile su faze prikupljanja podataka o provedenim aktivnostima, njihovoj finansijskoj strukturi, izvoru sredstava, odnosno implementaciji Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. za 2023. godinu.

Izveštaj se zasniva na relevantnim statističkim podacima publikovanim od strane Federalnog zavoda za statistiku, Zavoda za informatiku i statistiku KS, JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, kao i Izveštajima o radu ministarstava Kantona Sarajevo, Zavoda za javno zdravstvo KS, Zavoda zdravstvenog osiguranja KS i Federalnog zavoda za programiranje.

Poseban doprinos pripremi Izveštaja o razvoju dali su članovi Kantonalnog odbora razvoj za implementaciju Strategije razvoja KS 2021-2027.

Izvršni sažetak

I Makroekonomski pokazatelji

Ekonomski razvoj

- Kanton Sarajevo na području Federacije BiH se pokazuje kao značajno područje koncentracije ekonomskih potencijala (stanovništvo, zaposlenost, nezaposlenost), kao i efekata razvijenosti (stepen zaposlenosti, obim vanjsko-trgovinske razmjene). To je najveći obrazovni, zdravstveni i turistički centar u Federaciji BiH. Prema indeksu razvijenosti od 2,02 Kanton Sarajevo je iznad prosjeka razvijenosti Federacije BiH i rangiran je na prvo mjesto u Federaciji BiH.
- Sredinom 2023. godine na području Kantona Sarajevo živi 420.287 stanovnika, od kojih je 277.742 radno sposobno. U strukturi radne snage učešće zaposlenih u 2023. godini je 75,7%, ili 2% više nego prethodne godine, dok je učešće nezaposlenih bilo 24,3% ili 7,7% manje nego u 2022. godini.
- Stepenn registrovane zaposlenosti ukupnog stanovništva u KS u 2023. godini je 38% i u odnosu na 2022. bilježi porast za 1,8%.
- Stopa nezaposlenosti aktivnog stanovništva u Kantonu Sarajevo, u 2023. godini je iznosila 24,3%, i u odnosu na 2022. godinu smanjena je za 6,8%.
- U 2023. godini djelatnosti sa lokacijskim kvocijentom iznad 2, koji pokazuje veći stepen specijalizacije i razvoja sektora (zaposlenosti), jedino je djelatnost informacije i komunikacije (J)
- U toku 2023. godine ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona Sarajevo ostvaren je u vrijednosti preko 1,8 milijardi, što je za 7,6% manje u odnosu na 2022. godinu. U istom periodu ostvaren je uvoz u vrijednosti preko 6 milijardi KM, što je za 2,3% manje u odnosu na 2022. godinu.
- Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u 2022. godini na području Kantona Sarajevo iznose 1 milijardu i 184 miliona KM, što je povećanje za 16,8% u odnosu na 2021. godinu.
- Na području Kantona Sarajevo djeluje 43.971 registrovanih poslovnih subjekata (pravna i fizička lica) što je više za 0,7% u odnosu na 2022. godinu kad je broj registrovanih poslovnih subjekata bio 42.494. Na području Federacije BiH broj poslovnih subjekata u 2022. godini također bilježi povećanje sa 151.567 u 2022. godini na 151.746 poslovnih subjekata u 2023. godini.
- Prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, u decembru 2023. godine, registrovano je ukupno 141 poslovne jedinice (hoteli, moteli, domaćinstva, pansioni i ostala prenoćišta) sa smještajnim kapacitetima, što je veće za 10,2% u odnosu na prethodnu godinu. Kanton Sarajevo u 2023. godini posjetilo je ukupno 717.362 turista i bilježi rast za 26,2% više posjeta nego u prethodnoj godini. Sve općine bilježe značajno povećanje broja posjeta turista, osim općina Vogošća i Hadžići gdje je zabilježeno smanjenje broja turista.
- Komunalna preduzeća u KS u 2023. godini ostvarila su ukupan prihod od 396.227.681 KM koji je veći za 2,3% u odnosu na 2022. godinu. U istom periodu, ostvareni ukupni rashodi iznose 436.212.376 KM i veći su za 4,2% u odnosu na 2022. godinu. Dobit u poslovanju na dan 31.12.2023. godine iznosi 3.602.536 KM koju su ostvarila skoro sva kantonalna javna komunalna preduzeća, osim Vodovoda i kanalizacije, Gras-a, Rada, Pokopa i Komunalca a neto dobit ostvarena je u ukupnom iznosu od 2.925.020 KM. I dobit i neto dobit bilježe smanjenje u 2023. godini u odnosu na prošlu.

Društveni razvoj

- U Kantonu Sarajevo u 2023. godini, bilo je 77 predškolskih ustanova, dok je predškolskim obrazovanjem obuhvaćeno 7.679 djece Kantona Sarajevo. U odnosu na 2022. godinu u Kantonu Sarajevo u 2023.

može se uočiti da je broj predškolskih ustanova ostao nepromijenjen, a do povećanja je došlo kod broja djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem za 1,5%.

- Na početku 2023/2024. školske godine, na području Kantona Sarajevo djeluje 96 škola redovnog devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja sa 1.842 odjeljenja, koje pohađa 38.393 učenika i u kojima nastavu obavlja 3.148 (ukupan broj za redovnu, specijalnu i dopunsku nastavu) nastavnika. .
- Srednje obrazovanje se odvija kroz redovno srednje obrazovanje, specijalno srednje obrazovanje i vjerske škole. Na početku 2023/2024. školske godine, u Kantonu Sarajevo radi 42 škola srednjeg obrazovanja. Škole pohađa 15.008 učenika, nastavu obavlja 1.688 nastavnika (ukupan broj nastavnika). U toku školske 2023/2024. godine broj škola srednjeg obrazovanja u Kantonu Sarajevo u odnosu na 2022/2023. godinu se povećao za 2,4%, dok se broj odjeljenja smanjio za 0,1%, broj nastavnika bilježi povećanje za 2,2% a broj učenika za 2% u odnosu na školsku godinu prije.
- U Sarajevu u 2023/2024. školskoj godini djeluje 31 visokoškolske ustanove, a upisano je 25.041 studenata. Broj nastavnika koji obavlja nastavu je 2.345 i u odnosu na prethodnu godinu bilježi blago povećanje za 0,6%. Broj upisanih studenata se smanjio za 4,4%, a broj ustanova ostao nepromijenjen.
- U toku 2023. godine registrirano je ukupno 26.734 korisnika prava za koje se izdvajaju finansijska sredstva po osnovu zakona, što predstavlja 6,3% stanovnika Kantona Sarajevo. U odnosu na 2022. godinu, broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona smanjen je za 2,2%.
- Mjesečni prosjek realiziranih sredstava po korisniku u 2023. godini je 332,5 KM, a više od prosjeka je realizirano prema korisnicima zaštite porodice sa djecom (486,0 KM), prema korisnicima zaštite civilnih žrtava rata (290,6) i korisnicima socijalne zaštite (173,96) je manje od prosjeka. Godišnji prosjek realiziranih sredstava po korisniku u KS je 4.153,2 KM.
- Prema evidenciji Javne Ustanove Kantonalni centar za socijalni rad, u KS je u 2023. godini bilo 31.035 korisnika socijalne zaštite po kategorijama evidentiranim u nadležnim općinskim službama socijalne zaštite, što je više za 1,4% u odnosu na 2022. godinu.
- Visina prosječno mjesečnih realizovanih sredstava za korisnike socijalne zaštite u 2023. godini je 1.662.453 i u odnosu na mjesečni prosjek u 2022., veći je za 4,5% u odnosu na prethodnu godinu, ili ukupno u 2023. na godišnjem nivou je isplaćeno 19.949.436KM.
- Na području Kantona Sarajevo u 2023. godini evidentirano je prosječno mjesečno 3.877 korisnika u kategoriji civilnih žrtava rata koji su ostvarili prava na materijalne pomoći. U odnosu na 2022. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 3,2%. Najviše korisnika svoja prava ostvaruju u okviru porodične (1.371) i lične invalidnine (1.284).
- U Kantonu Sarajevo u 2023. godini evidentirano je 13.295 korisnika u kategoriji zaštite porodica sa djecom koji ostvaruju prava na materijalnu pomoć, te je na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 6.379.891 KM, što po korisniku iznosi 479,8 KM.
- Na temelju primjene Federalnih propisa i propisa Kantona Sarajevo ukupno je bilo 16.916 korisnika boračko invalidske zaštite, lične i porodične invalidnine. U odnosu na 2022. godinu, broj korisnika je smanjen za 1,9%.
- U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu je u 2023. godini koristilo 2.487 nezaposlenih lica, odnosno 4,9% od ukupno nezaposlenih lica u KS. Pravo na zdravstveno osiguranje koristilo je 40.032 lica (12,1% manje u odnosu na prethodnu godinu).
- U 2023. godini evidentno je smanjenje broja korisnika zdravstvenog osiguranja, dok je broj korisnika novčane naknade po osnovu nezaposlenosti u KS u odnosu na 2022. godinu se povećao za 0,4%.
- U 2023. godini je bilo 10.154 nezaposlenih mladih (životna dob od 15-30 godina starosti) sa učešćem od 19,8% u ukupnom broju nezaposlenih osoba. Ukupan broj nezaposlenih mladih u 2023. godini se smanjio za 8,7% kao i broj ukupno nezaposlenih za 7,7%.

- Vrijednost stope dojenačke smrtnosti je 6,5 promila u 2022. godini što je kategorija vrlo niskog dojenačkog mortaliteta.
- Ukupan broj oboljenja u Kantonu Sarajevo u 2022. godini je iznosio 656.067 što ukazuje na povećanje broja oboljelih za 138.005 u odnosu na 2021. godinu.
- Opšta/porodična/obiteljska medicina je osnovna disciplina u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i kamen temeljac mnogih zdravstvenih sistema u Evropi. Porodičnu medicinu u 2022. godini je pružalo ukupno 223 radnih timova, te na jedan radni tim u prosjeku dolazi 1.881 stanovnika KS, što je smanjenje u odnosu na situaciju u 2021. godini (217 timova porodične medicine, na jedan tim u prosjeku dolazilo 1.934 stanovnika KS).
- Ukupni posteljni kapaciteti zdravstvenih ustanova koje su pružale bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Kantona Sarajevo i stanovništvu Federacije BiH koje je gravitiralo Univerzitetskom kliničkom centru Sarajevo u 2022. godini iznosio je 2.114 postelja, dok je broj bolničkih postelja na 100.000 stanovnika u 2022. godini za Kanton Sarajevo iznosio je 503,9
- U Kantonu Sarajevo u 2022. godini u javnom sektoru zdravstvene djelatnosti bilo je ukupno 7.786 zaposlenih što je smanjeno za 0,6% u odnosu na prethodnu godinu.
- Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u odnosu na prethodnu godinu veći je za 3,8%, dok je broj stomatologa povećan za 0,7%. Broj pacijenata koji se dodjeljuju jednom doktoru porodične medicine je smanjen za 3,7% u odnosu na 2021. godinu. U 2022. godini evidentirano je, 0,7% manje stanovnika na jednog stomatologa nego što je to bio slučaj u 2021. godini.¹
- Prema evidenciji Zavoda zdravstvenog osiguranja KS na dan 31.12.2023. godine na obavezno zdravstveno osiguranje bilo je prijavljeno 429.924 osiguranih lica, što je za 0,4% više osiguranika u odnosu na stanje iskazano na isti dan prethodne godine.
- U strukturi osiguranih lica 320.030 su osiguranici (nosioci osiguranja) ili 74,4%, a članova porodica osiguranika je 110.759 ili 25,6%.
- Kapaciteti kulture nisu ravnomjerno raspoređeni na području Kantona Sarajevo. Najveća koncentracija objekata kulture se nalazi na području užeg centra Grada, tako da stanovništvo općina ima različite mogućnosti pristupima kulturnih sadržaja.
- Ministarstvo kulture i sporta je u 2023. godini radilo na jačanju sistema sportske djelatnosti, sa posebnim akcentom na vrhunski sport i sportski podmladak.
- Kantonalna Uprava za civilnu zaštitu se kao osnovni nosilac stručnih poslova u oblasti zaštite i spašavanja u Kantonu uspješno realizovala poslove i zadatke. U toku 2023. godine Profesionalna vatrogasna brigada (PVB) Sarajevo je imala ukupno 1.725 intervencije, od čega najveći broj požara 1.152, jedna eksplozija, 572 ostalih intervencija (raznih tehničkih intervencija, obezbjeđenja društvenih, političkih, kulturnih i sportskih manifestacija, koje su se održavale na području Kantona).
- Kriminalitet na području Kantona Sarajevo u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu posmatrano kroz statističke pokazatelje, karakteriše smanjenje broja događaja sa obilježjem krivičnog djela za 11 ili 0,3% i maloljetnih izvršilaca za 3 ili 5,9%, dok je povećan broj evidentiranih lica za 103 ili 4,4%, lica lišenih slobode za 165 ili 18,7%, povratnika za 39 ili 2,8%, kao i procenat naknadne rasvijetljenosti krivičnih djela za 12,1%.
- Na području Kantona Sarajevo registrovano je 3.869 događaja sa obilježjem krivičnog djela što je za 11 ili 0,3% manje nego u 2022. godini. Od ukupnog broja događaja sa obilježjem krivičnog djela, 1.849 je evidentirano po poznatom izvršiocu (ili 47,8% od ukupnog broja), a 2.020 po nepoznatom izvršiocu, od čega je 901 naknadno rasvijetljen.

¹ Podaci u prethodnih šest pasusa koji se odnose na zdravstvo nisu bili dostupni za 2023. godinu.

Javna infrastruktura

- Željeznice FBiH ostvarile su u 2023. godini najbolje financijske rezultate u posljednju 31 godinu. Ukupni prihodi kompanije u 2023. godini iznosili su 145 milijuna KM, a ukupni rashodi 127 milijuna KM. Ostvarena neto dobit iznosi 18 milijuna KM. Željeznice FBiH su u protekle dvije godine poslovale pozitivno.
- Gradsko prigradskim prevozom, na području sarajevskog kantona u 2023. godini, prevezeno je oko 53,5 miliona putnika, što je za 13,4% manje u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2022. godine. Strukturalno, najveći broj putnika koristio je tramvaj kao sredstvo javnog prevoza u posmatranom periodu. U 2023. godini dolazi do smanjenja prevezenih putnika ovim sredstvom (16%), zabilježeno je smanjenje i kod prevoza putnika trolejbusima i autobusima u odnosu na prethodnu godinu. Razlog smanjenja putnika je korištenje alternativnih prevoznih sredstava (romobili, bicikla i sl.) radi izbjegavanja gužve u saobraćaju zbog izgradnje i rekonstrukcije šina.
- Sarajevo je u 2023. godini imalo ukupno 1.362.007 putnika, što je tek 15.341 putnik manje ili 1,1% manje putnika nego 2022. godine (1.377.348 putnika), što je odličan rezultat s obzirom na to da je aerodrom izgubio bazu Wizz Aira koja je akumulirala oko 400.000 putnika. Sarajevo je imalo i 119,1% više putnika nego 2019. godine (1.143.680). Aerodrom je ostvario 13.899 operacija i 2.764,1 tonu carga u 2023. godini što je za 514,2 tone više nego 2022. godine i za 241,2 tone više ili 109,6% carga iz 2019. godine.
- Prema zvaničnim statističkim pokazateljima u odnosu na broj stanovnika, u Kantonu Sarajevo je priključeno oko 98% stanovnika na vodovodne sisteme. Dio stanovnika snabdijeva se iz vodovoda lokalnog značaja, a određeni broj individualno, putem manjih vrela i bunara. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo prati kvalitet vode za piće iz pedeset devet (59) većih vodovodnih sistema, shodno zakonu o komunalnim djelatnostima na području devet općina KS, dok bi ostale individualne vodovode trebali pratiti građani korisnici prema Zakonu o vodama², kojim se uređuje način upravljanja vodama unutar teritorije Federacije BiH.

Zaštita okoliša

- U oblasti zaštite okoliša u 2023. godini donesene su Odluke o Izmjenama i dopunama Kantonalnog plana zaštite okoliša Kantona Sarajevo (KEAP), Odluke o izmjenama i dopunama Odluka o donošenju planova upravljanja zaštićenim pejzažima „Bijambare“ i „Trebević“, te spomenika prirode „Vrelo Bosne“. Također, Vlada KS usvojila je Prednacrt Urbanističkog plana urbanog područja Sarajevo (Stari Grad, Centar Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža i Vogošća), Urbanističkog plana za urbano područje Trnovo, Urbanističkog plana za urbano područje Hadžići i Urbanističkog plana za urbano područje Ilijaš čiji su sastavni dijelovi odluke o provođenju planova.
- Posredstvom Zavoda za javno zdravstvo KS koji upravlja stanicama za automatski monitoring kvaliteta zraka u KS, provedene su nabavke jedne stanice koja će biti smještena u Hadžićima i savremenog analizatora za mjerenje PM10 i PM2,5 na Otoci, te je započeta laboratorijska analiza prisustva teških metala u PM10 česticama iz uzoraka uzetih na području Vogošće i Ilidže.
- Projekti Sufinansiranja gasnih priključaka koji se realizuje između Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS i JP „Sarajevogas“ i Sufinanciranja troškova ugradnje individualnih mjerila toplotne energije u objektima na sistemu daljinskog grijanja nastavljani su i u 2023. godini.
- U izvještajnoj godini finalizirana je „Strategija ograničenja korištenja uglja i ostalih čvrstih goriva u KS u periodu 2021.-2031“, dok njeno usvajanje nije realizovano u toku 2023. godine. Izrada Strategije je

² „Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06

uključila proračun ukupnih emisija i procjenu uticaja na kvalitet zraka svih individualnih ložišta na čvrsta goriva, analizu i davanje prijedloga za unapređenje kontrole emisija, unapređenje dimnjačarskog sektora, kontrolu i certifikaciju peći i goriva koja se koriste u KS, analizu izloženosti stanovništva, izazove, rizike i prepreke pri realizaciji Strategije, te opcije strateškog plana ograničenja korištenja čvrstih goriva za period 2022.- 2032. godina.

- U okviru projekta „Unapređenje kvaliteta zraka u FBiH i Kantonu Sarajevo“ u saradnji sa Uredom Svjetske banke pripremljeni su „Izveštaj o provođenju Plana interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka“, integralni stručni dokument „Funkcionalni pregled stanja sa preporukama za poboljšanje kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo“ i mobilna aplikacija za praćenje rezultata monitoringa kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo.
- U izvještajnoj godini započela je osmomjesečna izrada „Registra emisija i uspostava javnog informacionog sistema“. Registar emisija predstavlja zakonski instrument prikupljanja i objavljivanja podataka o zagađivanju zraka, te važnu podlogu za izradu atmosferskog modela disperzije i kategorizaciju područja prema kvalitetu zraka.
- U periodu od 2019. do 2022. godine, odvijala se prva faza radova u okviru projekta „Sanacija vodovodnog sistema“, finansiranog od strane EBRD-a. Tokom 2023. godine služba održavanja vodovodne mreže imala je veliki broj realizovanih eksternih naloga u smislu polaganja vodovodne mreže, izrade veza i prebacivanja priključaka što se odrazilo na smanjen učinak kada je u pitanju popravka evidentiranih kvarova. U 2023. godini počinje rekonstrukcija cjevovoda iz druge tranše.
- U izvještajnoj godini na PPOV Butile količina prečišćenog efluenta ispuštenog u rijeku Bosnu iznosila je 35.161.223 što je 2.930.101,91 m³ mjesečno. Produkcija biogasa u 2023. godini je iznosila 274.155 m³. Iz energije biogasa proizvodi se 85-87% korisne energije (oko 33% električne energije i 54% toplotne energije).
- U 2023. godini su nastavljene aktivnosti pretvaranja deponije „Smiljevići“ u RCUO, a iste su se odnosile na sanaciju klizišta uz internu saobraćajnicu kod platoa za inertni otpad, izradu Dopuna i korekcije Glavnog projekta HIS Višnjica iz 1998. godine, reviziju Dopuna i korekcije Glavnog projekta HIS Višnjica iz 1998. godine, otkup zemljišta, izradu Glavnog projekta za prekrivanje i zatvaranje ploha deponije „Smiljevići“, izgradnju plohe za odlaganja komunalnog otpada (37.000 m²), nabavku hemikalija za pogonski laboratorij, te monitoring uticaja na okoliš.
- Krajem februara 2023. godine otvoreno je reciklažno dvorište u Ilijašu na površini od 1.567,86 m², namijenjeno građanima za besplatno selektivno odlaganje sljedećih vrsta otpada: staklo, plastika, papir, drvo, električni-elektronski (EE) otpad, kabasti i građevinski otpad, automobilske gume i dr. Reciklažno dvorište se sastoji od sortirnice sa privremenim skladištem – ručno sortiranje, platoa za smještaj kontejnera za odlaganje opasnog otpada, platoa za smještaj kontejnera za odlaganje komunalnog otpada, platoa za smještaj kontejnera za odlaganje kabastog, građevinskog i metalnog otpada, kolska vaga, portirnica i manipulativna površina.
- U 2023. godini na nivou FBiH donesena su dva podzakonskih propisa za posebne kategorije otpada: Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/23) i Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/23).
- Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS, Kantonalni Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo i Prirodno-matematičkim fakultetom u Sarajevu su u 2023. godini nastavili sa aktivnostima na realizaciji projekta izrade „Elaborata/Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite prioriternih pojedinačnih spomenika prirodne baštine iz oblasti hidro-geološkog i geomorfološkog spomeničkog naslijeđa KS“, te je isti u završnoj fazi. U narednom periodu se očekuje priprema Stručnog obrazloženja za sve identifikovane

prioritetne pojedinačne prirodne vrijednosti i Stručnog obrazloženja za proglašenje prvih 20 prioritetnih pojedinačnih prirodnih vrijednosti.

- U okviru realizacije Projekta „Energijska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo“ koji se realizuje u saradnji sa EBRD-om, proveden je tender za 17 novih objekata na kojima će se implementirati mjere energijske efikasnosti.

Javne finansije³

- U periodu 01.01. do 31.12.2022. godine ostvareni su prihodi i primici u iznosu 1.202.987.364 KM, a izvršeni rashodi i izdaci u iznosu 1.147.273.868 KM. Na osnovu ostvarenih prihoda i primitaka i izvršenih rashoda i izdataka ostvaren je suficit u tekućoj godini u iznosu od 55.713.496 KM.
- U 2019., 2020., 2021. i 2022. godini najveći udio ostvarenih prihoda se ostvarivao preko poreznih prihoda, od 71,7% u 2019. godini do 80,1% u 2022. godini, a ostvareni prihodi od poreza su veći za 20,3% u odnosu na ostvarenje 2021. godine.
- U periodu od 01.01.do 31.12.2022. godine rashodi i izdaci, koji su izvršeni iz ostvarenih prihoda i primitaka, iznose 1.147.273.868 KM. Od 01.01 do 31.12.2022. godine je za 19,7%, veće od izvršenja rashoda u istom periodu 2021. godine.
- U strukturi rashoda, najveće učešće u ukupnim rashodima se odnosi na plaće i naknade troškova zaposlenih. Tekući transferi bilježe povećanje u procentualnom učešću u ukupnim godišnjim rashodima, sa 29,4% u 2021. godini na 29,5% u 2022. godini. Izdaci za otplatu dugova bilježe povećanje sa 15,8 miliona KM u 2021. godini na 34,3 miliona KM u 2022. godini, odnosno više od dva puta.

II Implementacija Strategije

- Izveštaj o implementaciji Strategije razvoja KS 2021-2027 godine prati efekte njene implementacije predstavljanjem postignutih rezultata (aktivnosti), odnosno uočenih problema u realizaciji, te pruža uvid u realizaciju četiri definisanih razvojnih strateških ciljeva. Izveštaj o implementaciji Strategije pruža uvid u realizaciju četiri definisana razvojna strateška cilja, uz praćenje efekata implementacije Strategije na stepen razvoja kantona.
- Programski okvir je osnova za praćenje implementacije Strategije razvoja KS 2021-2027.. koji razrađuje realizaciju 20 prioriteta kroz 67 mjera i 165 projekata i predviđa potrebna sredstva. Treba istaći da projekat uključuje niz različitih aktivnosti, koje su praktično podprojekti.
- Opća ocjena je da je kod strateškog cilja 1 u postizanju sedam prioritetnih ciljeva u 2023. godini zabilježeno smanjenje većine pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Poseban značaj i razvoj u odnosu na prethodne godine je u povećanju broja zaposlenih, plaća i smanjenju broja nezaposlenih.
- Opća ocjena je da kod strateškog cilja 2 u postizanju četiri prioriteta u 2023. godini zabilježeno smanjenje određenih pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Bitno za naglasiti je da raste broj učenika upisanih u predškolsko i osnovne škole
- Strateški cilj 3 u posmatranom periodu od 2019. do 2023. godine prema indikatorima ne bilježi značajne pozitivne pomake. Zaštita okoliša, prostora, prirodnih i infrastrukturnih resursa u poslijeratnom periodu nije bila prioritetno pitanje za tranzicijsku zemlju kakva je Bosna i Hercegovina, dok u posljednjih par godina svijest o zaštiti i poboljšanju okoliša iz godine u godinu se mijenja na bolje.
- U prvom prioritetu strateškog cilja 4 cilj je smanjiti korupciju i kriminalitet, povećati sigurnost građana, te osnažiti funkcioniranje pravne države. U 2023. godini učešće krivičnih djela prema nepoznatom izvršiocu u ukupnom broju počinjenih smanjen je za 5,7%, dok je broj prijavljenih slučajeva korupcije

³ Podaci o javnim finansijama za 2023. godinu nisu bili dostupni.

povećan za 96,1% u odnosu na 2023. godinu. Broj saobraćajnih nezgoda bilježi povećanje u odnosu na prethodni period za 10,0%. Broj intervencija Kantonalne uprave civilne zaštite smanjen je sa 2.149 u 2019. godini na 1.725 u 2023. godini, odnosno za 19,7%. Strateški cilj 4 u posmatranom periodu prema indikatorima bilježi uglavnom pozitivne pomake.

- Ukupna planirana vrijednost Strategije razvoja KS 2021–2027. je 2.031.781.102 KM. Od toga za realizaciju projekata Strateškog cilja 1. potrebno je 14,0% (285.056.000 KM), Strateškog cilja 2. potrebno je 21,2% (429.955.268 KM), Strateškog cilja 3. potrebno je 60,2% (1.224.109.834 KM) i Strateškog cilja 4. potrebno je 4,6% (92.660.000 KM).
- AP-om 2023-2025. planirana je implementacija projekata za koje su potrebna sredstva u iznosu od 1.305.593.028 KM što 64,3% ukupnog indikativnog finansijskog okvira Strategije (2.031.781.102 KM).
- Planiranim sredstvima u iznosu od 1.305.593.028 KM, za period 2023-2025. godina, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 3 (58,9%), zatim Strateškog cilja 2 (19,5%), te Strateškog cilja 1 (14,4%) i na Strateški cilj 4 (7,0%) od ukupnih sredstava za period Akcionog plana.
- Okvirna potrebna sredstva za realizaciju Strategije u 2023. procijenjena su na 513.126.236 KM. Vrijednost realizovanih projekata/aktivnosti iznosi 278.923.182 KM, odnosno 54,4%. Od ukupno realizovanih sredstava, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 2 (52,0%), zatim Strateškog cilja 3 (24,7%), Strateškog cilja 1 (20,1%), te na projekte Strateškog cilja 4 (3,2%).
- Sredstvima u 2023. godini, u odnosu na planirano, realizovalo se:
 - 84,6% sredstava planiranih za Strateški cilj 1,
 - 104,3% sredstava planiranih za Strateški cilj 2,
 - 25,4% sredstava planiranih za Strateški cilj 3,
 - 24,6% sredstava planiranih za Strateški cilj 4.
- Za 2021. 2022. i 2023. godinu implementacije Strategije utrošeno je preko 735,5 miliona KM, odnosno 36,2% od ukupno planiranih sredstava za cijeli period implementacije Strategije 2021-2027.
- Posmatrajući strukturu po strateškim ciljevima, od 285,1 miliona KM sredstava planiranih za Strateški cilj 1, u navedenom periodu je realizovano oko 98,8 miliona KM, odnosno 34,7%. Za Strateški cilj 2. do sada je utrošeno oko 208 miliona KM, što je 48,4% od ukupno planiranih sredstava (430 miliona KM). Za projekte/aktivnosti Strateškog cilja 3. utrošeno je oko 145 miliona KM, odnosno 11,8% od ukupno planiranih sredstava (1.224,1 milijarde KM), dok je od 92,7 miliona KM ukupno planiranih sredstava za Strateški cilj 4. do sada utrošeno oko 5 miliona KM, odnosno 5,4%.
- Od ukupno 513 miliona KM planiranih sredstava (Akcionni plan 2023-2025.), u 2023. je realizovano oko 279 miliona KM, odnosno 54,4%.
- Posmatrajući prema strukturi finansiranja u 2023. od ukupno realiziranih sredstava (oko 279 miliona KM), iz Budžeta KS je realizovano 172.863.405 KM, odnosno 62,0%, iz sredstava Općina u iznosu od 16.096.213 KM ili 5,8%, te 89.963.294 KM iz Drugih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti, fondovi, grantovi, donacije, krediti....) što je 32,3 % od ukupno realizovanih sredstava.

I Makroekonomski pokazatelji

1. Kanton Sarajevo u Federaciji BiH

Ekonomsku i društvenu poziciju Kantona Sarajevo velikim dijelom određuje činjenica da je Sarajevo glavni grad Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine. Glavni gradovi predstavljaju administrativno-političke centre, finansijske centre, obrazovno-naučno-istraživačke centre i centre kulturnog života države. Sarajevo je za BiH centar po svim prethodno nabrojanim osnovama. Budući da su u Sarajevu locirane ambasade, konzulati, poslovna predstavništva inostranih kompanija i uredi međunarodnih organizacija (Svjetska banka, MMF, različite organizacije Ujedinjenih nacija) efektivna tražnja na području Kantona Sarajevo je znatno veća u poređenju sa ostalim kantonima i regijama u BiH.

Tabelarni pregled ilustruje osnovne potencijale Kantona i Federacije BiH, te daje komparaciju Kantona u odnosu na FBiH.

Tabela 1. Osnovni pokazatelji Kantona Sarajevo i FBiH 2023.

Pokazatelji	Kanton Sarajevo	Federacija BiH	Odnos KS i FBiH
Površina	1.277,30	26.110,10	4,9
Broj stanovnika	420.287	2.150.054	19,5
Gustina naseljenosti	329	82,3	398,3
Stanovništvo ispod 15 godina	65.623	292.573	22,4
Radni kontingent (15-65 godina)	277.742	1.475.596	18,8
Stanovništvo iznad 65 godina	76.922	381.855	20,1
Stopa nataliteta (na 1.000 stanovnika)	9,4	7,5	1,9
Stopa mortaliteta (na 1.000 stanovnika)	9,8	9,5	0,3
Stopa prirodnog priraštaja (na 1.000 stanovnika)	-0,4	-1,9	21,1
Broj zaposlenih	159.636	535.659	29,8
Broj nezaposlenih	53.062	271.904	19,5
Radna snaga	212.698	423.216	50,3
Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva (%)	38,0	24,9	152,5
Stepen zaposlenosti radnog kontingenta (%)	57,5	10,3	560,5
Stopa nezaposlenosti (%)	24,9	33,7	38,8
Registrirani poslovni subjekti	43.971	155.746	28,2
Prosječna neto plaća u KM	1.558	1.261	123,6
Ostvarene investicije (u 000 KM)	1.184.649	4.641.253	25,5
Broj turista	717.362	1.262.158	56,8
Vrijednost uvoza (u 000 KM)	6.852.200	19.733.306	34,7
Vrijednost izvoza (u 000 KM)	1.829.116	11.163.654	16,4
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom (%)	26,7	56,6	47,2
Broj učenika osnovnih škola (školska 2023/2024.)	38.393	166.817	23
Broj učenika srednjih škola (školska 2023/2024.)	15.008	70.356	21,3
Broj studenata (školska 2023/2024.)	25.041	51.940	48,2

Izvor: Analitičko dokumentaciona osnova Zavod za planiranje razvoja KS. Podaci se odnose na 2023. godinu, ako nije drugačije naznačeno.

Kanton Sarajevo, površinom od 1.277,3 km² jedan je od prostorno manjih kantona na području Federacije BiH, zauzima svega 4,9% teritorije Federacije BiH. Sredinom 2023. godine na području Kantona živi 420.287 stanovnika, što je 19,5% populacije Federacije BiH.

Sarajevski kanton, sa prosječnom gustom naseljenosti od 329 st/km², oko 3,9 puta je iznad prosječne gustine naseljenosti Federacije BiH i njen je najgušće naseljen kanton.

Stop nataliteta KS veća je u odnosu na FBiH oko veća za oko 2 promila, dok je stopa mortaliteta veća za 0,3 promila. Stopa prirodnog priraštaja u Kantonu Sarajevo je negativna i iznosi -0,4 promila, dok u FBiH iznosi -1,9 promila.

Krajem 2023. godine u Kantonu je bilo 159.636 zaposlena lica, što je najveća koncentracija (29,8%) radnih mjesta u FBiH. Stepenn zaposlenosti ukupnog stanovništva Kantona je 38% što je za oko 13,1% veće od ostvarenog stepena u FBiH.

U istom periodu, na području Kantona bilo je 53.062 nezaposlenih, što je 19,5% nezaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine. Stopa registrovane nezaposlenosti u Kantonu iznosi 24,9% i manja je od registrovane u FBiH za oko 8,8%.

Na području Kantona Sarajevo ostvareno je 25,5% ukupnih investicija u FBiH.

Ukupno registrirani poslovni subjekti na području Kantona, njih 43.971, predstavljaju 28,2% poslovnih subjekata Federacije.

U 2023. godini u Kantonu Sarajevo boravilo je 717.362 turista, što predstavlja 56,8% ukupnog broja turista koji su posjetili Federaciju BiH (1.262.158 turista).

U toku 2023. godine u Kantonu Sarajevo ostvaren je uvoz u vrijednosti od oko 7 milijardi KM, što je 34,7% ukupnog uvoza Federacije BiH, koji iznosi oko 19 milijardi KM. U istom periodu ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona Sarajevo ostvaren je u vrijednosti od 1,8 milijardi KM, odnosno 16,4% ukupno ostvarenog izvoza Federacije BiH koji je iznosio 11,1 milijardu KM. Stepenn pokrivenosti uvoza izvozom u Kantonu Sarajevo je 26,7%, i manji je od ostvarenog stepena u Federaciji BiH koji iznosi 56,6%.

Na početku 2023/2024. školske godine, na području Kantona Sarajevo je 38.393 učenika osnovnog obrazovanja, što je 23% od ukupnog broja učenika osnovnog obrazovanja Federacije BiH (166.817). Škole srednjeg obrazovanja pohađa 15.008 učenika, što je učešće od 21,3% u Federaciji BiH. Na području Kantona Sarajevo upisano je 25.041 studenata, što je 48,2% od ukupnog broja studenata Federacije BiH.

2. Nivo razvijenosti KS u FBiH i općina u KS

Prema svim raspoloživim pokazateljima, Kanton Sarajevo u okviru Federacije Bosne i Hercegovine, a i države BiH, predstavlja značajno područje koncentracije osnovnih ekonomskih potencijala (stanovništvo, zaposlenost, nezaposlenost), kao i efekata razvijenosti (stepenn zaposlenosti, obim vanjsko-trgovinske razmjene). Najveći bruto domaći proizvod po stanovniku u Federacije BiH se ostvaruje u Kantonu Sarajevo. To je najveći obrazovni, zdravstveni i turistički centar u Federaciji BiH.

Sumarni prikaz relativnih nivoa razvijenosti kantona u odnosu na prosječnu razvijenost Federacije BiH da će se preko indeksa razvijenosti. U tabeli su dati indeksi razvijenosti za kantone i Federacije BiH, na osnovu koji su kantoni i rangirani u odnosu na Federaciju BiH.

Metodologija proračuna indeksa razvijenosti u Federaciji utvrđena je prema „Uredbi o izradi indeksa razvijenosti u Federaciji Bosne i Hercegovini“ (Službene novine FBiH broj 17/19).

Prema indeksu razvijenosti u Federaciji, kategorizacija jedinica lokalne samouprave (JLS) radi se u pet skupina, a kantona u tri skupine, pri čemu viši broj skupine znači nižu razinu razvijenosti.

Tabela 2. Kategorizacija kantona i JLS

Skupina	Vrijednost JLS indeksa	Skupina	Vrijednost indeksa na nivou kantona
I	>1,25	I	>1,25
II	<1,00, 1,25>	II	<0,60, 1,25>
III	<0,75, 1,00>	III	<0,60
IV	<0,60, 0,75>		
V	<0,60		

Tabela 3. Nivo razvijenosti Federacije BiH po kantonima u FBiH 2023 (FBiH=1,00)

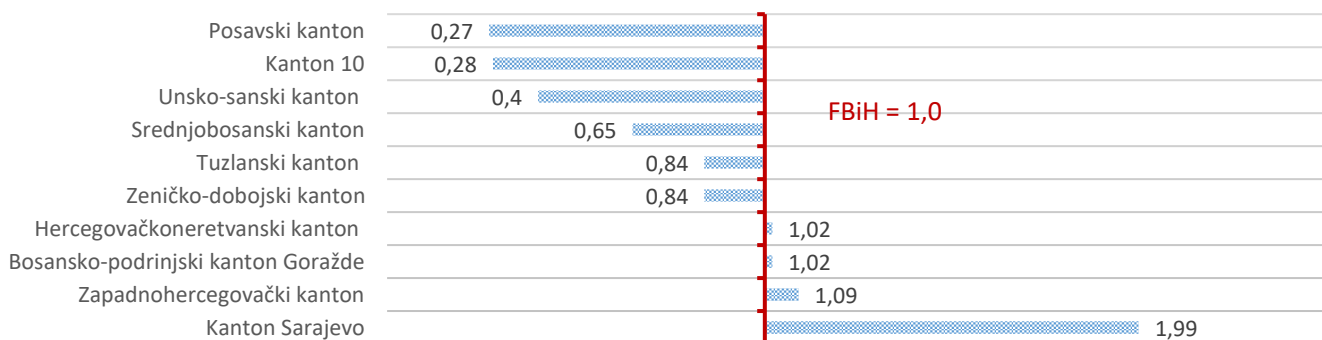
Naziv	Prihod od poreza na dohodak pc 2023	Stepen zaposlenosti 2023	Kretanje stanovništva 2013-2023	Učešće starog stanovništva 2013-2023	Stepen obrazovanja radne snage 2023	Indeks 2023	Rang	Grupa
Kanton Sarajevo	2,82	2,33	1,83	0,90	1,60	1,99	1	I
Zapadnohercegovački kanton	0,74	0,86	1,07	0,91	1,90	1,09	2	II
Hercegovačkoneretvanski kanton	1,15	1,2	0,76	0,57	1,29	1,02	3	II
Bosansko-podrinjski kanton Goražde	1,54	1,78	0,06	0,30	1,09	1,02	4	II
Zeničko-dobojski kanton	0,62	0,89	0,89	1,24	0,74	0,84	5	II
Tuzlanski kanton	0,71	0,88	0,98	0,98	0,70	0,84	6	II
Srednjobosanski kanton	0,27	0,56	0,85	1,24	0,58	0,65	7	II
Unsko-sanski kanton	0,12	0,0	0,75	1,43	0,00	0,4	8	III
Kanton 10	0,0	0,08	0,11	0,00	1,22	0,28	9	III
Posavski kanton	0,04	0,15	0,00	0,73	0,60	0,27	10	III

Izvori: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH u 2023. godini

Po rang u razvijenosti Kanton Sarajevo je i dalje na prvom mjestu, dok je na posljednjem, 10. mjestu, Posavski kanton. Prema indeksu razvijenosti Kanton Sarajevo je dva puta veći od prosjeka razvijenosti Federacije Bosne i Hercegovine. Također, Zapadnohercegovački i Bosansko-podrinjski kanton Goražde bilježe veći indeks u odnosu na Federaciju.

Vrijednost indeksa na nivou kantona iznad 1,25 (grupa I) jedino je zabilježen u Kantonu Sarajevo, dok u III grupu (najmanje razvijeni kantoni) spadaju: Unsko-sanski kanton, Posavski kanton i Kanton 10.

Indeks razvijenosti kantona u FBiH u 2023.

Graf 1.

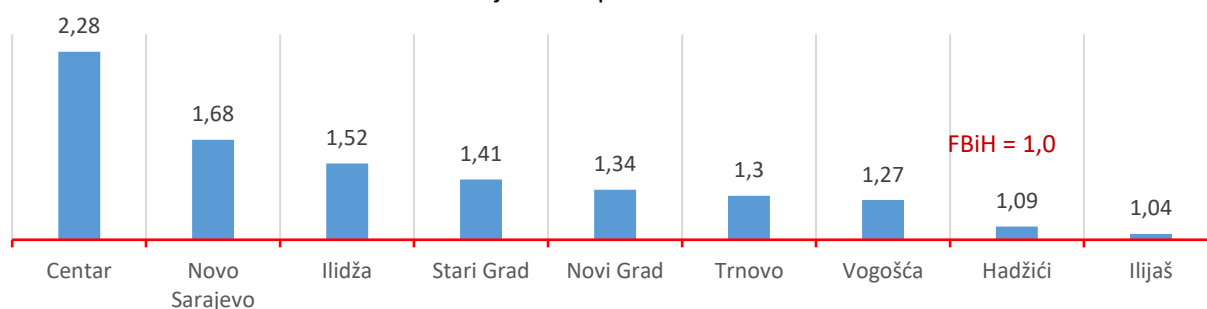
Tabela 4. Nivo razvijenosti Federacije BiH po JLS u FBiH 2023.

Naziv	Prihod od poreza na dohodak po 2023	Stepen zaposlenosti 2023	Kretanje stanovništva 2013-2023	Učešće starog stanovništva 2013-2023	Stepen obrazovanja radne snage 2023	Indeks 2023	Rang	Grupa
Centar	3,58	4,16	0,87	0,83	1,29	2,28	1	I
Novo Sarajevo	2,7	2,11	0,98	0,9	1,28	1,68	2	I
Trnovo	2,54	1,07	2,23	0,55	0,73	1,52	3	I
Ilidža	1,57	1,5	1,63	1,08	1,17	1,41	4	I
Stari Grad	2,23	1,39	0,69	0,79	1,25	1,34	5	I
Novi Grad	1,71	1,06	1,39	0,99	1,17	1,3	6	I
Vogošća	1,33	0,87	1,87	1,14	1,07	1,27	7	I
Hadžići	1,16	0,9	1,34	1,1	0,93	1,09	15	II
Ilijaš	0,96	0,81	1,58	1,12	0,77	1,04	16	II

Izvori: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH u 2023. godini

Analiza općina prema indeksu razvijenosti pozicionira općinu Centar na prvo mjesto sa vrijednošću indeksa 2,28, koji je veći od prosjeka razvijenosti Kantona Sarajevo. Ostale općine imaju indeks razvijenosti ispod prosjeka kantona, a najmanji indeks razvijenosti u 2023. godini zabilježen je u općini Ilijaš i pozicionirana je na šesnaestom mjestu u Federaciji BiH.

Indeks razvijenosti općina u FBiH u 2023.

Graf 2.

3. Demografske karakteristike⁴

3.1 Stanovništvo i gustina naseljenosti

U Kantonu Sarajevo u 2023. godini živi 420.287 stanovnika, što čini 19,5% stanovnika FBiH (2.150.054), što u odnosu na 2022. godinu bilježi smanjenje za 0,2%.

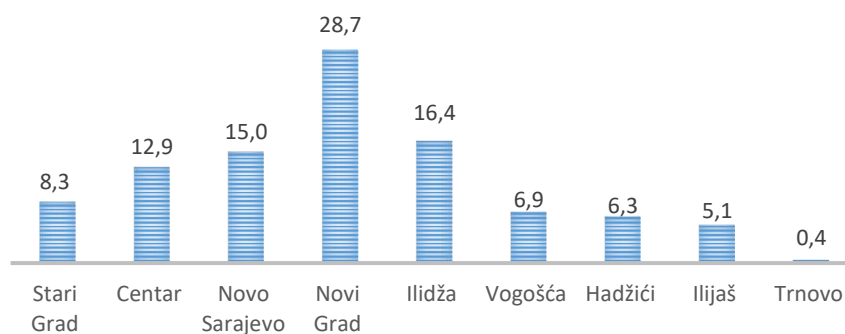
Na području Grada Sarajeva u 2023. godini živi 271.513 stanovnika. Najveća koncentracija stanovnika je na području općine Novi Grad sa 29,2% učešća u ukupnom stanovništvu Kantona. Najmanje stanovnika živi u općini Trnovo, 1.719 ili 0,4% od ukupnog stanovništva Kantona Sarajevo.

⁴ Detaljnije informacije o stanovništvu vidjeti na web stranici Zavoda za planiranje razvoja KS, „Demografska analiza KS po općinama u periodu 2013-2023.“

Tabela 5. Broj stanovnika

Područje	Broj stanovnika					Indeks 2023/2022
	2019	2020	2021	2022	2023	
Stari Grad	35.385	34.758	34.357	34.107	33.818	99,2
Centar	53.368	54.350	52.702	52.470	52.181	99,4
Novo Sarajevo	64.077	63.133	63.064	62.813	62.551	99,6
Novi Grad	122.049	120.943	122.479	122.614	122.963	100,3
Grad Sarajevo	274.879	273.184	272.602	272.004	271.513	99,8
Ilidža	70.536	69.258	71.098	71.277	71.985	101,0
Vogošća	28.524	28.987	29.093	29.200	29.498	101,0
Hadžići	24.638	26.444	24.573	24.558	24.572	100,1
Ilijaš	20.603	21.657	20.723	20.785	20.945	100,8
Trnovo	1.316	1.642	1.673	1.719	1.774	103,2
Kanton Sarajevo	420.496	421.172	419.762	419.543	420.287	100,2

Stanovništvo Kantona Sarajevo po općinama 2023. (%)

Graf 3.

Na području Kantona Sarajevo, općina sa najvećom površinom je Trnovo (338,4 km²), a sa najmanjom Novo Sarajevo (9,9 km²).

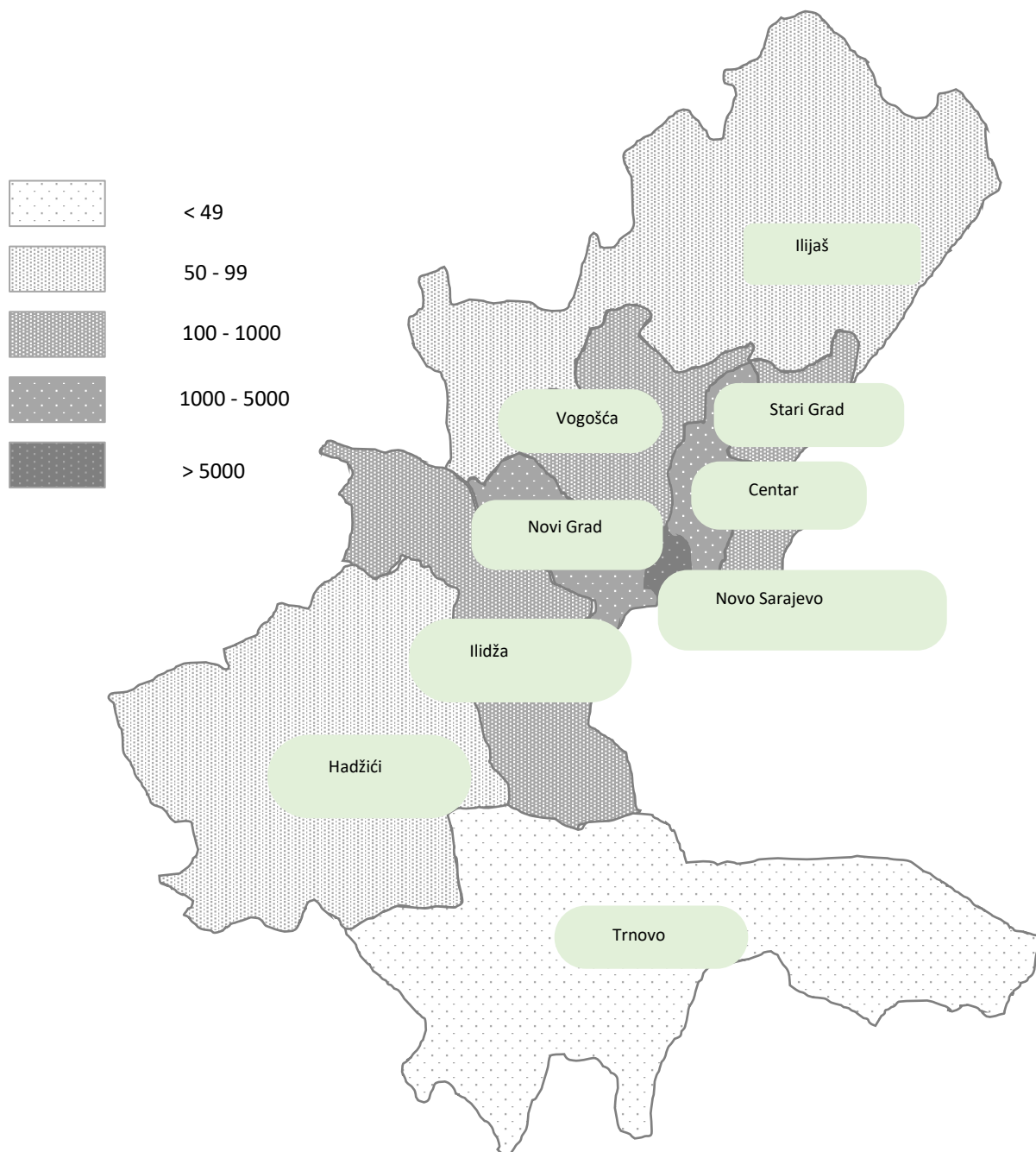
Tabela 6. Površina i gustina naseljenosti po općinama

Područje	Površina km ²	Gustina naseljenosti				
		(stan/km ²)				
		2019	2020	2021	2022	2023
Stari Grad	51,4	688,4	676,2	668,4	663,6	657,9
Centar	33,0	1.617,20	1.647,0	1.597,0	1.590,0	1.581,2
Novo Sarajevo	9,9	6.472,40	6.377,1	6.370,1	6.344,7	6.318,3
Novi Grad	47,2	2.585,80	2.562,4	2.594,9	2.597,8	2.605,1
Grad Sarajevo	141,5	1.942,60	1.930,6	1.926,5	1.922,3	1.918,8
Ilidža	143,4	491,9	483,0	495,8	497,1	502,0
Vogošća	72,0	396,2	402,6	404,1	405,6	409,7
Hadžići	273,0	90,2	96,9	90,0	90,0	90,0
Ilijaš	309,0	66,7	70,1	67,1	67,3	67,8
Trnovo	338,4	3,9	4,9	4,9	5,1	5,2
Kanton Sarajevo	1277,3	329,2	329,7	328,6	328,5	329,0

Najgušće naseljena općina u Sarajevskom kantonu je Novo Sarajevo sa gustinom naseljenosti 6.318,3 st/km², što je 19,2 puta više od prosječne gustine naseljenosti Kantona (329 st/km²). Gustina naseljenosti najmanja je u općini Trnovo i iznosi 5,2 st/km².

Veću gustinu naseljenosti u odnosu na prosječnu gustinu naseljenosti Kantona Sarajevo imaju općine: Novo Sarajevo, Novi Grad, Centar, Stari Grad, Ilidža i Vogošća

Gustina naseljenosti (st/km²) po općinama Kantona Sarajevo, 2023.

Slika 1.

3.2 Starosna struktura stanovništva

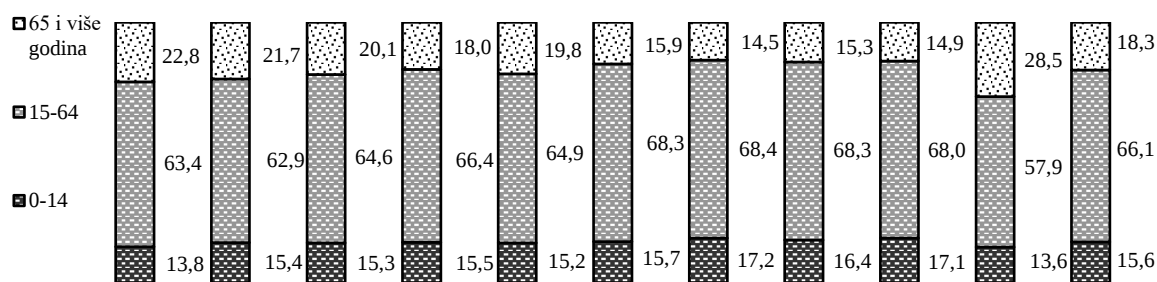
U 2023. godini, na području Kantona Sarajevo, živi 15,6% stanovništvo starosti do 14 godina, 18,3% stanovništvo iznad 65 godina, a radni kontingent stanovništva, grupacija od 15 do 64 godine starosti čini 66,1% ukupnog stanovništva.

U 2023. godini najveće učešće stanovništva do 14 godina je u općinama Vogošća sa 17,2% i Ilijaš 17,1%, a najmanje u općini Trnovo 13,6%. Učešće stanovništva iznad 65 godina je najveće u općini Trnovo 28,5%, dok je u općini Vogošća najmanje sa 14,5%.

Tabela 7. Starosna struktura stanovništva u Kantonu Sarajevo

Starosne grupe	Broj stanovnika										Indeks 2023/2022
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%	
Ukupno	420.496	100	421.172	100	419.762	100	419.543	100	420.287 KM	100	100,2
0-14	65.942	15,7	66.681	15,8	66.551	15,9	65.938	15,7	65.623 KM	15,6	99,5
15-64	284.514	67,7	283.965	67,4	282.053	67,2	279.027	66,5	277.742 KM	66,1	99,5
64 +	70.040	16,7	70.526	16,7	71.158	17	74.578	17,8	76.922 KM	18,3	103,1

Starosna struktura stanovništva 2023. (%)

Graf 4.

U 2023. godini najmlađa grupa stanovnika do 14 godina starosti na području Kantona Sarajevo bilježi pad za 0,5% u odnosu na 2022. godinu. Učešće najmlađe populacije u Kantonu Sarajevo u 2023. godini u većini općina bilježi smanjenje, osim u općini Novo Sarajevo, Ilijaš i Trnovo gdje je zabilježen blagi porast ove grupe stanovništva.

Broj radno sposobnog stanovništva, starosne dobi između 15 i 64 godine, u istom periodu na nivou Kantona Sarajevo se smanjio za 0,5%. Radno sposobno stanovništvo se blago povećalo u općinama Vogošća, Ilijaš i Trnovo, a u ostalim općinama došlo je do smanjenja radno sposobnog stanovništva.

Na području Kantona Sarajevo, u istom periodu, broj stanovnika iznad 65 godina starosti je povećan za 3,1 % u odnosu na 2022. godinu. Do povećanja ove populacije je došlo u svim općinama u 2023. godini.

Različita dinamika mladog i starog stanovništva prouzrokuje promjene učešća tih dobničkih grupa u ukupnom stanovništvu u Kantonu Sarajevo.

Važan instrument za planiranje ukupne potrošnje i općenito za planiranje razvoja su specifični oblici dobne strukture, koeficijenti dobne ovisnosti. Na temelju kontingenata stanovništva, moguće je izračunati osnovne koeficijente dobne ovisnosti u posmatranom periodu, koji u stvari pokazuju biološku strukturu stanovništva

Biološka struktura Kantona Sarajevo analizirat će se pomoću koeficijenata starosnih struktura.

Tabela 8. Koeficijenti starosnih struktura u Kantonu Sarajevo

Koeficijenti dobne ovisnosti	2019	2020	2021	2022	2023
Ukupne dobne ovisnosti	47,8	48,3	48,8	50,4	51,3
Dobne ovisnosti mladih	23,2	23,5	23,6	23,6	23,6
Dobne ovisnosti starog kontingenta	24,6	24,8	25,2	26,7	27,7
Zamjene generacije	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
Indeks starenja	106,2	105,8	106,9	113,1	117,2

Koeficijent ukupne dobne ovisnosti, koji pokazuje stepen opterećenosti stanovništva u radnoj dobi kontingentom mladih i staračkim kontingentom, pokazuje blagu tendenciju povećanja od 2019. do 2023. godine kada iznosi 51,3.

Koeficijent dobne ovisnosti mladih je 23,6 u 2023. godini što ukazuje na potrebu ulaganja u ljudski kapital predškolske ustanove, škole, zdravstvo, nova radna mjesta itd. Visok koeficijent ukazuje na visok ekonomski teret koji snosi radno-sposobno stanovništvo.

Koeficijent dobne ovisnosti starih, koji pokazuje opterećenost stanovništva u radnoj dobi kontingentom starog stanovništva, pokazuje blagu tendenciju povećanja od 2019. godine kad je iznosio 24,6 do 2023. godine kad iznosi 27,7.

Koeficijent zamjene generacija (odnos stanovništva mlade i starije dobi) ostao je nepromijenjen kroz cijeli posmatrani period 0,9%, dok u 2023. je smanjen na 0,8. To znači da na svakog stanovnika koji napušta radnu dob i prelazi u dob starih, u radnu dob iz mladih ulazi 0,8 stanovnik. Ovaj koeficijent indicira na pritisak na zapošljavanje.

Indeks starenja stanovništva je povećan sa 106,2 u 2019. godini na 117,2 u 2023. godini i ukazuje povećanje udjela starog stanovništva. U slučaju jednakih učešća mladih i starijeg stanovništva ovaj indeks iznosi 100. Smatra se da indeks starenja čija je vrijednost veća od 0,40 (ili 40%) ukazuje na populaciju koja je zašla u proces starenja. Obzirom da je indeks starenja stanovništva Kantona Sarajevo veći od ove granične vrijednosti, možemo reći da se radi o relativno staroj populaciji.

3.3 Vitalne karakteristike stanovništva

U Kantonu Sarajevo u 2023. godini rođeno je 3.969 stanovnika, a stopa nataliteta je iznosila 9,8 promila, što bilježi smanjenje u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 9. Stopa nataliteta

Područje	Stopa (‰)									
	nataliteta					mortaliteta				
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023
Stari Grad	8,8	9,1	8,7	9,0	8,5	12,5	16,3	17,2	15,0	12,0
Centar	11,1	9,8	9,8	9,6	9,5	13,1	14	17,9	14,7	12,2
Novo Sarajevo	9,2	9,7	9,2	9,6	8,8	11,3	13,2	15,8	12,1	11,2
Novi Grad	9,7	10	8,8	8,8	8,5	9,3	10,9	13,1	10,1	8,9
Grad Sarajevo	9,7	9,8	9,1	9,2	8,8	10,9	12,7	15,2	12,1	10,4
Ilidža	11,2	9,7	9,8	10,1	10,8	7,9	10,4	12,5	9,3	8,2
Vogošća	11,1	11,7	10,9	11,7	10,1	8,2	9,7	12,8	9,1	8,1
Hadžići	10	9,9	10,9	10,9	9,6	9,2	11,3	14,1	10,7	8,9
Ilijaš	13,3	11	11,6	10,2	12,8	7,8	10	13,3	4,5	8,9
Trnovo	12,9	9,7	10,8	13,4	8,5	22	20,1	22,1	22,1	21,4
Kanton Sarajevo	10,3	10	9,6	9,7	9,4	10	11,9	14,5	11,0	9,8

Tabela 10. Vitalni indeks

Područje	Stopa (‰)				
	Vitalni indeks				
	2019	2020	2021	2022	2023
Stari Grad	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7
Centar	0,9	0,7	0,6	0,7	0,8
Novo Sarajevo	0,8	0,7	0,6	0,8	0,8
Novi Grad	1	0,9	0,7	0,9	1,0
Grad Sarajevo	0,9	0,8	0,6	0,8	0,8
Ilidža	1,4	0,9	0,8	1,1	1,3
Vogošća	1,4	1,2	0,9	1,3	1,3
Hadžići	1,1	0,9	0,8	1,0	1,1
Ilijaš	1,7	1,1	0,9	2,3	1,4
Trnovo	0,6	0,5	0,5	0,6	0,4
Kanton Sarajevo	1	0,8	0,7	0,9	1,0

Najveća stopa nataliteta u 2023. godini je u općini Ilijaš 12,8 promila, a najmanja u općinama Novi Grad, Stari Grad i Ilijaš, odnosno 8,5 promila. U odnosu na 2022. godinu smanjenje stope nataliteta zabilježeno je skoro u svim općinama, osim u općini Ilidža.

U Kantonu Sarajevo 2023. godine ukupno je umrlo 4.102 lica tako da je stopa mortaliteta 9,8 promila i u odnosu na prethodnu godinu bilježi smanjenje. Najveća stopa mortaliteta ostvarena je u općinama Trnovo 21,4 i Centar 12,2 promila, a najmanja u općini Vogošća 8,1 promila. Smanjenje stope mortaliteta u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine.

Stopa prirodnog priraštaja na području Kantona Sarajevo u 2023. godini je -0,3 promila. Negativne stope prirodnog priraštaja u 2023. godini zabilježene su u skoro svim općinama u Kantonu Sarajevo, osim općine Ilidža, Vogošća, Hadžići i Ilijaš.

4. Ekonomski razvoj

4.1 Makroekonomske karakteristike

4.1.1 Tržište rada

4.1.1.1 Radna snaga

Krajem 2023. godine registrovano je 277.742 radno sposobnog stanovništva, odnosno osoba starosti od 15 do 64 godine. Međutim, od toga je 210.868 ekonomski aktivno stanovništvo, što predstavlja radnu snagu koju čine zaposlene osobe i nezaposlene koje aktivno traže zaposlenje.

Tabela 11. Radna snaga u Kantonu Sarajevo

Elementi	2019		2020		2021		2022		2023		Indeks 2023/2022
	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	
Radna snaga	211.140	100	213.947	100	210.541	100	212.840	100	210.868	100	99,1
Zaposlenost	152.394	72,2	150.451	70,3	152.576	72,5	156.488	73,5	159.636	75,7	102,0
Nezaposlenost	58.746	27,8	63.496	29,7	57.965	27,5	55.506	26,1	51.232	24,3	92,3

Izvor: Zavod za planiranje razvoja KS na osnovu biltena JU služba za zapošljavanje KS

U strukturi radne snage učešće zaposlenih u 2023. godini je 75,7%, ili 2% više nego prethodne godine, dok je učešće nezaposlenih bilo 24,3% ili 7,7% manje nego u 2022. godini.

Tabela 12. Radna snaga po općinama Kantona Sarajevo

Područje	Radna snaga										Indeks 2023/2022
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%	
Stari Grad	16.479	7,8	16.197	7,6	15.361	7,3	15.584	7,3	15.081	7,2	96,8
Centar	52.314	24,8	52.284	24,4	51.174	24,3	51.868	24,4	51.853	24,6	100,0
Novo Sarajevo	33.518	15,9	34.297	16,0	34.513	16,4	35.197	16,5	35.244	16,7	100,1
Novi Grad	45.289	21,4	47.124	22,0	46.129	21,9	45.814	21,5	45.341	21,5	99,0
Grad Sarajevo	147.600	69,9	149.902	70,1	147.177	69,9	148.463	69,8	147.519	70,0	99,4
Ilidža	33.936	16,1	34.136	16,0	33.834	16,1	34.788	16,3	34.592	16,4	99,4
Vogošća	10.457	5,0	10.719	5,0	10.484	5,0	10.472	4,9	10.212	4,8	97,5
Hadžići	9.519	4,5	9.824	4,6	9.771	4,6	9.720	4,6	9.509	4,5	97,8
Ilijaš	8.867	4,2	8.531	4,0	8.420	4,0	8.497	4,0	8.213	3,9	96,7
Trnovo	761	0,4	835	0,4	855	0,4	901	0,4	823	0,4	91,3
Kanton Sarajevo	211.140	100	213.947	100,0	210.541	100,0	212.840	100,0	210.868	100,0	99,1

Izvor: Zavod za planiranje razvoja KS na osnovu biltena JU služba za zapošljavanje KS

Radna snaga po općinama ukazuje na značajne razlike u koncentraciji radne snage unutar Kantona Sarajevo. Tako je najveća koncentracija radne snage u općinama Centar i Novi Grad.

U 2023. godini radna snaga se smanjila u većini općina, osim u općini Ilidža, Vogošća, Ilikaš i Trnovo, gdje je zabilježeno blago povećanje.

4.1.1.2 Zaposlenost

Na kraju 2023. godine na području Kantona bilo je 159.636 zaposlenih lica, što je povećanje za 2% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 13. Broj zaposlenih

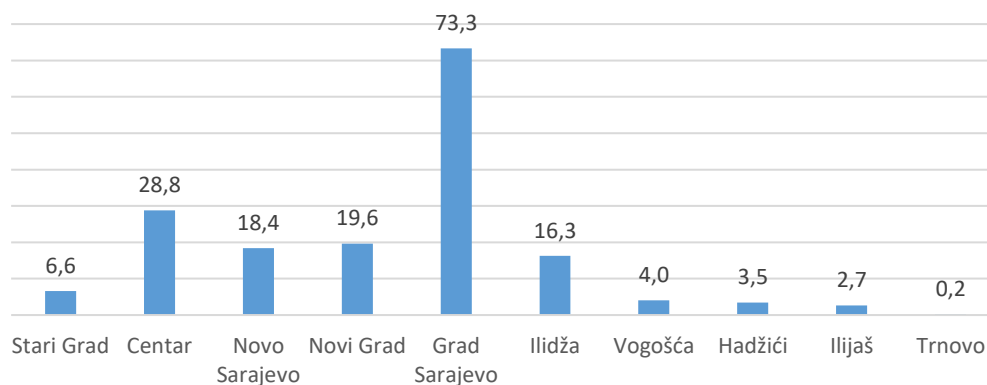
Područje	Zaposlenost										Indeks 2023/2022
	XII 2019	%	XII 2020	%	XII 2021	%	XII 2022	%	XII 2023	%	
Stari Grad	11.247	7,4	10.353	6,9	10.047	6,6	10.436	6,7	10.490	6,6	100,5
Centar	45.591	29,9	44.847	29,8	44.443	29,1	45.312	29,0	45.906	28,8	101,3
Novo Sarajevo	26.513	17,4	26.597	17,7	27.536	18,0	28.448	18,2	29.314	18,4	103,0
Novi Grad	29.501	19,4	29.853	19,8	30.616	20,1	30.838	19,7	31.342	19,6	101,6
Grad Sarajevo	112.852	74,1	111.650	74,2	112.642	73,8	115.034	73,5	117.052	73,3	101,8
Ilidža	24.095	15,8	23.602	15,7	24.216	15,9	25.295	16,2	25.951	16,3	102,6
Vogošća	5.944	3,9	5.966	4,0	6.075	4,0	6.188	4,0	6.437	4,0	104,0
Hadžići	4.913	3,2	5.026	3,3	5.246	3,4	5.336	3,4	5.528	3,5	103,6
Ilijaš	4.300	2,8	3.905	2,6	4.072	2,7	4.254	2,7	4.270	2,7	100,4
Trnovo	290	0,2	302	0,2	325	0,2	381	0,2	398	0,2	104,5
Kanton Sarajevo	152.394	100	150.451	100	152.576	100	156.488	100	159.636	100	102,0

Stepen registrovane zaposlenosti ukupnog stanovništva u KS u 2023. godini je 38% i u odnosu na 2022. bilježi porast za 1,8%.

Tabela 14. Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva

Područje	Stepen zaposlenosti					Indeks 2023/2022
	2019	2020	2021	2022	2023	
Stari Grad	31,8	29,8	29,2	30,6	31,0	101,4
Centar	85,4	82,5	84,3	86,4	88,0	101,9
Novo Sarajevo	41,4	42,1	43,7	45,3	46,9	103,5
Novi Grad	24,2	24,7	25,0	25,2	25,5	101,3
Grad Sarajevo	41,1	40,9	41,3	42,3	43,1	101,9
Ilidža	34,2	34,1	34,1	35,5	36,1	101,6
Vogošća	20,8	20,6	20,9	21,2	21,8	103,0
Hadžići	19,9	19,0	21,3	21,7	22,5	103,5
Ilijaš	20,9	18,0	19,6	20,5	20,4	99,6
Trnovo	22	18,4	19,4	22,2	22,4	101,2
Kanton Sarajevo	36,2	35,7	36,3	37,3	38,0	101,8

Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2023. (%)

Graf 7.

Prostorna distribucija zaposlenih po općinama u 2023. godini, pokazuje je da je najveći broj zaposlenih evidentiran u općinama Centar (45.906), Novi Grad (31.342) i Novo Sarajevo (29.314), dok je najmanji broj zaposlenih imala općina Trnovo (398). Najveći rast broja zaposlenih u odnosu na 2022. godinu je zabilježen u općini Trnovo (4,5%)

Najveći stepen zaposlenosti ostvaren je u općini Centar u kojoj je stepen zaposlenosti na kraju 2023. godine iznosio 88%, dok je najniži stepen zaposlenosti registriran u općini Ilijaš 20,4%.

Najveće povećanje stepena zaposlenosti u 2023. u odnosu na prethodnu godinu imala su općine Novo Sarajevo i Hadžići 3,5%.

Struktura zaposlenosti prema djelatnostima

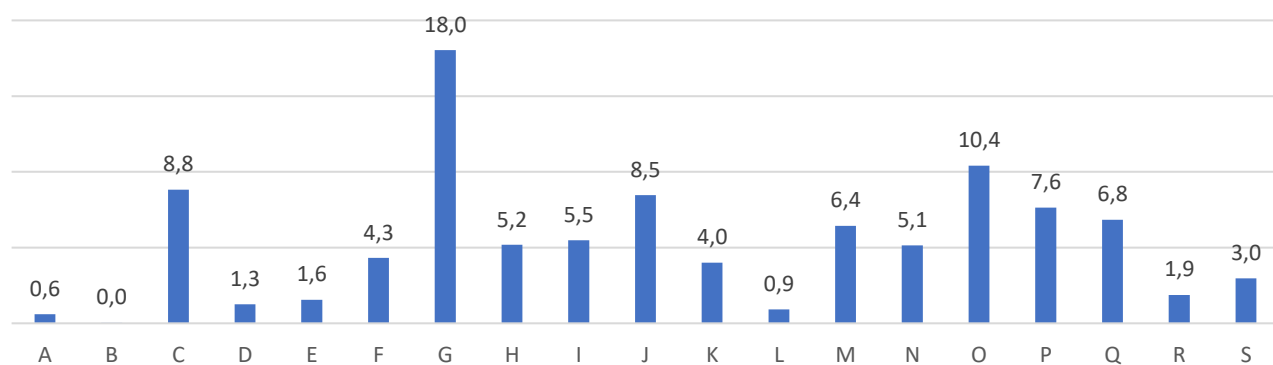
Analiza zaposlenosti po djelatnostima/područjima Klasifikacije djelatnosti (KD 2010), u 2023. godini, pokazuje da je najveći broj zaposlenih u oblasti trgovine (18%) i oblasti javne uprave i socijalnog osiguranja (10,4%).

U odnosu na prethodnu godinu, najviše je porastao broj zaposlenih u oblasti Informacije i komunikacije (5,8%) i Obrazovanje (5,2%).

Tabela 15. Broj zaposlenih po djelatnostima (KD 2010)

KD 2010	Broj zaposlenih										Indeks 2023/2022
	XII 2019	%	XII 2020	%	XII 2021	%	XII 2022	%	XII 2023	%	
Ukupno	152.394	100	150.451	100	152.576	100	156.488	100	159.636	100	102,0
A	1.003	0,7	1.004	0,7	962	0,6	939	0,6	964	0,6	102,7
B	53	0,0	38	0,0	37	0,0	47	0,0	48	0,0	102,1
C	14.144	9,3	13.638	9,1	13.754	9,0	13.908	8,9	14.086	8,8	101,3
D	1.926	1,3	1.874	1,2	1.836	1,2	1.930	1,2	2.013	1,3	104,3
E	2.633	1,7	2.570	1,7	2.483	1,6	2.516	1,6	2.487	1,6	98,8
F	7.289	4,8	7.388	4,9	7.341	4,8	7.043	4,5	6.889	4,3	97,8
G	28.803	18,9	28.064	18,7	27.962	18,3	28.418	18,2	28.781	18,0	101,3
H	8.052	5,3	8.003	5,3	7.973	5,2	8.186	5,2	8.264	5,2	101,0
I	9.336	6,1	7.937	5,3	7.764	5,1	8.444	5,4	8.754	5,5	103,7
J	10.089	6,6	10.480	7,0	11.606	7,6	12.789	8,2	13.525	8,5	105,8
K	6.490	4,3	6.391	4,2	6.302	4,1	6.284	4,0	6.376	4,0	101,5
L	2.101	1,4	1.934	1,3	1.790	1,2	1.585	1,0	1.472	0,9	92,9
M	8.692	5,7	8.763	5,8	9.331	6,1	9.961	6,4	10.268	6,4	103,1
N	6.671	4,4	6.934	4,6	7.541	4,9	7.879	5,0	8.208	5,1	104,2
O	16.282	10,7	16.406	10,9	16.573	10,9	16.512	10,6	16.624	10,4	100,7
P	11.116	7,3	11.161	7,4	11.206	7,3	11.595	7,4	12.200	7,6	105,2
Q	10.109	6,6	10.400	6,9	10.630	7,0	10.907	7,0	10.928	6,8	100,2
R	3.018	2,0	2.855	1,9	2.797	1,8	2.869	1,8	2.995	1,9	104,4
S	4.678	3,1	4.611	3,1	4.688	3,1	4.676	3,0	4.754	3,0	101,7

Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po djelatnostima KD 2010, 2023. (%)

Graf 8.

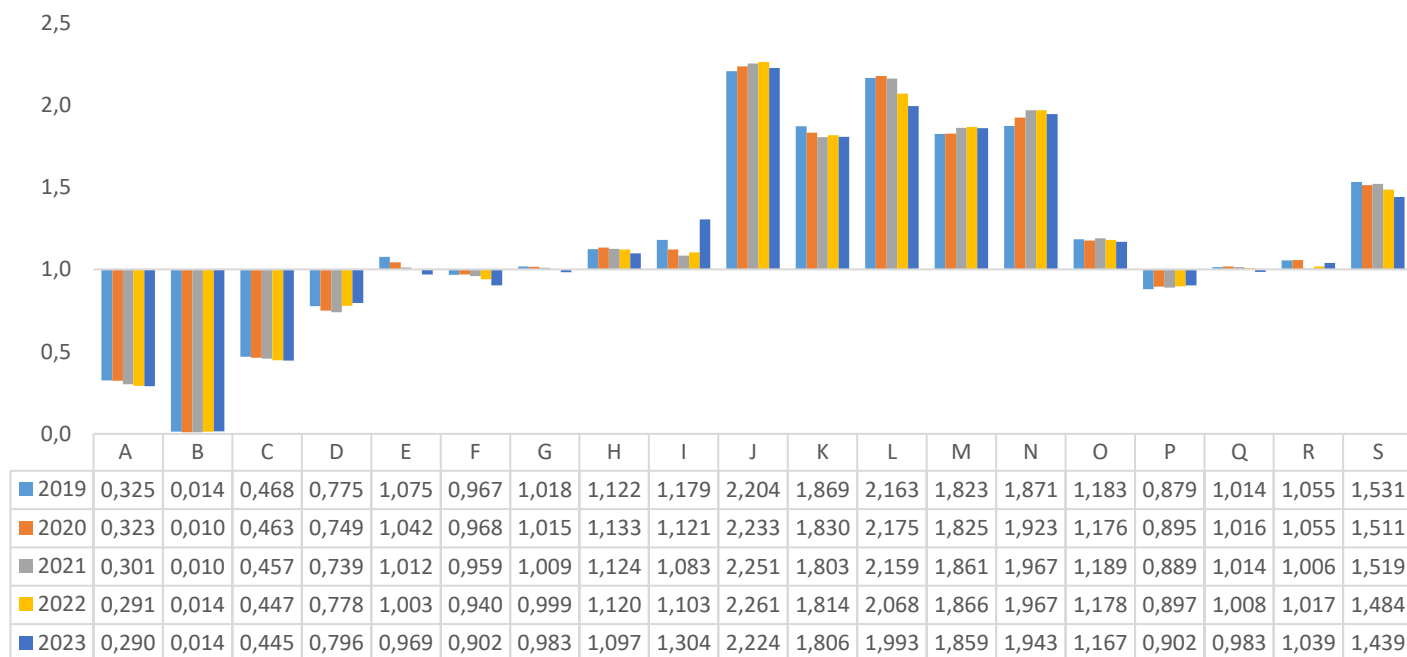
Lokacijski kvocijent djelatnosti

Lokacijski kvocijenti (LQ) predstavljaju odnos udjela pojedinih djelatnosti u kreiranju radnih mjesta u KS u odnosu na FBiH. Djelatnosti koje imaju lokacijski kvocijent iznad 1 čine bazične djelatnosti KS, a one ispod čine nebazične djelatnosti. Djelatnosti koje imaju lokacijski kvocijent iznad 2 su pokazuju veći nivo specijalizacije, viši stepen razvoja (zaposlenosti) sektora.

Na grafu u prikazu lokacijskog kvocijenta vidljivo je da su u 2023. godini djelatnost sa LQ iznad 2: jedino djelatnost informacije i komunikacije (J)

Bazične djelatnosti KS sa lokacijskim kvocijentom iznad 1 sljedeće: djelatnost prevoz i skladištenje (H), djelatnost pružanja smještaja (hotelijerstvo i ugostiteljstvo) (I), finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (K), poslovanje nekretninama (L), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (N), javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje (O), finansijske djelatnosti i osiguranja (K), stručne, naučne, tehničke djelatnosti (M), umjetnost, zabava i rekreacija (R) i ostale uslužne djelatnosti (S).

Lokacijski kvocijent djelatnosti u KS prema zaposlenosti

Graf 9.

Djelatnosti poljoprivreda i šumarstvo (A), vađenja ruda i kamena (B), prerađivačka industrija (C), proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom (D), djelatnosti: snabdijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom i djelatnost sanacije okoliša (E), građevinarstvo (F), trgovina na veliko i malo (G), djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (Q) i obrazovanje (P) koja pada sa vrijednošću LQ ispod 1 u 2023. godini. Ovi nalazi ukazuju na značajno odstupanje poljoprivrede i prerađivačke industrije kao osnovnog generatora izvoznih proizvoda.

4.1.1.3 Nezaposlenost

Krajem 2023. godine u Kantonu Sarajevo ukupno je registrirano 51.232 nezaposlenih lica što je za 7.7% manje nego prethodne godine.

Tabela 16. Broj nezaposlenih

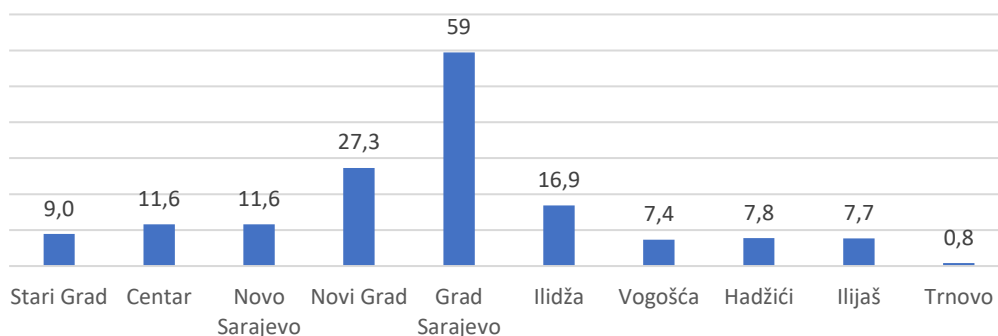
Područje	Nezaposlenost										Indeks 2023/2022
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%	
Stari Grad	5.232	8,9	5.844	9,2	5.314	9,2	5.117	9,2	4.591	9,0	89,7
Centar	6.723	11,4	7.437	11,7	6.731	11,6	6.458	11,6	5.947	11,6	92,1
Novo Sarajevo	7.005	11,9	7.700	12,1	6.977	12,0	6.613	11,9	5.930	11,6	89,7
Novi Grad	15.788	26,9	17.271	27,2	15.513	26,8	14.754	26,6	13.999	27,3	94,9
Grad Sarajevo	34.748	59,1	38.252	60,2	34.535	60	32.942	59	30.467	59	92,5
Ilidža	9.841	16,8	10.534	16,6	9.618	16,6	9.432	17,0	8.641	16,9	91,6
Vogošća	4.513	7,7	4.753	7,5	4.409	7,6	4.166	7,5	3.775	7,4	90,6
Hadžići	4.606	7,8	4.798	7,6	4.525	7,8	4.270	7,7	3.981	7,8	93,2
Ilijaš	4.567	7,8	4.626	7,3	4.348	7,5	4.184	7,5	3.943	7,7	94,2
Trnovo	471	0,8	533	0,8	530	0,9	512	0,9	425	0,8	83,0
Kanton Sarajevo	58.746	100,0	63.496	100,0	57.965	100,0	55.506	100,0	51.232	100,0	92,3

Tabela 17. Stopa nezaposlenosti

Područje	Stopa nezaposlenosti					Indeks 2023/2022
	2019	2020	2021	2022	2023	
Stari Grad	31,7	36,1	34,6	32,8	30,4	92,7
Centar	12,9	14,2	13,2	12,5	11,5	92,1
Novo Sarajevo	20,9	22,5	20,2	18,8	16,8	89,6
Novi Grad	34,9	36,7	33,6	32,2	30,9	95,9
Grad Sarajevo	23,5	25,5	23,5	22,2	20,7	93,1
Ilidža	29,0	30,9	28,4	27,1	25,0	92,1
Vogošća	43,2	44,3	42,1	39,8	37,0	92,9
Hadžići	48,4	48,8	46,3	43,9	41,9	95,3
Ilijaš	51,5	54,2	51,6	49,2	48,0	97,5
Trnovo	61,9	63,8	62,0	56,8	51,6	90,9
Kanton Sarajevo	27,8	29,7	27,5	26,1	24,3	93,2

Najveći broj evidentiranih nezaposlenih osoba je na području općine Novi Grad (13.999), dok je najmanji broj nezaposlenih na općini Trnovo (425). U 2023. godini, u svim općinama je zabilježeno smanjenje nezaposlenosti, a najveće smanjenje bilježi općina Trnovo 17%.

Nezaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2023. (%)

Graf 10.

Stopa nezaposlenosti aktivnog stanovništva u Kantonu Sarajevo, u 2023. godini je iznosila 24,3%, i u odnosu na 2022. godinu smanjena je za 6,8%.

Analiza stope nezaposlenosti po općinama Kantona Sarajevo u 2023. godini u odnosu na aktivno stanovništvo pokazala je da je najmanju stopu nezaposlenosti imala općina Centar, od 11,5%, dok je najveća stopa nezaposlenosti registrirana u općini Trnovo od 51,6%.

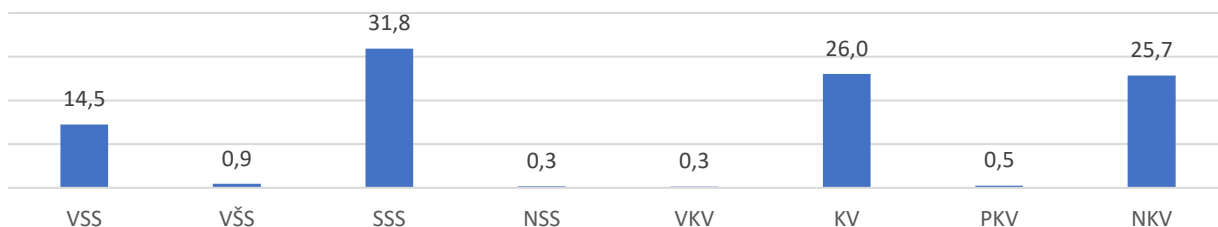
U 2023. godini u odnosu na 2022. godinu stopa nezaposlenosti je u svim općinama zabilježila smanjenje.

Analiza kvalifikacione strukture nezaposlenih osoba u 2023. godini pokazala je da je najveći broj nezaposlenih lica sa srednjom stručnom spremom (16.295 ili 31,8%), zatim kvalifikovanih radnika (13.339 ili 26%), te nekvalifikovanih radnika (13.147 ili 25,7%). Najmanje nezaposlenih osoba je sa nižom stručnom spremom, visoko-kvalifikovanih i polukvalifikovanih radnika.

Tabela 18. Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi u Kantonu Sarajevo

Kvalifikaciona struktura	Broj nezaposlenih										Indeks 2023/2022
	XII 2019	%	XII 2020	%	XII 2021	%	XII 2022	%	XII 2023	%	
VSS	7.887	13,4	9.521	15,0	8.480	14,6	8.002	14,4	7.433	14,5	92,9
VŠS	579	1,0	603	0,9	560	1,0	528	1,0	465	0,9	88,1
SSS	18.564	31,6	20.241	31,9	18.447	31,8	17.661	31,8	16.295	31,8	92,3
NSS	271	0,5	250	0,4	214	0,4	192	0,3	166	0,3	86,5
VKV	261	0,4	249	0,4	204	0,4	194	0,3	151	0,3	77,8
KV	15.009	25,5	16.304	25,7	15.060	26,0	14.541	26,2	13.339	26,0	91,7
PKV	276	0,5	281	0,4	260	0,4	243	0,4	236	0,5	97,1
NKV	15.899	27,1	16.047	25,3	14.740	25,4	14.145	25,5	13.147	25,7	92,9
Ukupno	58.746	100,0	63.496	100,0	57.965	100,0	55.506	100,0	51.232	100,0	92,3

Nezaposlenost prema kvalifikacionoj strukturi u Kantonu Sarajevo 2023. (%)

Graf 11.

U odnosu na dužinu čekanja na zaposlenje u Kantona Sarajevo u 2023. godini, broj nezaposlenih osoba koje su čekale na zaposlenje od 7 do 9 mjeseci je 2.243, što je za 17,9% manje nego prethodne godine i predstavljaju 4,4% ukupno nezaposlenih. Također, broj nezaposlenih osoba koje čekaju na zaposlenje preko 9 godina je 17.385 što predstavlja smanjenje za 6,1% u odnosu na prethodnu godinu i predstavljaju 33,9% ukupno nezaposlenih osoba u Kantonu Sarajevo. Ukupan broj nezaposlenih osoba koje su čekale na zaposlenje bilježi smanjenje za 7,7% u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 19. Nezaposlenost prema dužini čekanja na posao 31.03.

Godine	Dužina čekanja na posao										
	mjeseci					Godine					
	do 6	od 7 do 9	od 10 do 12	od 13 do 18	od 19 do 24	od 2 do 3	od 4 do 5	od 6 do 7	od 8 do 9	preko 9	Kanton Sarajevo
2019	9.936	2.689	1.940	3.749	2.376	4.227	5.856	4.274	3.423	20.276	58.746
2020	9.902	4.715	2.980	4.964	2.975	4.619	5.834	4.158	3.247	20.102	63.496
2021	8.284	2.725	2.201	3.907	3.725	5.017	5.751	3.941	3.109	19.305	57.965
2022	8.668	2.732	2.361	3.377	2.522	4.655	5.971	3.789	2.914	18.517	55.506
2023	8243	2.243	1.874	3.412	2.522	3.517	5.688	3.589	2.759	17.385	51.232
Indeks 2023/2022	95,1	82,1	79,4	101,0	100,0	75,6	95,3	94,7	94,7	93,9	92,3

4.1.1.4 Plaće

Prosječna neto-plaća isplaćena u Kantonu Sarajevo krajem 2023. godine iznosila je 1.558 KM i veća je 12,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveća prosječna plaća u 2023. godini registrirana je u općini Centar iznosila je 1.776 KM, što je za oko 14% više od prosječne plaće na nivou Kantona. S druge strane, najmanja prosječna plaća je registrirana u općini Ilijaš i iznosila je 991 KM, što je za 36,3% manje od prosječne plaće na nivou Kantona.

Tabela 20. Plaće

Područje	Plaće					Indeks 2023/2022
	XII 2019	XII 2020	XII 2021	XII 2022	XII 2023	
Stari Grad	1.143	1.215	1.088	1.479	1.623	109,7
Centar	1.365	1.381	1.456	1.590	1.776	111,7
Novo Sarajevo	1.290	1.324	1.397	1.520	1.700	111,8
Novi Grad	996	1.012	1.069	1.231	1.434	116,5
Ilidža	960	962	1.036	1.182	1.305	110,4
Vogošća	822	880	959	1.101	1.246	113,2
Hadžići	908	952	1.031	1.133	1.206	106,4
Ilijaš	703	730	760	868	991	114,2
Trnovo	1.010	1.018	1.088	1.205	1.254	104,1
Kanton Sarajevo	1.153	1.179	1.251	1.390	1.558	112,1

Posmatrano prema Klasifikaciji djelatnosti (KD 2010) u 2023. godini, najveće neto-plaće isplaćene su u sljedećim djelatnostima: proizvodnji i snabdijevanju električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija (2.005 KM), te Informacije i komunikacije (1.965KM), finansijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.959 KM) i djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (1.854 KM). S druge strane, najniže prosječne neto-plaće zabilježene su kod djelatnosti administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti (1.140 KM) i hotelijerstva i ugostiteljstva (822KM).

4.1.1.5 Potrošačke cijene izabranih proizvoda

Tabela 21. Pregled kretanja cijena izabranih proizvoda od 2019. do 2023. godine (u KM sa PDV-om)

Proizvodi	Jedinica mjere	XII 2019	XII 2020	XII 2021	XII 2022	XII 2023	Indeks 2023/2022
Riža	kg	3,53	3,85	3,89	4,79	5,67	118,4
Pšenično brašno bijelo, svi tipovi	kg	0,93	0,94	1,08	1,6	1,29	80,6
Hljeb polubijeli od pšeničnog brašna svi tipovi	kg	2,48	2,4	2,61	3,68	4,26	115,8
Mlijeko- tetra pakovanje	kg	1,32	1,31	1,51	2,57	2,25	87,5
Maslac	kg	21,53	20,2	22,63	28,27	25,32	89,6
Jestivo ulje	kg	2,08	2,37	3,43	4,16	2,72	65,4
Šećer	kg	1,16	1,22	1,56	2,27	2,2	96,9
Kuhinjska so	kg	1,1	1,15	1,34	1,46	1,54	105,5
Deterdžent za mašinsko pranje rublja	kg	3,15	3,68	3,68	3,75	4,33	115,5

Izvor: Zavod za statistiku i informatiku

Poskupljenja namirnica su postala svakodnevica za građane Kantona Sarajevo, u posljednjih godinu dana, a stanje neizvjesnosti traje još od pandemije, tačnije od 2020. godine došlo je do velike promjene cijena osnovnih životnih namirnica, odnosno do rasta iz godine u godinu.

Potrošačke cijene namirnica, a i usluga u Kantonu Sarajevo progresivno rastu. Za neke artikle mjesečno povećanje cijena je veoma očigledno, dok se u ostalim slučajevima radi o malim, ali konstantnim poskupljenjima koja skupa rezultiraju značajnim uvećanjem troškova života.

Indeks potrošačkih cijena u Kantonu Sarajevo pokazuje da je u decembru 2023. godine u odnosu na prošlu godinu u istom periodu cijene većine proizvoda potrebnih za osnovne životne uslove dostigle smanjenje. Najveće povećanje je zabilježeno kad je u pitanju riža 18,4%, hljeb 15,8%, deterdžent 15,5% i kuhinjska so 5,5%.

Značajno je smanjena cijena ulja koje je u decembru prethodne godine koštalo 4,16 KM po litru, a u 2023. godini košta 2,72 KM, što je manje za 34,6%.

4.1.2 Vanjskotrgovinska razmjena

U toku 2023. godine ukupan izvoz roba i usluga sa područja Kantona Sarajevo ostvaren je u vrijednosti preko 1,8 milijardi, što je za 7,6% manje u odnosu na 2022. godinu.

U istom periodu ostvaren je uvoz u vrijednosti preko 6 milijardi KM, što je za 2,3% manje u odnosu na 2022. godinu.

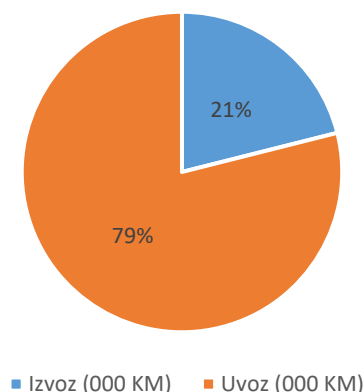
Obim vanjskotrgovinske razmjene u 2023. godini je ostvaren u iznosu od preko 8,6 milijardi KM i manji je za 3,5% nego prethodne godine.

Tabela 22. Vanjskotrgovinska razmjena, u 000 KM

Elementi vanjskotrgovinske razmjene	godine										Indeks 2023/2022
	2019	%	2020	%	2021	%	2022	%	2023	%	
Vanjskotrgovinska razmjena (000 KM)	6.299.709	100	5.377.940	100	6.780.029	100	8.995.828	100	8.681.336	100	96,5
Izvoz (000 KM)	1.427.496	22,7	1.308.666	24,3	1.659.651	24,5	1.980.577	22,0	1.829.116	21,1	92,4
Uvoz (000 KM)	4.872.213	77,3	4.069.274	75,7	5.120.378	75,5	7.015.251	78,0	6.852.220	78,9	97,7
Saldo (000 KM)	-3.444.717		-2.760.608		-3.460.727		-5.034.674		-5.023.105		99,8
Pokrivenost uvoza izvozom (%)	29,3		32,2		32,4		28,2		26,7		94,6

Pokrivenost uvoza izvozom je 26,7% i manja je za 5,4% u odnosu na 2022. godinu.

Obim vanjsko-trgovinske razmjene Kantona Sarajevo, 2023.

Graf 12.

Tabela 23. Izvoz po područjima KD - proizvodni princip

Područja KD	Izvoz										
	2019		2020		2021		2022		2023		Indeks 2023/ 2022
	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	
Ukupno	1.427.496	100	1.308.666	100	1.659.651	100	1.980.578	100	1.829.116	100	92,4
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	12.543	0,9	13.081	1,0	14.153	0,9	16.746	0,8	11.138	0,6	66,5
Vađenje ruda i kamena	1.801	0,1	1.486	0,1	1.524	0,1	1.949	0,1	245	0,0	12,6
Prerađivačka industrija	1.060.801	74,3	1.030.874	78,8	1.118.100	67,4	1.272.989	64,3	1.320.722	72,2	103,7
Proiz. snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	265.726	18,6	180.069	13,8	367.305	22,1	523.411	26,4	361.110	19,7	69,0
Ostalo	86.625	6,1	82.965	6,3	158.569	9,6	162.256	8,2	135.745	7,4	83,7
Nerazvrstano po kategorijama	0	0,0	191	0,0	0	0,0	3.227	0,2	154	0,0	4,8

Podaci o uvozu i izvozu u 2023. godini po područjima KD ukazuju da se oko 72,% izvoza, a 93,9% uvoza odnosi na prerađivačku industriju, u kojoj je izvoz u 2023. godini povećan za 3,7%, dok je uvoz smanjen za 0,9 % u odnosu na 2022. godinu.

Tabela 24. Uvoz po područjima KD proizvodni princip

Područja KD	Uvoz										
	2019		2020		2021		2022		2023		Indeks 2023/ 2022
	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	0 KM	%	
Ukupno	4.872.213	100	4.069.274	100	5.120.379	100	7.015.252	100	6.852.220	100	97,7
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	104.945	2,2	107.793	2,6	107.031	2,1	124.132	1,8	121.790	1,8	98,1
Vađenje ruda i kamena	105.990	2,2	91.675	2,3	95.671	1,9	136.965	2,0	134.075	2,0	97,9
Prerađivačka industrija	4.541.329	93,2	3.800.934	93,4	4.791.987	93,6	6.489.723	92,5	6.434.267	93,9	99,1
Proiz. snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	100.778	2,1	45.334	1,1	109.627	2,1	222.332	3,2	144.031	2,1	64,8
Ostalo	19.171	0,4	17.957	0,1	15.846	0,3	18.173	0,3	18.058	0,3	99,4
Nerazvrstano po kategorijama	0	0	5.581	0,1	217	0,0	23.928	0,3		0,0	0,0

Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija ima pozitivan vanjskotrgovinski bilans i učestvovala je sa 19,7% u ukupnom izvozu, a sa 2,1% u ukupnom uvozu Kantona Sarajevo.

Ukupni izvoz se smanjio za 7,6%, a uvoz, u odnosu na prethodnu godinu također bilježi smanjenje za 2,3%.

Vodeći partneri u vanjskotrgovinskoj razmjeni Kantona Sarajevo su Njemačka, Hrvatska, Srbija, Crna Gora itd.

Najveći porast izvoza u odnosu na prethodnu godinu je ostvaren u Bugarsku za oko četiri puta više nego prethodne godine.

U 2023. godini najveći uvoz je ostvaren iz Italije 15,1%, zatim iz Kine 11,5%, te iz Srbije 10,6%.

Najveći porast uvoza u 2023. godini ostvaren je iz Italije, za 76,4% više u odnosu na 2022. godinu.

4.1.3 Investicije

Ostvarene investicije po tehničkoj strukturi

Podaci o ostvarenim investicijama iskazuju se kao ukupno ostvarene investicije i ostvarene investicije u nova stalna sredstva.

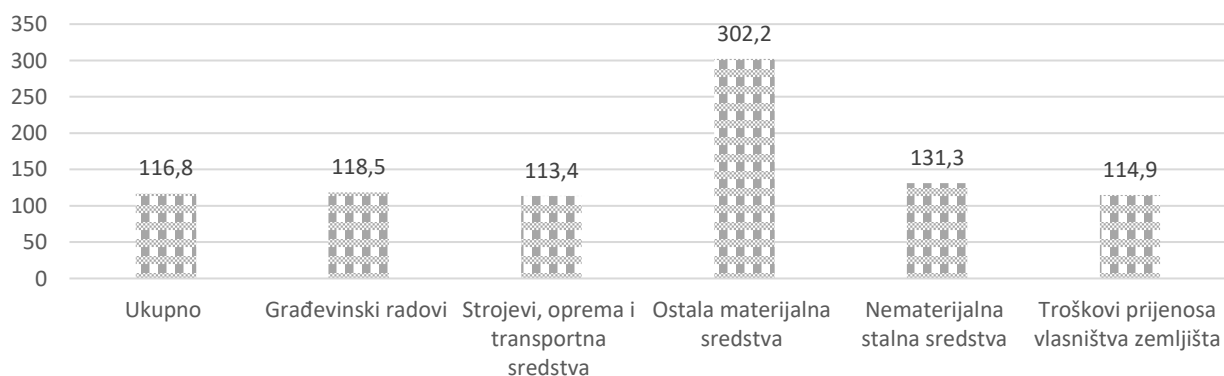
Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u 2022. godini na području Kantona Sarajevo iznose 1 milijardu i 184 miliona KM, što je povećanje za 16,8% u odnosu na 2021. godinu.

Tehnička struktura ostvarenih investicija ukazuje da je do povećanja došlo u svim kategorijama u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 25. Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Kantona Sarajevo u 000 KM

Godina	Ukupno	Građevinski radovi	Strojevi, oprema i transportna sredstva	Ostala materijalna sredstva	Nematerijalna stalna sredstva	Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta
2019	1.023.661	443.471	483.951	3.293	91.136	1.810
2020	1.029.644	524.438	417.825	3.260	78.737	5.384
2021	1.014.634	465.263	490.068	275	55.725	3.303
2022	1.184.649	551.165	555.683	831	73.175	3.795
Index 22/21	116,8	118,5	113,4	302,2	131,3	114,9

Indeksi ostvarenih investicija u Kantonu Sarajevo 2022/2021. po tehničkoj strukturi

Graf 13.

U 2022. godini ostvarene investicije u građevinske radove učestvuju sa 46,5% u ukupno ostvarenim investicijama na području Kantona Sarajevo. Učešće ostvarenih investicija u opremu je 46,9% u ukupnim investicijama.

Tabela 26. Struktura ostvarenih investicija po tehničkoj strukturi (%)

Ostvarene investicije	2019	2020	2021	2022
Ukupno	100	100	100	100
Građevinski radovi	43,3	50,9	45,9	46,5
Strojevi, oprema i transportna sredstva	47,3	40,6	48,3	46,9
Ostala materijalna sredstva	0,3	0,3	0,0	0,1
Nematerijalna stalna sredstva	8,9	7,6	5,5	6,2
Troškovi prijenosa vlasništva zemljišta	0,2	0,5	0,3	0,3

Ostvarene investicije prema Klasifikaciji djelatnosti BiH 2010.

Sa stanovišta namjene ulaganja, na području Kantona Sarajevo, u 2022. godini 55,5% ukupno ostvarenih investicija uloženo je u slijedeća područja djelatnosti: građevinarstvo (19,9%), trgovina na veliko i malo (15,0%), prerađivačka industrija (11,0%) i informacije i komunikacije (9,6%).

Tabela 27. Ostvarene investicije u 000KM Kantona Sarajevo po djelatnostima

Područje djelatnosti	Područje djelatnosti (u 000 KM)				(u %)				Indeks 2022/ 2021
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	
Pravna lica/osobe (Ukupno)	1.017.443	1.023.511	1.014.634	1.184.649	99,4	99,4	100	100	116,8
A	1.133	1.691	2.220	1.888	0,1	0,2	0,2	0,2	85,0
B	1334	3	722	461	0,1	0	0,1	0	63,9
C	101.645	66.849	82.323	129.906	9,9	6,5	8,1	11	157,8
D	79.138	169.317	58.793	16.462	7,7	16,4	5,8	1,4	28,0
E	10.460	13.609	18.973	12.722	1	1,3	1,9	1,1	67,1
F	94.609	94.700	152.426	236.112	9,2	9,2	15	19,9	154,9
G	189.585	133.080	154.880	177.244	18,5	12,9	15,3	15	114,4
H	55.309	55.493	46.238	75.686	5,4	5,4	4,6	6,4	163,7
I	41.209	30.147	13.270	23.502	4	2,9	1,3	2	177,1
J	146.053	91.377	100.135	113.333	14,3	8,9	9,9	9,6	113,2
K	61.606	60.399	48.923	104.389	6	5,9	4,8	8,8	213,4
L	34.795	50.438	47.566	49.627	3,4	4,9	4,7	4,2	104,3
M	28.164	14.160	30.339	45.763	2,8	1,4	3	3,9	150,8
N	25.583	27.876	26.331	41.048	2,5	2,7	2,6	3,5	155,9
O	71.954	136.721	156.636	70.934	7	13,3	15,4	6	45,3
P	23.041	22.420	31.235	16.799	2,3	2,2	3,1	1,4	53,8
Q	27.593	28.528	24.433	29.236	2,7	2,8	2,4	2,5	119,7
R	10.762	11.355	9.542	31.084	1,1	1,1	0,9	2,6	325,8
S	13.470	15.348	9.649	8.452	1,3	1,5	1	0,7	87,6
Poljoprivredna gazdinstva (Ukupno)	6.218	6.133			0,6	0,6			0
Ukupno	1.023.661	1.029.644	1.014.634	1.184.649	100	100	100	100	116,8

4.2 Registrovani poslovni subjekti

Na području Kantona Sarajevo djeluje 43.971 registrovanih poslovnih subjekata (pravna i fizička lica) što je više za 0,7% u odnosu na 2022. godinu kad je broj registrovanih poslovnih subjekata bio 42.494. Na području Federacije BiH broj poslovnih subjekata u 2022. godini također bilježi povećanje sa 151.567 u 2022. godini na 151.746 poslovnih subjekata u 2023. godini.

Tabela 28. Registrovani poslovni subjekti

Područje	Poslovni subjekti					Poslovni subjekti (%)					Indeks 2023/2022
	2019	2020	2021	2022	2023	2019	2020	2021	2022	2023	
KS	38.668	39.577	41.118	42.494	43.971	34,2	34,5	27,8	28,0	28,2	100,7
F BiH	112.955	114.867	148.168	151.567	155.746	100	100	100	101	102	101,0

Tabela 29. Registrovani poslovni subjekti na 1.000 stanovnika

Područje	Broj poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika				
	2019	2020	2021	2022	2023
KS	92,0	97,9	97,6	101,3	104,6
F BiH	51,6	68,3	68,5	70,3	72,4

4.2.1 Analiza po djelatnostima

4.2.1.1 Industrija

Prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo i Federalnog zavoda za statistiku, u protekloj 2023. godini industrija Kantona Sarajevo ostvarila je manji obim proizvodnje u odnosu na godinu ranije za 1,5%. U okviru glavnih industrijskih grupacija u Kantonu Sarajevo u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu, smanjenje proizvodnje zabilježeno je grupacijama; intermedijarnim proizvodima (6,3%) i trajni proizvodi za široku potrošnju (30%), dok je povećanje zabilježeno kod proizvodnji kapitalnih proizvoda (1,5%) i netrajni proizvodi za široku potrošnju (2,3%).

Tabela 30. Indeksi glavnih industrijskih grupacija u KS i FBiH, 2023/2022.

Industrijske grupacije	Kanton Sarajevo	Federacija BiH
Intermedijarni proizvodi	93,7	98,4
Energija	100,0	85,9
Kapitalni proizvodi	101,5	109,8
Trajni proizvodi za široku potrošnju	70,0	106,4
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	102,3	95,9

Posmatrajući indekse industrijske proizvodnje prema područjima i oblastima klasifikacione djelatnosti (KD) u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu, u Kantonu Sarajevo došlo je do smanjenja na području vađenja ruda i kamena za 21%, dok je kod prerađivačke industrije zabilježeno smanjenje za 1,8% i proizvodnje i snabdijevanje električnom energijom i plinom za 0,1%. Na nivou Federacije BiH došlo je do smanjenja na području vađenja ruda i kamena za 16%, a proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom za 4,1%.

Tabela 31. Indeksi industrijske proizvodnje prema područjima i odjeljcima KD-a u KS i FBiH, 2023/2022.

Područja KD 2010	Kanton Sarajevo	Federacija BiH
Vađenje ruda i kamena	79,0	84,0
Prerađivačka industrija	98,2	100,0
Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom	99,9	88,1

4.2.1.2 Prerađivačka industrija (C)

U periodu 2019-2023. godine, u prerađivačkoj industriji indeksi su se kretali u rasponu od 104,1% do 98,2%. U 2023. godini zabilježeno je smanjenje za 3% u odnosu na prethodnu godinu.

Indeksi industrijske proizvodnje u prerađivačkoj industriji u 2023. u odnosu na 2022. godinu najveći su u oblastima proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda 24,4 i proizvodnja mašina i uređaja 18,9% i proizvodnja odjeće 16,3%, proizvodnja.

Tabela 32. Indeksi prerađivačke industrije u Kantonu Sarajevo

Oblasti prerađivačke industrije		Indeks				
		<u>2019/2018</u>	<u>2020/2019</u>	<u>2021/2020</u>	<u>2022/2021</u>	<u>2023/2022</u>
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA		104,1	84,8	101,9	95,2	98,2
10	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	103,5	105,6	99,6	92,5	91,6
11	Proizvodnja pića	100	80,8	95,5	103,0	101,3
12	Proizvodnja duhanskih proizvoda	85,2	50,8	123,8	11,2	
14	Proizvodnja odjeće	86,7	44,8	60,8	71,3	116,3
15	Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	74,3	82,9	65	111,2	82,6
16	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja	86,5	76,4	102,1	95,4	86,0
18	Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	81,1	76,7	143,5	90,9	80,7
19	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	69,6	71,7	122,0	70,3	124,4
20	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	98,1	104,3	112,3	76,7	110,4
21	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmace. preparata	96,3	92,8	106,3	96,3	113,5
22	Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	125,5	64,2	142,9	66,8	115,6
23	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	107,6	79,7	104,2	95,2	96,2
24	Proizvodnja baznih metala	120,4	85,3	108,9	111,8	73,1
25	Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	112,7	95,8	102,1	107,2	96,2
26	Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	116,7	100,8	95,9	88,3	86,2
27	Proizvodnja električne opreme	78,1	148,6	63,3	98,9	85,7
28	Proizvodnja mašina i uređaja, d.n.	102,6	113,4	122,9	113,2	118,9
29	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	104	52,8	84,8	85,8	113,2
31	Proizvodnja namještaja	129,8	64,1	114,6	112,0	70,0
32	Ostala prerađivačka industrija	84,4	77,4	123,2	55,6	116,8
33	Popravak i instaliranje mašina i opreme	85	93,5	103,9	95,4	102,8

U 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu skoro svi indeksi prerađivačke industrije bilježe povećanje.

Najveće smanjenje u odnosu na prethodnu godinu zabilježeno je u oblastima proizvodnja namještaja 30% i proizvodnja baznih metala 26,9%.

4.2.1.3 Turizam i ugostiteljstvo (I)⁵

Turizam je veoma značajan faktor razvoja ukupne svjetske ekonomije. Ova djelatnost učestvuje sa 3,8% u svjetskom BDP, turizam je sektor koji zapošljava najveći broj ljudi na svijetu (8,3% zaposlenih u svijetu), učestvuje sa 12% u svjetskom izvozu robe i usluga i apsorbuje 9,4% ukupnih investicija u svijetu.

Kanton Sarajevo ima značajne resurse i aspiracije u turizmu, koji sve više postaje respektabilna privredna grana. Sarajevski kanton predstavlja veoma zanimljivu turističku top destinaciju, kao rezultat geografskog položaja, izuzetnih prirodnih ljepota, kulturnih, historijskih i multietničkih vrijednosti i prirodnih klimatskih uvjeta.

Prema podacima Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo, u decembru 2023. godine, registrovano je ukupno 141 poslovne jedinice (hoteli, moteli, domaćinstva, pansioni i ostala prenoćišta) sa smještajnim kapacitetima, što je veće za 10,2% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 33. Osnovni podaci o turizmu u KS

Godina	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Broj smještajnih kapaciteta	171	94	118	128	141	110,2
Broj soba	6.053	4.810	5.268	5.159	4.834	93,7
Broj ležaja	13.529	10.873	12.192	13.097	13.541	103,4
Broj turista	667.756	136.304	339.370	568.570	717.362	126,2
Broj noćenja	1.309.113	274.973	800.846	1.191.016	1.434.461	120,4
Iskorištenost kapaciteta	26,5	6,9	18	24,9	29,0	116,5
Prosječna dužina boravka	2	2	2,4	2,1	2,1	100,0

Izvor: Izvještaj o turizmu na području KS; Zavod za planiranje razvoja KS; Federalni zavod za statistiku

Smještajni kapaciteti raspolažu sa 4.834 soba, što je za 2,3% manje nego prethodne godine. Smanjenje u 2023. godini u odnosu na prethodnu godinu imaju sve općine, osim općine Stari Grad koja je zabilježila povećanje za 13,7%.

U smještajnim kapacitetima ima 13.541 ležaja, odnosno za 3,4% više nego prethodne godine. Povećanje u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine na području KS osim općine Novi Grad i Vogošća.

Kanton Sarajevo u 2023. godini posjetilo je ukupno 717.362 turista i bilježi rast za 26,2% više posjeta nego u prethodnoj godini. Sve općine bilježe značajno povećanje broja posjeta turista, osim općina Vogošća i Hadžići gdje je zabilježeno smanjenje broja turista.

Turisti u 2023. godini su ostvarili ukupno 1.434.461 noćenja u Kantonu Sarajevo, što bilježi rast za 20,4% u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano po općinama, ukupan broj noćenja turista je povećan u svim općinama Kantona Sarajevo u 2023. godini u odnosu na 2022., osim u općini Hadžići gdje je zabilježen pad broja noćenja.

⁵ Detaljni Izvještaj o turizmu, vidjeti na stranici Zavoda za planiranje razvoja KS, Turizam na području KS u periodu od 2013-2023.godine.

U Kantonu Sarajevo u 2023. godini iskorištenost kapaciteta iznosila je 29% i veća je od iskorištenosti u 2022. godini, kada je iznosila 24,9%. Povećanje iskorištenosti kapaciteta u odnosu na prethodnu godinu bilježe sve općine Kantona Sarajevo, osim općine Hadžići.

U 2023. godini prosječna dužina boravaka turista u Kantonu Sarajevo je 2,0 i smanjena je u odnosu na prethodnu godinu.

Dolasci stranih turista prema zemlji prebivališta prikazuju da je u 2023. godini najveći broj turista bilo iz Turske 93.053, Hrvatske 67.878 i Saudijske Arabije 37.483.

Turizam je jedna od strateških grana privrede Kantona Sarajevo i posebno je pogođen efektima pandemije u 2020. godini. Smanjen obim poslovanja u 2020. godini, kao i broj zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu uzrok je pandemije „COVID-19“. Drastičan rast broja turista u odnosu na 2020. godinu rezultirao je poboljšanjem epidemiološke situacije u narednim godinama i popuštanje mjera koje su uspostavljene zbog suzbijanja korona virusa (Covid-21).

4.3 Komunalna privreda

4.3.1 Poslovanje kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća⁶

Zbog značaja i nagomilanih problema komunalne privrede u Kantonu, posebno su dati osnovni elementi poslovanja kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća (KJKP i JKP) u 2019., 2020., 2021., 2022 i 2023. godini. Kantonalna javna komunalna preduzeća u KS su: Vodovod i kanalizacija, Sarajevogas, Toplane, Rad, Park, Pokop, Tržnice i pijace i Gras, a javna komunalna preduzeća su: Vodostan Ilijaš, Komunalac Hadžići i JKP Trnovo, Trnovo.

Kantonalna javna komunalna preduzeća i komunalna javna preduzeća (KJKP i JKP) kontinuirano posluju u otežanim (teškim) uslovima poslovanja i taj trend se nastavlja iz godine u godinu. U svim izvještajima o poslovanju, preduzeća ističu neekonomске cijene usluga, visoke cijene ulaznih osnovnih materijala, otežanu naplatu, velika potraživanja, općenito slabu likvidnost i druge probleme koji se ponavljaju, a što utiče i na rezultat poslovanja. Pored svih ovih uzroka i dugogodišnjih neriješenih problema sva KJKP-a i JKP-a svoju osnovnu funkciju realizuju.

U narednoj tabeli dati su ukupni osnovni pokazatelji poslovanja KJKP i JKP od 2019. godine do 2023. godine.

Tabela 34. Osnovni pokazatelji poslovanja JKP-a u Kantonu Sarajevo

Elementi	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/ 2022
Ukupni prihodi (u 000 KM)	331.191	314.826	324.127	387.129	396.227	102,3
Ukupni rashodi (u 000 KM)	356.453	344.384	341.121	418.462	436.212	104,2
Dobit u poslovanju (u 000 KM)	6.707	8.082	7.721	7.295	3.602	49,4
Neto-dobit (u 000 KM)	5.768	7.791	6.877	6.265	2.925	46,7
Gubitak (u 000 KM)	31.969	37.640	24.715	38.628	43.587	112,8
Poslovna sredstva (u 000 KM)	1.615.047	1.619.536	1.577.527	1.516.888	1.476.661	97,3
Kapital (u 000 KM)	879.119	866.462	855.682	794.305	766.172	96,5
Prosječan broj zaposlenih na temelju sati rada	4.778	4.737	4.527	4.474	4.196	93,7
Sredstva iz budžeta KS (u 000 KM)	54.116	65.816	84.629	88.545	78.848	89,0

⁶ Detaljnije podatke o poslovanju komunalne privrede vidjeti na web. stranici Zavoda za planiranje razvoja KS: „Informacija o poslovanju kantonalnih javnih komunalnih preduzeća i javnih komunalnih preduzeća za 2023“⁶

Komunalna preduzeća u KS u 2023. godini ostvarila su ukupan prihod od 396.227.681 KM koji je veći za 2,3% u odnosu na 2022. godinu. U istom periodu, ostvareni ukupni rashodi iznose 436.212.376 KM i veći su za 4,2% u odnosu na 2022. godinu.

Dobit u poslovanju na dan 31.12.2023. godine iznosi 3.602.536 KM koju su ostvarila skoro sva kantonalna javna komunalna preduzeća, osim Vodovoda i kanalizacije, Gras-a, Rada, Pokopa i Komunalca a neto dobit ostvarena je u ukupnom iznosu od 2.925.020 KM. I dobit i neto dobit bilježe smanjenje u 2023. godini u odnosu na prošlu.

Gubitak na dan 31.12.2023. godine ostvarilo je pet KJKP-a (Vodovod i kanalizacija, Rad, Pokop, Komunalac i Gras) u iznosu 43.587.231 KM i veći je za 12,8% u odnosu na 2022. godinu. U ukupnom gubitku KJKP-a u 2022. godini, ostvareni gubitak KJKP Gras ima udio od 43,5% (18.962.007 KM).

Cijene komunalnih usluga bile su predmet brojnih analiza i u svim izvještajima preduzeća ističu da posluju po cijenama koje nisu dovoljne da pokriju troškove poslovanja i da se ne primjenjuje član 23. Zakona o komunalnim djelatnostima KS.

U toku 2023. godine u svim komunalnim preduzećima bilo je ukupno 4.196 zaposlenih na temelju sati rada. U odnosu na prethodnu godinu zaposlenost je manja za 6,3%.

Ukupna poslovna sredstva (aktiva) javnih komunalnih preduzeća na dan 31.12.2023. godine iznose 1.476.661.292, što je za 2,7% manje u odnosu na 2022. godinu.

Tabela 35. Indeksi 2023/2022. osnovnih pokazatelja poslovanja po KJKP i JKP u KS

R. br.	KJKP i JKP	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit u poslovanju	Neto dobit	Gubitak	Poslovna sredstva	Kapital	Pros. broj zap. na t. sati rada	Prosječna mj. neto plaća.
1.	Vodovod i kanalizacija	100,3	107,6			133,4	99,3	96,6	96,3	86,6
2.	Sarajevogas	100,9	100,9	131,0	131,0		94,1	100,2	91,0	110,0
3.	Toplane	101,5	104,9	42,3	37,8		95,8		99,1	107,0
4.	Rad	104,1	108,4				91,4	84,4	101,2	118,8
5.	Park	98,4	105,4	62,0	53,1		98,2	111,3	77,2	137,9
6.	Pokop	93,7	105,2				96,8	88,4	97,0	114,7
7.	Tržnice i pijace	99,1	101,3	17,4	152,2		99,9	100,0	102,6	99,9
8.	Vodostan	104,0	98,4	324,2	324,6		99,7	107,0	80,7	156,1
9.	Komunalac	93,6	96,0			260,5	99,7	96,6	101,0	107,5
10.	Trnovo	130,3	132,0	120,2	120,8		120,2	122,5	110,0	104,1
11.	Gras	120,0	104,7			85,8	96,0		91,9	98,5
	Ukupno	102,3	104,2	49,4	46,7	112,8	97,3	96,5	93,7	112,3

Dinamičke promjene osnovnih pokazatelja poslovanja svih preduzeća date su preko indeksa 2023/2022. godine.

U periodu 2022-2023. godine ukupni prihodi su uglavnom veći kod KJKP-a i JKP-a, osim u Tržnice i pijace, Parku, Pokopu i Komunalcu, gdje su ukupni prihodi smanjeni za 6,4%, u Tržnice i pijace, 0,9%, Parku 1,6% i Pokopu 6,3% u odnosu na prethodnu godinu.

Smanjenje rashoda u 2023. godini bilježe dva preduzeća: Vodostan i Komunalac. Dok je rast rashoda ostvaren kod preduzeća Vodovod i kanalizacija, Sarajevogas, Toplane, Rad, Park, Pokop, Trnovo i Gras. Dobit u poslovanju (dobit prije oporezivanja) ostvarila su preduzeća Sarajevogas, Vodostan i Trnovo.

Prosječna mjesečna plaća u 2023. godini u KJKP-a i JKP-a je povećana u odnosu na 2022. godinu, u Vodovodu i kanalizaciji je smanjena za 13,4%, u Tržnice i pijace za 0,1% a u Grasu za 1,5%.

Kanton Sarajevo sufinansira komunalna preduzeća, u 2023. godini izdvojeno je iz Budžeta KS 78.848.170 KM za sva preduzeća, što je u odnosu na izdvajanja u 2022. manje za 11%.

Tabela 36. Odnos sredstava Budžeta KS i ukupnih prihoda JKP-a

R. br.	JKP	Učešće Budžeta KS u ukupnim prihodima JKP-a (%)				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Vodovod i kanalizacija	5,3	5,0	4,5	5,0	5,6
2.	Sarajevogas	2,3	11,7	1,8	8,3	0,9
3.	Toplane	3,1	2,9	2,5	2,7	3,1
4.	Rad	16,2	18,6	17,5	16,5	17,2
5.	Park	51,1	68,4	85,9	68,8	65,7
6.	Pokop	39,2	5,4	20,9	22,1	33,9
7.	Tržnice i pijace	0	0	9,7	2,9	
8.	Vodostan	21,3	21,6	10,7	8,9	9,0
9.	Komunalac	10,9	11,4	6,3	6,6	8,0
10.	Trnovo	46,4	49,1	11	16,6	15,9
11.	Gras	68,2	115,8	197,0	189,9	186,4
	Ukupno	16,3	20,9	26,1	22,9	19,9

Sredstva budžeta u prihodima preduzeća, dominantna su kod GRAS-a, Parka, Pokopa, Rada i Trnova.

5. Društveni razvoj

5.1 Obrazovanje

Predškolsko obrazovanje

U Kantonu Sarajevo u 2023. godini, bilo je 77 predškolskih ustanova, dok je predškolskim obrazovanjem obuhvaćeno 7.679 djece Kantona Sarajevo.

U odnosu na 2022. godinu u Kantonu Sarajevo u 2023. može se uočiti da je broj predškolskih ustanova ostao nepromijenjen, a do povećanja je došlo kod broja djece obuhvaćene predškolskim obrazovanjem za 1,5%.

Tabela 37. Uporedni pokazatelji predškolskog obrazovanja

Područje	Ustanove						Broj djece					
	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
KS	61	68	72	77	77	100,0	5.001	5.454	6.183	7.567	7.679	101,5
FBiH	190	214	229	255	255	100,0	13.268	15.675	18.236	22.120	23.140	104,6
KS u FBiH (%)	32,1	31,8	31,4	30,2	30,2	100,0	37,7	34,8	33,9	34,2	33,2	97,0

Osnovno obrazovanje

Na početku 2023/2024. školske godine, na području Kantona Sarajevo djeluje 96 škola redovnog devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja sa 1.842 odjeljenja, koje pohađa 38.393 učenika i u kojima nastavu obavlja 3.148 (ukupan broj za redovnu, specijalnu i dopunsku nastavu) nastavnika.

Tabela 38. Uporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (škole i odjeljenja)

Godina		Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1.000 stanovnika
2019	KS	100	1.733	39.147	2.945	93
2020	FBiH	1.107	9.442	185.934	15.908	85
2020	KS	100	1.781	39.385	3.115	94
2021	FBiH	1.097	9.464	181.533	16.394	83
2021	KS	100	1.768	39.177	3.096	93
2022	FBiH	1.090	9.435	179.426	16.406	83
2022	KS	99	1.809	38.878	3.050	93
2023	FBiH	1.081	9.447	173.572	15.848	80
2023	KS	96	1.842	38.393	3.148	91
2024	FBiH	1.016	9.522	166.817	15.991	78
Index 2023/2022		97,0	101,8	98,8	103,2	98,8
		94,0	100,8	96,1	100,9	96,4

Izvor: FZZS, u Biltenu nije praćen podatak, specijalnog i dopunskog obrazovanja.

U osnovnom obrazovanju Kantona Sarajevo u školskoj 2023/2024. godini u odnosu na 2022/2023., povećan je broj odjeljenja za 1,8%, dok je broj učenika manji za 1,2% i broj škola za 3%, dok je broj nastavnika povećan za 3,2%. (FZZS).

Na početku školske 2023/2024. godine, u školama osnovnog obrazovanja na području Kantona Sarajevo ima ukupno 4.417 računara, od kojih 2.158 računara za učenike. Osnovne škole raspolažu sa 4.217 računara sa pristupom internetu, od kojih 2.010 za učenike.

Tabela 39. Opremljenost računarima u osnovnom obrazovanju

Godina	Područje	Broj		Broj računara		Broj računara za učenike	
		škola	učenika	ukupno	sa pristupom internetu	ukupno	sa pristupom internetu
2019	KS	100	39.147	3.629	3.468	1.932	1.859
	FBiH	1.107	185.934	12.429	9.857	8.129	6.034
2020	KS	100	39.385	3.947	3.843	2.077	2.012
	FBiH	1.097	181.533	13.097	10.702	8.491	6.509
2021	KS	100	39.177	4.389	4.256	2.188	2.166
	FBiH	1.090	179.426	13.614	11.518	8.693	6.995
2022	KS	99	38.878	4.426	4.285	2.363	2.265
	FBiH	1.081	173.572	14.030	12.202	8.594	7.094
2023	KS	96	38.393	4.217	3.973	2.158	2.010
	FBiH	1.016	166.817	15.019	13.389	9.242	7.899

U školama osnovnog obrazovanja u 2023. prosječan broj računara po školi je 43,9. Prosječan broj učenika po računaru je 17,8, dok broj učenika sa pristupom internetu iznosi 19,1.

Tabela 40. Osnovno obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)

Godina	Broj računara(ukupno)/ škole		Broj učenika/ računaru (za učenike)		Broj učenika/ pristup internetu (za učenike)	
	KS	FBiH	KS	FBiH	KS	FBiH
2019	36,3	11,2	20,3	22,9	21,1	30,8
2020	39,5	11,9	19,0	21,4	19,6	27,9
2021	43,9	12,5	17,9	20,6	18,1	25,7
2022	44,7	13,0	16,5	20,2	17,2	24,5
2023	43,9	14,8	17,8	18,0	19,1	21,1

Srednje obrazovanje

Srednje obrazovanje se odvija kroz redovno srednje obrazovanje, specijalno srednje obrazovanje i vjerske škole. Na početku 2023/2024. školske godine, u Kantonu Sarajevo radi 42 škola srednjeg obrazovanja.

Škole pohađa 15.008 učenika, nastavu obavlja 1.688 nastavnika (ukupan broj nastavnika).

U toku školske 2023/2024. godine broj škola srednjeg obrazovanja u Kantonu Sarajevo u odnosu na 2022/2023. godinu se povećao za 2,4%, dok se broj odjeljenja smanjio za 0,1%, broj nastavnika bilježi povećanje za 2,2% a broj učenika za 2% u odnosu na školsku godinu prije.

Tabela 41. Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (škole i odjeljenja)

Godina		Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1.000 stanovnika
<u>2019</u>	KS	40	678	14.737	1.587	35
	FBiH	216	3.678	73.029	8.516	33
<u>2020</u>	KS	40	688	14.825	1.605	35
	FBiH	215	3.679	71.458	8.543	33
<u>2021</u>	KS	41	680	14.679	1.610	35
	FBiH	214	3.695	70.024	8.644	32
<u>2022</u>	KS	41	702	14.716	1.651	35
	FBiH	212	3.062	70.325	8.763	33
<u>2023</u>	KS	42	701	15.008	1.688	36
	FBiH	212	3.745	70.356	8.693	33
<u>Index 2024/2023</u> 2023/2022	KS	102,4	99,9	102,0	102,2	101,8
	FBiH	100,0	122,3	100,0	99,2	100,4

Na početku školske 2023/2024. godine u školama srednjeg obrazovanja na području Kantona Sarajevo ima ukupno 3.185 računara, od kojih 1.816 računara za učenike. Srednje škole raspolažu sa 2.957 računara sa pristupom internetu, od kojih 1.673 za učenike.

Tabela 42. Opremljenost računarima u srednjem obrazovanju

Godina	Područje	Broj		Broj računara		Broj računara za učenike	
		škola	učenika	ukupno	sa pristupom internetu	ukupno	sa pristupom internetu
2019	KS	40	14.737	2.282	2.069	1.519	1.333
	FBiH	216	73.029	8.805	7.382	6.301	5.068
2020	KS	40	14.825	2.670	2.511	1.752	1.638
	FBiH	215	71.458	9.191	8.036	6.528	5.552
2021	KS	41	14.679	2.958	2.844	1.871	1.779
	FBiH	214	70.024	9.798	8.627	6.686	5.712
2022	KS	41	14.716	3.201	3.097	1.898	1.794
	FBiH	212	70.325	10.446	9.290	6.986	6.039
2023	KS	42	15.008	3.185	2.957	1.816	1.673
	FBiH	212	70.356	10.792	9.376	7.016	5.875

Tabela 43. Srednje obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)

Godina	Broj računara(ukupno)/škole		Broj učenika/računaru (za učenike)		Broj učenika/pristup internetu (za učenike)	
	KS	FBiH	KS	FBiH	KS	FBiH
2019	57,1	40,8	9,7	11,6	11,1	14,4
2020	66,8	42,7	8,5	10,9	9,1	12,9
2021	72,1	45,8	7,8	10,5	8,3	12,3
2022	78,1	49,3	7,8	10,1	8,2	11,6
2023	75,8	50,9	8,3	10,0	9,0	12,0

U školama srednjeg obrazovanja prosječan broj računara po školi je 75,8. Prosječan broj učenika po računaru je 8,3, dok broj učenika/pristup internetu iznosi 9,0.

Visoko obrazovanje

U Sarajevu u 2023/2024. školskoj godini djeluje 31 visokoškolske ustanove, a upisano je 25.041 studenata. Broj nastavnika koji obavlja nastavu je 2.345 i u odnosu na prethodnu godinu bilježi blago povećanje za 0,6%. Broj upisanih studenata se smanjio za 4,4%, a broj ustanova ostao nepromijenjen.

Tabela 44. Broj visokoškolskih ustanova, studenata i nastavnika

Područje	Školska godina	Broj ustanova	Upisani studenti	Nastavnici
KS	2019/20	32	25.997	2.050
	2020/21	31	26.008	
	2021/22	31	27.068	2.445
	2022/23	31	26.196	2.332
	2023/24	31	25.041	2.345
	Indeks 2024/2023	100,0	95,6	100,6
FBiH	2019/20	92	55.914	6.798
	2020/21	92	55.835	6.903
	2021/22	92	55.577	6.858
	2022/23	92	53.618	7.333
	2023/24	92	51.940	7.454
	Indeks 2023/2022	100,0	96,9	101,7

5.2 Socijalna zaštita

Socijalna zaštita je djelatnost usmjerena na osiguranje socijalne sigurnosti građana i njihovih porodica u stanju socijalne potrebe. Materijalna pomoć se izdvaja na osnovu Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom (u daljem tekstu Zakon).

U toku 2023. godine registrirano je ukupno 26.734 korisnika prava za koje se izdvajaju finansijska sredstva po osnovu zakona, što predstavlja 6,3% stanovnika Kantona Sarajevo. U odnosu na 2022. godinu, broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona smanjen je za 2,2%.

Tabela 45. Pregled korisnika socijalne zaštite, civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom, mjesečni prosjek

Kategorije	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Korisnici	30.550	25.351	24.419	27.326	26.734	97,8
Naknada u KM, mjesečno	4.939.330	5.106.998	5.078.773	8.353.588	8.888.119	106,4
Prosječno mjesečno po korisniku u KM	161,7	201,4	208,0	305,7	332,5	108,8

Najveći broj korisnika socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom je u općini Novi Grad, odnosno ukupno 7.456 korisnika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona što je u odnosu na 2022. godinu manje za 3,8%. sve općine bilježe smanjenje broja korisnika u 2023. godini osim dvije općine, koje bilježe povećanje Centar (4,5%) i Novo Sarajevo (3,6%).

Tabela 46. Broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona, mjesečni prosjek

Općina	Broj korisnika					
	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Stari Grad	2.813	2.386	2.308	2.518	2.514	99,8
Centar	3.079	2.756	2.584	2.850	2.979	104,5
Novo Sarajevo	3.785	3.264	3.143	3.373	3.496	103,6
Novi Grad	8.486	6.954	6.849	7.752	7.456	96,2
Ilidža	5.303	4.262	4.136	4.744	4.703	99,1
Hadžići	2.374	1.880	1.732	1.894	1.741	91,9
Vogošća	2.046	1.663	1.602	1.915	1.806	94,3
Ilijaš	2.283	1.830	1.681	1.809	1.575	87,1
Trnovo	271	251	235	266	251	94,4
Ukupno općine	30.440	25.246	24.270	27.121	26.521	97,8
Ostalo (ljekarske komisije)	110	105	149	205	213	103,9
Ukupno Kanton	30.550	25.351	24.419	27.326	26.734	97,8

Tabela 47. Godišnja finansijska sredstva oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona

Općina	Godišnja sredstva					
	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Stari Grad	4.912.020	5.042.028	4.904.124	7.860.228	8.673.444	110,3
Centar	6.782.772	7.198.812	6.773.988	11.097.576	11.773.776	106,1
Novo Sarajevo	8.061.756	8.147.496	8.164.884	13.105.428	15.208.464	116,0
Novi Grad	16.231.152	16.555.536	16.687.944	27.491.784	29.963.256	109,0
Ilidža	9.188.976	9.323.220	9.313.344	16.574.232	18.839.424	113,7
Hadžići	3.299.808	3.450.552	3.643.932	6.187.572	6.852.408	110,7
Vogošća	3.814.188	4.001.148	4.108.416	7.335.948	8.007.516	109,2
Ilijaš	3.371.976	3.772.260	3.484.920	5.957.340	6.597.600	110,7
Trnovo	375.096	459.324	417.684	709.224	741.540	104,6
Ukupno općine	56.037.744	57.950.376	57.499.236	96.319.332	106.657.428	110,7
Ostalo (ljekarske komisije)	3.234.216	3.333.600	3.446.040	3.923.724	4.381.488	111,7
Ukupno Kanton	59.271.960	61.283.976	60.945.276	100.243.056	111.038.916	110,8

Tabela 48. Korisnici oblika materijalne pomoći zaštite prema broju stanovnika

Općina	Broj korisnika/broj stanovnika (%)					
	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
Stari Grad	7,9	6,7	6,7	7,4	7,4	100,7
Centar	5,8	5,1	4,9	5,4	5,7	105,1
Novo Sarajevo	5,9	5,1	5,0	5,4	5,6	104,1
Novi Grad	7	5,7	5,6	6,3	6,1	95,9
Ilidža	7,5	6,1	5,8	6,7	6,5	98,2
Hadžići	8,3	7,7	6,0	6,5	5,9	91,0
Vogošća	8,3	5,9	6,5	7,8	7,3	94,3
Ilijaš	11,1	8,9	8,1	8,7	7,5	86,4
Trnovo	20,6	19,4	14,0	15,5	14,1	91,4
Ukupno općine	7,2	6	5,8	6,5	6,3	97,6
Ukupno Kanton	7,3	6	5,8	6,5	6,3	97,6

U svim izdvajanjima za korisnike socijalne zaštite najveći iznos je doznačen korisnicima u općini Novi Grad (26,9%), zatim općinama Ilidža (16,9%) i Novo Sarajevo (13,6%).

Mjesečni prosjek realiziranih sredstava po korisniku u 2023. godini je 332,5 KM, a više od prosjeka je realizirano prema korisnicima zaštite porodice sa djecom (486,0 KM), prema korisnicima zaštite civilnih žrtava rata (290,6) i korisnicima socijalne zaštite (173,96) je manje od prosjeka. Godišnji prosjek realiziranih sredstava po korisniku u KS je 4.153,2 KM.

Korisnici i sredstva socijalne zaštite

Prema evidenciji Javne Ustanove Kantonalni centar za socijalni rad, u KS je u 2023. godini bilo 31.035 korisnika socijalne zaštite po kategorijama evidentiranim u nadležnim općinskim službama socijalne zaštite, što je više za 1,4% u odnosu na 2022. godinu.

Najveći broj korisnika je iz kategorije lica i porodice u stanju socijalne potrebe kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik zaštite. Ovih korisnika je 12.830 što čini oko 41,34% od ukupnog broja korisnika, a u odnosu na 2022. godinu broj ovih korisnika je povećan za 1,1%. Evidentirano je 10.073 lica sa invaliditetom i lica ometena u fizičkom i psihičkom razvoju što čini 32,4% od ukupnog broja korisnika, kao i 2.635 korisnika iz kategorije lica i porodice koja bi svoju socijalnu sigurnost trebali ostvariti od primanja u skladu sa članom 8. Kantonalnog zakona, a ta primanja nisu dovoljna za podmirenje njihovih osnovnih životnih potreba, što iznosi 8,4% od ukupnog broja korisnika sa područja KS i broj ovih korisnika bilježi povećanje u 2022. godini za 1,8%.

U 2023. godini kategorija korisnika lica sa društveno negativnim ponašanjem u odnosu na 2022. godinu bilježi povećanje za 2,9%. Kategorija lica izložena zlostavljanju i nasilju u porodici također bilježe povećanje za 2,0% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 49. Pregled kategorija korisnika socijalne zaštite KS

Kategorije - Korisnici socijalne zaštite	Godine					Indeks 2023/2022
	2019	2020	2021	2022	2023	
Djeca bez roditeljskog staranja	276	286	304	348	359	103,2
Lica sa invaliditetom i lica ometena u fiz. i psih. razvoju	10.939	9.802	9.752	10.048	10.073	100,2
Djeca čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama	814	815	844	822	859	104,5
Odgojno zanemarena djeca	308	322	326	399	426	106,8
Odgojno zapuštena djeca	152	167	134	155	181	116,8
Materijalno neobezbijeđena i za rad nesposobna lica	513	509	496	514	541	105,3
Stara lica bez porodičnog staranja	606	669	808	804	828	103,0
Lica sa društveno negativnim ponašanjem	676	899	902	972	1000	102,9
Lica i porodice u stanju soc. potrebe kojima je uslijed posebnih okolnosti potreban odgovarajući oblik zaštite	4.531	12.415	14.644	12.691	12.830	101,1
Lica i porodice koja bi svoju socijalnu sigurnost trebali ostvariti od primanja u skladu sa članom 8. Kantonalnog zakona, a ta primanja nisu dovoljna za podmirenje njihovih osnovnih životnih potreba	4.616	2.849	2.617	2.588	2.635	101,8
Lica izložena zlostavljanju i nasilju u porodici	1.305	1.234	1.224	1.278	1.303	102,0
Ukupno	24.736	29.967	32.051	30.619	31.035	101,4

Visina prosječno mjesečnih realizovanih sredstava za korisnike socijalne zaštite u 2023. godini je 1.662.453 i u odnosu mjesečni prosjek u 2022., veći je za 4,5% u odnosu na prethodnu godinu, ili ukupno u 2023. na godišnjem nivou je isplaćeno 19.949.436 KM.

Najveći iznos sredstava je realiziran u okviru smještaja u ustanove socijalne zaštite (760.447 KM) što čini 45,7% ukupno realiziranih sredstava u okviru socijalne zaštite i ukupan broj izdvojenih sredstava za ovu kategoriju u odnosu na 2022. godinu je povećan za 9,4%.

Stavka sa značajnim učešćem je dodatak za njegu i pomoć od druge osobe i novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe za stara i nemoćna lica i čini 9,1% odnosno 151.941 KM od ukupno realiziranih sredstava.

Tabela 50. Korisnici socijalne zaštite, materijalni oblici

Materijalni oblici socijalne zaštite	Korisnici					Indeks 2023/2022
	2019	2020	2021	2022	2023	
Stalna novčana pomoć	506	505	506	498	513	103,0
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	1.798	1.685	1.549	1.385	1.317	95,1
Jednokratna novčana pomoć	74	88	110	118	111	94,1
Izuzetna novčana pomoć	34	34	44	55	64	116,4
Osposobljavanje za život i rad	454	463	480	471	444	94,3
Smještaj u drugu porodicu	51	62	72	81	90	111,1
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	879	876	885	850	850	100,0
Zdravstvena zaštita	1.970	1.962	2.107	2.215	2.338	105,6
Subvencioniranje troškova grijanja	566	896	494	436	1015	232,8
Subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa	7	8	8	7	6	85,7
Narodne kuhinje	3148	2.847	2729	2543	2599	102,2
Ostali korisnici	106	102	147	203	211	103,9
Ukupno	9.593	9.528	9.131	8.862	9.558	107,9

Izvor: Izvještaj o stanju u oblasti socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom u 2022. godini

Tabela 51. Sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek

Materijalni oblici socijalne zaštite	Sredstva (KM)					
	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Stalna novčana pomoć	97.355	104.603	109.278	154.229	158.972	103,1
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	172.805	176.999	173.073	159.639	151.941	95,2
Jednokratna novčana pomoć	9.241	11.351	15.470	17.603	16.550	94,0
Izuzetna novčana pomoć	8.223	9.096	12.763	16.321	19.196	117,6
Osposobljavanje za život i rad	57.797	64.317	71.209	71.175	66.875	94,0
Smještaj u drugu porodicu	21.397	28.493	32.898	35.143	40.948	116,5
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	654.268	635.486	641.103	694.969	760.447	109,4
Zdravstvena zaštita	40.213	39.232	41.293	44.307	46.815	105,7
Subvencioniranje troškova grijanja	123.556	226.633	125.620	110.260	107.604	97,6
Subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa	8.337	10.118	10.016	11.513	11.928	103,6
Narodne kuhinje	94.211	108.296	102.783	122.270	108.210	88,5
Ostali korisnici	136.069	134.876	139.609	153.955	172.967	112,3
Ukupno	1.423.472	1.549.500	1.475.115	1.591.383	1.662.453	104,5

Tabela 52. Korisnici i sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek

Materijalni oblici socijalne zaštite	Prosjeck po korisniku (KM)					
	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Stalna novčana pomoć	192	207	216	310	310	15,3
Novčana naknada za pomoć i njegu od strane druge osobe	96	105	112	115	115	37,3
Jednokratna novčana pomoć	125	129	141	149	149	129,4
Izuzetna novčana pomoć	242	268	290	297	300	201,1
Osposobljavanje za život i rad	127	139	148	151	151	50,8
Smještaj u drugu porodicu	420	460	457	434	455	301,1
Smještaj u ustanove socijalne zaštite	744	725	724	818	895	206,2
Zdravstvena zaštita	20	20	20	20	20	2,4
Subvencioniranje troškova grijanja	218	253	254	253	106	530,0
Subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa	1.191	1.265	1.252	1645	1988	786,1
Narodne kuhinje	30	38	38	48	42	2,5
Ostali korisnici	1284	1.322	950	758	820	1.704,9
Ukupno	148	163	162	180	174	22,9

Kada se posmatra prosjek po korisniku, u 2023. godini, realizirana sredstva po korisniku iznose za subvencioniranje troškova dženaza/sahrana/ukopa (1.988 KM) što je u odnosu na prethodnu godinu povećano za 20,8%, smještaj u ustanove socijalne zaštite (895 KM) i smještaj u drugu porodicu (455 KM).

Korisnici i sredstva u kategoriji civilne žrtve rata

Na području Kantona Sarajevo u 2023. godini evidentirano je prosječno mjesečno 3.877 korisnika u kategoriji civilnih žrtava rata koji su ostvarili prava na materijalne pomoći. U odnosu na 2022. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 3,2%. Najviše korisnika svoja prava ostvaruju u okviru porodične (1.371) i lične invalidnine (1.284).

Na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 1.126.952 KM. Prosječno realizirana sredstva po korisniku su 290,6 KM.

Korisnici i sredstva u kategoriji zaštite porodica sa djecom

U Kantonu Sarajevo u 2023. godini evidentirano je 13.295 korisnika u kategoriji zaštite porodica sa djecom koji ostvaruju prava na materijalnu pomoć, te je na ime materijalnih prava korisnicima je isplaćeno 6.379.891 KM, što po korisniku iznosi 479,8 KM.

U odnosu na 2022. godinu broj ovih korisnika je smanjen za 8,1%, a iznos sredstava po korisniku je povećan za čak 22,6%.

5.2.1 Boračka zaštita

Boračka zaštita

Na temelju primjene Federalnih propisa i propisa Kantona Sarajevo ukupno je bilo 16.916 korisnika boračko invalidske zaštite, lične i porodične invalidnine. U odnosu na 2022. godinu, broj korisnika je smanjen za 1,9%.

Tabela 53. Pregled korisnika lične i porodične invalidnine, u KS

Godina	Lična invalidnina	Porodična invalidnina	Ukupno
2019	8.793	9.767	18.560
2020	8.720	9.638	18.358
2021	8.367	9.267	17.634
2022	8.192	9.056	17.248
2023	8.018	8.898	16.916
Index 2023/2022	97,9	97,7	98,1

U strukturi korisnika, 8.898 (52,6%) su korisnici porodične invalidnine, 8.018 (47,4%) korisnika lične invalidnine. Prema evidenciji Kantonalne službe za zapošljavanje krajem 2023. godine na području Kantona Sarajevo evidentirano je 6.948 demobilisana vojna obveznika. U odnosu na 2022. godinu, smanjen je broj ukupno registrovanih nezaposlenih, demobilisanih vojnih obveznika za 9,9%.

Tabela 54. Registrovana nezaposlenost-demobilisani vojni obveznici, u KS

Godina	Demobilisani	Članovi porodice poginulih	RVI	Ostali invalidi	Ukupno
2019	5.629	1.030	595	1.176	8.430
2020	5.733	992	615	1.228	8.568
2021	5.388	949	586	1.188	8.111
2022	5.162	850	563	1.067	7.642
2023	4.729	733	466	1.020	6.948
Indeks 2023/2022	91,61	86,24	82,77	95,60	90,9

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, decembar 2023.

Među demobilisanim vojnim obveznicima najviše je demobilisanih boraca (68%), zatim ostali invalidi (14,7%), članovi porodice poginulih (10,5%) i RVI (6,7%).

5.2.2 Socijalno uključivanje

Nezaposleni

Stopa nezaposlenosti u odnosu na radnu snagu je visoka i ona u 2023. godini iznosi 24,3%. Stvarna nezaposlenost se sigurno razlikuje od registrovane. Među nezaposlenim se vodi armija zaposlenih na neformalnom (sivom) tržištu, koji imaju neke prihode, ali bez penzionog i zdravstvenog osiguranja.

Tabela 55. Zaposleni i nezaposleni u KS, od 2019-2022., kraj godine

Godina	Zaposleni	Nezaposleni	Zaposleni/ nezaposleni	Stopa nezaposlenosti
2019	152.394	58.746	2,6	27,8
2020	150.451	63.496	2,4	29,7
2021	152.576	57.965	2,6	27,5
2022	156.488	55.506	2,8	26,2
2023	159.636	51.232	3,1	24,3
Indeks 2023/2022	102,0	92,3	110,5	92,8

Izvor: Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u FBiH, Statistički Bilten, Federalni Zavod za statistiku

Odnos broja zaposlenih prema nezaposlenima u 2023. je 3,1 i povećao se u odnosu na 2022. godinu Broj nezaposlenih osoba u 2023. godini se smanjio u odnosu na 2022. godinu za 7,7%, dok se broj zaposlenih osoba povećao za 2%.

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu je u 2023. godini koristilo 2.487 nezaposlenih lica, odnosno 4,9% od ukupno nezaposlenih lica u KS. Pravo na zdravstveno osiguranje koristilo je 40.032 lica (12,1% manje u odnosu na prethodnu godinu).

Tabela 56. Korisnici novčane naknade i zdravstvenog osiguranja u KS

Godine	Korisnici novčane naknade		Korisnici zdravstvenog osiguranja		Ukupno korisnici	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2019	2.583	1.290	45.206	27.541	47.789	28.831
2020	3.619	1.864	49.863	30.140	53.482	32.004
2021	2.357	1.116	45.801	27.671	48.158	28.787
2022	2.476	1.202	45.531	26.154	48.007	27.356
2023	2.487	1.304	40.032	24.298	42.519	25.602
Indeks 2023/2022	100,4	108,5	87,9	92,9	88,6	93,6

Izvor: JU Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo, decembar 2023.

U 2023. godini evidentno je smanjenje broja korisnika zdravstvenog osiguranja, dok je broj korisnika novčane naknade po osnovu nezaposlenosti u KS u odnosu na 2022. godinu se povećao za 0,4%.

Mladi

U 2023. godini je bilo 10.154 nezaposlenih mladih (životna dob od 15-30 godina starosti) sa učešćem od 19,8% u ukupnom broju nezaposlenih osoba.

Tabela 57. Nezaposlena lica od 15-30 godina starosti u KS, kraj godine

Godina	Nezaposleni		
	Ukupno 15-30 godina starosti	Ukupno nezaposleni	Učešće mladih u nezaposlenim (%)
2019	13.098	58.746	22,3
2020	14.749	63.496	23,2
2021	12.312	57.965	21,2
2022	11.120	55.506	20,0
2023	10.154	51.232	19,8
Indeks 2023/2022	91,3	92,3	98,9

Izvor: Bilten Statistički pregled decembar/prosinac 2023. godine; Javna Ustanova „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“, Sarajevo januar/siječanj 2024. godine

Ukupan broj nezaposlenih mladih u 2023. godini se smanjio za 8,7% kao i broj ukupno nezaposlenih za 7,7%. U ukupno nezaposlenim sa VSS, mladi imaju učešće koje se kreće od 31% u 2022. godini, dok je u 2023. broj nezaposlenih mladih sa VSS povećan na 32%.

Tabela 58. Broj nezaposlenih lica od 15-30 godina starosti po kvalifikaciji, u KS, kraj godine

Nezaposleni		VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	Ukupno
2019	od 15-30 godina	2.859	3	6.120	0	28	2.709	19	1.360	13.098
	Ukupno	7.887	579	18.564	271	261	15.009	276	15.899	58.746
2020	od 15-30 godina	3.450	3	6.742	0	20	3.092	23	1.419	14.749
	Ukupno	9.521	603	20.241	250	249	16.304	281	16.047	63.496
2021	od 15-30 godina	2.879	4	5.548	0	11	2.628	21	1.220	12.311
	Ukupno	8.480	560	18.447	214	204	15.060	260	14.740	57.965
2022	od 15-30 godina	2.472	8	5.019	0	19	2.449	24	1.129	11.120
	Ukupno	8.002	528	17.661	192	194	14.541	243	14.145	55.506
2023	od 15-30 godina	2.377	14	4.475	0	14	2.181	24	1.069	10.154
	Ukupno	7.433	465	16.295	166	151	13.339	236	13.147	51.232

Izvor: Statistički pregled decembar/prosinac 2023. godine; Javna Ustanova „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“

Rodna ravnopravnost

U ukupnom broju zaposlenih lica u Kantonu Sarajevo, žene predstavljaju udio od 47,%. Broj zaposlenih žena se povećao za 1,5%. S druge strane, smanjio se broj nezaposlenih žena za 9,1% u 2023. godini u odnosu na 2022. u Kantonu Sarajevo.

Tabela 59. Zaposleni i nezaposleni u KS po polu, godišnji prosjek

Godine	Broj zaposlenih			Broj nezaposlenih			Stopa nezaposlenih u %		
	Ukupno	Žene	% žena	Ukupno	Žene	% žena	Ukupno	Muškaraca	Žena
2019	152.394	69.644	45,7	58.746	36.879	62,8	27,8	39,2	33,0
2020	150.451	68.767	45,7	63.496	39.241	61,8	29,7	38,2	32,1
2021	152.576	70.226	46,0	57.965	35.743	61,7	28,8	39,1	33,4
2022	156.488	73.513	47,0	55.506	34.701	62,5	26,5	39,0	34,5
2023	159.636	76.124	47,7	51.232	31.557	61,6	27,5	41,9	38,2
Indeks 23/22	102,0	103,6	101,5	92,3	90,9	98,5	103,8	107,4	110,6

Izvor: Zaposlenost, nezaposlenost i plaće 2022. godina; Federalni zavod za statistiku

Posmatrano prema spolu, u KS više je nezaposlenih muškaraca nego žena. Stopa nezaposlenosti muške radne snage iznosi 39,0% i veća je od stope nezaposlenosti žena koja iznosi 34,5%.

5.3 Zdravstvo⁷

Vitalne karakteristike stanovništva Kantona Sarajevo

U 2022. godini stopa nataliteta je bila 9,8 promila i veća je za 3,2% u odnosu na prethodnu godinu, dok je stopa mortaliteta iznosila 11,5 promila i manja je za 22,3%, što rezultira prirodnim priraštajem od negativnih 1,6 promila, koji je preko 3 puta manji u odnosu na prethodnu godinu.⁸

Tabela 60. Prirodno kretanje stanovništva u KS period 2019-2022. (%)

Godina	Natalitet	Mortalitet	Dojenačka smrtnost	Prirodni priraštaj
2019	10,3	10,5	9,9	-0,3
2020	9,9	12,5	5,5	-2,5
2021	9,5	14,8	4,2	-5,3
2022	9,8	11,5	6,5	-1,6
Indeks 2022/2021	103,2	77,7	154,8	30,2

Vrijednost stope dojenačke smrtnosti je 6,5 promila u 2022. godini što je kategorija vrlo niskog dojenačkog mortaliteta.

Morbiditet (opći)

Ukupan broj oboljenja u Kantonu Sarajevo u 2022. godini je iznosio 656.067 što ukazuje na povećanje broja oboljelih za 138.005 u odnosu na 2021. godinu.

Vodeća oboljenja stanovništva u okviru općeg morbiditeta u Kantonu Sarajevo u 2022. godini su: akutne infekcije gornjih respiratornih puteva sa ukupno 141.720 oboljelih, hipertenzivna oboljenja sa ukupno 43.358 oboljelih, akutni bronhitis i bronhiolitis sa ukupno 28.302 oboljelih, COVID 19 sa ukupno 35.859 oboljelih, druga oboljenja gornjeg respiratornog trakta sa 24.195 oboljelih, otitis media i drugi poremećaji srednjeg uha i mastoida sa 22.834 oboljelih, druga oboljenja respiratornog sistema sa 19.062 oboljelih, oboljenja oka i adneksa 18.300 oboljelih, cistitis sa 18.169 oboljelih, druge dorzopatije sa 15.778 oboljelih, i ostala oboljenja i stanja evidentirana su kod ukupno 383.042 oboljela.

Zdravstvena zaštita

Na području Kantona Sarajevo zdravstvena djelatnost je organizovana i provodi se na primarnom, sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite.

Primarna zdravstvena zaštita u Kantonu Sarajevo

⁷ Podaci o zdravstvu u Kantonu Sarajevo, odnosno Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo za 2023. godinu, Zavoda za javno zdravstvo KS nisu bili dostupni.

⁸ Podaci o vitalnoj statistici računati su na temelju broja stanovnika iz Popisa 2013. godine, pa se mogu razlikovati od podataka u drugim publikacijama.

Djelatnost primarne zdravstvene zaštite u Kantonu Sarajevo je organizovana kroz rad JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo sa 9 organizacionih jedinica na području devet općina Kantona Sarajevo, zatim kroz rad JU "Apoteke Sarajevo", kroz rad 9 zavoda za zdravstvenu zaštitu: Zavod za hitnu medicinsku pomoć, Zavod za zdravstvenu zaštitu žena i materinstva, Zavod za zaštitu zdravlja studenata, Zavod za medicinu rada, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika FDS, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika MUP-a, Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju, Zavod za sportsku medicinu i HE službe Zavoda za javno zdravstvo KS, dok se u privatnom sektoru pruža kroz rad određenih privatnih ambulanti (opće medicine, kućnog liječenja). JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo i zavodi za zdravstvenu zaštitu pružaju zdravstvene usluge primarnog nivoa, ali i dio usluga vanbolničke specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite.

Opšta/porodična/obiteljska medicina je osnovna disciplina u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i kamen temeljac mnogih zdravstvenih sistema u Evropi. Porodičnu medicinu u 2022. godini je pružalo ukupno 223 radnih timova, te na jedan radni tim u prosjeku dolazi 1.881 stanovnika KS, što je smanjenje u odnosu na situaciju u 2021. godini (217 timova porodične medicine, na jedan tim u prosjeku dolazilo 1.934 stanovnika KS).

Tabela 61. Pregled timova porodične medicine po općinama

Općine	Stanovništvo					Broj timova porodične medicine				
	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Stari Grad	35.385	34.758	34.357	34.107	99,3	19	19	18	19	105,6
Centar	53.368	54.350	52.702	52.470	99,6	31	29	48	42	87,5
Novo Sarajevo	64.077	63.133	63.064	62.813	99,6	31	31	37	40	108,1
Novi Grad	122.049	120.943	122.479	122.614	100,1	51	51	52	57	109,6
Grad Sarajevo	274.879	273.184	272.602	272.004	99,8	132	130	155	158	101,9
Ilidža	70.536	69.258	71.098	71.277	100,3	26	28	23	26	113,0
Vogošća	28.524	28.987	29.093	29.200	100,4	10	11	14	14	100,0
Hadžići	24.638	26.444	24.573	24.558	99,9	11	12	12	12	100,0
Ilijaš	20.603	21.657	20.723	20.785	100,3	7	7	10	10	100,0
Trnovo	1.316	1.642	1.673	1.719	102,7	4	4	3	3	100,0
Kanton Sarajevo	420.496	421.172	419.762	419.543	99,9	190	192	217	223	102,8

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS, obrada ZPR KS

Tabela 62. Pregled stanovnika kroz timove porodične medicine po općinama

Općine	Stanovnik/tim				
	2019	2020	2021	2022	Index 2022/2021
Stari Grad	1.862	1.829	1.909	1.795	94,0
Centar	1.722	1.874	1.098	1.249	113,8
Novo Sarajevo	2.067	2.037	1.704	1.570	92,1
Novi Grad	2.393	2.371	2.355	2.151	91,3
Grad Sarajevo	2.082	2.101	1.759	1.722	97,9
Ilidža	2.713	2.474	3.091	2.741	88,7
Vogošća	2.852	2.635	2.078	2.086	100,4
Hadžići	2.240	2.204	2.048	2.047	99,9
Ilijaš	2.943	3.094	2.072	2.079	100,3
Trnovo	329	411	558	573	102,7
Kanton Sarajevo	2.213	2.194	1.934	1.881	97,3

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS, obrada ZPR KS

Podaci ukazuju na neadekvatnu raspoređenost timova i neravnomjernost pokrivenosti stanovništva timovima porodične medicine u Kantonu Sarajevo. Općina Novi Grad kao najbrojnija općina susreće se sa problemima nedostatka porodičnih timova kao i općina Ilidža.

Sekundarna zdravstvena zaštita u Kantonu Sarajevo

Djelatnost specijalističko-konsultativne zdravstvene zaštite još uvijek je organizovana kao bolnička specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita u javnom sektoru i kao vanbolnička specijalističko-konsultativna zdravstvena zaštita u javnom i privatnom sektoru.

Tabela 63. Posteljni kapaciteti u bolničkim zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevo

Indikatori resursa bolničke zdravstvene zaštite	Broj postelja				Indeks 2022/2021	Broj postelja/100.000 stanovnika				Indeks 2022/2021
	2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	
Opća bolnica "Prim. dr. Abdulah Nakaš"	333	303	358	369	103,1	79,2	71,9	85,3	88,0	103,1
KCUS	1472	1.497	1.516	1.660	109,5	350,1	355,4	361,3	395,7	109,5
Psihijatrijska bolnica	70	70	70	70	100,0	16,6	16,6	16,7	16,7	100,0
Zavod za alkoholizam i druge toksikomanije	15	15	15	15	100,0	3,6	3,6	3,6	3,6	100,0
Ukupno	1.890	1.885	1.959	2.114	107,9	449,5	447,6	466,9	503,9	107,9

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS

Ukupni posteljni kapaciteti zdravstvenih ustanova koje su pružale bolničku zdravstvenu zaštitu stanovništvu Kantona Sarajevo i stanovništvu Federacije BiH koje je gravitiralo Univerzitetskom kliničkom centru Sarajevo u 2022. godini iznosio je 2.114 postelja, dok je broj bolničkih postelja na 100.000 stanovnika u 2022. godini za Kanton Sarajevo iznosio je 503,9

Ljudski resursi u zdravstvu

U Kantonu Sarajevo u 2022. godini u javnom sektoru zdravstvene djelatnosti bilo je ukupno 7.786 zaposlenih što je smanjeno za 0,6% u odnosu na prethodnu godinu.

Broj ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u odnosu na prethodnu godinu veći je za 3,8%, dok je broj stomatologa povećan za 0,7%. Broj pacijenata koji se dodjeljuju jednom doktoru porodične medicine je smanjen za 3,7% u odnosu na 2021. godinu. U 2022. godini evidentirano je, 0,7% manje stanovnika na jednog stomatologa nego što je to bio slučaj u 2021. godini.

Tabela 64. Ljekari i stomatolozi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u KS

Godina	Broj ljekara u primarnoj ZZ	Broj stomatologa	Broj stanovnika na 1 ljekara	Broj stanovnika na 1 stomatologa
2019	554	120	759	3.504
2020	625	120	674	3.510
2021	606	149	692	2.816
2022	629	150	667	2.797
Index 2022/2021	103,8	100,7	96,3	99,3

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo, Zavod za javno zdravstvo KS

Privatni sektor u zdravstvenoj zaštiti⁹

Na području Kantona Sarajevo registrovane su sljedeće zdravstvene ustanove u privatnom sektoru: 83 specijalističke ordinacije i 42 zdravstvene ustanove tipa poliklinike, centra, zavoda i lječilišta, 3 specijalne bolnice i ambulate opće medicine i kućnog liječenja. U privatnom stomatološkom sektoru registrovano je ukupno 191 privatnih stomatoloških zdravstvenih ustanova, od čega je 141 ordinacija, 5 privatne zdravstvene ustanove - PZU, 27 specijalističkih ordinacija, od toga 3 ordinacije sa ortodontskim laboratorijem i 18 zubotehnička laboratorija i 131 apoteka (privatne apoteke i privatne zdravstvene ustanove-apoteke sa ograncima).

Za pružanje usluga porodične medicine u privatnim zdravstvenim ustanovama u periodu januar-decembar 2022. godine izdvojena su sredstva u iznosu od 381.236 KM, što je 89% planiranih sredstava za 2022. godinu i 10% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Prema evidenciji Zavoda zdravstvenog osiguranja KS na dan 31.12.2023. godine na obavezno zdravstveno osiguranje bilo je prijavljeno 429.924 osiguranih lica, što je za 0,4% više osiguranika u odnosu na stanje iskazano na isti dan prethodne godine.

U strukturi osiguranih lica 320.030 su osiguranici (nosioci osiguranja) ili 74,4%, a članova porodica osiguranika je 110.759 ili 25,6%.

Tabela 65. Osigurana lica u Kantonu Sarajevo

Naziv	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2021	31.12.2022.	31.12.2023.	Učešće %	Indeks 2023/2022
Broj nosilaca osiguranja	312.122	311.639	313.494	317.331	320.030	74,4	100,9
Broj osiguranih članova porodice	115.147	112.140	111.152	110.759	109.894	25,6	99,2
Ukupno	427.269	423.779	424.646	428.090	429.924	100	100,4

Izvor: Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2023. godinu.

Tabela 66. Pregled broja osiguranika po osnovama osiguranja

Osnov osiguranja	Osiguranici 31.12.					Indeks 2023/2022	Učešće, 31.12 (%)				
	2019	2020	2021	2022	2023		2019	2020	2021	2022	2023
Radni odnos	146.626	214.433	219.392	222.723	225.521	101,3	47	50,6	51,7	52,0	52,5
Penzioneri	106.393	124.581	127.469	130.574	133.971	102,6	34,1	29,4	30	30,5	31,2
Nezaposlena lica	45.509	71.608	66.512	63.478	58.593	92,3	14,6	16,9	15,7	14,8	13,6
Osiguranje ličnim sredstvima	1.181	1.433	1.267	1.243	1.216	97,8	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Ostali	12.413	11.724	10.006	10.072	10.623	105,5	4	2,8	2,4	2,4	2,5
Ukupno	312.122	423.779	424.646	428.090	429.924	100,4	100	100	100	100	100

Izvor: Izvještaj o radu i finansijskom poslovanju Zavoda zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo za 2023. godinu.

Od ukupnog broja osiguranika nosioca osiguranja su: 225.521 osiguranika u radnom odnosu, što je za 1,3% više u odnosu na isti period prethodne godine i čini 52,5% osiguranika, a 133.971 osiguranika su penzioneri što je za 2,6% osiguranika više u odnosu na isti period prethodne godine i čini 31,2% od ukupnog broja osiguranika.

⁹ Podaci za 2022. godinu nisu dostupni

5.4 Kultura

Kultura je društvena snaga koja generira opći društveni dinamizam i kreativnost i zbog toga igra važnu ulogu u definiranju vrijednosti jednog društva. Kultura je kvalitet života i sredstvo ukupnog trajnog i održivog razvoja. Danas se cijela država i Kanton Sarajevo suočavaju sa kompleksnim ekonomskim i socijalno-političkim problemima tako da veoma malo energije i sredstava ostaje na raspolaganju kulturi.

Zahvaljujući podršci Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo u izvještajnom periodu su nesmetano nastavile rad javne ustanove kulture, ne samo one kojima je osnivač Kanton Sarajevo, već i javne ustanove od državnog značaja /Zemaljski muzej BiH, Historijski muzej BiH, Muzej književnosti i pozorišne umjetnosti BiH, Kinoteka BiH, Biblioteka za slijepa i slabovidna lica BiH, Umjetnička galerija BiH/ kojima je to jedini siguran izvor finansiranja. Inače, u posmatranom periodu, Ministarstvo je poduzelo neophodne aktivnosti kako bi se u narednom periodu riješilo stabilnije funkcioniranje i finansiranje ustanova od državnog značaja.

Ministarstvo je značajnije podržalo rad nacionalnih kulturno-prosvjetnih društava: BZK Preporod, HKD Napredak, SPKD Prosvjeta, te umjetničkih udruženja poput Udruženja filmskih radnika u BiH, Udruženja likovnih umjetnika u BiH, Udruženja likovnih umjetnika primijenjene umjetnosti u BiH, Društvo pisaca BiH, PEN centra i dr..

Ministarstvo je u izvještajnom periodu raspisalo javni poziv za sufinansiranje projekata iz oblasti kulture na koji je apliciralo više stotina subjekta (fondacije, organizacije, udruženja, javne ustanove, privredna društva, pojedinci – umjetnici), a posebno filmskih producenata u cilju obezbijedenja finansijske podrške za projekte u ovoj oblasti. Za raspodjelu sredstava iz tekućih grantova kulture Ministarstvo je raspisalo Javni poziv za predlaganje projekata kulture i sporta radi sufinansiranja iz sredstava Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2022. godinu na koji se javilo 268 subjekta kulture sa više od 320 projekata iz oblasti kulture. Raspodjela sredstava za ove namjene vršena je po osnovu Uredbe o dodjeli transfera neprofitnim organizacijama i pojedincima iz Budžeta Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/21 i 13/22) i Pravilnika o procedurama i kriterijima za izbor korisnika sredstava tekućih grantova Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za oblast kulture i umjetnosti („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/21), a u skladu sa finansijskim mogućnostima iskazanim u Programu utroška sredstava tekućih transfera utvrđenim Budžetom Kantona Sarajevo. Ministarstvo je za projekte u oblasti kulture utrošilo 6.755.509,00 KM.

Ministarstvo je raspisalo Javni poziv za predlaganje projekata za sufinansiranje proizvodnje dugometražnog filma, kratkog filma i razvoj dramskih serija iz sredstava Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2023. godinu na koji se javilo 25 subjekta kulture sa 35 projekata iz oblasti filmske produkcije. Raspodjela sredstava za ove namjene vršena je po osnovu Uredbe o dodjeli transfera neprofitnim organizacijama i pojedincima iz Budžeta Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 22/21 i 13/22) i Pravilnikom o procedurama i kriterijima za izbor korisnika sredstava za sufinansiranje proizvodnje dugometražnog filma, kratkog filma i razvoja dramskih serija iz sredstava Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2023. godinu („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 14/23), a u skladu sa finansijskim mogućnostima iskazanim u Programu utroška sredstava tekućih transfera utvrđenim Budžetom Kantona Sarajevo za 2023.godinu, Ministarstvo je za projekte u oblasti filmske produkcije utrošilo 1.000.000,00 KM.

Ministarstvo kulture i sporta KS je također raspisalo tri Javna poziva za dodjelu poticajnih sredstava za filmsku produkciju Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2023. godinu na koja je ukupno prijavljeno 15 projekata iz oblasti filmske produkcije. Raspodjela sredstava za ove namjene vršena je po osnovu Uredbe o vrstama, visini i načinu korištenja sredstava iz Budžeta Kantona Sarajevo za filmsku

produkciju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 48/21 i 23/22), a u skladu sa finansijskim mogućnostima iskazanim u Programu utroška tekućih transfera utvrđenim Budžetom Kantona Sarajevo za 2023. godinu, Ministarstvo je za poticaje u oblasti filmske industrije utrošilo 1.413.000,00 KM.

Kanton Sarajevo kao jedini Kanton u FBiH preko Ministarstva kulture i sporta na osnovu Zakona o istaknutim samostalnim umjetnicima kontinuirano je izdvajao sredstva za doprinose za zdravstveno i penziono osiguranje. U mjesecu decembru 2023. godine doprinosi su plaćani za 33 istaknuta samostalna umjetnika. Pored ove podrške, Ministarstvo je pružalo i finansijsku podršku za realizaciju brojnih umjetničkih projekata: izdavanje knjiga, organiziranje izložbi, nastup na izložbama u inostranstvu i sl. Pored toga, Ministarstvo je podržalo napore javnih ustanova kulture da se i dalje pruži mogućnost mladim umjetnicima da rade na značajnim umjetničkim programima, tako da je njihov angažman od izuzetne važnosti za razvoj kulture u cjelini. Ovo je ostvareno putem angažmana mladih umjetnika u projektima javnih ustanova kulture kao i realizaciji projekata kulture u nevladinim organizacijama.

Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo je nastojalo da integrira kulturu u razvojne politike Kantona Sarajevo na svim nivoima u cilju stvaranja uslova koji vode ka održivom razvoju, te u tom okviru, da uvažava sve aspekte koji se tiču zaštite i promocije različitosti kulturnih izraza. U tom smislu pružilo je punu podršku izradi analize postojećeg stanja i izradi Strategije Kantona Sarajevo do 2027. godine.

Kao pozitivnu praksu Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo je pokrenulo inicijativu da se počne sa izradom on line ticketinga za sve ustanove kulture.

Kao važna praksa i tržište kulture se uklapa u savremene razvojne tokove Bosne i Hercegovine. Svjetski pokazatelji ukazuju na to da razvoj kulturnog sektora utiče na razvoj društva u cjelini jer se njegovim razvojem otvaraju nova radna mjesta za mlade kreativne ljude i uz budžetsko stimuliranje udružili bi se svi segmenti društva, i vladin i nevladin sektor, i državni i privatni sektor. Prema određenim analizama razvoja kreativne industrije u Kantonu

Sarajevo, utvrđeno je da 6% ukupno zaposlenih čine uposlenici iz sektora kreativne industrije (film, dizajn, moda, arhitektura i sl.).

Imajući u vidu činjenicu da kulturno-historijski turizam i manifestacioni turizam imaju izuzetno značajnu ulogu u razvoju Kantona Sarajevo Ministarstvo kulture i sporta je u svim svojim kapacitetima pružalo punu podršku kreativnim industrijama čime su se otvorili putevi za razvojni koncept kulturnog turizma kao razvojne komponente ne samo Kantona Sarajevo već i Bosne i Hercegovine u cjelini. Vrijedno je navesti i uspjeh Sarajevo film festivala kojim se Sarajevo pozicioniralo u sam vrh evropskih i svjetskih filmskih festivala, što znači da je ovaj segment kreativne industrije prepoznat i u međunarodnim okvirima.

5.5 Sport

Ministarstvo kulture i sporta je u 2023. godini radilo na jačanju sistema sportske djelatnosti, sa posebnim akcentom na vrhunski sport i sportski podmladak.

05.04.2023.godine je objavljen Javni poziv za predlaganje projekata kulture i sporta radi sufinansiranja iz sredstava Ministarstva kulture i sporta Kantona Sarajevo za 2023.godinu. Na Javni poziv za sufinansiranje projekata iz sporta, sportskih priredbi, nadarene djece i omladine, drugih pravnih lica je prijavljeno ukupno 534 projekata.

Osnovni cilj je bio omogućiti finansijsku podršku za redovni rad što većeg broja organizacija u sportu, koje to svojim aktivnostima zaslužuju, kako bi se ne samo održao nego i obogatio nivo sportskog života, kako vrhunskog tako i razvojnog.

Sportski odgoj i obrazovanje – Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci programima koji značajno utiču na sticanje utilitarnih znanja u području sporta kao npr. škole skijanja, škola plivanja, škola plivanja za hendikepiranu djecu, male olimpijske igre, studentska sportska takmičenja i dr.. Naše strateško opredjeljenje je kvalitetna podrška sveukupnom radu sa mladim u sportskim organizacijama (omogućavanje trenažnog procesa, učešća na takmičenjima i sl.).

Sport za sve – Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci projektima sporta za sve koji definišu značaj sporta za ličnim pravom čovjeka za razvojem, stvaralaštvom, samopotvrđivanjem i drugim civilizacijskim vrijednostima kojima se bogati i osvaja kvalitet života.

Razvojni sport – Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci razvojnog sporta, bez koga nema uslova za stvaranje i vrhunskih sportista. Podrška je najznačajnija u obezbijedenju uslova za treniranje i takmičenje. Ministarstvo je izradilo Pravilnik o kriterijumima za sufinansiranje troškova treninga za seniorske ekipe premijerligaških klubova Kantona Sarajevo u ekipnim sportovima („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 27/20) i potpisalo protokole sa svim Javnim ustanovama u čijim dvoranama treniraju klubovi obuhvaćeni ovim pravilnikom.

Vrhunski sport - Poseban interes Ministarstva je rad na maksimalnoj podršci segmentu vrhunskog sporta, jer u našem Kantonu i jeste najveći broj sportista koji su uspjeli da ostvare vrhunski sportski rezultat. Aktivnosti u tome smislu se definisane kao pomoć za pripreme i nastup reprezentativaca na Svjetskim prvenstvima, Evropskim prvenstvima i sl..

Sportske priredbe – Ministarstvo radi na maksimalnoj podršci održavanju velikih i tradicionalnih sportskih priredbi po kojima Sarajevo jeste poznato. U Kantonu Sarajevo se u odnosu na cijelu Bosnu i Hercegovinu održava najveći broj zvaničnih sportskih manifestacija.

Ministarstvo je izradilo Pravilnik o kategorizaciji sportista prema ostvarenim rezultatima („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 1/22) i u skladu sa odredbama pravilnika izdalo 213 potvrda "Perspektivnog sportiste Kantona Sarajevo" i 6 potvrda "Perspektivnog sportiste Internacionalne C. klase"

5.6 Civilna zaštita

U cilju unaprijeđenja stanja u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Kantona Sarajevo, Kantonalna Uprava za civilnu zaštitu se kao osnovni nosilac stručnih poslova u oblasti zaštite i spašavanja u Kantonu uspješno realizovala poslove i zadatke iz Programa rada Uprave za 2023. godinu, kao i druge poslove i zadatke koji nisu bili predviđeni navedenim Programom u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim propisima i učinjeni su značajni pomaci na organizovanju i uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja na području Kantona. Posebno su značajne mjere i aktivnosti koje je Uprava poduzimala na provođenju preventivnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća (velikih kišnih i snježnih padavina, niskih temperatura, poplava, klizišta, požara i dr.).

U toku 2023. godine Profesionalna vatrogasna brigada (PVB) Sarajevo je imala ukupno 1.725 intervencije, od čega najveći broj požara 1.152, jedna eksplozija, 572 ostalih intervencija (raznih

tehničkih intervencija, obezbjeđenja društvenih, političkih, kulturnih i sportskih manifestacija, koje su se održavale na području Kantona).¹⁰

Tabela 67. Podaci o intervencijama

Intervencije	2019	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Požari	1.453	1.494	1.480	1.518	1.152	75,9
Eksplozije	1	1	1	0	1	
Ostalih ukupno	695	490	425	505	572	113,3
Ukupno svih intervencija	2.149	1.985	1.906	2.023	1.725	85,3
Vrijednost napadnute imovine	67.784.590	46.492.870	59.410.600	65.987.050	56.482.200	85,6
Pričinjena materijalna šteta	6.630.590	4.103.630	4.056.000	4.840.800	4.832.580	99,8
Vrijednost spašene imovine	61.154.000	42.389.240	55.354.600	61.137.250	51.605.040	84,4
Procent spašene imovine	90	91	93	93	91	97,8

Vrijednost napadnute imovine u 2023. godini bilježi smanjenje za 14,4% u odnosu na prethodnu godinu. Posebno treba istaći, da procent spašene imovine u izvještajnom periodu iznosi 91%, te da je iznad procenta spašene imovine u vatrogasnim jedinicama razvijenih zemalja, što svakako predstavlja pokazatelj izrazito visoke efikasnosti PVB Sarajevo.

5.7 Sigurnost građana

Kriminalitet na području Kantona Sarajevo u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu posmatrano kroz statističke pokazatelje, karakteriše smanjenje broja događaja sa obilježjem krivičnog djela za 11 ili 0,3% i maloljetnih izvršilaca za 3 ili 5,9%, dok je povećan broj evidentiranih lica za 103 ili 4,4%, lica lišenih slobode za 165 ili 18,7%, povratnika za 39 ili 2,8%, kao i procenat naknadne rasvjetljenosti krivičnih dijela za 12,1%.

Na području Kantona Sarajevo registrovano je 3.869 događaja sa obilježjem krivičnog djela što je za 11 ili 0,3% manje nego u 2022. godini. Od ukupnog broja događaja sa obilježjem krivičnog djela, 1.849 je evidentirano po poznatom izvršiocu (ili 47,8% od ukupnog broja), a 2.020 po nepoznatom izvršiocu, od čega je 901 naknadno rasvjetljen.

U toku 2023. godine prijavljeno je 2.469 lica, od čega je 1.439 povratnika, 48 maloljetnika, a 1.048 lica su lišena slobode. U odnosu na prethodnu godinu povećan je broj prijavljenih lica za 103, povratnika za 39 i lica lišenih slobode za 165, dok je smanjen broj maloljetnih izvršilaca za 3.

U 2023. godini u odnosu na prethodnu, zabilježeno je neznatno smanjenje broja registrovanih događaja sa obilježjem krivičnog djela i to za 11 ili 0,3%.

Iz oblasti krivičnih djela protiv spolne slobode i morala evidentirano je 207 događaja (54 manje) i to 171 po poznatom i 36 po nepoznatom.

Iz oblasti protiv braka, porodice i mladeži evidentirano je 331 događaja sa obilježjem krivičnog djela (79 više).

U oblasti protiv imovine registrovano je 2.140 događaja sa obilježjem krivičnog djela što je za 110 ili 4,9% manje u odnosu na uporedni period. Iz ove oblasti najbrojniji događaji sa obilježjem krivičnog djela su: teška krađa, krađa, oštećenje tuđe stvari, razbojništvo, prevara, utaja i teška krađa u pokušaju. U toku 2023. godine, na području Kantona Sarajevo registrovano je 117 požara (51 manje) u kojima je 13 lica povrijeđeno.

U posmatranoj godini u oblasti javnog reda i mira evidentirano je 4.645 prekršaja (298 ili 6% manje u odnosu na 2022. godinu), a za izvršenje navedenih prekršaja prijavljeno je 4.879 lica, od čega je 1.151

¹⁰ Izvještaj o radu Kantonalne uprave civilne zaštite KS

povratnika u činjenju prekršaja. Prilikom narušavanja javnog reda i mira u toku 2023. godine, nije bilo teže povrijeđenih lica, dok je 89 lica lakše povrijeđeno.

Policijski službenici su svakodnevno na terenu, kroz proaktivno djelovanje i kontakte sa građanima, osobljem javnih ustanova, nevladinih drugih organizacija, osiguravaju stvaranje povoljnog ambijenta za život svih kategorija stanovništva.

Tabela 68. Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevo

Krivična djela	2020	2021	2022	2023	Indeks 2023/2022
Ukupno saobraćajnih nezgoda	8.188	7.061	8.326	10.161	122,0
Saobraćajne nezgode sa nastradalim licima	743	762	916	882	96,3
Saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom	7.445	6.299	7.410	9.276	125,2
Poginulo lica	13	20	8	21	262,5
Povrijeđeno lica	917	951	1.146	1.087	95

Izvor: Izvještaj MUP-a 2023. godina

U toku 2023. godine, u odnosu na 2022. godinu, na području Kantona Sarajevo povećan je broj ukupno saobraćajnih nezgoda i nezgoda sa materijalnom štetom i nastradalim licima, kao i broj povrijeđenih lica, dok je smanjen broj poginulih lica.

Registrovana je 10.161 saobraćajna nezgoda (1.835 ili 22% više), od čega je 9.297 sa materijalnom štetom (1.869 ili 25,2% više) i 882 sa nastradalim licima (34 ili 3,7 % više).

U navedenim nezgodama 21 lice je poginulo (13 ili 62,5 % manje), a 1.087 lica je povrijeđeno (59 ili 5,1 % više), od čega 170 teže i 917 lakše.

6. Javna infrastruktura

Saobraćajna infrastruktura

Djelatnost saobraćaja se najčešće prati, kao i djelatnost građevinarstva, za područje Federacije BiH, iako je glavno saobraćajno čvorište u Gradu Sarajevo. Analizirat će se transparentni podaci za sve oblike saobraćaja-komunikacija.

Željeznički saobraćaj

Željeznice FBiH ostvarile su u 2023. godini najbolje finansijske rezultate u posljednju 31 godinu. Ukupni prihodi kompanije u 2023. godini iznosili su 145 milijuna KM, a ukupni rashodi 127 milijuna KM. Ostvarena neto dobit iznosi 18 milijuna KM. Željeznice FBiH su u protekle dvije godine poslovale pozitivno.

U odnosu na 2022. godinu, dobit u 2023. godini je veća 15 puta.

U putničkom saobraćaju, Željeznice FBiH su u 2023. godini prevezle 359.414 putnika, što je manje za 1.042 putnika u odnosu na 2022. godinu, kada su Željeznice FBiH prevezle 360.456 putnika. Istovremeno, ostvareno je 8,1% više putničkih kilometara u 2023. godini u odnosu na 2022. godinu. Željeznice FBiH prevezle su 7.147.874 tona robe, što je za 905.701 tona manje nego u 2022. godini, kada je prevezeno 8.053.575 tona robe.

Međutim, došlo je do povećanja broja neto tonskih kilometara, pa je u 2023. godini prevezeno 6,3% više u odnosu na 2022. godinu.

Cestovni saobraćaj

Prema statističkim podacima u toku 2023. godine, na području Kantona Sarajevo prevezeno je ukupno 243 hiljade tona robe, što je u odnosu na količinu prevezene robe iz 2022. godine više za 12,5%.

Gradsko prigradskim prevozom, na području sarajevskog kantona u 2023. godini, prevezeno je oko 53,5 miliona putnika, što je za 13,4% manje u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2021 godine. Strukturalno, najveći broj putnika koristio je tramvaj kao sredstvo javnog prevoza u posmatranom periodu. U 2023. godini dolazi do smanjenja prevezenih putnika ovim sredstvom (16%), zabilježeno je smanjenje i kod prevoza putnika trolejbusima i autobusima u odnosu na prethodnu godinu. Razlog smanjenja putnika je korištenje alternativnih prevoznih sredstava (romobili, bicikla i sl.) radi izbjegavanja gužve u saobraćaju zbog izgradnje i rekonstrukcije šina.

Tabela 69. Prijevoz putnika i roba

Vrsta prijevoza/godina	2019	2020	2021	2022	2023
Cestovni prijevoz robe					
Prijeđeni kilometri vozila (000 km)	11.974	8.238	13.287	22.620	24.452
Prevezeno tona robe (000)	97	142	223	216	243
Tonski kilometri (000)	110.337	81.347	105.368	128.343	148.108
Cestovni prijevoz putnika					
Prijeđeni kilometri vozila (000)	13.124	6.237	5.854	9.109	7.864
Prevezeni putnici (000)	2.645	1.560	715	2.223	2.402
Putnički kilometri (000)	265.619	113.213	65.544	252.197	325.245
Gradsko-prigradski prijevoz					
Prijeđeni kilometri ukupno (000)	12.392	9.331	11.431	11.609	12.713
Tramvaji	2.220	1.703	1.650	935	1.005
Autobusi	8.792	6.434	8.548	9.392	10.389
Trolejbusi	1.380	1.194	1.233	1.282	1.319
Prevezeni putnici (000)	90.356	64.907	72.171	61.781	53.530
Tramvaji	41.795	28.945	30.758	28.809	24.216
Autobusi	36.674	25.912	29.591	26.744	24.053
Trolejbusi	14.262	10.050	11.822	6.228	5.261

Ukupan broj registrovanih vozila u 2023. godini u svih devet općina Kantona Sarajevo, 230.755. Od ukupnog broja registrovanih vozila 139.418 je produžena registracija, a 10.147 prva registracija. Odjavljenih vozila u 2023. godini je bilo 31.700, i u odnosu na 2022. broj je povećan za 2,7%.

Avio saobraćaj

Sarajevo je u 2023. godini imalo ukupno 1.362.007 putnika, što je tek 15.341 putnik manje ili 1,1% manje putnika nego 2022. godine (1.377.348 putnika), što je odličan rezultat s obzirom na to da je aerodrom izgubio bazu Wizz Aira koja je akumulirala oko 400.000 putnika. Sarajevo je imalo i 119,1% više putnika nego 2019. godine (1.143.680). Aerodrom je ostvario 13.899 operacija i 2.764,1 tonu carga u 2023. godini što je za 514,2 tone više nego 2022. godine i za 241,2 tone više ili 109,6% carga iz 2019. godine.

6.1 Vodosnabdijevanje

Javno vodosnabdijevanje na području Kantona Sarajevo organizovano je preko četiri (4) sistema vodosnabdijevanja kojim upravljaju javna komunalna preduzeća u vlasništvu Kantona i općina.

Tabela 70. Pregled javnih vodovodnih sistema u Kantonu Sarajevo

Vodovodni sistemi	Broj korisnika
Sarajevski vodovod	395.000
Gradski vodovod Misoča Ilijaš	8760
Vodovod Hadžići	26.000
Vodovod Trnovo	1.800
Ukupno	431.560

Izvor: Studija o zdravstvenom stanju stanovništva, higijenskim prilikama i zdravstvenoj djelatnosti u Kantonu Sarajevo u 2022. godini

Prema zvaničnim statističkim pokazateljima u odnosu na broj stanovnika, u Kantonu Sarajevo je priključeno oko 98% stanovnika na vodovodne sisteme. Dio stanovnika snabdijeva se iz vodovoda lokalnog značaja, a određeni broj individualno, putem manjih vrela i bunara. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo prati kvalitet vode za piće iz pedeset devet (59) većih vodovodnih sistema, shodno zakonu o komunalnim djelatnostima na području devet općina KS, dok bi ostale individualne vodovode trebali pratiti građani korisnici prema Zakonu o vodama¹¹, kojim se uređuje način upravljanja vodama unutar teritorije Federacije BiH.

Dio stanovnika na području Kantona Sarajevo ($\approx 2\%$) snabdijeva se iz vodovoda lokalnog značaja kojim upravljaju općinske komunalne službe, a vrlo mali broj individualno, putem manjih vrela i individualnih bunara. Pojedina domaćinstva u ruralnim sredinama snabdijevaju se i iz lokalnog ili centralnog vodovoda, ali posjeduju i vlastite bunare. Broj takvih bunara je nepoznat. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo tokom 2022. godine ispitivao je vodu sa lokalnih vodovoda u četiri općine (Centar, Novi Grad, Ilidža i Vogošća), a kojim upravljaju komunalne i slične općinske službe. Nadzor nad tim vodovodnim sistemima vrši se kontinuirano kroz uzorkovanje i analizu vode na zdravstvenu ispravnost. Registrovano je ukupno sedamnaest takvih vodovodnih sistema koji distribuiraju vodu prema cca 12.300 korisnika. Lokalni vodovodni sistemi generalno nemaju adekvatno uređene zone sanitarne zaštite.

Vodovodni sistemi

Javna vodoopskrba na području Kantona Sarajevo organizovana je preko četiri vodoopskrbna sistema kojim upravljaju javna komunalna preduzeća u vlasništvu Kantona i općina, te lokalnih vodovoda kojim upravljaju općinske komunalne službe. Prema statističkim pokazateljima u odnosu na broj stanovnika, na području Kantona Sarajevo priključeno je oko 98% stanovnika na vodovodne sisteme. Dio stanovnika snabdijeva se iz lokalnih vodovoda, a određeni broj individualno, putem manjih vrela i bunara. Snabdijevanje pitkom vodom na području općina Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Vogošća i općine Trnovo (olimpijskih planina Bjelašnice i Igmana) obezbjeđuje se, najvećim dijelom ($\approx 87\%$) eksploatacijom podzemnih voda iz aluvijalnih naslaga u Sarajevskom polju. Vrijednosti sadašnje specifične potrošnje vode domaćinstava iznose oko 120 l/st.dan, a privrede oko 64 l/st.dan.

¹¹ „Službene novine Federacije BiH“, broj 70/06

Dio stanovnika na području Kantona Sarajevo ($\approx 2\%$) snabdijeva se iz vodovoda lokalnog značaja kojim upravljaju općinske komunalne službe, a vrlo mali broj individualno, putem manjih vrela i individualnih bunara. Pojedina domaćinstva u ruralnim sredinama snabdijevaju se i iz lokalnog ili centralnog vodovoda, ali posjeduju i vlastite bunare. Broj takvih bunara je nepoznat. J.U. Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo tokom 2022. godine ispitivao je vodu sa lokalnih vodovoda u četiri općine (Centar, Novi Grad, Ilidža i Vogošća), a kojim upravljaju komunalne i slične općinske službe. Nadzor nad tim vodovodnim sistemima vrši se kontinuirano kroz uzorkovanje i analizu vode na zdravstvenu ispravnost. Registrovano je ukupno sedamnaest takvih vodovodnih sistema koji distribuiraju vodu prema cca 12.300 korisnika. Lokalni vodovodni sistemi generalno nemaju adekvatno uređene zone sanitarne zaštite.

7. Zaštita okoliša

7.1 Institucionalni i zakonodavni okvir

U oblasti zaštite okoliša u 2023. godini vršena je primjena federalnih propisa, primjena i priprema kantonalnih propisa, vezanih za pojedine komponente okoliša, od zraka, vode, prirode, buke, upravljanja otpadom, uključujući pripremu strateških planskih dokumenata i realizaciju okolišnih projekata.

Nakon što je u 2021. godini usvojen novi Zakon o zaštiti okoliša („Sl. novine FBiH“, br. 15/21) i novi podzakonski propisi, u 2023. godini je usvojeni Pravilnik o registru izdatih okolinskih dozvola („Sl. novine FBiH“, br. 41/23) i Elektronski registar ovlaštenika za obavljanje poslova izrade studije uticaja na okoliš i drugih stručnih poslova.

U 2023. godini doneseni su sljedeći propisi iz nadležnosti Skupštine Kantona Sarajevo:

-Odluka o izmjenama i dopunama Kantonalnog plana zaštite okoliša Kantona Sarajevo (KEAP)

Na osnovu Izvještaja o realizaciji mjera iz KEAP-a i odabranih prioriternih mjera iz ZAP-a KS, kreirane su Izmjene i dopune Kantonalnog plana zaštite okoliša Kantona Sarajevo (KEAP-a)- Akcioni plan za period 2021.-2025. godina. Dana 11.05.2021. godine Skupština je usvojila Odluku o izmjenama i dopunama KEAP-a i ista je objavljena u „Sl. novinama KS“ br. 20/21, a Akcioni plan za period 2021.-2025. godina je objavljen u „Sl. novinama KS“ br. 21/21.

Također, u 2023. godini doneseni su sljedeći neprogramirani propisi iz nadležnosti Vlade Kantona Sarajevo:

-Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o donošenju Plana upravljanja Zaštićenim pejzažom „Bijambare“

Vlada Kantona Sarajevo je na sjednici održanoj 14.09.2023. godine donijela Odluku broj: 02-04-40230-14/23 o izmjeni i dopuni Odluke o donošenju Plana upravljanja Zaštićenim pejzažem „Bijambare“ („Sl. novine KS“, br. 41/23). Predmetnom odlukom sastavni dio Plana upravljanja ZP „Bijambare“ je Plan upravljanja posjetiocima ZP „Bijambare“.

-Odluka o dopuni Odluke o donošenju Plana upravljanja Zaštićenim pejzažem „Trebević“

Vlada Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj 14.09.2023. godine donijela je Odluku broj: 02-04-40230-15/23 o dopuni Odluke o donošenju Plana upravljanja Zaštićenim pejzažem „Trebević“ („Sl. novine KS“, br. 41/23). Predmetnom odlukom sastavni dio Plana upravljanja ZP „Trebević“ je Plan upravljanja posjetiocima Zaštićenog pejzaža „Trebević“.

-Odluka o dopuni Odluke o donošenju Plana upravljanja Spomenikom prirode „Vrelo Bosne“

Vlada Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj 14.09.2023. godine donijela je Odluku broj: 02-04-40230-13/23 o dopuni Odluke o donošenju Plana upravljanja Spomenikom prirode „Vrelo Bosne“ („Sl. novine KS“, br. 41/23). Predmetnom odlukom sastavni dio Plana upravljanja SP „Vrelo Bosne“ je Plan upravljanja posjetiocima Spomenika prirode „Vrelo Bosne“.

-Vlada Kantona Sarajeva je Zaključkom broj: 02-04-51770-49/23 od 14.12.2023. godine prihvatila Prednacr:

- a) Urbanističkog plana urbanog područja Sarajevo (Stari Grad, Centar Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža i Vogošća) sa Odlukom o provođenju Urbanističkog plana urbanog područja Sarajevo (Stari Grad, Centar Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža i Vogošća);
- b) Urbanističkog plana za urbano područje Trnovo sa Odlukom o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Trnovo;
- c) Urbanističkog plana za urbano područje Hadžići sa Odlukom o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Hadžići i
- d) Urbanističkog plana za urbano područje Ilijaš sa Odlukom o provođenju Urbanističkog plana za urbano područje Ilijaš.

Prednacrt urbanističkih planova predstavlja razradu usvojenih Osnovnih koncepcija urbanog uređenja za svaki Plan pojedinačno, koje je Vlada Kantona Sarajevo usvojila Zaključkom broj: 02-04-38556-16/21 od 21.10.2021. godine.

7.2 Zrak

U 2023. godini posredstvom Zavoda za javno zdravstvo KS koji upravlja stanicama za automatski monitoring kvaliteta zraka u KS vršen je kontinuirani monitoring kvaliteta zraka, provedene su nabavke jedne stanice koja će biti smještena u Hadžićima i savremenog analizatora koji će mjeriti PM₁₀ i ultra sitne čestice PM_{2,5} na Otoci, te je započet proces laboratorijskog analiziranja prisustva teških metala u PM₁₀ česticama iz uzoraka uzetih sa područja Vogošće i Ilidže. Mobilna stanica koja se ranije nalazila u Hadžićima će se koristiti za indikativna mjerenja na područjima koja nisu pokrivena mrežom stanica.

Projekti Sufinansiranja gasnih priključaka koji se realizuje između Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS i JP „Sarajevogas“ i Sufinanciranja troškova ugradnje individualnih mjerila toplotne energije u objektima na sistemu daljinskog grijanja nastavljeni su i u 2023. godini. Ministarstvo je za 2023. godinu osiguralo sredstva za subvencioniranje gasnih priključaka u iznosu od 200.000,00 KM sa PDV-om, te 300.000,00 KM sa PDV-om za sufinansiranje troškova ugradnje individualnih mjerila.

U izvještajnoj godini je finalizirana „Strategija ograničenja korištenja uglja i ostalih čvrstih goriva u Kantonu Sarajevo u periodu 2021-2031“ čija je izrada uključila proračun ukupnih emisija i procjenu uticaja na kvalitet zraka svih individualnih ložišta na čvrsta goriva, analizu i davanje prijedloga za unapređenje kontrole emisija, unapređenje dimnjačarskog sektora, kontrolu i certifikaciju peći i goriva koja se koriste u Kantonu Sarajevo, analizu izloženosti stanovništva, izazove, rizike i prepreke pri realizaciji Strategije, te opcije strateškog plana ograničenja korištenja čvrstih goriva za period 2022.-

2032. godina. Strategijom je definisano devet prioriternih zona u okviru kojih će se subvencionirati mjere energijske efikasnosti za oko 20.000 individualnih objekata u periodu od 10 godina. Usvajanje Strategije nije realizovano u toku 2023. godine.

U avgustu 2023. godine, nakon odabira izvođača projekta „Izrade Registra emisija i uspostava javnog informacionog sistema“, započela je osmomjesečna izrada Registra. Registar emisija predstavlja zakonski instrument prikupljanja i objavljivanja podataka o zagađivanju zraka, kao i važnu podlogu za izradu atmosferskog modela disperzije i kategorizaciju područja prema kvalitetu zraka što je posebno važno u funkciji izrade prostorno-planske dokumentacije i procjenjivanja uticaja novih zahvata u prostoru na kvalitet zraka.

U toku pripreme projekta „Unapređenje kvaliteta zraka u FBiH i Kantonu Sarajevo“ u saradnji sa Uredom Svjetske banke u izvještajnoj godini pripremljen je „Izvještaj o provođenju Plana interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka“, te integralni stručni dokument „Funkcionalni pregled stanja sa preporukama za poboljšanje kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo“, kao i mobilna aplikacija za praćenje rezultata monitoringa kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo. Komponente koje će se realizovati u okviru Projekta u Kantonu Sarajevo odnose se na podršku za prelazak na transport sa niskim emisijama, širenje održivog grijanja i energijske efikasnosti u sektoru individualnog stanovanja i implementaciju Strategije ograničenja uglja i ostalog čvrstog goriva u Kantonu Sarajevo za period 2023-2033. godina.

U toku 2023. godine realizovane su određene mjere iz KEAP-a i Zelenog akcionog plana, a između ostalog u saradnji sa Federalnim hidrometeorološkim zavodom izrađena je Studija mikroklimatske slike sarajevske kotline. Preostalo je da se obezbijedi Studija o ponašanju strujanja zraka ispod inverzionog sloja i uticaja toplotnih otoka za sve urbane dijelove Kantona Sarajevo.

„Centar za ekologiju i prirodne resurse Akademik Sulejman Redžić“ Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu je, u svrhu monitoringa polena u zrak, izradio godišnji Izvještaj za 2023. godinu sa preporukama za održavanje zelenih površina, sadnju novih vrsta drveća, obilježavanja opasnih zona za zdravlje stanovništva i sl., te je dat prijedlog proširene liste alergenih biljaka, monitoring spora mikrogljiva, kao i izrada novog polenskog kalendara za Kanton Sarajevo.

Krajem 2023. godine od strane Vlade KS usvojen je novi Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo („Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 49/23 i 50/23-Ispravke). U Planu su smanjeni pragovi za proglašenje epizoda „Upozorenje“ i „Uzbuna“, prošireno je ograničenje kretanja vozila i na benzinske motore, utvrđeni su instrumenti za poboljšanje koordinacije obveznika primjene Plana, uvedene obaveze blagovremenog planiranja budžetskih sredstava, te pojačane i redizajnirane mjere koje utiču na smanjenje emisija i zaštite zdravlja stanovništva. Također, ažurirana je Lista pravnih i fizičkih lica zaduženih za određene mjere.

U toku 2023. godine potpisan je Sporazum o provedbi Operativnog plana za sezonu 2023/2024 godinu između Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS i KJKP „RAD“ za korištenje „mokrog postupka“ kojim se obaraju čestice prašine u zraku, u periodu proglašenja epizoda prekomjerne zagađenosti zraka.

7.3 Voda

7.3.1 Snabdijevanje vodom i zaštita izvorišta

Centralni vodovodni sistem kojim upravlja KJKP „Vodovod i kanalizacija“

KJKP „Vodovod i kanalizacija“ d.o.o Sarajevo pruža usluge javnog snabdijevanja pitkom vodom za oko 400.000 stanovnika, te poslovnim i javnim klijentima. Vodovodni sistem se većim dijelom prostire na području općina Stari Grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Vogošća, te manjim dijelom na području općina Hadžići i Trnovo (zona vodosnabdijevanja objekata na olimpijskim planinama Bjelašnica i Igman). Glavni resurs vode za centralni vodovodni sistem snabdijevanja je izvorište Sarajevsko polje (podzemna akumulacija vode sa bunarima u Konacima, Bačevu, Sokolovići koloniji i Stupu) sa kojeg se zahvata cca 73,5 % ukupnih količina vode.

Vodosnabdijevanje uključuje i otvorene izvore vode. Sistem uzima vodu iz tri otvorena bazena: jedan lociran u Vogošći, drugi u Mošćanici, a treći u rijeci Bosni. Filterska postrojenja Vogošća i Bosna, prerađuju vodu iz otvorenog toka rijeke Vogošće, odnosno Bosne. S druge strane, u proteklom periodu izvršena je preraspodjela tako da filtersko postrojenje Mošćanica ne prerađuje vodu iz otvorenog toka rijeke Mošćanice, već isti prerađuje vodu iz vrela Crnil. Voda zahvaćena iz ovih rijeka mora se tretirati prije pumpanja u sistem za vodosnabdijevanje. U 2023. godini odgovarajućim tretmanom otvorenih tokova vode zahvatilo se cca. 14,1 % od ukupno zahvaćene vode. U 2023. godini sa planinskih izvorišta se zahvatalo 8,9% od ukupno zahvaćenih količina vode.

Vodovodni sistem se sastoji od bunarskih postrojenja (38 aktivna bunara), osam gravitacionih vrela i tri postrojenja za prečišćavanje vode otvorenih tokova. Istovremeno se vrši i kupovina vode sa Peračkog i Jahorinskih vrela, te Tilave. Na taj način se u prosjeku uzima 3,6% vode koja se isporučuje u gravitacijski sistem.

Nijedno izvorište u okviru centralnog vodovodnog sistema nema usvojenu Odluku o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Sl. novine Federacije BiH“, br. 88/12).

U periodu od 2019. do 2022. godine, odvijala se prva faza radova u okviru projekta „Sanacija vodovodnog sistema“, finansiranog od strane EBRD-a. U sklopu prve faze izvršena je rekonstrukcija glavnih pumpnih stanica, rekonstrukcija vodovodne mreže i izgradnja šahtova sa mjernom i mjerno regulacionom opremom za uspostavu novih 20 DMA zona. Tokom 2023. godine služba održavanja vodovodne mreže imala je veliki broj realizovanih eksternih naloga u smislu polaganja vodovodne mreže, izrade veza i prebacivanja priključaka što se odrazilo na smanjen učinak kada je u pitanju popravka evidentiranih kvarova. Posljedica navedenog je i povećanje zahvaćenih količina vode u 2022. godini. U 2023. godini počinje rekonstrukcija cjevovoda iz druge tranše. Pored ovih radova, službe održavanja su angažovane i na radovima koji se finansiraju od strane Općina, i radova gdje je KJKP „VIK“ preuzelo poslove izvođenja radova. Sve ove aktivnosti su znato umanjile učinak popravke kvarova.

U cilju poboljšanja vodosnabdijevanja potrošača iz javnog centralnog sistema u 2023. godini pripremljeni su glavni projekti, projektni zadaci, revizije projekata, obrada tender dokumentacije u sklopu investicionih radova, poslovi nadzora na izvođenju cjevovoda i dr.

U 2023. godini radilo se na implementaciji „Projekta detekcije curenja i smanjenja neprihodovane vode (NRW Projekt)“. Od strane KJKP „Vodovod i kanalizacija“ u 2023. godini ukupno je popravljeno 2.295 kvarova na vodovodnoj mreži.

Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Komunalac“

Sva izvorišta u javnom vodovodnom sistemu, koji su u nadležnosti JKP „Komunalac“ d.o.o. Hadžići imaju Odluke o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Sl. novine Federacije BiH“, br. 88/12).

U skladu sa usmjerenjima datim u „Studiji vodosnabdijevanja općine Hadžići“, izvršeni su radovi na realizaciji projekta vodosnabdijevanja lokaliteta „Bare“ sistemom prepumpavanja. Također, provođene su aktivnosti na izgradnji objekata uvođenja dodatnih podzemnih rezervi vode za piće na lokalitetu „Krupa“ u Zoviku u novoizgrađene objekte rezervoara vodovodnog sistema „Ljubovača-Lokve-Kasatići“.

U 2023. godini pokrenuta je procedure obnavljanja sertifikata HACCP sistema samokontrole za djelatnosti skupljanja, prečišćavanja i snabdijevanje vodom za piće u skladu sa zakonskim obavezama o kontroli vode. Dobivanje sertifikata se očekuje u januaru 2024. godine.

U izvještajnom periodu urađen je Glavni projekat „Telekomunikacijskog povezivanja za potrebe upravljanja i nadzora postojećih pumpnih agregata i rezervoara u sistemu Krupa-Lokve-Hadžići“ čime će se omogućiti automatsko i blagovremeno sprečavanje transporta vode koja ne zadovoljava propisane parametre vode za piće u sistem vodosnabdijevanja. Također, JKP „Komunalac“ provodi projekat „Primjena smart meteringa i iot (Internet of Things) tehnologije u monitoringu potrošnje vode“ s ciljem smanjenja gubitaka i povećanja efikasnosti vodosnabdijevanja općine Hadžići.

Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Trnovo“

Na području općine Trnovo donesene su Odluke o zonama sanitarne zaštite i zaštitnim mjerama za izvorišta sa kojih se vrši snabdijevanje naselja na području općine u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Sl. novine Federacije BiH“, br. 88/12). Broj stanovnika koji je priključen na sistem vodosnabdijevanja kojim upravlja JKP „Trnovo“ je 1.771 korisnik, dok je pravnih lica 41.

JKP „Trnovo“ upravlja i održava 24 gravitaciona sistema i sedam pumpnih vodovodnih sistema. Voda koja se zahvata sa ovih izvorišta zadovoljava potrebne parametre za vodu za piće, te se ista tretira natrij hipohloritom. JKP „Trnovo“ d.o.o. Trnovo raspolaže dovoljnim količinama vode.

Lokalni sistem kojim upravlja JKP „Vodostan“

Sva izvorišta u vodovodnom sistemu kojim upravlja JKP „Vodostan“ d.o.o. Ilijaš imaju usvojene Odluke o zonama zaštite na centralnom i lokalnim vodovodima utvrđenim Zakonom o vodama Kantona Sarajevo („Sl. novine Kantona Sarajevo“, br. 18/10) i Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno vodosnabdijevanje stanovništva („Sl. novine Federacije BiH“, br. 88/12).

Postupak usklađivanja „Odluke o zonama sanitarne zaštite Mahmutović rijeka i vodozahvat Misoča“ sa novim „Pravilnikom o načinu utvrđivanja uslova za određivanje zona sanitarne zaštite i zaštitnih mjera za izvorišta vode za javno snabdijevanje stanovništva“ još nije završen, a što će rezultirati strožijim režimom pravne zaštite i boljoj zaštiti izvorišta vode za piće.

Veliki problem je zaštita rijeke Misoče, jer se izvorište rijeke nalazi na tromedi općina Breza, Vareš i Ilijaš, a vodozahvat za snabdijevanje građana Ilijaša vodom za piće na području općine Ilijaš. Velika zona zaštite od 113 km² i činjenica da se treba štititi područje na teritoriji drugih općina i kantona otežava provođenje propisanih mjera.

U izvještajnoj godini vodosnabdijevanje na teritoriji općine Ilijaš su otežavale eksploatacije šume u blizini rijeke Misoče i Zelenih potoka, te rejonu Ilijaških potoka i Okruglice, Marijinih voda i Hadžičke kose.

S ciljem smanjenja gubitaka i kontrole nad sistemom vodosnabdijevanja, postizanja veće klase tačnosti mjerenja i preciznije analize JKP „Vodostan“ je od 2016. godine krenulo sa nabavkom MDM softvera, definisane su DMA zone i instalirani mjerači protoka na mjernim zona. Sve navedeno je kao rezultat dalo smanjenje gubitaka u mreži i kontinuirano vodosnabdijevanje (bez redukcija) zadnjih godina. Preduzeće JKP „Vodostan“ d.o.o Ilijaš od 2018. godine provodi sistem samokontrole HACCP koji je obavezan u svim preduzećima koja se bave isporukom vode za piće, ako je isporučena količina vode veća od 10 m³/dan.

7.3.2 Odvodnja otpadnih i oborinskih voda i uređenje vodotoka

Nivo pokrivenosti područja Kantona Sarajevo javnim sistemom vodosnabdijevanja je znatno veći od nivoa pokrivenosti javnim sistemom prikupljanja i odvodnje otpadnih voda. Prema procjenama, postojeći sistem prikupljanja i odvodnje otpadnih voda pokriva oko 80% stanovništva.

Samo u centralnim područjima općina djelimično je riješena odvodnja otpadnih voda separatnom kanalizacijom, a u padinskim dijelovima sa individualnom stambenom izgradnjom oborinske vode zajedno sa fekalnim uključene su u fekalnu javnu kanalizaciju koja nizvodno preopterećuje glavne kolektore i izaziva probleme u funkcionisanju sistema.

Veliki problem u svim općinama Kantona Sarajevo je pojava izgradnje „bespravne kanalizacione mreže“ koja ugrožava ukupan sistem odvodnje otpadnih voda kao i sanitarnu bezbjednost vodosnabdijevanja. Preduslov za daljni razvoj centralnih sistema za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda je svakako i adekvatan rad centralnog postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u Butilama (PPOV), te izgradnja lokalnih uređaja za tretman otpadnih voda za područja koja ne gravitiraju prema centralnom postrojenju. Sanacijom i modernizacijom PPOV u Butilama omogućeno je prečišćavanje otpadnih voda Kantona Sarajevo i kontrolisano ispuštanje prečišćenih voda u recipijent rijeku Bosnu.

U izvještajnoj godini količina prečišćenog efluenta ispuštenog u rijeku Bosnu iznosila je 35.161.223 što je 2.930.101,91 m³ mjesečno.

Produkcija biogasa u 2023. godini je iznosila 274.155 m³. Iz energije biogasa proizvodi se 85-87% korisne energije (oko 33% električne energije i 54% toplotne energije). Planirano je da se proizvodi oko 1 MW mjesečno energije što čini oko 1/3 ukupno potrebne energije za normalan rad postrojenja. Korištenjem biogasa skoro svi toplotni zahtjevi, te dio zahtjeva za električnom energijom mogu biti zadovoljeni.

Također, na postrojenju se dnevno proizvede 10-15 t dehidriranog mulja čije deponovanje predstavlja veliki problem. Proizvedeni mulj se trenutno skladišti u privremene lagune/deponije unutar lokacije PPOV, a kapacitet jedne lagune je 12.000 m³. S ciljem iznalaženja mogućnosti dodatnog tretmana dehidriranog mulja urađene su određene studije i rješenje ovog pitanja je još uvijek aktuelno.

7.3.3 Poplave

Najugroženija plavna područja spadaju područja oko rijeka Bosne, Željeznice, Zujevine, Miljacke i Tilave u Sarajevskom polju, rijeka Misoče i Ljubine u Ilijašu, te rijeka Ljubine i Jošanice u Vogošći, i Rakitnice u Trnovu. Veliki dio Kantona Sarajevo je zaštićen od poplava, jer je izvedena regulacija vodotoka i zaštita od stogodišnjih voda, ali se moraju uložiti napor da se zaštiti preostalo područje.

Sa ciljem preventivnog djelovanja na smanjenju poplavnih područja i smanjenju šteta koje izazivaju poplave izvođenjem radova na izgradnji zaštitnih vodnih objekata, čišćenju, produbljivanju i trajnoj regulaciji riječnih korita u Kantonu Sarajevo Vladi KS predložen je „Program uređenje riječnih korita i

zaštite od poplava, vodosnabdijevanja i odvodnju otpadnih voda na području Kantona Sarajevo za 2023. godinu". Konačni cilj je trajna zaštita stanovništva i njihove imovine, privrednih subjekata, infrastrukture, poljoprivrednog zemljišta od štetnog djelovanja voda izazvanim poplavama i bujicama u rizičnim područjima koja su definirana Kantonalnim planom odbrane od poplava. Za realizaciju Programa obezbijedena su sredstva iz Budžeta Kantona Sarajevo u iznosu od 5.378.975,00 KM

7.4 Otpad

U 2023. godini, putem Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo poduzeto je niz aktivnosti na unapređenju stanja na RCUO „Smiljevići“, a radi se o sljedećim projektima:

- Sanacija klizišta uz internu saobraćajnicu kod platoa za interni otpad na RCUO „Smiljevići“;
- Izrada Dopuna i korekcije Glavnog projekta HIS Višnjica iz 1998. godine za proširenje prostora za odlaganja prema čelu deponije na površini od cca 37.000 m² u skladu sa Studijom Svjetske banke;
- Revizija Dopuna i korekcije Glavnog projekta HIS Višnjica iz 1998. godine;
- Otkup zemljišta na sanitarnoj deponiji Smiljevići;
- Izrada Glavnog projekta za prekrivanje i zatvaranje ploha deponije deponije „Smiljevići“;
- Izgradnja plohe za odlaganje komunalnog otpada na površini od 37.000 m²;
- Nabavka hemikalija za pogonski laboratorij na deponiji „Smiljevići“;
- Monitoring uticaja na okolinu, prema Okolinskoj dozvoli.

Dana 28.02.2023. godine u Ilijašu je otvoreno reciklažno dvorište na površini od 1.567,86 m², namijenjeno građanima za besplatno selektivno odlaganje sljedećih vrsta otpada: staklo, plastika, papir, drvo, električni-elektronski (EE) otpad, kabasti i građevinski otpad, automobilske gume i dr. Reciklažno dvorište se sastoji od sortirnice sa privremenim skladištem – ručno sortiranje, platoa za smještaj kontejnera za odlaganje opasnog otpada, platoa za smještaj kontejnera za odlaganje komunalnog otpada, platoa za smještaj kontejnera za odlaganje kabastog, građevinskog i metalnog otpada, kolska vaga, portirница i manipulativna površina.

U izvještajnoj godini od strane Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS izdate su dozvole za upravljanje otpadom poslovnim subjektima Papir Servis d.o.o. Sarajevo, Negro Crown d.o.o Sarajevo, Bosnaplast, Ekoforma i BH Recycling d.o.o Sarajevo, Trgosirovina d.o.o Sarajevo, CIBOS d.o.o Sarajevo, A&D d.o.o Sarajevo, JP Elektroprivreda BiH d.d, Elektrodistribucija Sarajevo, JU Opća bolnica Prim. Dr. Abdulah Nakaš.

U 2023. godini na nivou FBiH donesena su dva podzakonska propisa za posebne kategorije otpada:

1. Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/23);
2. Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/23).

7.5 Prirodno naslijeđe

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, Kantonalni Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo i Prirodno-matematički fakultet u Sarajevu su u 2023. godini nastavili sa aktivnostima na realizaciji projekta izrade „Elaborata/Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite prioritetnih pojedinačnih

spomenika prirodne baštine iz oblasti hidro-geološkog i geomorfološkog spomeničkog naslijeđa Kantona Sarajevo“, te je isti u završnoj fazi nacрта. U narednom periodu se očekuje priprema Stručnog obrazloženja za sve identifikovane prioritetne pojedinačne prirodne vrijednosti, pripremi i Stručnog obrazloženja za proglašenje prvih 20 prioritetnih pojedinačnih prirodnih vrijednosti za koje će Ministarstvo u saradnji sa Kantonalnim Zavodom za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo pripremiti nacрте propisa o zaštiti.

U izvještajnom periodu nastavljene su aktivnosti na raspisivanju tendera za izradu novog Plana upravljanja Spomenikom prirode „Skakavac“, koji je istekao krajem 2021. godine.

U toku 2023. godine su usvojeni planovi upravljanja posjetiocima u Zaštićenom pejzažu „Bijambare“, Spomeniku prirode „Vrelo Bosne“ i Zaštićenom pejzažu „Trebević“. Planirano je da pomenuti dokumenti budu sastavni dio važećih planova upravljanja za navedena zaštićena prirodna područja. Ova aktivnost je implementirana u saradnji sa UNDP-ijem kroz Projekat „Podrška UNEP/GEF portfoliju“ i aktivnost „Postizanje očuvanja biološke raznolikosti kroz uspostavljanje i efikasno upravljanje zaštićenim područjima i izgradnju kapaciteta za zaštitu prirode u Bosni i Hercegovini“. Kroz navedeni Projekat implementira se i izrada „Stručnog obrazloženja za proglašenje zaštite Čemerske planine sa kanjonom rijeke Misoče“ koji je u izvještajnom periodu u formi radne verzije nacрта dostavljen Ministarstvu na komentare i mišljenje.

7.6 Energijska efikasnost

Projekat „Energijska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo“ se realizuje u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) i trebao bi se finansirati iz kredita u iznosu od 10 miliona Eura. Tokom 2023. godine proveden je tender za 17 novih objekata na kojima će se implementirati mjere energijske efikasnosti.

7.7 Okolinske dozvole i strategijske procjene uticaja na okoliš

U toku 2023. godine, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS je vodilo upravne postupke za izdavanje okolinskih dozvola na osnovu Zakona o zaštiti okoliša FBiH („Sl. novine FBiH“, br. 15/21), Zakona o upravnom postupku („Sl. novine FBiH“, br. 2/98, 48/99 i 61/22) i Uredbe kojom se utvrđuju pogoni i postrojenja koja moraju imati okolinsku dozvolu („Sl. novine FBiH“, br. 51/21 i 74/22). Za postupke započete prije stupanja na snagu novog Zakona o zaštiti okoliša FBiH i nove Uredbe kojom se utvrđuju pogoni i postrojenja koja moraju imati okolinsku dozvolu, Ministarstvo je u 2023. godini vodilo postupke u skladu sa odredbama ranije važećeg Zakona o zaštiti okoliša FBiH („Sl. novine FBiH“, 33/03 i 38/09) i ranije važećeg Pravilnika o pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu („Sl. novine FBiH“, br. 8/11 i 37/20).

Osim rješavanja po zahtjevima za izdavanje okolinskih dozvola, odgovoreno je i na zahtjeve za mišljenje o potrebi ishođenja okolinske dozvole. Ukoliko se radilo o pogonima i postrojenjima koji se nalaze na listama Pravilnika, odnosno u Prilozima I i II Uredbe, a nisu obveznici pribavljanja okolinske dozvole, mišljenja su sadržavala i smjernice o provođenju mjera zaštite pojedinih komponenti okoliša, te o eventualnoj obavezi monitoringa emisija zagađujućih materija u zrak.

8. Analiza budžeta i javne administracije

8.1 Analiza javnih prihoda i rashoda¹²

Budžet Kantona Sarajevo obavezujući je okvir djelovanja javnog sektora i u finansijskom smislu predstavlja plan prihoda i rashoda. Izrada i izvršavanje budžeta zasniva se na načelima jedinstva, tačnosti, uravnoteženosti i zakonitosti budžeta, načelu univerzalnosti, efikasnosti ekonomičnosti i transparentnosti. Izrada godišnjeg budžeta zasniva se na budžetskom kalendaru te Dokumentu okvirnog budžeta koji obuhvata najmanje jednu fiskalnu godinu i dvije naredne godine. Strukturu budžetskih sredstava čine porezni i neporezni prihodi, kao dominantni izvori budžetskih sredstava, zatim grantovi, donacije, kapitalni primici i račun finansiranja.

U periodu 01.01. do 31.12.2022. godine ostvareni su prihodi i primici u iznosu 1.202.987.364 KM, a izvršeni rashodi i izdaci u iznosu 1.147.273.868 KM. Na osnovu ostvarenih prihoda i primitaka i izvršenih rashoda i izdataka ostvaren je suficit u tekućoj godini u iznosu od 55.713.496 KM.

Tabela 71. Ukupno ostvareni prihodi

Prihodi	2019		2020		2021		2022		Indeks 2022/2021
	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%	
Prihodi od poreza	757.387.053	71,7	713.202.180	62,8	801.349.191	82,4	963.925.039	80,1	120,3
Neporezni prihodi	189.596.010	18	173.496.885	15,3	107.089.795	11	107.938.041	9,0	100,8
Tekući transferi i donacije	32.534.161	3,1	99.360.540	8,8	22.425.268	2,3	87.934.492	7,3	392,1
Kapitalni transferi	12.535.261	1,2	17.613.148	1,6	4.934.076	0,5	3.158.531	0,3	64,0
Prihodi od internih transakcija	1.620.609	0,2	2.055.576	0,2	1.026.981	0,1	896.138	0,1	87,3
Kapitalni primici	368.260	0	5.345.559	0,5	25.245	0	12.027	0,0	47,6
Račun finansiranja	4.150.789	0,4	4.120.959	0,4	35.643.175	3,7	39.123.096	3,3	109,8
Višak primitaka od direktnog zaduživanja	57.561.441	5,5	120.140.978	10,6	0	0	0	0,0	
Ukupno	1.055.753.584	100	1.135.335.825	100	972.493.731	100	1.202.987.364	100	123,7

U 2019., 2020., 2021. i 2022. godini najveći udio ostvarenih prihoda se ostvarivao preko poreznih prihoda, od 71,7% u 2019. godini do 80,1% u 2022. godini, a ostvareni prihodi od poreza su veći za 20,3% u odnosu na ostvarenje 2021. godine.

U periodu od 01.01.do 31.12.2022. godine rashodi i izdaci, koji su izvršeni iz ostvarenih prihoda i primitaka, iznose 1.147.273.868 KM. Od 01.01. do 31.12.2022. godine je za 19,7%, veće od izvršenja rashoda u istom periodu 2021. godine.

U strukturi rashoda, najveće učešće u ukupnim rashodima se odnosi na plaće i naknade troškova zaposlenih. Tekući transferi bilježe povećanje u procentualnom učešću u ukupnim godišnjim rashodima, sa 29,4% u 2021. godini na 29,5% u 2022. godini. Izdaci za otplatu dugova bilježe povećanje sa 15,8 miliona KM u 2021. godini na 34,3 miliona KM u 2022. godini, odnosno više od dva puta.

¹² Podaci, odnosno Izvještaj o izvršenju Budžeta Kantona Sarajevo za 2023. godinu nisu bili dostupni.

Tabela 72. Ostvareni budžetski rashodi

Rashodi	2019		2020		2021		2022		Indeks 2022/2021
	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%	
Plaće i naknade troškova zaposlenih	423.803.047	40,7	425.992.968	37,6	430.362.454	44,9	490.919.862	42,8	114,1
Doprinosi poslodavaca i ostali doprinosi	42.809.288	4,1	42.659.019	3,8	42.709.075	4,5	49.084.595	4,3	114,9
Izdaci za materijal i usluge	100.775.806	9,7	101.228.423	8,9	80.477.535	8,4	95.449.402	8,3	118,6
Tekući transferi	213.840.225	20,5	236.680.962	20,9	281.663.334	29,4	338.215.021	29,5	120,1
Izdaci za obaveze po kreditima	4.355.111	0,4	5.256.313	0,5	2.827.392	0,3	4.611.344	0,4	163,1
Kapitalni transferi	113.671.690	10,9	146.485.799	12,9	46.431.738	4,8	74.748.957	6,5	161,0
Izdaci za nabavku stalni sredstava	112.347.626	10,8	131.276.095	11,6	58.108.499	6,1	59.991.641	5,2	103,2
Sredstva za pozajmljivanje	1.420.000	0,1	12.170.000	1,1	0	0	0	0,0	
Otplate dugova	29.241.670	2,8	29.813.746	2,6	15.819.487	1,7	34.253.046	3,0	216,5
Tekuća rezerva									
Višak rashoda nad prihodima									
Ukupno	1.042.264.463	100	1.131.563.325	100	958.399.514	100	1.147.273.868	100	119,7

Tekući transferi koji se finansiraju iz budžeta Kantona najčešće se odnose na tekuće transfere neprofitnim organizacijama, tekuće transfere pojedincima, učešća i subvencije javnim preduzećima, učešća i transferi drugim nivoima vlasti, te drugi tekući rashodi.

8.2 Program javnih investicija¹³

U Zakonu o budžetima Federacije BiH posebna pažnja posvećena je Programu javnih investicija, koji predstavlja instrument za upravljanje i izvještavanje o razvojnim programima i projektima-javnim investicijama. Javne investicije predstavljaju dio sredstava budžeta planiranih za ulaganja u značajno povećanje sredstava nefinansijske imovine kroz sticanje infrastrukture, građevinskih objekata, zemljišta i opreme.

Program javnih investicija KS (PJIKS) priprema se svake godine po roling sistemu, koji usvaja Vlada KS. Osnovni cilj izrade PJIKS je usklađivanje razvojnih projekata sa realnim izvorima finansiranja. Program sadrži tekuće i kandidovane projekte, a čijom realizacijom treba da se doprinese kvaliteti života građana i sigurnosti.

Investicije-projekti se odnose na sva područja djelatnosti (sektore) od obrazovanja, infra i suprastrukture do socijalne sigurnosti i zaštite okoliša.

Ukupan broj projekata javnih investicija (tekućih i kandidovanih) u 2023. godini je 239 i veći je za 22,6% u odnosu na ukupan broj projekata u 2022. godini.

Ukupna planirana vrijednost projekata javnih investicija (tekućih i kandidovanih) u 2023. iznosi preko 1.586 miliona KM što je povećanje za 55,2% u odnosu na 2022. godinu.

¹³ Program javnih investicija KS, Informacija dostupna na stranici Zavoda za planiranje razvoja KS

Tabela 73.Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS

Status projekata		Tekući ukupno	Ukupno učešće KS	Drugi izvori finansiranja	Učešće KS (%)	Učešće drugih izvora finansiranja (%)	Kandidovani ukupno	Tekući i kandidovani projekti
2019	Broj projekata	63	47	16	74,6	25,4	99	162
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	749,4	354,8	394,7	47,3	52,7	348,3	1.097,70
	Budžet (mil. KM)	82,7	70,8	11,9	85,6	14,4		82,7
2020	Broj projekata	60	51	9	85	15	138	198
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	651,9	399,8	252,2	61,3	38,7	715,7	1.367,69
	Budžet (mil. KM)	39,4	34,2	5,2	86,8	13,2		39,4
2021	Broj projekata	64	57	7	89,1	10,9	141	205
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	646,4	308,5	337,9	47,7	52,3	714,8	1.361,22
	Budžet (mil. KM)	48	42,6	5,4	88,7	11,3		48
2022	Broj projekata	51	39	12	76,5	23,5	144	195
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	472,1	311,5	160,6	66	34	550	1.022,22
	Budžet (mil. KM)	67,6	57,5	10,1	85,1	14,9		67,6
2023	Broj projekata	61	52	9	85,2	14,8	178	239
	Planirana vrijednost projekta (mil. KM)	858,1	420	437	49	51	728	1.586,90
	Budžet (mil. KM)	97,9	85,4	12,5	87,1	12,9		97,9

Tabela 74.Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS, indeks 2023/2022.

Status projekata	Broj projekata	Planirana vrijednost projekta	Budžet
Tekući ukupno	119,6	181,76	144,8
Ukupno učešće KS	133,3	134,83	148,5
Drugi izvori finansiranja	75,0	272,10	123,7
Učešće KS (%)	111,3	74,24	102,3
Učešće drugih izvora finansiranja (%)	62,9	150,0	86,5
Kandidovani ukupno	123,6	132,36	
Tekući i kandidovani projekti	122,6	155,24	144,8

U ukupnoj planiranoj vrijednosti tekućih projekata u 2023. godini (858,1 miliona KM) sredstva Budžeta KS učestvuju sa 49,0% i iznose 420 miliona KM. Sredstva Budžeta KS u odnosu na 2022. godinu veća su za oko 34,83%.

U 2023. godini drugi izvori finansiranja iznose 437 miliona KM ili 51,0% i manji su za 2,7 puta nego 2022. godine.

U ukupnoj planiranoj vrijednosti kandidovani projekti iznose 728 miliona KM u 2023. godini. Za realizaciju projekata u 2023. godini ukupno planirana sredstva svih projekata iznose oko 97,9 miliona KM.

II Implementacija Strategije

Uvod

Pregled provedbe Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. godinu (u daljem tekstu Pregled) priprema se u svrhu informisanja svih relevantnih aktera o realiziranim strateškim mjerama i aktivnostima u prethodnoj godini te se odnosi samo na elemente vezane za provedbu mjera u 2023. godini. Pregled je pripreman kao zaseban dokument, ali čini dio cjelovitog Izvještaja o razvoju Kantona Sarajevo za 2023. godinu.

Zavod za planiranje razvoja Kantona Sarajevo je na osnovu prikupljenih informacija, odnosno na osnovu izvještaja o radu ministarstava, izvještaja o implementaciji projekta za 2023. planiranih Akcionim planom 2023-2025. godina (u daljem tekstu AP 2023-2025.), koje su dostavila ministarstva preko članova Kantonalnog odbora za razvoj za implementaciju Strategije (u daljem tekstu KOR), izradio Izvještaj o implementaciji Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. godine za 2023. godinu.

Nakon Uvodnog dijela, Pregleda, predstavljena je struktura strategije, dat kratak sažetak AP-a 2023-2025., ukupan pregled provedbe Strategije za 2023. godinu. U posebnom dijelu dat je pregled provedbe Strategije po ciljevima i prioritetima za 2023. godinu kroz analizu i praćenje Strategijom utvrđenih indikatora, kao i pregled finansijskih ulaganja za 2023. godinu.

9. Struktura strategije

Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. se sastoji od dva ključna dijela: strateškog i programskog okvira.

Strateški okvir

U ovom dijelu, odnosno dijelu strateške platforme, dat je izvod iz detaljne situacione analize, zatim SWOT analiza, ključni strateški izazovi i fokusi za dalji razvoj Kantona Sarajevo. Strateški okvir također sadrži i utvrđivanje vizije razvoja, kao i strateške ciljeve sa pripadajućim indikatorima/pokazateljima utjecaja, na osnovu kojih će se moći ocijeniti stepen promjene u KS-u u narednom Strategijom definiranom planskom periodu.

Strategija usmjerava sveukupan razvoj Kantona uzimajući u obzir ekonomsku, društvenu, okolišnu i prostornu dimenziju i na temelju toga utvrđuje viziju razvoja Kantona Sarajevo:

„Kanton Sarajevo je evropska, dinamična i kreativna regija, prosperitetna za građane svih generacija, ugodnog življenja i unosnog poslovanja“.

Na temelju strateških fokusa i vizije KS, definisana su četiri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali istovremeno su integralni i povezujući.

Strateški ciljevi koji vode ka ostvarenju vizije razvoja Kantona Sarajevo su:

- 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost**
- 2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)**
- 3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima**
- 4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora**

Programski okvir

Definirani strateški ciljevi se realiziraju putem 20 prioriteta, koji su u programskom okviru Strategije razvijeni u mjere, projekte i aktivnosti sa planiranim potrebnim finansijskim sredstvima (indikativni finansijski i terminski okvir), čijom implementacijom će se postići definirani ciljevi razvoja tokom implementacije Strategije. Također, u ovom dijelu definiran je i institucionalni i organizacioni okvir za provedbu Strategije, kao i plan praćenja, izvještavanja, evaluacije i revizije Strategije, te provjera međusobne usklađenosti sa dokumentima viših nivoa vlasti i prilozi koji predstavljaju detaljan pregled Strategije, odnosno detaljan pregled definiranih mjera.

Programski okvir je osnova za praćenje implementacije Strategije razvoja KS 2021-2027.. koji razrađuje realizaciju 20 prioriteta kroz 67 mjera i 165 projekata i predviđa potrebna sredstva. Treba istaći da projekat uključuje niz različitih aktivnosti, koje su praktično potprojekti.

Tabela 75. Programski okvir:

Strateški cilj	Broj			Potrebna sredstva u KM
	Prioriteta	Mjera	Projekta	
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	7	22	46	285.056.000
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	4	18	40	429.955.268
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	4	14	44	1.224.109.834
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	5	13	35	92.660.000
Ukupno iz strateškog dokumenta	20	67	165	2.031.781.102

Ukupna planirana vrijednost Strategije razvoja KS-a 2021-2027. je 2.031.781.102 KM. Od toga za realizaciju projekata:

- Strateškog cilja 1. potrebno je 14,0% (285.056.000 KM),
- Strateškog cilja 2. potrebno je 21,2% (429.955.268 KM),
- Strateškog cilja 3. potrebno je 60,2% (1.224.109.834 KM),
- Strateškog cilja 4. potrebno je 4,6% (92.660.000 KM).

Prema strukturi izvora finansiranja, a u skladu s procjenom mogućnosti finansiranja Ministarstva finansija, planirano je da sredstva budžeta učestvuju sa 53,59%, sredstva EU i drugih međunarodnih donatora, sredstva viših nivoa vlasti, općina i sl. 41,49%, te kreditna sredstva sa 4,92%.

Tabela 76. Pregled planiranih sredstava za realizaciju strateških ciljeva i prioriteta Strategije razvoja KS 2021-2027.

Redni broj i oznaka	Ukupno KM	Budžet institucije (KM)	Ostali izvori (KM)
Strateški cilj 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	285.056.000	187.282.000	97.774.000
1.1. Kreiranje okruženja poticajnog za poslovanje	124.700.000	103.400.000	21.300.000
1.2. Jačanje konkurentnosti i izvozne orijentacije poslovnih subjekata s posebnim fokusom na prerađivačku industriju	5.000.000	5.000.000	0
1.3. Povećanje digitaliziranosti ekonomije	8.200.000	8.200.000	0
1.4. Unapređenje sistema zapošljavanja i povećanje efikasnosti tržišta rada	49.732.000	9.682.000	40.050.000
1.5. Osiguranje dugoročne održivosti i funkcionalnosti javnih preduzeća	70.000.000	40.200.000	29.800.000
1.6. Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma	7.424.000	6.800.000	624.000
1.7. Jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije	20.000.000	14.000.000	6.000.000
Strateški cilj 2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	429.955.268	213.966.723	215.988.545
2.1. Podići kvalitet obrazovanja (s posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom	85.840.000	59.440.000	26.400.000
2.2. Poboljšanje kvaliteta i dostupnost socijalnih usluga za sve ciljane grupe stanovništva, kao i smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti, s posebnim akcentom na vanredne okolnosti	92.810.000	56.850.000	35.960.000
2.3. Unapređenje funkcionalnosti i odgovornosti zdravstvenog sistema	52.300.000	27.500.000	24.800.000
2.4. Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta	199.005.268	70.176.723	128.828.545
3. Odgovorno upravljanje okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	1.224.109.834	638.059.785	586.050.049
3.1. Poboljšanje kvaliteta zraka i zaštite od buke	86.316.256	31.373.877	54.942.379
3.2. Održivo korištenje prirodnih dobara uz zaštitu biološke i geološke raznolikosti	7.467.320	3.299.502	4.167.818
3.3. Uspostavljanje integralnog održivog sistema upravljanja otpadom	142.065.662	43.946.406	98.119.256
3.4. Unapređenje razvoja saobraćaja i javne komunalne infrastrukture	988.260.596	559.440.000	428.820.596
4. Unapređenje efikasnosti i odgovornosti javnog sektora	92.660.000	49.565.000	43.095.000
4.1. Smanjenje korupcije i kriminaliteta, povećanje sigurnosti građana, te osnaživanje funkcioniranja pravne države	79.060.000	44.800.000	34.260.000
4.2. Povećanje učinkovitosti i odgovornosti u oblasti javnih finansija	3.500.000	1.525.000	1.975.000
4.3. Reforma javne uprave	5.560.000	2.200.000	3.360.000
4.4. Unapređenje sistema upravljanja razvojem	1.240.000	880.000	360.000
4.5. Pozicioniranje KS-a u široj regiji i Evropi	3.300.000	160.000	3.140.000
Ukupno iz strateškog dokumenta	2.031.781.102	1.088.873.508	942.907.594

10. Kratki sažetak Akcionog plana Strategije razvoja Kantona za 2023-2025. godinu

Akcioni plan (AP) Strategije razvoja za 2023-2025. predstavlja operacionalizaciju strategije, odnosno sadrži sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritarnih ciljeva planirane da budu implementirane tokom 2023-2025., kao i finansijski okvir potreban za njihovu realizaciju, te određuje dinamiku i nositelje odgovornosti za realizaciju mjera. Ovakav plan omogućava pravovremeno sagledavanje očekivanih troškova potrebnih za realizaciju Strategije, te njihovo korigovanje i prilagođavanje raspoloživim finansijskim izvorima.

AP-om 2023-2025. planirana je implementacija projekata za koje su potrebna sredstva u iznosu od 1.305.593.028 KM što 64,3% ukupnog indikativnog finansijskog okvira Strategije (2.031.781.102 KM). Akcioni plan korespondira sa Programom javnih investicija KS 2023-2025. odnosno sve aktivnosti/projekti su dijelom planova rada nadležnih ministarstava Vlade Kantona Sarajevo.

Izradu Akcionog plana pripremio je Zavod za planiranje razvoja KS zajedno sa Kantonalnim odborom za razvoj za proces implementacije (KOR) Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027.

Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. i AP 2023-2025. su usklađeni sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH (Službene novine FBiH, broj 32/17), Uredbom o izradi strateških dokumenata u FBiH i Uredbom o trogodišnjem i godišnjem planiranju rada, monitoringu i izvještavanju u FBiH (Službene novine FBiH, broj 74/19).

Tabela 77. Finansijska sredstva (u KM) potrebna za realizaciju strateških ciljeva tokom 2023-2025.

Strateški cilj	2023	2024	2025	Ukupno 2023-2025	Ukupno 2021-2027	AP 23-25/ ukupno 21-27 (%)
1	66.258.694	63.449.761	58.849.899	188.558.354	285.056.000	66,1
2	139.077.644	73.887.000	42.554.000	255.518.644	429.955.268	59,4
3	271.087.998	246.795.060	251.542.772	769.425.830	1.224.109.834	62,9
4	36.701.900	28.826.700	26.561.600	92.090.200	92.660.000	99,4
UKUPNO	627.089.694	513.126.236	412.958.521	1.553.174.451	2.031.781.102	76,4

Planiranim sredstvima u iznosu od 1.305.593.028 KM, za period 2023-2025. godina, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 3 (58,9%), zatim Strateškog cilja 2 (19,5%), te Strateškog cilja 1 (14,4%) i na Strateški cilj 4 (7,0%) od ukupnih sredstava za period Akcionog plana.

Predviđenim sredstvima, prema AP 2023-2025., realizovaće se ili će početi sa realizacijom 90 projekata od ukupno 165 projekata planiranih Strategijom.

Tabela 78. Planirana implementacija Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. u periodu 2023-2025.

Strateški cilj	Broj			
	Prioriteta	Mjera	Projekata u 2023	Projekata u 2023-2025
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	6	15	19	19
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	4	15	24	24
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	4	14	25	25
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	5	10	22	22
Ukupno	19	54	90	90

U narednoj tabeli data je struktura finansiranja po strateškim i prioritetnim ciljevima i po godinama.

Tabela 79. Planirana struktura finansiranja Strateških i Prioritetnih ciljeva za period 2023-2025.

	2023		2024		2025		Ukupno 23-25	
	u KM	%	u KM	%	u KM	%	u KM	%
Strateški cilj 1	66.258.694	100,0	63.449.761	100,0	58.849.899	100,0	188.558.354	100,0
Budžet KS	28.844.000	43,5	26.048.000	41,1	23.812.000	40,5	78.704.000	41,7
Općine	21.027.000	31,7	17.192.000	27,1	11.957.000	20,3	50.176.000	26,6
Drugi izvori i fondovi	16.387.694	24,7	20.209.761	31,9	23.080.899	39,2	59.678.354	31,6
Strateški cilj 2	139.077.644	100,0	73.887.000	100,0	42.554.000	100,0	255.518.644	100,0
Budžet KS	115.952.644	83,4	31.095.000	42,1	25.340.000	59,5	172.387.644	67,5
Općine	16.865.000	12,1	17.822.000	24,1	12.264.000	28,8	46.951.000	18,4
Drugi izvori i fondovi	6.260.000	4,5	24.970.000	33,8	4.950.000	11,6	36.180.000	14,2
Strateški cilj 3	271.087.998	100,0	246.795.060	100,0	251.542.772	100,0	769.425.830	100,0
Budžet KS	112.663.047	41,6	59.745.229	24,2	69.427.640	27,6	241.835.916	31,4
Općine	55.997.000	20,7	124.647.000	50,5	121.787.000	48,4	302.431.000	39,3
Drugi izvori i fondovi	102.427.951	37,8	62.402.831	25,3	60.328.132	24,0	225.158.914	29,3
Strateški cilj 4	36.701.900	100,0	28.826.700	100,0	26.561.600	100,0	92.090.200	100,0
Budžet KS	9.990.900	27,2	10.990.700	38,1	11.290.600	42,5	32.272.200	35,0
Općine	3.324.000	9,1	3.389.000	11,8	3.204.000	12,1	9.917.000	10,8
Drugi izvori i fondovi	23.387.000	63,7	14.447.000	50,1	12.067.000	45,4	49.901.000	54,2
Ukupno AP 21-23	513.126.236	100,0	412.958.521	100,0	379.508.271	100,0	1.305.593.028	100,0
Budžet KS	267.450.591	52,1	127.878.929	31,0	129.870.240	34,2	525.199.760	40,2
Općine	97.213.000	18,9	163.050.000	39,5	149.212.000	39,3	409.475.000	31,4
Drugi izvori i fondovi	148.462.645	28,9	122.029.592	29,6	100.426.031	26,5	370.918.268	28,4

Posmatrajući prema strukturi finansiranja u periodu 2023-2025. od ukupno planiranih 1.305.593.028 KM, iz Budžeta KS se planira finansirati 525.199.760 KM, odnosno 40,2%, sredstava Općina u iznosu od 409.475.000 KM ili 31,4%, te 370.918.268 KM iz Drugih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti, fondovi, grantovi, donacije....) što je 28,4% od ukupno planiranih sredstava.

AP 2023-2025. za 2023. godinu planirano je oko 513 miliona KM. Od toga iz Budžeta KS oko 267,5 miliona KM (52,1%), sredstava općina preko 97,2 miliona KM (18,9%), te iz drugih izvora finansiranja skoro 148,5 miliona KM (28,9%).

Planirana sredstva u iznosu od 513.126.236 KM, najviše se odnose na projekte Strateškog cilja 3 (52,8%), zatim Strateškog cilja 2 (27,1%), te Strateškog cilja 1 (12,9%). Na projekte Strateškog cilja 4 predviđeno je 7,2% ukupnih sredstava za 2023. godinu.

Ako posmatramo konkretno strukturu drugih izvora finansiranja AP-a 2022-2024, najznačajniji su krediti, IPA i drugi EU fondovi, vlastita učešća KJKP-a i JKP-a, JU Služba za zapošljavanje KS; primitci, Federalni zavod za zapošljavanje, Fond za zaštitu okoliša, Zavod zdravstvenog osiguranja KS, Federalno ministarstvo kulture i sporta, Budžet FBiH, grantovi, UNDP i drugi.

Važno je napomenuti da između ostalih projekata vodi se računa i o projektima sistema zapošljavanja i efikasnosti tržišta rada. U tom smislu kroz mjeru 1.4.1. Jačati funkciju posredovanja i unaprijediti reputacijski kapital Službe za zapošljavanje KS. Za aktiviranje dugoročno nezaposlenih osoba i povećanje efektivne ponude radne snage planirano je preko 4 miliona KM. Za povećanje učinkovitosti aktivnih mjera zapošljavanja i povećanje efikasnost javnih preduzeća također su izdvojena značajna sredstva za realizaciju, preko 5 miliona KM. Kroz prioritet osiguranja dugoročne održivosti i funkcionalnosti javnih preduzeća planirano je preko 29 miliona KM. Također, kroz Prioritet 1.6 i 1.7.

vodilo se računa o unapređenju konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma i jačanju konkurentnosti ruralne ekonomije (preko 50 miliona).

Veliki dio sredstava je planiran za realizaciju podizanja kvaliteta obrazovanja (sa posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom. Mjera koje se odnose na unapređenje kvalitete usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja uz veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem, unapređenje kvaliteta cijelog sistema obrazovanja kroz unapređenje kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta obrazovnih institucija, osavremenjivanje nastavnih planova i programa, uspostavu podrške talentovanim učenicima uz saradnju sa svim vanjskim lokalnim akterima, te međunarodnim akterima, te unapređenje podrške istraživačko-razvojnim aktivnostima/projektima. Mjera 2.1.4. Unaprijediti kvalitet cijelog sistema obrazovanja kroz unapređenje kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta obrazovnih institucija, osavremenjivanje nastavnih planova i programa, uspostavu podrške talentovanim učenicima uz saradnju sa svim vanjskim lokalnim akterima, te međunarodnim akterima je mjera za koju je planiran također veliki iznos za realizaciju, oko 22 miliona KM.

Također, kod prioriteta 2.2. koji se odnosi na poboljšanje kvaliteta i dostupnosti socijalnih usluga za sve ciljane grupe stanovništva, kao i smanjenje i siromaštva i socijalnu isključenost, sa posebnim akcentom na vanredne okolnosti je izdvojena velika cifra. Kroz mjeru 2.2.1. Reforma sistema socijalne politike, te mjeru 2.2.2. Unapređenje stručnog rada u oblasti socijalne zaštite i definiranja novih modela ciljanja korisnika i uvezivanja mjera socijalne zaštite i angažiranje korisnika. U oblasti zdravstva najviše planiranih sredstava je izdvojeno za unapređenje dostupnosti efikasnih i efektivnih kvalitetnih zdravstvenih usluga, unapređenje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređenje sistema prevencije bolesti i zaštite zdravlja stanovništva.

Značajan dio planiranih sredstava se odnosi na realizaciju mjera za povećanje energijske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije, Mjera 3.1.2. Povećanje energijske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije, kao i za uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom (RCUO) su planirana značajna sredstva za realizaciju ove mjere.

Dio planiranih sredstava se također odnosi i na izgradnju i rekonstrukciju javne saobraćajne infrastrukture, unapređenje i poboljšanje kvaliteta usluge vodosnabdijevanja i unapređenje sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda.

Veliki dio sredstava planiran je za projekte koji se odnose na unapređenje sistema zaštite i spašavanja (civilna zaštita, vatrogasci, Gorska služba spašavanja...) i unapređenje sistema prevencije i borbe protiv korupcije. Također, značajan dio sredstava je planiran za unapređenje sigurnosti građana (MUP, migrantska kriza, saobraćajna sigurnost, maloljetnička delikvencija..

11. Ukupan pregled provedbe strategije za 2023. godinu

Okvirna potrebna sredstva za realizaciju Strategije u 2023. procijenjena su na 513.126.236 KM. Vrijednost realizovanih projekata/aktivnosti iznosi 278.923.182 KM, odnosno 54,4%.

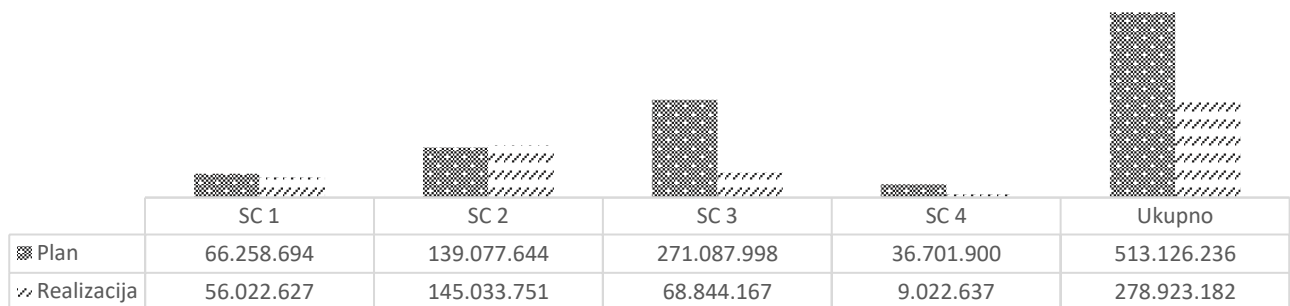
Od ukupno realizovanih sredstava, najviše se odnosi na projekte Strateškog cilja 2 (52,0%), zatim Strateškog cilja 3 (24,7%), Strateškog cilja 1 (20,1%), te na projekte Strateškog cilja 4 (3,2%).

Tabela 80. Plan i realizacija u 2023. prema strateškim ciljevima

Strateški cilj/Prioritet	Broj projekata		Realizovani/ Planirani projekti u %	Sredstva u KM		Realizovana/ Planirana sredstva u %
	Plan	Realizacija		Plan	Realizacija	
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	19	17	89,5	66.258.694	56.022.627	84,6
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	24	21	87,5	139.077.644	145.033.751	104,3
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	25	16	64,0	271.087.998	68.844.167	25,4
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	22	8	36,4	36.701.900	9.022.637	24,6
Ukupno	90	62	68,9	513.126.236	278.923.182	54,4

U Strategiji razvoja KS 2021-2027 identificirani su strateški projekti kao intervencija najvećeg značaja za ostvarenje strateških ciljeva. To su projekti koji imaju višestruki efekat na razvoj, ali njihova implementacija također je i osnov za pokretanje drugih projekata. S tim u vezi Strategijom je definisano 165 strateških projekata od čega je 62 realizovano u potpunosti ili je započeta realizacija u 2023. godini.

Plan i realizacija po strateškim ciljevima 2023. u KM

Graf 16.

Sredstvima u 2023. godini, u odnosu na planirano, realizovalo se:

- 84,6% sredstava planiranih za Strateški cilj 1,
- 104,3% sredstava planiranih za Strateški cilj 2,
- 25,4% sredstava planiranih za Strateški cilj 3,
- 24,6% sredstava planiranih za Strateški cilj 4.

U okviru Strateškog cilja 1 najviše sredstava utrošeno je na realizaciju mjera koje se odnose na povećanje efikasnost javnih preduzeća, preko 12 miliona KM, odnosno na niz aktivnosti strateškog projekta Pобољшanje turističko resursne osnove Olimpijskih planina Igmana i Bjelašnice. Za unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata izdvojeno je preko 8 miliona KM, kroz program finansijske podrške za malo i srednje poduzetništvo. Također, značajna sredstva su uložena za jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije (preko 15 miliona KM), od čega za poticaje poljoprivrednoj proizvodnji (oko 9 miliona KM), te unapređenju stanja u sektoru šumarstva (oko 3,5 miliona KM). Kroz aktivacijske programe, JU SZZ, usmjerene na dugoročno nezaposlene obeshrabrene i osobe sa otežanim pristupom tržištu rada utrošeno je oko 4,4 miliona KM, dok je za unapređenje sistema zapošljavanja i povećanja efikasnosti rada izdvojeno preko 12 miliona KM.

U okviru Strateškog cilja 2 najviše sredstava je utrošeno za realizaciju mjere unapređenje stručnog rada u oblasti socijalne zaštite i definiranja novih modela ciljanja korisnika i uvezivanja mjera socijalne zaštite i angažiranje korisnika gdje je utrošeno oko 83 miliona KM, od čega najviše na unaprijeđenja sistema podrške djeci u stanju potreba i zaštiti porodica sa djecom (oko 77,5 miliona KM).

Mjera koja se odnosi na unapređenje kvaliteta usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja uz veći obuhvat djece sa predškolskim obrazovanjem, realizovala je nekoliko aktivnosti za koje je utrošeno oko 15,8 miliona KM. U cilju unapređenja podrške istraživačko-razvojnim aktivnostima/projektima uloženo je preko 4 miliona KM.

Oko 10,3 miliona KM je utrošeno za realizaciju projekata koji se odnose na unapređenje finansijske održivosti zdravstvenog sistema i unapređenje sistema prevencije bolesti i zaštite zdravlja stanovništva. Također, za Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta izdvojeno je preko 20,6 miliona KM, od toga najviše sredstava je uloženo na projekte promocije kulturnog življenja i dostupnosti kulturnih usluga i unapređenje održivog sistema razvoja sporta.

Najviše planiranih sredstva Strateškog cilja 3 se odnosi na realizaciju mjere Izgradnja i rekonstrukcija javne saobraćajne infrastrukture gdje je izdvojeno preko 57 miliona KM. Također značajna sredstva su uložena za povećanje energetske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije gdje je utrošeno preko 3,4 miliona KM. Preko 4 miliona KM je uloženo za mjere koje se odnose na unapređenje i poboljšanje kvalitete usluga vodosnabdijevanja. Na unapređenje ostale javne komunalne infrastrukture uloženo je preko 2,2 miliona KM (unapređenje rada komunalnih pogrebnih usluga – gradsko groblje Vlakovo).

Od ukupno utrošenih sredstava u Strateškom cilju 4 najviše je utrošeno za unapređenje sigurnosti građana (MUP, migrantska kriza, saobraćajna sigurnost, maloljetnička delikvencija...) i to skoro 7 miliona KM, od čega najviše na projekte nabavke opreme za potrebe Uprave policije.

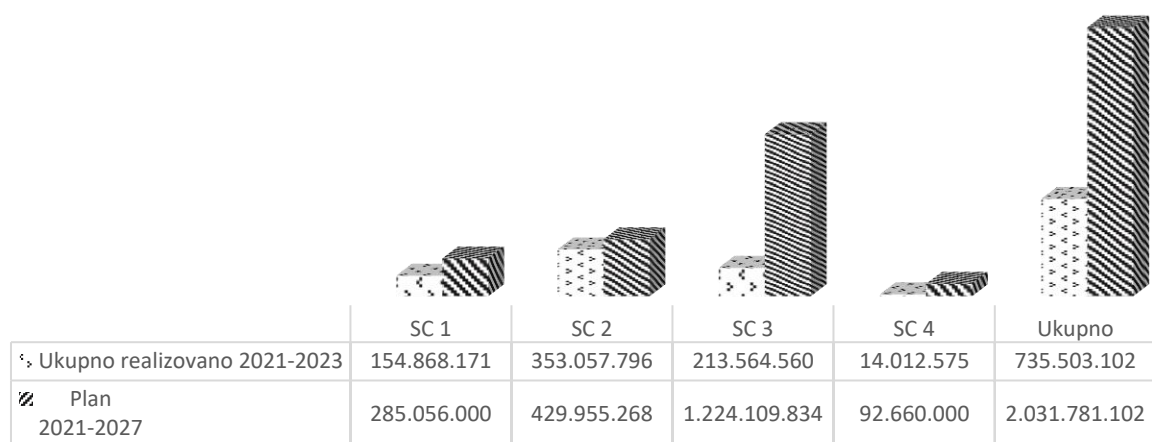
Za 2021. 2022. i 2023. godinu implementacije Strategije utrošeno je preko 735,5 miliona KM, odnosno 36,2% od ukupno planiranih sredstava za cijeli period implementacije Strategije 2021-2027.

Posmatrajući strukturu po strateškim ciljevima, od 285,1 miliona KM sredstava planiranih za Strateški cilj 1, u nevedenom periodu je realizovano oko 98,8 miliona KM, odnosno 34,7%. Za Strateški cilj 2. do sada je utrošeno oko 208 miliona KM, što je 48,4% od ukupno planiranih sredstava (430 miliona KM). Za projekte/aktivnosti Strateškog cilja 3. utrošeno je oko 145 miliona KM, odnosno 11,8% od ukupno planiranih sredstava (1.224,1 milijarde KM), dok je od 92,7 miliona KM ukupno planiranih sredstava za Strateški cilj 4. do sada utrošeno oko 5 miliona KM, odnosno 5,4%.

Tabela 81. Ukupna realizacija po strateškim ciljevima u 2021., 2022. i 2023. godini

Strateški cilj/Prioritet	Sredstva u KM		% dosadašnje implementacije
	Ukupno realizovano 2021-2023	Plan 2021-2027	
1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	154.868.171	285.056.000	54,3
2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	353.057.796	429.955.268	82,1
3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	213.564.560	1.224.109.834	17,4
4. Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	14.012.575	92.660.000	15,1
UKUPNO	735.503.102	2.031.781.102	36,2

Realizacija u 2021.,2022 I 2023. po Strateškim ciljevima u odnosu na ukupnu Strategiju (u KM)

Graf 17.

12. Pregled provedbe po ciljevima i prioritetima za 2023. godinu

Stvarni rezultati razvoja, koji proizlaze iz implementacije strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Taj proces omogućava mjerenje nivoa ostvarenja ciljeva, i njihovo poređenje za ciljnim vrijednostima ukazuje u kom pravcu se realizira Strategija. To daje i mogućnost za poduzimanje pravovremenih mjera u cilju uspješnije implementacije Strategije.

Izveštaj o implementaciji Strategije pruža uvid u realizaciju pet definiranih razvojnih strateških ciljeva, uz praćenje efekata implementacije Strategije na ukupan razvoj kantona pomoću seta indikatora koji su sastavni dio Strategije i koji na vidljiv i mjerljiv način oslikavaju stepen realizacije zadatih strateških ciljeva. U Strategiji je utvrđen set indikatora za strateške i prioritetne ciljeve.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 1. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za sedam prioriteta.

Tabela 82. Indikatori Strateškog cilja 1. i prioritetnih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
1. strateški cilj	Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	Broj zaposlenih	152.394	150.451	152.576	156.488	159.636	200.000
		Prosječna plaća	1.153	1.179	1.251	1.390	1.558	1.350
		Indeks razvijenosti	2,03	2,04	2,02	2,02	1,99	2,7
1.1. Prioritet	Kreiranje okruženja poticajnog za poslovanje	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
1. strateški cilj	Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Broj zaposlenih	152.394	150.451	152.576	156.488	159.636	200.000
		Prosječna plaća	1.153	1.179	1.251	1.390	1.558	1.350
		Indeks razvijenosti	2,03	2,04	2,02	2,02	1,99	2,7
		Doing Business rangiranje prema lakoći poslovanja	90	90	*	83	81	60
		Broj registriranih poslovnih subjekata	38.668	39.577	41.118	42.494	43.971	45.000
		Broj registriranih poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika	92	93,8	81	101,3	104,6	107
		Ukupan iznos ostvarenih investicija u 000 KM	1.023.661	1.029.644	1.014.634	1.184.649		2.000.000
1.2. Prioritet	Jačanje konkurentnosti i izvozne orijentacije poslovnih subjekata s posebnim fokusom na prerađivačku industriju	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indeks fizičkog obima prerađivačke industrije	104,1	84,8	102	106,4	103,7	107
		Učešće izvoza prerađivačke industrije u ukupnoj industriji (%)	74,3	87,8	67	64,2	72,2	80
		Iznos ostvarenih investicija u prerađivačkoj industriji u 000 KM	143.942	101.645	82.323	129.906		200.000
		Pokrivenost uvoza izvozom (%)	29,3	32,2	32	28,2	26,6	35
1.3. Prioritet	Povećati digitaliziranost ekonomije	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Širokopojasni internet-promet, mil. GB	323	348	371	412	464	1.000
		Prilagodljivost pravnog okvira	2,4	n/a	n/a	n/a	n/a	6

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
1. strateški cilj	Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Broj zaposlenih	152.394	150.451	152.576	156.488	159.636	200.000
		Prosječna plaća	1.153	1.179	1.251	1.390	1.558	1.350
		Indeks razvijenosti	2,03	2,04	2,02	2,02	1,99	2,7
		digitalnim poslovnim modelima (WEF) (BiH)						
		% preduzeća s uspostavljenim IKT-funkcijama koje obavljaju eksterni dobavljači (EUROSTAT BiH)	63	n/a	n/a	n/a	n/a	76
		% preduzeća s uspostavljenim IKT-funkcijama koje obavljaju vlastiti zaposlenici (EUROSTAT BiH)	15	n/a	n/a	n/a	n/a	30
1.4. Prioritet	Unaprijediti sistem zapošljavanja i povećati efikasnost tržišta rada	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj zaposlenih (31. 12)	152.394	150.451	152.576	156.488	159.636	200.000
		Broj nezaposlenih (31.1 2)	58.746	63.496	57.965	55.506	51.232	54.000
		Učešće dugoročno nezaposlenih osoba u ukupnom broju nezaposlenih (%)	67,5	72,3	77,2	75,2	71,4	60
		Učešće zaposlenih sa VSS-om u ukupnom broju zaposlenih (%)	33,8	29,9	31,7	30,8	31,8	37
1.5. Prioritet	Osigurati dugoročnu održivost i funkcionalnost javnih preduzeća u KS-u	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Ukupni prihodi KJKP-a i JKP-a u mil. KM	314,8	315	324,1	387,1	396,2	400

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
1. strateški cilj	Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost	Indikatori strateškog cilja	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Broj zaposlenih	152.394	150.451	152.576	156.488	159.636	200.000
		Prosječna plaća	1.153	1.179	1.251	1.390	1.558	1.350
		Indeks razvijenosti	2,03	2,04	2,02	2,02	1,99	2,7
		Prosječan broj zaposlenih KJKP-a i JKP-a	4.713	4.737	4.527	4.474	4.196	4.000
		Prosječna plaća KJKP-a i JKP-a u KM	1.024	1.063	1.065	1.199	1.305	1.200
		Ukupni prihodi KJP-a u mil. KM	31,7	31,6	40,6	42,7		70
		Prosječan broj zaposlenih KJP-a	784	787	781	767		900
		Prosječna plaća KJP-a u KM	891	*	*	*		1.100
1.6. Prioritet	Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj dolazaka turista u KS	667.756	136.304	339.370	568.570	717.362	1.068.409
		Broj noćenja turista u KS-u	1.309.113	274.973	800.846	1.191.016	1.434.461	2.884.706
		Prosječno zadržavanje turista u KS-u (dana)	1,96	2	2,4	2,1	2	2,7
1.7. Prioritet	Jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Izvoz sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (KM)	16.083.000	13.081	14.153	16.746	11.136	20.000.000
		Obim investicija u poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo (KM)	2.928.000	1.133.000	2.220.000	1.888.000		5.000.000
		Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u m ³	127	115	150	155	138	150

Napomena* Podatke o ostvarenim investicijama za 2022. godinu Federalni zavod za statistiku objavljuje krajem 2023. godine.

Broj zaposlenih u KS u posmatranom periodu bilježi povećanje i u 2023. godini broj zaposlenih je iznosio 159.636 što je za 2,0% veći broj u odnosu na prethodnu godinu, dok u odnosu na 2019. godinu bilježi rast za 4,8%.

Prosječna plaća u 2023. godini bilježi povećanje za 12,1% u odnosu na 2022. godinu, odnosno 35,1% u odnosu na 2019. godinu.

Kanton Sarajevo u 2023. prema novoj metodologiji proračuna indeksa razvijenosti u Federaciji utvrđenoj prema „Uredbi o izradi indeksa razvijenosti u FBiH“ bilježi dva puta veći indeks razvijenosti od prosjeka FBiH (2,02). Indeks razvijenosti sublimira nivo razvijenosti mjereno prihodom od poreza na dohodak, stepenom zaposlenosti stanovništva, kretanje stanovništva, učešće starog stanovništva te stepen obrazovanja radne snage. Kanton Sarajevo je rangiran na prvom mjestu.

Broj registrovanih poslovnih subjekata u 2023. godini bilježi povećanje poslovnih subjekata u odnosu na prethodne godine (2019., 2020., 2021 i 2022. godinu).

Indeks fizičkog obima prerađivačke industrije koji se nalazi u sklopu drugog prioritetnog cilja bilježi smanjenje u 2023. godini u odnosu na 2022. i to za 2,5%, i u odnosu na 2019. godinu 0,4%.

Indikator koji prikazuje iznos ostvarenih investicija u prerađivačkoj industriji u 2022. godini je povećan za 15,1% u odnosu na 2019. godinu.

Pokrivenost uvoza izvozom u 2023. godini iznosila je 26,6% , što je za 9,2% manje u odnosu na 2019. godinu kad je iznosila 29,3%.

U četvrtom prioritetu koji se odnosi na unaprijeđenje sistema zapošljavanja i povećanje efikasnosti tržišta rada dati su indikatori koji se odnose na broj zaposlenih i nezaposlenih. Broj zaposlenih u 2023. godini bilježi povećanje broja zaposlenih u odnosu na 2019. godinu i to za 4,8%, dok u odnosu na 2022. godinu je zabilježen rast od 2,0%. Procjena broja zaposlenih do 2027. godine je 200.000.

Prema pokazateljima broj nezaposlenih u odnosu na prethodni period smanjen je i to u odnosu na 2022. godinu za 4,4%.

Učešće dugoročno nezaposlenih osoba u ukupno nezaposlenim iz godine u godinu se mijenja, a u 2023. godini iznosi 71,4%.

Ukupni prihodi u komunalnoj privredi su povećani za 25,9% u 2023. godini u odnosu na 2019. godinu, dok prosječan broj zaposlenih KJKP i JKP bilježi smanjenje u 2023 godini.

Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma se odnosi na šesti prioritetni cilj i u ovom cilju su prikazani podaci o dolascima, noćenju, zadržavanju turista i sl.

Broj turista u 2019. godini je zabilježio najveći broj u posmatranom periodu (667.756), odnosno periodu prije pandemije. Nakon brojnih lock-downova, broj turista se smanjio, u 2020. godini čak za oko 80% u odnosu na period prije COVID-a 19. U 2023. godini broj posjeta bilježi rast i u odnosu na period 2022. godine zabilježeno je 26,2% više posjeta.

Broj pravnih lica u sektoru pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane od 2019. godine se povećao sa 683 pravnih lica na 947 u 2023. godini, odnosno za 38,7%.

Kod sedmog prioriteta koji se odnosi na jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije, izvoz sektora poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u odnosu na 2019. godinu bilježi značajno smanjenje odnosno pad izvoza i to za oko 99,9%. Također, i obim investicija u poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo je smanjen u 2023. godini u odnosu na godinu ranije za oko 35,5%.

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u 2023. godini bilježi povećanje u odnosu na 2019. godinu za 8,7%.

Opća ocjena je da je kod strateškog cilja 1 u postizanju sedam prioriternih ciljeva u 2023. godini zabilježeno smanjenje većine pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Poseban značaj i razvoj u odnosu na prethodne godine je u povećanju broja zaposlenih, plaća i smanjenju broja nezaposlenih.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 2. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za četiri prioriteta.

Tabela 83. Indikatori Strateškog cilja 2. i prioriternih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
2. strateški cilj	Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	Stopa smrtnosti dojenčadi (u ‰)	9,9	5,5	4,2	6,5		6
		Stopa završavanja škole (osnovna, srednja, fakultet) (%)	90,2	88,9	87,1	88,8	81,9	100
		Stepen socijalne isključenosti stanovništva (%)	44,7	45,4	44,4	40,3	38,6	40
2.1. Prioritet	Podići kvalitet obrazovanja (s posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom u KS-u	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj djece u predškolskim ustanovama	5.001	5.454	6.183	7.567	7.679	6.000
		Izdvajanje iz Budžeta za obrazovanje (prema COFOG-klasifikaciji, 097) (u ‰)	0,19	0,28	0,16	0,20		1,5
		Broj učenika osnovnog obrazovanja	37.423	39.385	37.746	38.048	38.393	39.000
		Broj učenika srednjeg obrazovanja	14.737	14.825	14.679	14.770	15.008	16.000
		Broj studenata (Univerzitet u Sarajevu i privatne visokoškolske ustanove)	25.997	26.008	27.068	26.169	25.041	35.500

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
2. strateški cilj	Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	Stopa smrtnosti dojenčadi (u ‰)	9,9	5,5	4,2	6,5		6
		Stopa završavanja škole (osnovna, srednja, fakultet) (%)	90,2	88,9	87,1	88,8	81,9	100
		Stepen socijalne isključenosti stanovništva (%)	44,7	45,4	44,4	40,3	38,6	40
		Broj osoba koje su završile obuku i prekvalifikaciju	66	150	0	9		200
2.2. Prioritet	Poboljšati kvalitet i dostupnost socijalnih usluga za sve ciljne grupe stanovništva, kao i smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, s posebnim akcentom na vanredne okolnosti	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Prosječno mjesečno izdvojena sredstva iz Budžeta po korisniku zaštite po zakonu (u KM)	161,7	201,4	164,2	180	173,9	180
		Učešća u budžetu izdvojenih sredstava za zaštitu po osnovu zakona (u ‰)	7,4	9,1	5,3			Ispod 7
		Stopa dugoročne nezaposlenosti (u ‰)	75,2	76,9	77,2	75,2	75,8	58
		Udio nezaposlenih demobilisanih branilaca, članova por. pog. branilaca, ratnih vojnih invalida i ostalih invalida u ukupno	12,3	13,4	11,3	13,7	13,5	7,3

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
2. strateški cilj	Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Stopa smrtnosti dojenčadi (u ‰)	9,9	5,5	4,2	6,5		6
		Stopa završavanja škole (osnovna, srednja, fakultet) (%)	90,2	88,9	87,1	88,8	81,9	100
		Stepen socijalne isključenosti stanovništva (%)	44,7	45,4	44,4	40,3	38,6	40
		nezaposlenim (u ‰)						
2.3. Prioritet	Unaprijediti funkcionalnost i odgovornost zdravstvenog sistema Kantona Sarajevo	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Novi modeli ugovaranja u zdravstvenim ustanovama	Paušalni način, izuzev porodične medicine koja se plaća po kapitulaciji – utvrđivanje godišnjeg budžeta koji se realizira u mjesečnim tranšama	*	*	*	*	Uspostaviti modele plaćanja koji će podstaknuti zdravstvene ustanove na efikasniji rad, odnosno modele zasnovane na rezultatima rada ustanove
		% stanovništva obuhvaćenog obavezanim zdravstvenim osiguranjem	99,9	98	98	100	100	100
		Izdavanja za zdravstvenu zaštitu po jednom stanovniku (KM)	983	998	1.064	1.112	1.180	1.200
		Uspostavljen funkcionalan multi sektorski pristup u prevenciji bolesti i	0	*	*	*	*	Uspostavljen program

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
2. strateški cilj	Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)	Stopa smrtnosti dojenčadi (u ‰)	9,9	5,5	4,2	6,5		6
		Stopa završavanja škole (osnovna, srednja, fakultet) (%)	90,2	88,9	87,1	88,8	81,9	100
		Stepen socijalne isključenosti stanovništva (%)	44,7	45,4	44,4	40,3	38,6	40
		promociji zdravlja u KS-u						
2.4. Prioritet	Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj posjetilaca izložbama u KS-u u ukupnom broju posjetilaca u FBiH (%)	43	21,7	27,6			60
		Broj posjetilaca festivala u KS-u u ukupnom broju posjetilaca FBiH (%)	44	27,7	28,2	47,2		60
		Broj posjetilaca u centrima za kulturu	156.616	9.780	30.885	4.328		200.000
		Ukupan broj učesnika u sportu	30.200	30.200	30.000	30.500	31.000	35.000
		Izdvajanje iz budžeta za sport (%)	0,79	0,62	0,68	0,44	0,64	1
		Podrška neprofitnim organizacijama iz kulture i sporta, učešće u budžetu (%)	1,21	0,23	0,73	0,86		1,5

Stopa smrtnosti dojenčadi odnosno broj umrle djece u prvoj godini života je 4‰ i u odnosu na 2019. godinu smanjen je za 57,6%.Sa ovom stopom dojenačke smrtnosti KS nalazi se u kategoriji visokog dojenačkog mortaliteta.

Stopa završavanja škole od 2019. do 2023. godine bilježi blagi pad iz godine u godinu, kao i stepen socijalne isključenosti stanovništva gdje je zabilježeno smanjenje za 13,6% u odnosu na 2019. godinu. U sklopu drugog prioriteta koji stavlja naglasak na podizanje kvaliteta obrazovanja i usklađivanje sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom, prema pokazateljima koji su prikazani, broj djece u predškolskim ustanovama bilježi značajno povećanje i u 2023. godini taj broj iznosi 7.679 što bilježi rast za 53,5% u odnosu na 2019. godinu.

Izdvajanje iz Budžeta za obrazovanje u 2019. godini je iznosilo 0,19, dok u 2021. godini je zabilježeno smanjenje 0,16%.

Broj učenika osnovnog obrazovanja bilježi blago povećanje, kao i broj učenika srednjeg obrazovanja u 2023. godini. Broj studenata u 2023. godini se smanjio za 956, odnosno za 3,7% u odnosu na 2019. godinu.

Prosječno mjesečno izdvojena sredstva iz Budžeta po korisniku zaštite po zakonu (korisnici socijalne zaštite, civilnih žrtava rata i zaštite porodica sa djecom) u 2023. povećala su se za 7,5%.

Stopa dugoročne nezaposlenosti (udio dugoročno nezaposlenih u ukupno nezaposlenim) u 2019. je bila 75,2% i povećala se na 75,8% u 2023., također i udio nezaposlenih demobilisanih branitelja, članova porodica poginulih, branitelja, ratnih vojnih invalida i ostalih invalida u ukupno nezaposlenim je povećan sa 12,3% u 2019. godini na 13,5% u 2023. godini.

Stopa stanovništva obuhvaćen obaveznom zdravstvenim osiguranjem se povećala sa 99,9% u 2019. godini na 100% u 2023. godini, dok su se izdvajanja za zdravstvenu zaštitu po jednom stanovniku povećala za 20% u 2023. godini.

U KS smanjuje se broj učesnika u sportu, kao i izdvajanja iz budžeta za sport smanjuje se sa 0,79% u 2019. godini na 0,64% u 2023. godini. Podrška neprofitnim organizacijama iz kulture i sporta, učešće u izvršenju Budžetu za 2021. godinu je 0,73% i u odnosu na 2019. godinu se smanjilo za tri puta.

Opća ocjena je da kod strateškog cilja 2 u postizanju četiri prioriteta u 2023. godini zabilježeno smanjenje određenih pokazatelja u odnosu na 2019. godinu. Bitno za naglasiti je da raste broj učenika upisanih u predškolsko i osnovne škole stopa smrtnosti dojenčadi se značajno smanjila.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 3. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za četiri prioriteta.

Tabela 84. Indikatori Strateškog cilja 3. i prioritetnih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
3. strateški cilj	Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	Gubici vode ViK-a (tehnički i administrativni) (%)	71,03	71,4	70,5	68,9	72,3	60
		Količina ukupno odloženog otpada (t/god.)	161.086	186.150	180.802	169.144	177.381	220.000
		Broj dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti PM10 – Otoka	0	93	86	115	83	50
		Prosječna godišnja koncentracija PM2,5 (µg/m ³) – Ilidža	26	46	29	32	28	25
3.1. Prioritet	Poboljšati kvalitet zraka i zaštitu od buke	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Prosječna godišnja koncentracija SO ₂ (µg/m ³) – Ilijaš	31	34	31	28	25	<20
		Broj dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti PM ₁₀ – Otoka	x	93	86	115	83	50
		Prosječna godišnja koncentracija PM _{2,5} (µg/m ³) – Ilidža	26	46	29	32	28	25
		Broj stanica za praćenje kvaliteta zraka	5	5	5	6	6	8
		Izrađena karta buke za KS	0	0	0	0	0	1
3.2. Prioritet	Održivo koristiti prirodna dobra štiteći biološku i geološku raznolikost	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Udio zaštićenih područja u odnosu na površinu KS-a (%)	2,46	2,46	2,46	2,46	2,46	Do 5
		Broj izrađenih planova upravljanja zaštićenim prirodnim područjima i pojedinačnim prirodnim vrijednostima	4	4	4	5	4	6

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
3. strateški cilj	Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Gubici vode ViK-a (tehnički i administrativni) (%)	71,03	71,4	70,5	68,9	72,3	60
		Količina ukupno odloženog otpada (t/god.)	161.086	186.150	180.802	169.144	177.381	220.000
		Broj dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti PM10 – Otoka	0	93	86	115	83	50
		Prosječna godišnja koncentracija PM2,5 (µg/m3) – Ilidža	26	46	29	32	28	25
		Biohemijska potrošnja kisika u rijekama (mg/l)	2,47	2,47	2,47			2
3.3. Prioritet	Uspostaviti integralni održivi sistem upravljanja otpadom	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Količina ukupno odloženog otpada (t/god.)	161.086	186.150	180.802	169.144	177.381	150.000
		Količina ukupno prikupljenog kućnog otpada (t/god.)	161.794	160.014	163.424	152.443	152.443	150.000
		Količina odvojeno prikupljenog otpada KJKP RAD (t/god.)	1.816	1.903	1.912	1.049	1.044	2.000
		Broj izgrađenih reciklažnih dvorišta	1	1	1	2	3	10
3.4. Prioritet	Unapređenje razvoja saobraćaja i javne komunalne infrastrukture	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Opremljenost i prilagođenost saobraćajne infrastrukture osobama s invaliditetom	483 lokacije, 1.140 metara					580 lokacija, 1.500 metara
		Povećanje odnosa potražnje/korištenja prijevoza	≤45% JGP					≥55% JGP
		Ukupna dužina vodovodne mreže (km)	1.161	1.164	1.170	1.171	1.172	1.200

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
3. strateški cilj	Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Gubici vode ViK-a (tehnički i administrativni) (%)	71,03	71,4	70,5	68,9	72,3	60
		Količina ukupno odloženog otpada (t/god.)	161.086	186.150	180.802	169.144	177.381	220.000
		Broj dnevnih prekoračenja graničnih vrijednosti PM10 – Otoka	0	93	86	115	83	50
		Prosječna godišnja koncentracija PM2,5 (µg/m3) – Ilidža	26	46	29	32	28	25
		Ukupna dužina kanalizacione mreže (km)	1.428	1.429	1.454	1.456	1.566	1.600
		Broj kupaca s potrošnjom prirodnog gasa	57.106	57.489	74.558	75.033	57.641	60.000

Pokazatelji uticaja definisani za strateški cilj 3. ne pokazuju značajne promjene u odnosu na početnu vrijednost iz 2019. godine.

Prosječne godišnje koncentracije zagađujućih materija SO₂ i PM_{2,5} pokazuju značajno smanjenje u odnosu na 2022. godinu, međutim vrijednosti i dalje prekoračuju Pravilnikom o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/12,44/19) propisane granične vrijednosti.

U okviru trećeg prioriteta primijećena je promjena u krajnjem pokazatelju rezultata koji se odnosi na količinu ukupno odloženog otpada na deponiju „Smiljevići“, koja je povećana za oko 10,1% u odnosu na 2019. godinu. Obzirom na to da se količina odvojeno prikupljenog otpada od 2019. godine smanjila za oko 42,5%, rezultat o količini ukupno odloženog otpada ne iznenađuje.

Strateški cilj 3 u posmatranom periodu od 2019. do 2023. godine prema indikatorima ne bilježi značajne pozitivne pomake. Zaštita okoliša, prostora, prirodnih i infrastrukturnih resursa u poslijeratnom periodu nije bila prioritetno pitanje za tranzicijsku zemlju kakva je Bosna i Hercegovina, dok u posljednjih par godina svijest o zaštiti i poboljšanju okoliša iz godine u godinu se mijenja na bolje.

Za praćenje realizacije Strateškog cilja 4. utvrđena su tri indikatora i set indikatora za pet prioriteta.

Tabela 85. Indikatori Strateškog cilja 4. i prioriternih ciljeva

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
4. stratešk cilj	Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Budžet KS/pc (KM)	2.163	2.360	2.724	2.735		2.500
		Kapitalna ulaganja iz Budžeta KS/pc (KM)	178	98,5	110	178		200
		Rang – grad prema kvalitetu života	156	156	149		148	140
4.1. Prioritet	Smanjiti korupciju i kriminalitet, povećati sigurnost građana, te osnažiti funkcioniranje pravne države	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Učešće krivičnih djela prema nepoznatom izvršiocu u ukupnom broju počinjenih (%)	50,6	55,6	49,2	51,3	47,7	30
		Broj prijavljenih slučajeva korupcije	334	425	639	753	655	20
		Broj saobraćajnih nezgoda	9.231	8.188	7.061	8.326	10.158	7.000
		Broj intervencija – Kantonalna uprava civilne zaštite	2.149	1.873	1.906	2.023	1.725	1.400
		Spašena imovina u %	90	91	93	93	91,4	98
4.2. Prioritet	Povećati učinkovitost i odgovornost u oblasti javnih finansija	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Učešće poreznih prihoda u ukupnim prihodima budžeta u %	81,8	80,7	85,5	82,8		87,4
		Porezni prihodi/pc (KM)	383	396	464	544	639	400
		Realizirane javne investicije, mil. KM	161	187,3	230,9	337,0		200
4.3. Prioritet	Reformirati javnu upravu	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj lokalnih zajednica koje su uključene u PJI KS-a	7	6	5	8		10
		Vrijednost projekta u PJI KS-a sufinansiranih s općinama (% u ukupnom broju)	6,7	8,1	7,2	13,1		20
		Broj zakonskih rješenja u oblasti koja su poboljšana	Nema	*	*	*		Ima

Redni broj i oznaka	NAZIV	POLAZNE VRIJEDNOSTI INDIKATORA		Indikatori				Ciljane vrijednosti indikatora 2027
4. strateški cilj	Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	
		Budžet KS/pc (KM)	2.163	2.360	2.724	2.735		2.500
		Kapitalna ulaganja iz Budžeta KS/pc (KM)	178	98,5	110	178		200
		Rang – grad prema kvalitetu života	156	156	149		148	140
		Broj objedinjenih digitaliziranih usluga JLS-a i Kantonalne uprave	1	1	1	1		Min. 10
4.4. Prioritet	Unaprijediti sistem upravljanja razvojem	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Broj projektnih aplikacija prema EU i drugim međunarodnim fondovima	5	2	*	*	*	50
		Broj realiziranih projekata iz EU i drugih međunarodnih fondova	1	x	1			25
		Iznos povučenih sredstava, mil. KM	*	*	*	*	*	10.000.000
		Formirano tijelo/služba za EU-integracije i međunarodne fondove	Nema	Nema	Nema	Nema	Nema	Ima
4.5. Prioritet	Pozicioniranje KS-a u široj regiji i Evropi	Indikatori prioriteta	Polazne vrijednosti indikatora 2019	Indikator 2020	Indikator 2021	Indikator 2022	Indikator 2023	Ciljane vrijednosti indikatora 2027
		Pokrivenost uvoza izvozom	29,3	32,2	32,4	28,23	26,6	35
		Rast investicija – godišnje (%)	19,3	-0,6	0,6	16,0		25
		Broj proizvoda sa zaštitnim znakom brenda KS-a	0	0	0	0	0	10
		Prosječno zadržavanje turista/dan	2	2	2,4	2,1	2	2,2

Pokazatelji uticaja definisani za strateški cilj 4. pokazuju određene promjene u odnosu na početnu vrijednost iz 2019. godine. Izdvajanje iz budžeta Kantona Sarajevo po glavi stanovnika u 2022. godini je povećano za 26,4%, dok su kapitalna ulaganja iz budžeta po glavi stanovnika smanjena i to za 38,2%.

Grad Sarajevo prema kvalitetu života rangiran je na 148 mjesto u 2023. godini, dok je u 2019. godini bio na 156 mjestu.

U prvom prioritetu strateškog cilja 4 cilj je smanjiti korupciju i kriminalitet, povećati sigurnost građana, te osnažiti funkcioniranje pravne države. U 2023. godini učešće krivičnih djela prema nepoznatom

izvršiocu u ukupnom broju počinjenih smanjen je za 5,7%, dok je broj prijavljenih slučajeva korupcije povećan za 96,1% u odnosu na 2023. godinu. Broj saobraćajnih nezgoda bilježi povećanje u odnosu na prethodni period za 10,0%. Broj intervencija Kantonalne uprave civilne zaštite smanjen je sa 2.149 u 2019. godini na 1.725 u 2023. godini, odnosno za 19,7%.

Kod prioriteta koji se odnosi na povećanje učinkovitosti i odgovornost u oblasti javnih finansija svi pokazatelji bilježe povećanje. Porezni prihod po glavi stanovnika povećao se za 66,8%, a realizirane javne investicije za čak 2 puta u odnosu na 2019. godinu.

Broj lokalnih zajednica koje su uključene u PJI KS-a povećan je sa 7 u 2019. godini na 8 u 2023. godini. Pokrivenost uvoza izvozom bilježi smanjenje e u 2023. godini za 9,2%.

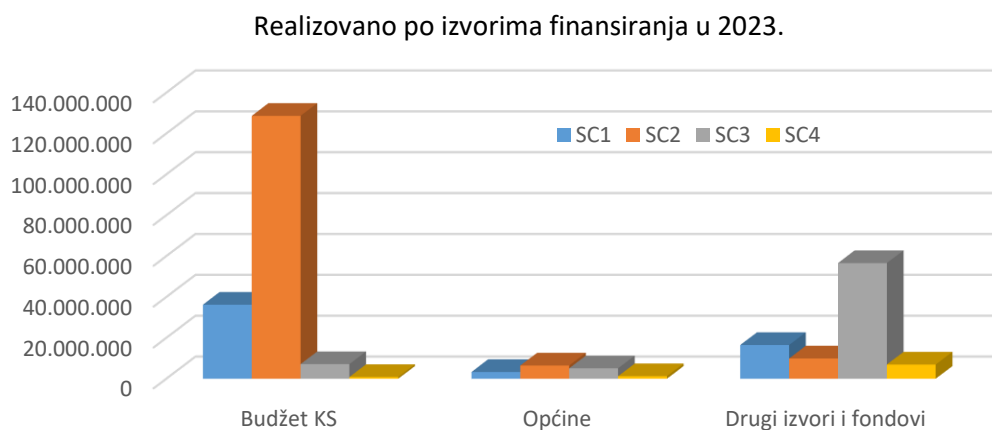
Godišnji rast investicija u 2023. godini se smanjio, ali u 2019. godini to je bio značajniji rast i to za 19,3% u odnosu na 2023. godinu kad je zabilježen rast od 26,6%.

Strateški cilj 4 u posmatranom periodu prema indikatorima bilježi uglavnom pozitivne pomake.

13. Pregled finansijskih ulaganja za 2023. godinu

Od ukupno 513 miliona KM planiranih sredstava (Akcioni plan 2023-2025.), u 2023. je realizovano oko 279 miliona KM, odnosno 54,4%.

Posmatrajući prema strukturi finansiranja u 2023. od ukupno realiziranih sredstava (oko 279 miliona KM), iz Budžeta KS je realizovano 172.863.405 KM, odnosno 62,0%, iz sredstava Općina u iznosu od 16.096.213 KM ili 5,8%, te 89.963.294 KM iz Drugih izvora finansiranja (budžeti viših nivoa vlasti, fondovi, grantovi, donacije, krediti....) što je 32,3 % od ukupno realizovanih sredstava.

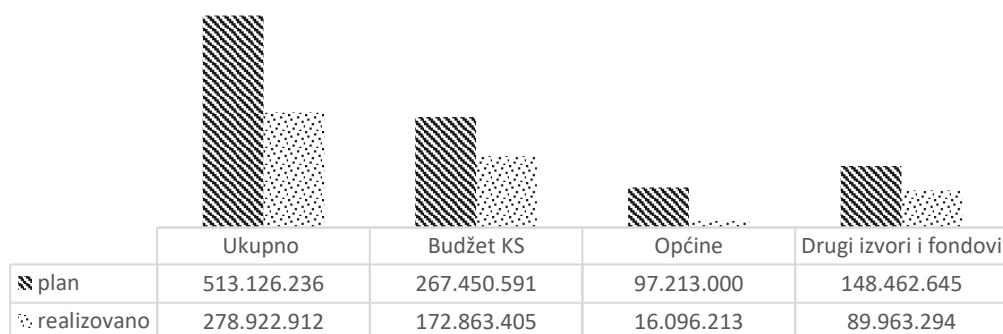

Graf 18.

Tabela 86. Struktura plana i implementacije Strategije prema strateškim ciljevima i izvorima finansiranja u 2021.

	2023				realizovano u odnosu na planirano %
	plan	%	realizovano	%	
Strateški cilj 1	66.258.694	100,0	56.022.627	100,0	84,6
Budžet KS	28.844.000	43,5	36.227.215	64,7	125,6
Općine	21.027.000	31,7	3.308.029	5,9	15,7
Drugi izvori i fondovi	16.387.694	24,7	16.487.383	29,4	100,6
Strateški cilj 2	139.077.644	100,0	145.033.751	100,0	104,3
Budžet KS	115.952.644	83,4	128.645.370	88,7	110,9
Općine	16.865.000	12,1	6.471.292	4,5	38,4
Drugi izvori i fondovi	6.260.000	4,5	9.917.089	6,8	158,4
Strateški cilj 3	271.087.998	100,0	68.844.167	100,0	25,4
Budžet KS	112.663.047	41,6	7.148.236	10,4	6,3
Općine	55.997.000	20,7	5.092.713	7,4	9,1
Drugi izvori i fondovi	102.427.951	37,8	56.603.218	82,2	55,3
Strateški cilj 4	36.701.900	100,0	9.022.367	100,0	24,6
Budžet KS	9.990.900	27,2	842.584	9,3	8,4
Općine	3.324.000	9,1	1.224.179	13,6	36,8
Drugi izvori i fondovi	23.387.000	63,7	6.955.604	77,1	29,7
Ukupno	513.126.236	100,0	278.922.912	100,0	54,4
Budžet KS	267.450.591	52,1	172.863.405	62,0	64,6
Općine	97.213.000	18,9	16.096.213	5,8	16,6
Drugi izvori i fondovi	148.462.645	28,9	89.963.294	32,3	60,6

Plan i realizacija za 2023. po strukturi finansiranja (u KM)

Graf 19.

U narednom dijelu data je analiza finansijskih ulaganja u 2023. godini po strateškim ciljevima i strukturi finansiranja.

Strateški cilj 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost. Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2023. godini utrošeno je oko 56 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 64,7%, Općine sa 3,3 miliona KM odnosno 5,9% učešća, a sredstva Drugih izvora i fondova 29,4%. Ostvarenje plana za 2023. godinu (AP 2023-2025.) je 84,6%.

Strateški cilj 2. Stvoriti uvjete za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport). Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2023. godini utrošeno je oko 145 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 88,7%, Općine sa 4,5%

učešća, a sredstva Drugih izvora i fondova 6,8%. U 2023. godini realizovano je oko 104,3% u odnosu na planirana sredstva iz AP-a 2023-2025.

Strateški cilj 3. – Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima. Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2023. godini utrošeno je oko 69 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 10,4%, sredstva Općine 7,4%, te sredstva Drugih izvora i fondova 82,2%. Oko 25,4% je realizovano i implementirano sredstava u odnosu na planirano AP-om 2023-2025.

Strateški cilj 4. – Unaprijediti efikasnost i odgovornost javnog sektora. Za projekte/aktivnosti koji doprinose ostvarenju ovog cilja, u 2023. godini utrošeno je oko 9 miliona KM. U strukturi finansiranja sredstva Budžeta KS su učestvovala 9,3%, sredstva Općine 13,6%, te sredstva Drugih izvora i fondova 77,1%. U 2023. godini realizovano je 24,6% planiranih sredstava AP-om 2023-2025.

ANEKS

Pregled planiranih i realizovanih aktivnosti po strateškim i prioritetnim ciljevima, mjerama, projektima, kao i nosiocima implementacije, strukturi i izvoru finansiranja i vrijednosti planiranih i realizovanih sredstava u 2023. godini

Tabela 87. Planirana i realizovana sredstva za 2023. godinu

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Strategija razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027.									513.126.236	278.922.912	
SC: 1. Unaprijediti konkurentnost privrede i povećati zaposlenost									66.258.694	56.022.627	
Prioritet 1.1. Kreiranje okruženja poticajnog za poslovanje									11.072.000	9.849.411	
Mjera 1.1.1. Unapređenje efikasnosti administrativnih procedura									607.000	4.265	
1.1.1.1. Administrativno rasterećenje poslovnih subjekata		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša, Ministarstvo pravde i uprave, lokalne zajednice				
Povećanje kapaciteta prijemnog odjeljenja Šalter sale Općine Novo Sarajevo								Općina Novo Sarajevo			
Unapređenje općinskih kapaciteta (Općina Novo Sarajevo) i metoda djelovanja prema investitorima								Općina Novo Sarajevo	7.000	4.265	
Business Friendly Certificate								Općina Novo Sarajevo			
Uspostaviti podršku privrednim aktivnostima na nivou administrativnog (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	50.000		
								Budžet KS - MKIPGO	50.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>		
Unapređenje promocije lokalne privrede i potencijala za investiranje na Općini Ilidža								Općina Ilidža	50.000		
								Budžet KS - MP	450.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>500.000</i>		
Mjera 1.1.2. Smanjenje parafiskalnog opterećenja za poslovne subjekte									0	0	
1.1.2.1. Smanjenje parafiskalnih nameta		S					Ministarstvo privrede, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša i ostala ministarstva,				
Smanjenje naknade za opće korisne funkcije šume - Usvajanjem Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o šumama Kantona Sarajevo ("Sl. Novine KS 19/22") ukida se u potpunosti plaćanje ove naknade za privredne subjekte u KS									0		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
							Ministarstvo pravde i uprave i institucije Kantona				
Mjera 1.1.3. Sistemski pristup razvoju preduzetničke infrastrukture									1.320.000	1.597.583	
1.1.3.1. Program razvoja preduzetničke infrastrukture		S					Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice	Budžet KS - MP		960.107	
Centar za promociju i podršku razvoju biznisa (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	100.000		
								Drugi izvor	0		
								<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>		
Subvencioniranje troškova registracije obrta (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	5.000		
Podrška u nabavci osnovnih sredstava za rad i razvoj poslovanja za subjekte male privrede (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	45.000	59.317	
Podrška za uvođenje certifikata i međunarodnih standarda kvalitete (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	9.159	
Projekat otvorenih inovacija i razvoja (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000		
Unapređenje poduzetničke infrastrukture i zapošljavanja na Općini Ilidža								Općina Ilidža	350.000		
								Budžet KS - MP	500.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>850.000</i>		
Sistemska podrška razvoju privrede sa težištem na sektor kreativnih i visokotehnoških industrija (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	200.000		
								Budžet KS - MP	100.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>300.000</i>		
Unapređenje lokalnog poslovnog okruženje (Jačanje institucionalno-upravljačkih kapaciteta općine Ilijaš)								Općina Ilijaš			
Uspostava industrijske zone Luke Ilijaš II faza								Općina Ilijaš			
								Kredit - MP			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Federalno ministarstvo razvoja			
								<i>Ukupno</i>	0		
Rekonstrukcija zajedničke poslovne infrastrukture u "brownfield" zonama (Željezara i PDI Bosna)								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MP			
								Federalno ministarstvo razvoja			
								<i>Ukupno</i>	0		
Privredna zona "Hadžići"								Budžet KS - MP		469.000	
Inovacijsko-tehnološki park "Šip"								Budžet KS - MP			
Industrijska zona "Vogošća"								Budžet KS - MP			
Poslovne zone u općini Novi grad: "Bačići" i "Donje Telalovo polje"								Budžet KS - MP			
Unaprijeđenje razvoja poduzetništva i uslova poslovanja u lokalnom okruženju na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš		100.000	
Mjera 1.1.4. Unapređenje pristupa povoljnom finansiranju poslovnih subjekata									9.105.000	8.247.563	
1.1.4.1. Program finansijske podrške za malo i srednje preduzetništvo		S						Budžet KS - MP	9.000.000	8.239.370	
Stvaranje preduslova za brži razvoj poduzetništva u Općini Trnovo (Razvoj obrta i malih preduzeća za pružanje usluga)							Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice	Općina Trnovo	50.000		
Sufinansiranje kamatne stope za postojeća preduzeća (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	55.000	8.193	
Mjera 1.1.5. Ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica na privredu Kantona Sarajevo izazvanih pandemijom COVID-19									0	0	
1.1.5.1. Program kratkoročnih i srednjoročnih mjera od značaja za ublažavanje negativnih		S					Vlada Kantona Sarajevo i kantonalno	Budžet KS - MP			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
ekonomskih posljedica pandemije COVID-19 na privredu u Kantonu Sarajevo							Ministarstvo privrede; druga resorna ministarstva				
Mjera 1.1.6. Jačanje javno-privatnog partnerstva kao modaliteta aktiviranja resursa privatnog sektora za unapređenje javne infrastrukture i podizanje kvaliteta javnih usluga									40.000	0	
1.1.6.1.Unapređenje pravnog i institucionalnog okvira za realizaciju JPP projekata		S					Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice	Budžet KS - MP			
1.1.6.2. Specijalizirani trening programi vezano za identificiranje, pripremu i realizaciju JPP projekata		S						Budžet KS - MP	40.000		
1.1.6.3. Izrada i promocija JPP kataloga, operativnih planova realizacije ključnih JPP projekata		S									
1.1.6.4. Realizacija JPP pilot projekata (Općina Novo Sarajevo)		S						Općina Novo Sarajevo			
Prioritet 1.2.Jačanje konkurentnosti i izvozne orijentacije poslovnih subjekata s posebnim fokusom na prerađivačku industriju									0	0	
Mjera 1.2.1. Unaprijediti tehnološku infrastrukturu i inovativnost poslovnih subjekata									0		
1.2.1.1. Jačanje inovativnosti poslovnih subjekata		S					Ministarstvo privrede KS-a				
Mjera 1.2.2. Proaktivan pristup privlačenju novih investicija u domenu srednje i visoke tehnologije i usluga baziranih na znanju									0	0	
1.2.2.1. Brendiranje Kantona Sarajevo kao atraktivne investicijske destinacije		S					Ministarstvo privrede KS-a				
Prioritet 1.3. Povećati digitaliziranost ekonomije									30.000	118.684	
Mjera 1.3.1. Podsticati digitalnu transformaciju poslovnih subjekata									30.000	18.970	
1.3.1.1. Digitalizacija poslovnih subjekata (Općina Novo Sarajevo)		S					Ministarstvo privrede KS-a, lokalne zajednice	Općina Novo Sarajevo	30.000	18.970	
Mjera 1.3.2. Jačati podršku razvoju IT sektora									0	99.714	
1.3.2.1. Program podrške IT preduzetništvu		S					Ministarstvo privrede KS-a	Budžet KS - MP		99.714	
Mjera 1.3.3. Sistemska podrška razvoju kreativnih industrija									0	0	
1.3.3.1. Osnivanje hub-a za razvoj kreativnih industrija		S					Ministarstvo privrede KS-a				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Prioritet 1.4. Unaprijediti sistem zapošljavanja i povećati efikasnost tržišta rada									18.182.694	17.417.220	
Mjera 1.4.1. Jačati funkciju posredovanja i unaprijediti reputacijski kapital Službe za zapošljavanje KS									16.377.694	12.127.329	
1.4.1.1. Kreiranje evidencionih obrazaca u kojim bi se vodila evidencija nezaposlenih osoba koje dolaze iz istog domaćinstva		S					Služba za zapošljavanje KS-a, Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, Vijeće za reformu tržišta rada, lokalne zajednice				
Unaprijediti evidencije nezaposlenih osoba razdvajanjem aktivnih tražilaca posla u odnosu na osobe koje su na evidenciji iz drugih razloga ili koje trenutno ne traže posao								JUSZZ	Tekuća sredstva	Tekuća sredstva	
1.4.1.2. Kreirati poseban evidencioni obrazac za nezaposlene invalidne osobe (razvrstane po vrsti invalidnosti i preostaloj radnoj sposobnosti)		S									
Kreirati pakete usluga posebno prilagođenih osobama sa otežanim pristupom tržištu rada (invalidi, žrtve nasilja i sl)								JUSZZ	Tekuća sredstva	Tekuća sredstva	
1.4.1.3. Unapređenje sistema ocjene kretanja tražnje za radnom snagom		S									
1.4.1.4. Jačanje saradnje sa poslodavcima		S							Tekuća sredstva		
1.4.1.5. Jačanje saradnje sa privatnim agencijama za posredovanje u zapošljavanju, centrima za obrazovanje i obuku odraslih, nevladinim organizacijama, itd.		S							Tekuća sredstva		
1.4.1.6. Razvoj internih kapaciteta službe (kadrovski kapaciteti, sistem upravljanja, informatička podrška) i pozicioniranje Službe kao relevantne institucije na tržištu rada		S							Tekuća sredstva		
Unaprijediti sistem zapošljavanja i povećati efikasnost tržišta rada (JUSZZ)								JUSZZ	16.337.694	12.089.583	
Obuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija i specijalizacija boračke populacije i drugih nezaposlenih lica (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Inkubator poslovnih ideja za start up biznis (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	40.000	15.746	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena		
Sufinansiranje projekta za pokretanje biznisa "Mind your own business" (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		10.000			
								Drugi izvor		12.000			
								Ukupno	0	22.000			
Mjera 1.4.2. Aktivirati dugoročno nezaposlene osobe i povećati efektivnu ponudu radne snage									685.000	5.133.691			
1.4.2.1. Aktivacijski programi (paketi podrške) usmjereni na dugoročno nezaposlene obeshrabrene i osobe sa otežanim pristupom tržištu rada (žene, mladi, osobe bez kvalifikacija i/ili radnog iskustva, 55+ osobe, pripadnika demobilizirane boračke populacije, nezaposlene iz domaćinstava u kojima je više od dvije osobe nezaposlene i sl.)		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, Ministarstvo za boračka pitanja, lokalne zajednice	JUSZZ		4.385.800	U toku je još uvijek realizacija Programa iz 2023		
1.4.2.2. Podrška socijalnom preduzetništvu putem donošenja pravne regulative (Zakon o socijalnom poduzetništvu)		S											
1.4.2.3. Uspostavljanje Centra za socijalno poduzetništvo		S											
1.4.2.4. Registar socijalnih preduzeća		S											
1.4.2.5. Podrška zapošljavanju u domenu socijalnih usluga		S											
1.4.2.6. Utvrditi mjere ekonomskog osnaživanja pripadnika braniteljske populacije kroz specifične modele samozapošljavanja, socijalnog poduzetništva, boračke zadruge i sl.		S											
Podsticaj zapošljavanja branilaca i članova porodica – Novo zapošljavanje i održavanje postojeće zaposlenosti									Budžet KS - MBP	600.000		695.000	
Podsticaj doškolovavanju i edukaciji – plaćanje troškova vanrednog školovanja i sufinansiranje II i III ciklusa studija									Budžet KS - MBP	80.000		52.891	
Razvoj socijalnog poduzetništva (osposobljavanje osoba sa invaliditetom za zapošljavanje) (Općina Novo Sarajevo)									Općina Novo Sarajevo	5.000			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Mjera 1.4.3. Povećati učinkovitost aktivnih mjera zapošljavanja									1.120.000	156.200	
1.4.3.1. Unapređenje procesa pripreme i implementacije programa podrške novom zapošljavanju		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice, lokalne zajednice				
1.4.3.2. Redizajn portfolia mjera podrške novom zapošljavanju		S									
1.4.3.3. Implementacija reformskog paketa programa podrške novom zapošljavanju		S									
1.4.3.4. Pilotiranje programa baziranih na učincima		S									
Pilotiranje vaučer šeme								JUSZZ			
1.4.3.5. Uspostavljanje tzv. kišobrana poticajnih mjera za područje KS u saradnji sa lokalnim zajednicama		S									
Sufinansiranje samozapošljavanja (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Sufinansiranje zapošljavanja - Posao za sve (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Implementacija redizajniranog Programa mjera aktivne politike zapošljavanja (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	170.000	156.200	
Povećanje učinkovitosti programa mjera aktivne politike zapošljavanja (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	500.000		
								Budžet KS - MRSRI	450.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>950.000</i>		
Prioritet 1.5. Osigurati dugoročnu održivost i funkcionalnost javnih preduzeća									2.700.000	12.881.966	
Mjera 1.5.1. Povećati efikasnost i podići kvalitet usluga komunalnog sektora									100.000	100.000	
1.5.1.1. Organizacijsko-finansijsko restrukturiranje javnih komunalnih preduzeća		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i				
1.5.1.2. Definiranje standarda kvaliteta javnih komunalnih usluga		S									
1.5.1.3. Redizajn politike subvencioniranja korisnika komunalnih usluga		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
1.5.1.4. Izmjenu sistema obračuna i naplate usluga (prema principu opravdanih troškova) iz domena zajedničke komunalne potrošnje		S					zaštite okoliša, Ministarstvo privrede; Ministarstvo saobraćaja, kantonalna javna komunalna preduzeća, lokalne zajednice				
1.5.1.5. Implementiran jedinstven informacioni sistem za sva komunalna preduzeća		S									
1.5.1.6. Uspostava nove organizacione strukture na nivou komunalnog sektora - Holding komunalne privrede u Kantonu Sarajevo		S									
Rekonstrukcija, opremanje i modernizacija JKP Trnovo doo								Općina Trnovo	100.000	100.000	
Mjera 1.5.2. Povećati efikasnost javnih preduzeća									2.600.000	12.781.966	
1.5.2.1. Rekonstrukcija, opremanje i modernizacija svih prostora Centra Skenderija		S					Ministarstvo privrede KS-a, JKP Centar Skenderija, JKP ZOI '84, lokalne zajednice	Budžet KS - MP		500.000	
1.5.2.2. Poboljšanje turističko resursne osnove Olimpijskih planina Igmana i Bjelašnice		S						Budžet KS - MP	1.000.000	12.261.133	
Rekonstrukcija, opremanje i modernizacija JP Elektrotrnovo doo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	100.000	20.833	
Proširenje kapaciteta usluga i kontinuirana podrška Olimpijskom bazenu Otoka		S						Grad Sarajevo	1.500.000		
Prioritet 1.6. Unapređenje konkurentnosti destinacije kroz održivi razvoj turizma									14.014.000	690.082	
Mjera 1.6.1. Uspostavljanje efikasnog destinacijskog menadžmenta									80.000	0	
1.6.1.1. Kreiranje strategije razvoja održivog turizma KS		S					Ministarstvo privrede KS-a, Turistička zajednica KS-a, Javna ustanova za zaštićena i prirodna područja KS-a, lokalne zajednice (općine), javna preduzeća, javne ustanove, biznisi u	Budžet KS - MP	80.000		
1.6.1.2. Proglašavanje novih i unapređenje razvoja postojećih zaštićenih područja		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
							sektoru turizma, obrazovne institucije, neprofitne organizacije, mediji				
Mjera 1.6.2. Unapređenje ambijenta za razvoj preduzetništva i razvoj ljudskih kapaciteta u turizmu									24.000	0	
1.6.2.1. Unapređenje kapaciteta JU Srednja ugostiteljsko-turistička škola		S					Vlada KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Turistička zajednica KS-a, lokalne zajednice (općine), biznisi u sektoru turizma, obrazovne institucije	Budžet KS - MP	24.000		
Mjera 1.6.3. Razvoj turističke infrastrukture									13.910.000	690.082	
1.6.3.1. Turistička signalizacija u KS		S					Vlada KS-a, Turistička zajednica KS-a, lokalne zajednice (općine), biznisi u sektoru turizma	Budžet KS - MP	120.000		
Završetak radova i stavljanje u funkciju objekta "Vidikovac" na Trebeviću								Grad Sarajevo	0		
								Kredit	0		
								<i>Ukupno</i>	0		
Izgradnja Sarajevo Skywalk								Grad Sarajevo	500.000		
								Budžet KS - MP	100.000		
								<i>Ukupno</i>	600.000		
Izgradnja Poslovno Sportskog centra u Općini Trnovo (- Izgradnja sportske dvorane relax zone i administrativnog objekta; - Izgradnja tribine i pumpne stanice sa rezervoarom za vodu; - Izgradnja infrastrukture u poslovno -sportskom centru								Općina Trnovo	6.000.000	150.111	
								Budžet KS - MKS	3.000.000	400.000	
								<i>Ukupno</i>	9.000.000	550.111	
Nabavka, Izrada i postavljanje turističke signalizacije, putokaza, 3D prikaza, oglasnih tabli i drugog mobilijara u cilju razvoja turističke								Općina Trnovo,	200.000	50.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
infrastrukture i promocije turizma u Općini Trnovo - Nabavka putokaza; - Izrada prostornih 3D prikaza; - Nabavka mobilijara za prazničko ukrašavanje; - Izgradnja olimpijskih krugova na Gornjoj Grkarici								Kanton Sarajevo			
izgradnja eko etno sela i katunskih naselja u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000		
Uređenje izletišta u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	100.000		
Kreiranje, označavanje i održavanje mreže staza za pješaćenje na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000	79.672	
Kreiranje, označavanje i održavanje mreže staza za biciklizam na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Uspostavljanje turističkog info centra na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	150.000		
Stavljanje kanjona Rakitnice u funkciju turizma								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Razvoj speleoloških i planinarskog turizma								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	150.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena	
Vilsonovo šetalište – otvoreni kulturni centar (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	250.000	10.299		
Sufinansiranje projekta sa turističkom zajednicom (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo				
Sanacija zgrade Historijskog muzeja BiH (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo				
								Drugi izvori				
								Ukupno	0			
Revitalizacija Spomen – parka Vraca (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	40.000			
								Drugi izvori	50.000			
								Ukupno	90.000			
Razvoj turističke infrastrukture I turističkih proizvoda (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	1.500.000			
								Budžet KS - MP	1.000.000			
								Ukupno	2.500.000			
Promocija I brendiranje Ilidže kao modernog urbanog centra								Općina Ilidža	50.000			
								Budžet KS - MP	50.000			
								Ukupno	100.000			
Prioritet 1.7. Jačanje konkurentnosti ruralne ekonomije									20.260.000	15.065.264		
Mjera 1.7.1. Unapređenje poljoprivredno-prehrambenog sektora i ruralnog razvoja									7.670.000	9.753.649		
1.7.1.1. Kreiranje strategije ruralnog razvoja KS		S					Ministarstvo privrede KS-a, Vlada KS-a, lokalne zajednice (općine), biznisi u sektoru poljoprivrede, obrazovne institucije, mediji					
Podsticaji u poljoprivrednoj proizvodnji								Budžet KS - MP	7.100.000	9.000.000		
Obezbjeđenje sredstava za unaprijeđenje poljoprivredno - prehrambenog sektora i ruralnog razvoja u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	200.000	242.729		
Brendiranje i promocija lokanih proizvoda i usluga u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	20.000			
								Općina Ilidža	200.000			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Direktna podrška animalnoj i biljnoj proizvodnji (Općina Ilidža)								Budžet KS - MP	50.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>250.000</i>		
Izgradnja kapaciteta (infrastrukture) za razvoj poljoprivredne proizvodnje (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	50.000		
								Budžet KS - MP	50.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>100.000</i>		
Podrška poljoprivrednoj proizvodnji na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš		510.920	
								Budžet KS - MP			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>510.920</i>	
Poticaj poljoprivrednim proizvođačima za učešće na sajmovima (općina Ilijaš)								Općina Ilijaš			
Mjera 1.7.2. Razvoj ruralne infrastrukture i dostupnosti javnih usluga u ruralnim područjima									7.590.000	1.811.615	
1.7.2.1. Analiza i mapiranje potrebne saobraćajne i ostale komunalne infrastrukture i javnih usluga (zdravstvo, obrazovanje, kultura, sport)		S						Budžet KS - Zavod za planiranje razvoja		50.000	
Izrada projektne dokumentacije za izgradnju ruralne infrastrukture u Općini Trnovo							Vlada KS-a s nadležnim ministarstvima, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice (općine), javna preduzeća i ustanove, biznisi	Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000	35.899	
Izgradnja i razvoj ruralnih infrastrukturnih objekata i dostupnosti javnih usluga na području Općine Trnovo (Rekonstrukcija kuće spasa, Izgradnja grijanja u kući spasa, Opremanje škole u prirodi)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	300.000		
Izrada regulacionih i Urbanističkih projekata, Planova parcelacije na području Općine Trnovo (Izrada Urbanističkog projekta Kolijevka; Izrada pješačke staze; Izrada projekta revitalizacije i uređenja naselja)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	150.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Pripremanje i opremanje zemljišta za realizaciju postojećih planova na području Općine Trnovo (Izgradnja dječjeg igrališta na Babinom dolu)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	4.000.000	949.165	
Izgradnja dječiji igrališta, adrenalin parkova (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	400.000	19.165	
Izgradnja i održavanje javnih česama (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	40.000		
Obnova stambenih objekata (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000	342.060	
Izgradnja i održavanje javne rasvjete (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000	83.332	
Hitne intervencije na infrastrukturnim objektima (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	150.000	161.994	
Zajednički projekti sa drugim investitorima (Općina Trnovo) - izgradnja puteva i javne rasvjete u RS								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	1.000.000	170.000	
Izgradnja, rekonstrukcija, opremanje i održavanje škole u prirodi sa pratećim sadržajima u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000		
1.7.3. Unapređenje stanja u sektoru šumarstva									5.000.000	3.500.000	
1.7.3.1. Očuvanje, unapređenje, zaštita i reprodukcija šumskih ekosistema		S					Ministarstvo privrede KS-a,	Budžet KS - MP	5.000.000	3.500.000	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
							Uprava za šumarstvo, KJP “Sarajevo-šume” d.o.o. Sarajevo				
SC: 2. Stvoriti uslove za uključujući društveno-ekonomski rast i smanjenje siromaštva i unaprijediti dostupnost i pouzdanost svih javnih servisa (zdravstvo, obrazovanje, socijalne politike, kultura i sport)									139.077.644	145.033.751	
Prioritet 2.1. Podići kvalitet obrazovanja (sa posebnim naglaskom na STEM i digitalne vještine) i uskladiti ga sa zahtjevima tržišta rada i potražnjom za radnom snagom									16.529.000	24.167.273	
Mjera 2.1.1. Unapređenje kvalitete usluga predškolskog vaspitanja i obrazovanja uz veći obuhvat djece predškolskim obrazovanjem.									2.500.000	15.765.385	
2.1.1.1. Rekonstrukcija objekata predškolskih ustanova na području kantona		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, predškolske ustanove, lokalne zajednice	Budžet KS - MOO		2.100.000	
2.1.1.2. Povećanje obuhvata djece predškolskim odgojem i obrazovanjem u Kantonu Sarajevo		S						Budžet KS - MOO		12.506.448	
2.1.1.3. Povećanje kvaliteta programa predškolskog odgoja i obrazovanja		S									
2.1.1.4. Podizanje kvalitete inicijalne edukacije nastavnika i kontinuiranog profesionalnog obrazovanja nastavnika za predškolski odgoj i obrazovanje		S									
2.1.1.5. Unapređenje sistema rane detekcije razvojnih poteškoća kod djece u najranijem uzrastu (3-5 godina)		S									
2.1.1.6. Uspostava baze podataka prema Eurostat metodologiji		S									
Rekonstrukcija objekta vrtić KOLIBRI (Općina Novo Sarajevo)								Budžet KS - MOO		900.000	
								Općina Novo Sarajevo	100.000	150.000	
								Drugi izvori	700.000		
								Ukupno	800.000	1.050.000	
Rekonstrukcija objekta vrtića „Narcis“ (Općina Novo Sarajevo)							Općina Novo Sarajevo	200.000	8.937		
							Drugi izvori	1.500.000			
							Ukupno	1.700.000	8.937		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Adaptacija i sanacija vrtića (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		100.000	
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	0	100.000	
Adaptacija i proširenje vrtića Ilijaš JU djeca Sarajeva								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MOO			
								<i>Ukupno</i>	0	0	
Mjera 2.1.2. Osiguranje efikasne i efektivne saradnje sektora obrazovanja i tržišta rada kroz formalnu i neformalnu edukaciju u okviru cjeloživotnog učenja									0	0	
2.1.2.1. Inovirati nastavne planove i programe prema potrebama na tržištu rada		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, osnovne škole, srednje škole, univerziteti, Služba za zapošljavanje KS-a, lokalne zajednice				
2.1.2.2. Unaprijediti sistem obavljanja prakse u skladu sa preporukom i Kriterijima EU		S									
2.1.2.3. Unaprijediti sistem karijernog savjetovanja u formalnom i neformalnom obrazovanju		S									
Uspostavljanje dugoročne saradnje između škola i privrednih subjekata za izvođenje praktične obuke za učenike na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš			
								JUSZZ			
								<i>Ukupno</i>	0		
Mjera 2.1.3. Osigurati i razvoj funkcionalnog sistema obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja									0	0	
2.1.3.1. Unapređenje sistema obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, Ministarstvo rada i socijalne politike KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Službe za zapošljavanje KS-a		0		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Mjera 2.1.4. Unaprijediti kvalitet cijelog sistema obrazovanja kroz unapređenje kadrovskih i infrastrukturnih kapaciteta obrazovnih institucija, osavremenjivanje nastavnih planova i programa, uspostavu podrške talentovanim učenicima uz saradnju sa svim vanjskim lokalnim akterima, te međunarodnim akterima.									9.509.000	4.385.344	
2.1.4.1. Implementacija kurikularne reforme i osavremenjivanje nastavnih planova i programa		S					Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja, predškolske ustanove i druge ustanove za edukaciju relevantne za pojedine oblasti, lokalne zajednice	Budžet KS - MOO		1.080.618	
2.1.4.2. Razvijanje sistema pozitivnih vrijednosti kod učenika		S									
2.1.4.3. Razvijanje cjelovitog sistema vrednovanja, ocjenjivanja i izvještavanja o ishodima učenja		S									
2.1.4.4. Unapređenje sistema inicijalnog obrazovanja i kontinuiranog profesionalnog usavršavanja nastavnika		S									
2.1.4.5. Uspostava sistema za unapređenje rada sa nadarenim učenicima		S									
Izgradnja objekta JU OŠ POFALIĆI (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	500.000	75.792	
								Kanton	1.600.000		
								Ukupno	2.100.000	75.792	
Adaptacija i sanacija objekta osnovnih škola - Pofalići, Velešićki heroji, Hrasno, Grbavica, itd. (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		499.244	
								Drugi izvori		70.000	
								Ukupno	0	569.244	
Kabinet za asistivnu tehnologiju i senzornu integraciju (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	70.000	29.997	
Adaptacija sala u objektima osnovnih škola (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Investiciono održavanje vanjskih sportskih terena/dvorišta pri objektima škola (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		191.244	
							Drugi izvori		242.859		
							Ukupno	0	434.103		
Poboljšanje dostupnosti prostora osnovnih škola osobama sa poteškoćama u kretanju (Općina Novo Sarajevo)							Općina Novo Sarajevo	25.000	9.335		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Nabavka opreme i didaktičkog materijala za obrazovne ustanove (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	130.000	19.909	
Radionice za radnu okupaciju za učenike s teškoćama u razvoju (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	34.000		
Stipendiranje učenika i studenata (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	850.000	810.900	
Stipendije za učenike studente, te reforma propisa akata u oblasti stipendiranja učenika i studenata								Grad Sarajevo	300.000		
Podrška formalnom obrazovanju mladih - Općina Ilidža								Općina Ilidža	2.000.000		
								Budžet KS - MOO	4.000.000	1.075.236	
								Ukupno	6.000.000	1.075.236	
Stipendiranje i nagrađivanje učenika i studenata sa područja Općine Ilijaš							Općina Ilijaš		280.210		
Mjera 2.1.5. Unapređenje podrške istraživačko-razvojnim aktivnostima/projektima									4.520.000	4.016.544	
2.1.5.1. Unaprijediti sistem za reguliranje i unapređenje naučnoistraživačke djelatnosti.		S					Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, lokalne zajednice				
Sufinansiranje programa i projekata nauke								Budžet KS - MVON	4.500.000	4.000.000	
Mobilnost mladih (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	16.544	
<u>Mladi@novosarajevo</u>								Općina Novo Sarajevo	10.000		
Prioritet 2.2. Poboljšati kvalitet i dostupnost socijalnih usluga za sve ciljne grupe stanovništva, kao i smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost, sa posebnim akcentom na vanredne okolnosti									89.077.644	86.014.081	
Mjera 2.2.1. Reforma sistema socijalne politike									4.728.123	2.844.097	
2.2.1.1. Analiza efikasnosti, održivosti i pravičnosti sistema socijalne zaštite i zaštite porodice sa djecom, radi ublažavanja posljedica siromaštva i socijalne isključenosti		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a, ustanove iz resora	Budžet KS - MRSRI	30.000	35.384	
Podrška stambenom zbrinjavanju mladih (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	70.000	61.044	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Živi sigurno (Općina Novo Sarajevo)							Ministarstva, NVO, lokalne zajednice	Općina Novo Sarajevo	20.000		
Mentorski program za socijalno uključivanje djece u riziku (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	20.000	5.000	
Programi podrške za djecu i odrasle osobe s teškoćama u razvoju (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	40.000	39.699	
Subvencioniranje troškova grijanja socijalnim kategorijama								Budžet KS - MRSRI	820.000	538.020	
Podrška za najugroženije kategorije stanovništva (sufinansiranje rada javnih kuhinja)								Budžet KS - MRSRI	2.609.123	2.136.091	
								Donacije	40.000	28.859	
								Ukupno	2.649.123	2.164.950	
Kupovina zgrade na Otesu 9 i Otesu 10								Budžet KS - MRSRI	979.000		
Utopljanje objekata koje koriste osobe u stanje socijalne potrebe u KS-u								Kredit	0		
Izgradnja prihvatilišta za prosjake i skitnice								Kredit	0		
Izgradnja Centra za djecu sa posebnim potrebama (Općina Ilijaš)							Općina Ilijaš	100.000			
2.2.2. Unapređenje stručnog rada u oblasti socijalne zaštite i definiranja novih modela ciljanja korisnika i uvezivanja mjera socijalne zaštite i angažiranje korisnika									81.199.521	82.820.824	
2.2.2.1. Uspostaviti kvalitetniji sistem planiranja i pružanja socijalnih usluga		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a i ustanove iz resora Ministarstva, Ministarstvo zdravlstva KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo za boračka pitanja KS-a, druge				
Metodologija za planiranje i pružanje usluga								Budžet KS - MRSRI			
Podrška licima u stanju socijalne potrebe koja su zaražena virusom SARS-CoV-2, odnosno koja su prebolovala bolest COVID-19								Budžet KS - MRSRI	150.000		
Podrška udruženjima osoba sa invaliditetom (sufinansiranje redovnih udruženja i udruženja i humanitarnih organizacija u skladu sa Javnim pozivom								Budžet KS - MRSRI	1.524.700	1.268.510	
2.2.2.2. Unaprijediti sistem podrške djeci u stanju potrebe		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Uspostaviti mrežu usluga i pružalaca usluga, kojima se unapređuje podrška djeci u stanju potrebe							relevantne institucije, NVO, lokalne zajednice	Budžet KS - MRSRI			
Zaštita porodica sa djecom (dječiji dodatak, jednokratne novčane pomoći, dodatna novčana pomoć u prehrani djeteta do 6 mj., naknada plaće ženi-majci do 1 godine koja je u radnom odnosu, dodatna pomoć na ime brige i njege djeteta ženi-majci koja ostvaruje pravo na naknadu plaće, dodatna pomoć na ime brige i njege djeteta ženi-majci koja nije u radnom odnosu i zdravstvena zaštita za djecu.								Budžet KS - MRSRI	76.224.821	77.530.140	
Podrška djeci sa poteškoćama u razvoju - Općina Ilidža								Općina Ilidža	500.000		
								Budžet KS - MRSRI	500.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>1.000.000</i>	<i>0</i>	
2.2.2.3. Unaprijediti sistem podrške starijim osobama i penzionerima		S									
Definisana razvijena i uspostavljena mreža usluga kojima se unapređuje podrška starijim osobama i penzionerima								Budžet KS - MRSRI			
Podrška starijim osobama (Sufinansiranje materijalnih troškova i podrška u radu KJU "Gerontološko centar")								Budžet KS - MRSRI	700.000	1.106.188	
Treća životna dob (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	350.000	341.113	
Podrška osobama treće životne dobi - Općina Ilidža								Općina Ilidža	150.000		
								Drugi izvori	20.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>170.000</i>	<i>0</i>	
Izgradnja Centra za zdravo starenje na Općini Ilijaš								Općina Ilijaš	70.000		
2.2.2.4. Program rješavanja stambenog zbrinjavanja braniteljske populacije		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Kupovina stanova za dodjelu u vlasništvo određenim kategorijama boračke populacije								Budžet KS - MBP	200.000	400.000	
								Kredit	0	1.428.373	
								Ukupno	200.000	1.828.373	
Kupovina stanova u vlasništvo Kantona Sarajevo za dodjelu na korištenje određenim kategorijama boračke populacije						Budžet KS - MBP		100.000	0		
2.2.2.5. Unaprijediti sistem podrške, kao i zakonskih i podzakonskih akata, uredbi i pravilnika koji tretiraju braniteljsku populaciji	S										
Podrška edukativnim aktivnostima u korist djece (lica) iz boračke populacije kroz finansiranje programskih aktivnosti Fonda IKRE								Budžet KS - MBP	660.000	660.000	
Welcome baby (Općina Novo Sarajevo)							Općina Novo Sarajevo	50.000	86.500		
Mjera 2.2.3. Smanjiti broj slučajeva porodičnog nasilja, vršnjačkog nasilja, te rizika od socijalne isključenosti žrtava porodičnog i vršnjačkog nasilja									30.000	35.384	
2.2.3.1. Pобољшanje kvalitete programa u oblasti primarne i sekundarne prevencije nasilja i poboljšanje podrške žrtvama nasilja	S						Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a i druga nadležna ministarstva KS-a,				
Uspostaviti programe prevencije nasilja u porodici i unaprijeđena podrška ženama žrtvama nasilja								Budžet KS - MRSRI	30.000	35.384	
Prevenција nogometnog huliganstva i nereda na sportskim manifestacijama (Općina Novo Sarajevo)							Koordinaciono tijelo na prevenciji, zaštiti i borbi protiv nasilja u porodici u KS-u, druge relevantne institucije, NVO, lokalne zajednice	Općina Novo Sarajevo			
Mjera 2.2.4. Transformacija i racionalizacija ustanova sistema socijalne zaštite i razvoj socijalnih usluga kroz vaninstitucionalnu podršku i uključenje svih relevantnih aktera u zajednici									20.000	0	
2.2.4.1. Povećanje vaninstitucionalne podrške korisnicima socijalne zaštite kroz razvoj socijalnih usluga	S						Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Definisani servisi za pružanje usluga, standardizirane usluge i utvrđene cijene usluga,							izbjeglice KS-a i ustanove iz resora Ministarstva,	Budžet KS - MRSRI	20.000		
							Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo zdravlja KS-a, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a i druge relevantne institucije, NVO	EU fondovi			
								Ukupno	20.000		
Mjera 2.2.5. Unapređenje zaštite djece, s akcentom na djecu žrtve trgovine ljudima i djecu kontaktu sa Zakonom									100.000	0	
2.2.5.1. Povećanje institucionalnih i vaninstitucionalnih kapaciteta za zaštitu djece s akcentom na djecu žrtve trgovine ljudima i djecu u kontaktu sa zakonom i prevencija društveno neprihvatljivih oblika ponašanja		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo zdravlja KS-a, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, Ministarstvo pravde KS-a, MUP, JU “Kantonalni centar za socijalni rad” i druge ustanove socijalne zaštite, NVO				
Obezbijeđen prostor za smještaj djece žrtava krivičnih djela (prije svega trgovine ljudima) i usvojeni programi zaštite ove djece								Budžet KS - MRSRI	100.000		
Mjera 2.2.6. Unapređenje podrške raseljenim licima prema utvrđenim zakonskim pravima, te trajno stambeno zbrinjavanje, kao i unapređenje poslova vezanih za Sporazum o readmisiji i poslove vezane za dijasporu									3.000.000	313.776	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
2.2.6.1. Izgradnja/obnova/rekonstrukcija stambenih jedinica raseljenih lica u KS		S					Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice i općine u KS-u, viši nivoi vlasti, JU Kantonalni centar za socijalni rad i JU Dom „Bjelave“				
Zatvaranje posljednjeg Kolektivnog centra U KS. Obezbijeđeno trajno stambeno rješenje za sve interno raseljene porodice I raseljene porodice koje borave u alternativnom smještaju.								Budžet KS - MRSRI	470.000		
2.2.6.2. Kontinuirano stvarati uslove za obezbijedivanje dostojanstvenog povratka raseljenih lica iz KS na prijeratna mjesta prebivališta		S						Općina Centar			
								<i>Ukupno</i>	<i>470.000</i>		
Maksimalno smanjiti broj raseljenih lica u KS.								Budžet KS - MRSRI	2.500.000	313.776	
2.2.6.3. Povećati učinkovitost i efikasnost sistema readmisije i izgradnja sistema veza sa dijasporom		S									
Obezbijeđena opremljena stambena jedinica za prihvrat readmisiranih osoba I uspostavljen funkcionalan sistem readmisije u KS.								Budžet KS - MRSRI	30.000		
Prioritet 2.3. Unaprijediti funkcionalnost i odgovornost zdravstvenog sistema									10.472.000	14.189.163	
Mjera 2.3.1. Unaprijediti dostupnost efikasnih i efektivnih kvalitetnih zdravstvenih usluga									1.850.000	3.840.617	
2.3.1.1. Unapređenje zdravstvene infrastrukture		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Zavod zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, zdravstvene ustanove KS-a, lokalne zajednice				
2.3.1.2. Definisanje Registra zdravstvene opreme		S						Budžet KS - MZ	0		
Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo								Kredit			
Nabavka opreme za JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo								Kredit		531.683	
Nabavka opreme za KCUS								Budžet KS - MZ			
Rekonstrukcija i sanacija centralnog objekta JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć KS								Kredit	1.000.000		
Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje JZU Kantona Sarajevo								Kredit		199.908	
								Transferi		870.507	
								Budžet KS - MZ	500.000	18.999	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								<i>Ukupno</i>	<i>500.000</i>	<i>1.089.414</i>	
Rekonstrukcija objekata kogeneracijskog postrojenja u Centru za upravljanje medicinskim otpadom KCUS								Kredit	0	109.923	
Sanacija trafostanice 925 - Stara hirurgija u KCUS								Kredit	0	99.934	
Sanacija fasada i ugradnja termofasada na objektu JU Opća bolnica "Prim. dr Abdulah Nakaš"								Kredit	0		
Nabavka opreme za održavanje, higijenu i pripremu i distribuciju hrane u JU Opća bolnica "Prim. dr Abdulah Nakaš"								Kredit	0	898.034	
Zamjena postojećeg sistema ventilacije i klimatizacije u JU Opća bolnica "Prim. dr Abdulah Nakaš"								Kredit	0	338.642	
Rekonstrukcija i integracija operacionih sala u JU Opća bolnica "Prim. dr Abdulah Nakaš"								Kredit	0		
Obnavljanje voznog parka u JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo								Kredit	0		
Rekonstrukcija i sanacija centralnih i ambulantnih objekata u JU Dom zdravlja Kantona Sarajevo								Kredit	0		
Nabavka kardiomobila sa medicinskom opremom za potrebe JU Zavod za hitnu medicinsku pomoć Kantona Sarajevo								Budžet KS - MZ	0		
Nabavka medicinske opreme za potrebe JU Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo								Kredit	0		
Nabavka opreme za JU Zavod za transfuzijsku medicinu FBIH								Kredit	0		
Nabavka opreme za potrebe JU Zavod za zdravstvenu zaštitu zaposlenika MUP-a Kantona Sarajevo								Kredit	0	110.000	
Izgradnja, opremanje i održavanje objekata za pružanje zdravstvene zaštite (Općina Trnovo)								Općina Trnovo,	200.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Kanton Sarajevo			
Adaptacija objekta MZ Vraca sa formiranjem ambulante porodične medicine (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		554.987	
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	0	554.987	
Poboljšanje opremljenosti ustanova zdravstvene zaštite (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	50.000		
								Budžet KS - MZ	50.000		
								<i>Ukupno</i>	100.000		
Poticanje zdravstvene zaštite kroz finansiranje doktora specijalizanata (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	25.000		
								Budžet KS - MZ	25.000		
								<i>Ukupno</i>	50.000		
Poboljšanje kvaliteta primarne zdravstvene zaštite na području općine Ilijaš (podrška radu mobilnog tima i nabavka vozila za patronažu)								Općina Ilijaš		108.000	
Mjera 2.3.2. Unapređenje finansijske održivosti zdravstvenog sistema									2.000.000	4.707.943	
2.3.2.1. Unapređenje razvoja zdravstvenoga informacionog sistema u KS		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Zavod zdravstvenog osiguranja KS-a	Ostali izvori - Vanbudžetski fondovi ZZO	2.000.000	4.707.943	
Mjera 2.3.3. Unapređenje sistema prevencije bolesti i zaštite zdravlja stanovništva									6.622.000	5.640.603	
2.3.3.1. Preventivni programi u cilju unapređenja i zaštite zdravlja stanovništva		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Zavod za javno zdravstvo KS-a, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje KS-a, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade KS-a, centri za mentalno zdravlje				
Zdravstveno osiguranje trudnica i porodilja								Budžet KS - MZ	30.000	6.520	
Troškovi primjene Odluke o proširenom obimu prava za ratne vojne invalide sa područja Kantona Sarajevo								Budžet KS - MZ	3.970.000	3.919.424	
Prevenција, očuvanje i unapređenje zdravlja stanovništva Kantona Sarajevo								Budžet KS - MZ	2.600.000	1.387.159	
Preventivni programi u cilju unapređenja i zaštite zdravlja stanovništva (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	327.500	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Promocija zdravih stilova života (Općina Novo Sarajevo)							kao dio primarne zdravstvene zaštite, JU Dom zdravlja KS-a, nevladine organizacije, lokalne zajednice	Općina Novo Sarajevo	12.000		
Mjera 2.3.4. Jačanje zdravstvenog sistema u odgovoru na krizne javnozdravstvene situacije									0	0	
2.3.4.1. Plan pripravnosti za slučaj pandemija – Generički okvir (timovi, edukacija, standardne operativne procedure, redovne godišnje simulacijske vježbe, infrastrukturno pripremljene tačke ulaska prema MZR, sistem monitoringa)		S					Ministarstvo zdravstva KS-a, Krizni štab KS-a, Zavod za javno zdravstvo KS-a, Kantonalna uprava Civilne zaštite	Ostali izvori	0		
Prioritet 2.4. Unapređenje ambijenta za razvoj kulture i sporta									22.999.000	20.663.234	
Mjera 2.4.1. Uspostavljanje sistema podrške razvoju kulture i kreativnih industrija									10.114.000	7.806.701	
2.4.1.1. Kreiranje strategije razvoja kulture KS		S					Ministarstvo kulture i sporta KS-a, Vlada KS-a, lokalne zajednice, institucije kulture i umjetnosti, biznisi u sektoru kreativnih industrija, neprofitne organizacije u oblasti kulture, obrazovne ustanove, mediji	Budžet KS - MKS			
2.4.1.2. Podrška radu i razvoju Centra kreativnih industrija KS		S									
Promocija kulturnog življenja i dostupnosti kulturnih usluga								Budžet KS - MKS	3.500.000	5.200.000	
Povećanje investicija u infrastrukturu objekata kulture (Omogućavanje pristupa objektima kulture osobama sa poteškoćama)								Budžet KS - MKS	20.000		
Izgradnja i održavanje objekata za razvoj kulture na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000		
Pozorište i film za sve generacije (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	50.000	46.000	
Zimski grad - Ledena čarolija (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	100.000	94.148	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Škola rukometa (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Škola streljaštva (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
”Sport dostupan svima” (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	100.000	100.000	
”Kultura je IN” (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	24.000	400.000	
Razvoj filmskih festivala, kina i muzeja								Budžet KS - MKS	200.000	450.000	
Nastavak podrške za 7 institucija kulture od značaja za državu BiH								Budžet KS - MKS	70.000	850.000	
Podrška i razvoj JU Gradski muzeji								Budžet KS - MKS	400.000	10.000	
Unapređenje sportske infrastrukture (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	2.650.000		
								Budžet KS - MKS	1.000.000	200.000	
								Ukupno	3.650.000	200.000	
Podrška unapređenju kulturnih manifestacija (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	500.000		
								Budžet KS - MKS	1.000.000	30.000	
								Ukupno	1.500.000	30.000	
Podrška kulturnim manifestacijama i institucijama kulture na Općini Ilijaš								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MKS		30.000	
							Ukupno	0	30.000		
Izgradnja Evropske kuće kulture, općina Centar							Kredit		96.553		
Rekonstrukcija prostora Galerije Berber u općini Stari Grad							Budžet KS- MKS		300.000		
Mjera 2.4.2. Unapređenje zaštite kulturno-historijskog naslijeđa									3.585.000	704.493	
2.4.2.1. Unaprijediti očuvanje tekovina odbrambeno-oslobodilačkog rata 92-95		S					Ministarstvo kulture i sporta KS-a, Ministarstvo za boračka pitanja KS-				
Podrška za obilježavanje značajnih događaja, datuma i ličnosti iz perioda NOR-a 41-45 i OOR-								Budžet KS - MBP	220.000	217.473	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
92-95, te podrška izdavaštvu koje se odnosi na OOR 92-95							a, Vlada KS-a, lokalne zajednice, institucije kulture i umjetnosti, biznisi u sektoru kreativnih industrija, neprofitne organizacije u oblasti kulture, obrazovne ustanove, mediji	Budžet KS - MKS	20.000	20.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>240.000</i>	<i>237.473</i>	
Izgradnja spomen obilježja i memorijalnih centara shodno Odluci o usvajanju Projekta „Opsada i odbrana Sarajeva 1992.–1995. godine”, te ostalih prigodnih spomen obilježja koja se odnose na period NOR-a i OOR-a.								Budžet KS - MBP	200.000	450.000	
								Kredit	0	0	
								<i>Ukupno</i>	<i>200.000</i>	<i>450.000</i>	
2.4.2.2. Unapređenje i zaštita kulturno-historijskog naslijeđa		S									
Zaštita dobara pokretne i nepokretne kulturne baštine (Uređenje fasada objekata kulturno-historijskog naslijeđa; sanacija i restauracija)								Grad Sarajevo	500.000		
Revizija Registara kulturne baštine (Klasifikacija nematerijalnih dobara baštine. Prijedlog zaštite objekata.)								Grad Sarajevo	20.000		
Završetak obnove "Bistričke stanice" (Rekonstrukcija i rehabilitacija Željezničke stanice Bistrik, nacionalnog spomenika BiH)								Grad Sarajevo	0		
								Kredit (Razvojne banke)	0		
								Vlada Federacije BiH	0		
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>		
Obnova "Bijele tabije"								Grad Sarajevo	160.000		
Obnova "Kasarne Jajce"								Grad Sarajevo	50.000		
Obnova astronomskog opservatorija na Trebeviću								Grad Sarajevo	1.000.000		
Obnova objekta bivšeg "Hotela Nacional"								Grad Sarajevo	0		
								Budžet KS - MKS	0		
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>		
Obnova fasade "Historijskog muzeja"								Grad Sarajevo	0		
Rekonstrukcija "Firduz-begovog hamama"								Grad Sarajevo	0		
Izgradnja spomenika kralju Tvrtku I								Grad Sarajevo	150.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Općina Centar	0		
								<i>Ukupno</i>	<i>150.000</i>		
Kolorizacija i iluminacija fasada objekata od značaja za Grad Sarajevo								Grad Sarajevo	400.000		
2.4.2.3. Promocija i povećanje dostupnosti i kvaliteta kulturnih usluga i podrška festivalskim manifestacijama		S									
Izgradnja spomenika, spomen ploča i drugih vidova u znak sjećanja na istaknute sarajevske kulturne radnike								Grad Sarajevo	50.000		
2.4.2.4. Uspostavljanje muzeja nacionalnih manjina u KS-u		S						Budžet KS - MKS			
Izgradnja centralnog spomen obilježja šehidima i poginulim braniocima (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	30.000	7.020	
"Njegovanje kulture sjećanja" (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	10.000	
Izgradnja i održavanje objekata za kulturno historijski razvoj na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Izgradnja spomen kompleksa Proskok u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000		
Otvaranje muzeja "Vijećnica"								Grad Sarajevo	5.000		
Centralni spomen park "Korita" (Općina Ilijaš)								Općina Ilijaš	150.000		
								Općina Ilijaš	70.000		
Revitalizacija Stari Grad Dubrovnik (Općina Ilijaš)								federalna ministarstva			
								<i>Ukupno</i>	<i>70.000</i>		
Mjera 2.4.3. Uspostavljanje održivog sistema razvoja sporta									9.300.000	12.152.040	
2.4.3.1. Kreiranje strategije razvoja školskog, rekreativnog i vrhunskog sporta KS		S					Ministarstvo kulture i sporta KS-a, Vlada				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Rekonstrukcija bob staze na Trebeviću							KS-a, lokalne zajednice (općine), sportski klubovi i udruženja, obrazovne ustanove, mediji	Budžet KS - MKS	400.000		
								Grad Sarajevo	400.000		
								DONACIJA	0		
								<i>Ukupno</i>	<i>800.000</i>		
Finansiranje klubova od interesa za Grad Sarajevo								Grad Sarajevo	100.000		
Nagrade za vrhunske sportiste i rezultate								Grad Sarajevo	80.000		
Međunarodna takmičenja u Sarajevu								Grad Sarajevo	100.000		
Unapređenje održivog sistema razvoja sporta								Budžet KS - MKS	4.000.000	9.270.000	
Izgradnja dječjeg igrališta u ulici Varaždinska (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		227.746	
								Drugi izvori		148.871	
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>376.617</i>	
Izgradnja sportsko - rekreativne zone Velešići na prostoru bivšeg streljišta (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	1.000.000	43.350	
								Drugi izvori	1.000.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>2.000.000</i>	<i>43.350</i>	
Sanacija pomoćnog stadiona pored sportske dvorane Goran Čengić (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		94.997	
								Drugi izvori		35.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>129.997</i>	
Izgradnja i uređenje sportsko-rekreativne zone „Park-šume Hum“ (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	500.000	131.813	
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	<i>500.000</i>	<i>131.813</i>	
Izrada projektne dokumentacije za izgradnju sportsko rekreativnih objekata u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje sportsko rekreativnih objekata na području Općine Trnovo								Općina Trnovo,	1.000.000	912.263	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Kanton Sarajevo			
Izgradnja atletskog stadiona - Ilijaš (kompleks Gradski stadion Ilijaš)								Općina Ilijaš	600.000		
Sanacija postojećeg krova sportske dvorane Sabit Hadžić na Ilidži								Budžet KS-MKS		200.000	
Projekat otvorenog bazena sa pratećim sadržajima na Dobrinji, općina Novi Grad								Budžet KS-MKS		400.000	
Izgradnja multifunkcionalne sportske plohe Ilijaš (pored KSC-a i O.Š. "Hašim Spahić")								Općina Ilijaš	70.000	300.000	
								Općina Ilijaš		208.000	
Izgradnja sporsko-rekreativnog centra Banovac - Gradski stadion								Budžet KS - MKS			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>208.000</i>	
Nastavak uređenja sportsko-rekreativnog centra Ljubinići								Općina Ilijaš		180.000	
SC: 3. Odgovorno upravljati okolišem, prostorom, prirodnim i infrastrukturnim resursima									271.087.998	68.844.167	
Prioritet 3.1. Poboljšati kvalitet zraka i zaštitu od buke									23.220.826	3.473.585	
Mjera 3.1.1. Smanjenje emisije polutanata u zrak									450.000	0	
3.1.1.1. Implementacija Strategije ograničenja korištenja uglja i čvrstih goriva		S			Sve općine Kantona		Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJKP „Park“, Grad Sarajevo, općine, Ministarstvo saobraćaja KS-a, inspekcijske službe	Budžet KS - MKIPGO	450.000		Nije bilo implementacije, jer Strategija nije bila usvojena.
3.1.1.2. Uspostavljanje zelenog koridora duž rijeke Miljacke i koridora glavne saobraćajnice od Velikog parka do ulice Hamdije Čemerlića		S									
Studija o porijeklu emisija iz svih izvora								Donacija			Studija je uređena u okviru IMPAQ projekta na unapređenju kvaliteta zraka u BiH koji je finansirala Vlada Švedske

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
3.1.1.3. Izrada Registra emisija i uspostava javnog informacionog sistema Registra zagađivača zraka u KS		S						Budžet KS - MKIPGO			
								UNDP			
								<i>Ukupno</i>			
3.1.1.4. Izrada studije o ponašanju strujanja zraka ispod inverzionog sloja i utjecaja toplotnih otoka za sve urbane dijelove KS-a		S									
Studija o mjerama za smanjenje emisija u zrak iz sektora saobraćaja								Donacija			Studija je uređena u okviru IMPAQ projekta na unapređenju kvaliteta zraka u BiH koji je finansirala Vlada Švedske
Mjera 3.1.2. Povećanje energetske efikasnosti i podsticanje korištenja obnovljivih izvora energije									22.320.826	3.390.925	
3.1.2.1. Povećanje energetske efikasnosti u objektima individualnog i kolektivnog stanovanja		S			Kanton Sarajevo	Smanjena potrošnja čvrstog goriva, smanjeni troškovi za energente, bolji kvalitet zraka, sanirane oštećene fasade	Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Sarajevska regionalna razvojna agencija SERDA, Kantonalni stambeni fond Sarajevo, općine i Grad, KJKP „Toplane“ i drugi operateri daljinskog grijanja	Budžet KS - MKIPGO	700.000	11.174	Obustavljena realizacija projekta u 2023. godini. Plan nije realizovan iz razloga što je realizacija u 2023. godini prekinuta, a utrošena sredstva su korištena samo za ranije preuzete obaveze
								Grad Sarajevo	10.000		
								Općine	4.200.000		
								Vlastita sredstva etažnih vlasnika	7.700.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>12.610.000</i>	<i>11.174</i>	
3.1.2.2. Studija o mogućnosti ulaska na tržište tehnologija proizvodnje energije iz obnovljivih izvora u KS		S	-	-	Općina Ilidža	Projekat hidrogeoloških istraživanja termalnih voda na području Ilidže za potrebe daljinskog grijanja KJKP		KJKP "Toplane-Sarajevo"	850.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
						"Toplane-Sarajevo" BLOK 1 - Ušteda u potrošnji energenata za proizvodnju toplotne energije, smanjenje emisije stakleničkih plinova i ostalih čestica koje utiču na loš kvalitet zraka u Sarajevu i početak primjene obnovljivih izvora energije u sistemu daljinskog grijanja KJKP "Toplane Sarajevo".					
3.1.2.3. Planovi energijske efikasnosti za KS za period 2019.-2021. godine i period 2022.-2024. godine		S									
Povećanje energijske efikasnosti javnih objekata (vršenje energijskog audita)								Grad Sarajevo	0		
3.1.2.4. Program sanacije javnih zgrada sa ciljem poboljšanja energijske efikasnosti		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Energijska efikasnost u javnim objektima Kantona Sarajevo								Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)- Kreditna i grant sredstva	2.309.679	1.860.422	U 2023. godini okončane su mjere na preostala 2 od ukupno 15 javnih objekata u okviru LOT 1. U izvještajnom periodu proveden je postupak nabavke i odabira izvođača radova na realizaciji mjera energijske efikasnosti za drugi set javnih objekata u okviru predmetnog Projekta (17 objekata), prema pravilima EBRD-a.
								Budžet KS - MKIPGO	326.147	316.272	
								<i>Ukupno</i>	<i>2.635.826</i>	<i>2.176.694</i>	
Stvaranje preduslova za izgradnju vjetroelektrana i solarnih panela i kolektora (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	2.000.000		
Izrada energetske audita i projektne dokumentacije za objekte OŠ (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Utopljanje objekata osnovnih škola (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	60.000		
								Drugi izvori	100.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>160.000</i>	<i>0</i>	
Utopljanje objekata u vlasništvu općine - Objekat Osnovne muzičke i baletske škole Novo Sarajevo (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	40.000	604.470	
								Drugi izvori	160.000	250.672	
								<i>Ukupno</i>	<i>200.000</i>	<i>855.142</i>	
Model poboljšanja energetske efikasnosti u zgradarstvu na području (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	0	0	
Izrada Programa poboljšanja energetske efikasnosti Općine Novo Sarajevo								Općina Novo Sarajevo	15.000		
Primjena mjera energetske efikasnosti individualnih objekata (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	210.000	99.804	
								Drugi izvori	490.000		
								<i>Ukupno</i>	700.000	99.804	
Primjena mjera energetske efikasnosti objekata kolektivnog stanovanja (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	150.000		
								Drugi izvori	300.000		
								<i>Ukupno</i>	450.000	0	
Povećanje energetske efikasnosti objekata u privatnom i javnom vlasništvu (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	200.000		
								Budžet KS - MKIPGO	500.000		
								<i>Ukupno</i>	700.000	0	
Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i mjera energetske efikasnosti u privatnom vlasništvu Općina Ilidža								Općina Ilidža	1.000.000		
								Budžet KS - MKIPGO	1.000.000		
								<i>Ukupno</i>	2.000.000	0	
Povećanje energetske efikasnosti za područne škole na Općini Ilijaš								Općina Ilijaš		248.111	
								Budžet KS - MOO			
								Ministarstvo raseljenih osoba FBiH			
								Fond za zaštitu okoliša FBiH			
								<i>Ukupno</i>	0	248.111	
Povećanje energetske efikasnosti JU SŠC "Nedžad Ibrišimović"								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MOO			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Fond za zaštitu okoliša FBiH			
								<i>Ukupno</i>	0	0	
Mjera 3.1.3. Održavanje kontinuiranog monitoringa kvaliteta zraka i uspostavljanje monitoringa buke									450.000	82.660	
3.1.3.1. Unapređenje sistema monitoringa kvaliteta zraka u Kantonu Sarajevo		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Zavod za javno zdravstvo KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice	Budžet KS-MKIPGO	50.000	82.660	Nabavljen je novi analizator za stanicu na Otoci koji može mjeriti čestice PM2,5
								Kredit	200.000		
								<i>Ukupno</i>	250.000	82.660	
Proširenje postojećeg sistema monitoringa zraka (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	50.000		
								Budžet KS-MKIPGO	150.000		
								<i>Ukupno</i>	200.000	0	
3.1.3.2. Uspostavljanje kontinuiranog monitoringa buke		S									
Prioritet 3.2. Održivo koristiti prirodna dobra štiteći biološku i geološku raznolikost									8.522.000	1.435.926	
Mjera 3.2.1. Valorizacija i zaštita biodiverziteta, geodiverziteta i ostalih prirodnih vrijednosti uz kontinuirani monitoring									200.000	512.668	
3.2.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih područja u KS		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo, KJU za zaštićena prirodna	Budžet KS-MKIPGO			
3.2.1.2. Popis ugroženih divljih vrsta i podvrsta biljaka, životinja i gljiva u zaštićenim prirodnim područjima Kantona Sarajevo prema Crvenoj listi Federacije BiH		S									
3.2.1.3. Istraživanja biodiverziteta u zaštićenim prirodnim područjima, prevashodno vrsta flore, faune i fungije koji nisu obuhvaćeni Crvenom listom FBiH		S									
3.2.1.4. Istraživanja i kartiranja invazivnih vrsta u Kantonu Sarajevo uz procjenu njihovog uticaja na native vrste		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
3.2.1.5. Izrada upravljačke i prostorno-planske dokumentacije za zaštićena prirodna područja i ostale zaštićene prirodne vrijednosti		S					područja, Zavod za planiranje razvoja KS-a, općine	Budžet KS-MKIPGO			
3.2.1.6. Realizacija aktivnosti definisanih planovima upravljanja zaštićenim područjima u funkciji njihove zaštite, održivog korištenja i promocije								Budžet KS-MKIPGO		158.129	3.2.1.6.1. Monitoring staništa i vrsta - 3.2.1.6.2. Ostale aktivnosti definisane planovima upravljanja koje ne uključuju monitoringe staništa i vrsta
		S						Budžet KS-Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja		354.539	
								Ukupno	0	512.668	
								Općina Ilijaš	200.000		
Realizacija projekata u Zaštićenom prirodnom području Bijambare (izgradnja eco-campa i sportsko-rekreacionog centra)											
Mjera 3.2.2. Održiva integralna zaštita i očuvanje šumskih ekosistema i tla									2.815.000	50.000	
3.2.2.1. Nadogradnja i unapređenje integriranog urbanog planiranja baziranog na GIS-u za Kanton Sarajevo s ciljem bolje efikasnosti sistema monitoringa i evaluacije u planiranju		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Kantonalna uprava civilne zaštite, Ministarstvo privrede – Uprava za šumarstvo, Zavod za planiranje razvoja KS-a, Zavod za izgradnju KS-a, KJP „Sarajevo-šume“, Centar za				
3.2.2.2. Uspostavljanje mehanizama za unapređenje vrijednosti zemljišta u skladu s razvojnim mjerama prostornog uređenja		S									
3.2.2.3. Deminiranje i saniranje šuma		S									
Deminiranje prioritetnih lokacija u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	2.000.000		
Deminiranje na području općine Ilijaš (Lješevo, Kostrača, Popovići, Kozlovac)								Općina Ilijaš	815.000	50.000	
Deminiranje na području općine Ilijaš							Općina Ilijaš				
							Donatori				
							BH Mak				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
							uklanjanje mina BH MAC, KJU za zaštićena prirodna područja, lokalne zajednice	<i>Ukupno</i>	0		
Mjera 3.2.3. Postizanje i održavanje dobrog kvaliteta površinskih i podzemnih voda i zaštite od poplava									5.507.000	873.258	
3.2.3.1. Sistemska zaštita izvorišta vode za piće		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJKP ViK Sarajevo, lokalne zajednice				
3.2.3.2. Procjena rizika od klimatskih promjena radi osiguranja otpornosti na buduće promjene		S									
Zaštita izvorišta vode za piće u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	200.000		
Uređenje korita rijeka u Općini Trnovo (Uređenje korita Rakitnice, Crne Rijeke i Željeznice)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	2.000.000	873.258	
Izrada projektne dokumentacije uređenja rijeka, potoka								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	100.000		
Izrada elaborata zaštite izvorišta Kovačići								Budžet KS - MKIPGO	7.000		
Zaštita vodotoka Kantona Sarajevo i projekti vodosnabdijevanja								Budžet KS - MP	3.200.000		
Prioritet 3.3. Uspostavljanje integralnog održivog sistema upravljanja otpadom									10.143.332	147.744	
Mjera 3.3.1. Razvoj sistema selektivnog prikupljanja otpada na principima cirkularne ekonomije									4.583.332	147.744	
3.3.1.1. Izgradnja infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada koji se može reciklirati		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a,	Budžet KS- MKIPGO	200.000	42.650	
								Općine	100.000	20.000	
								ostali izvori	3.441.332	504.809	
								<i>Ukupno</i>	3.741.332	567.458	
3.3.1.2. Izrada tarifnog modela za sistem upravljanja otpadom		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Izrada Lokalnog akcionog plana za zaštitu okoliša za ONS (LEAP) (Općina Novo Sarajevo)							KJPK „Rad“, Zavod za planiranje razvoja KS-a, općine KS-a	Općina Novo Sarajevo	20.000	2.808	
								Drugi izvori	10.000	5.148	
								<i>Ukupno</i>	<i>30.000</i>	<i>7.956</i>	
Izrada Plana upravljanja otpadom za Općinu Novo Sarajevo								Općina Novo Sarajevo			
Program edukacije i obuke o zaštiti okoliša Općine Novo Sarajevo								Općina Novo Sarajevo	52.000	9.788	
Nabavka i jačanje potrebne infrastrukture za dvolinijsko prikupljanje otpada (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		130.000	
Nabavka i jačanje potrebne infrastrukture za prikupljanje reciklažnog otpada – zeleni otoci (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Izrada planske dokumentacije i informacionih sistema za efikasno korištenje prostora i zaštitu okoliša (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	100.000		
								Budžet KS-MKIPGO	500.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>600.000</i>	<i>0</i>	
Upravljanje otpadom (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	80.000		
								Budžet KS-MKIPGO	80.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>160.000</i>	<i>0</i>	
Uspostava sistema selektivnog prikupljanja otpada na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MPUGIZO			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Mjera 3.3.2. Uspostavljanje kapaciteta za adekvatno zbrinjavanje posebnih kategorija otpada									100.000	0	
3.3.2.1. Razvijanje sistema upravljanja otpadom životinjskog porijekla		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i				
3.3.2.2. Uspostavljanje kapaciteta za adekvatno zbrinjavanje otpada koji sadrži azbest		S									
3.3.2.3. Uklanjanje nelegalnih otvorenih odlagališta i sanacija kontaminiranih površina		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje nadstrešnica u naseljenim mjestima na području Općine Trnovo							zaštite okoliša KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, KJPK „Rad“, Kantonalna uprava za inspeksijske poslove, operateri za upravljanje otpadom koji podliježu principu proširene odgovornosti proizvođača, općine KS-a	Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	100.000		
Mjera 3.3.3. Uspostavljanje Regionalnog centra za upravljanje otpadom (RCUO)									5.460.000	0	
3.3.3.1. Program aktivnosti na sanaciji i izgradnji RCUO „Smiljevići“		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJPK „Rad“, općine KS-a, operateri za upravljanje otpadom koji podliježu principu proširene odgovornosti proizvođača	Budžet KS-MKIPGO	460.000	95.000	
								Kredit	5.000.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>5.460.000</i>	<i>95.000</i>	
3.3.3.2. Razvijanje infrastrukture za mehaničko-biološki tretman otpada		S									
Prioritet 3.4. Unapređenje razvoja saobraćaja i javne komunalne infrastrukture									229.201.840	63.786.912	
Mjera 3.4.1. Izgradnja i rekonstrukcija javne saobraćajne infrastrukture									131.170.740	57.004.360	
3.4.1.1. Povećanje sigurnosti u saobraćaju i unapređenje infrastrukture za osobe s invaliditetom		S				Manje incidenata i nesreća,	Ministarstvo saobraćaja KS-a, Vlada KS-a, Direkcija	Budžet KS - MS	500.000	432.818	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
						infrastruktura dostupna invalidima	za ceste KS-a, Općine KS-a				
3.4.1.2. Ulaganje u infrastrukturu i vozila javnog linijskog prijevoza putnika		S				Nova i unapređena infrastruktura i vozila javnog prevoza		Budžet KS - MS			
								Kredit	60.870.740	40.017.945	
								<i>Ukupno</i>	<i>60.870.740</i>	<i>40.017.945</i>	
3.4.1.3. Razvoj nemotorizovanih vidova prijevoza i kretanja		S				Nove biciklističke staze i pješačke zone i staze		Budžet KS - MS			
Izgradnja biciklističke staze Grad Sarajevo								Grad Sarajevo	150.000		
								Kreditna sredstva	0		
								<i>Ukupno</i>	<i>150.000</i>	<i>0</i>	
3.4.1.4. Izgradnja primarnih gradskih saobraćajnica		S						Budžet KS - MS	14.250.000	2.241.964	
								Kredit	10.000.000	13.051.107	
								<i>Ukupno</i>	<i>24.250.000</i>	<i>15.293.071</i>	
3.4.1.5. Unapređenje i regulacija saobraćaja u mirovanju		S						Budžet KS - MS			
3.4.1.6. Razvoj urbane gradske logistike		S						Budžet, EU fond	50.000		
3.4.1.7. Uključivanja željeznice u jedinstveni sistem javnog prijevoza putnika		S						Budžet KS - MS	1.000.000		
Izrada projektne dokumentacije u Općini Trnovo (projekti izgradnje, rekonstrukcije, sanacije, adaptacije,)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000	50.902	
Izgradnja, rekonstrukcija i sanacija puteva u Općini Trnovo (lokalni, regionalni i magistralni)								Općina Trnovo, Kanton	13.000.000	337.973	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Sarajevo, Vlada FBiH			
Zimsko i ljetno održavanje puteva u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000	411.352	
Izgradnja garaža i parking prostora na području Općine Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	1.000.000		
Izgradnja i rekonstrukcija mostova u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	200.000		
Ugradnja zvučne signalizacije za slijepa i slabovidna lica (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	50.000	22.797	
								Drugi izvori	150.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>200.000</i>	<i>22.797</i>	
Unapređenje lokalnih saobraćajnica (Općina Ilidža)								Budžet KS - MS	1.400.000		
Održavanje postojeće i izgradnja željezničke pruge (Općina Ilidža)								Kredit	7.600.000		
								Općina Ilidža	10.000.000		
								Budžet KS - MS	10.000.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>27.600.000</i>	<i>0</i>	
Izgradnja pješačkog podhodnika ispod kolosjeka željezničke stanice u Podlugovima								Općina Ilijaš	200.000		
Izgradnja kolskog podhodnika u Ilijašu (magistralna pruga-regionalna cesta)								Općina Ilijaš	200.000		
Rekonstrukcija i izgradnja lokalnih puteva na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš		237.502	
								Budžet KS - MP			
								Budžet KS - MS			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Direkcija za puteve KS		200.000	
								<i>Ukupno</i>	0	437.502	
Održavanje lokalnih puteva (ljetno i zima) Općina Ilijaš								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MS			
								<i>Ukupno</i>	0	0	
Mjera 3.4.2. Unapređenje i poboljšanje kvaliteta usluge vodosnabdijevanja									63.000.000	4.200.409	
3.4.2.1. Strategije i planovi za vodovodnu mrežu i sisteme upravljanja odnosima s potrošačima		S					Ministarstvo privrede KS-a, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Kantonalna uprava civilne zaštite, Zavod za izgradnju KS-a, KJKP ViK Sarajevo, lokalne zajednice				
3.4.2.2. Praćenje i prikupljanje podataka iz vodovodne mreže		S						Budžet KS - MKIPGO	2.500.000	1.000.000	
3.4.2.3. Smanjenje gubitaka vode iz mreže		S									
Rekonstrukcija i sanacija vodovodne mreže u KS i sanacija prioriternih dijelova vodovodnog sistema								Budžet KS - MKIPGO	5.000.000	1.556.409	
								Kredit EBRD			
								<i>Ukupno</i>	5.000.000	1.556.409	
Izgradnja, rekonstrukcija, i održavanje vodovodne mreže u Općini Trnovo (izgradnja vodovodne mreže, rezervoara) Izgrađen rezervoar Javorov do; Izgradnja vodovoda Godinja; Sanacija Bunarica u Lukavcu								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	1.000.000	820.973	
Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje objekata za vodosnabdijevanje Igmana, Bjelašnice i Prečkog polja								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	2.000.000		
Izrada projektne dokumentacije objekata vodosnabdijevanja u Općini Trnovo Izrada projekta vodovoda Štinji do - rezervoar - Štinji do; Projekat vodovoda Tušila; Projekat vodovoda Kramari i Desetci								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Izgradnja vodopojilišta u Općini Trnovo Izgradnja vodopojilišta Stubo								Općina Trnovo,	50.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								Kanton Sarajevo			
Izrada Elaborata u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000	4.563	
Zaštita izvorišta								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Višenamjenski projekat Crna Rijeka								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000.000		
Izgradnja vodovodne mreže u ulici Kupreška								Općina Novo Sarajevo			
Razvoj vodovodnog sistema (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	800.000		
								Budžet KS - MKIPGO	800.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>1.600.000</i>	<i>0</i>	
Izgradnja primarnog vodovoda Srednje-Ljubina								Općina Ilijaš	300.000		
Izgradnja vodoopskrbnog sistema Vratak II faza								Općina Ilijaš	400.000		
Izgradnja lokalne vodovodne mreže na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MKIPGO			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Rekonstrukcija i izgradnja gradske vodovodne mreže na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš		818.464	
								Budžet KS - MKIPGO i MP			
								Ostalo			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>818.464</i>	
Mjera 3.4.3. Unapređenje sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda									14.710.000	242.900	
3.4.3.1. Praćenje otpadnih voda i tokova rijeka i opterećenja		S					Ministarstvo komunalne				

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Realizacija projekta "Čista rijeka Miljacka" (sanacija zacijevljenih potoka, pjeskarenje kamenih obala, obnova kaskada, održavanje vodotoka)							privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, KJKP ViK Sarajevo, lokalne zajednice	Grad Sarajevo	790.000		
								Budžet KS - MKIPGO	400.000		
								Kredit	0		
								Ukupno	1.190.000	0	
Uređenje riječnih korita (Misoča, Ljubina i Stavnja)								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MP			
								Ukupno	0	0	
Unapređenje i rekonstrukcija korica rijeka I i II kategorije (Bosna, Misoča, Stavnja, Rača, Ljubina, Gnionica-potok)								Općina Ilijaš	820.000		
Izgradnja kanalizacionog sistema Trebević								Grad Sarajevo	20.000		
								Kredit	0		
								Ukupno:	20.000	0	
3.4.3.2. Izrada studije o finansiranju PPOV-a, kanalizacije i održivih OSO-a, analiza propisa i upravljanja komunalnim preduzećima		S									
Izrada projektne dokumentacije za kanalizacione sisteme (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	50.000		
Izgradnja, rekonstrukcija i održavanja kanalizacionih sistema (Općina Trnovo)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000		
Izgradnja i opremanje postrojenja za tretman otpadnih voda u Općini Trnovo (Izgradnja postrojenja za tretman otpadnih voda na Gornjoj Grkarici; Opremanje bioprečištača u Šabićima)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000	30.857	
								Budžet KS - MKIPGO	1.500.000		
								Ukupno	2.000.000	30.857	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Izrada projektne dokumentacije za objekte sistema prikupljanja i tretman otpadnih voda u Općini Trnovo (Izrada projekta prečištača u Bijeloj i pod Bobovicom)								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	30.000		
Izgradnja separatne kanalizacije u ulici Pofalička (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	200.000	5.943	
								Drugi izvori	300.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>500.000</i>	<i>5.943</i>	
Izgradnja kanalizacione i vodovodne mreže u ulici Petra Sinana Šaina (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		182.546	
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>182.546</i>	
Izgradnja kanalizacione i vodovodne mreže u ulici Muhameda ef. Pandže								Općina Novo Sarajevo		3.978	
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>3.978</i>	
Izgradnja kanalizacione i vodovodne mreže u dijelu ulice Travnička (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		9.000	
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>9.000</i>	
Izgradnja kanalizacione i vodovodne mreže u dijelu ulice Humska (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo		1.076	
								Drugi izvori		9.500	
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>10.576</i>	
Razvoj kanalizacionog sistema (Općina Ilidža)								Općina Ilidža	800.000		
								Budžet KS - MKIPGO	800.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>1.600.000</i>	<i>0</i>	
Izgradnja separatnih kanalizacionih mreža u MZ Podlugovi, Ilijaš Grad, Strati Ilijaš, Luka i Kamenica								Općina Ilijaš	7.500.000		
Izgradnja prečištača otpadnih voda Ilijaš i Kamenica								Općina Ilijaš	500.000		
								Općina Ilijaš			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena		
Rekonstrukcija, izgradnja i održavanje lokalne kanalizacione mreže (Općina Ilijaš)								Budžet KS - MKIPGO					
								Ukupno	0	0			
Mjera 3.4.4. Unapređenje energetske infrastrukture (elektroenergetika, gasifikacija i toplifikacija)									7.623.000	184.654			
3.4.4.1. Rekonstrukcija, povećanje efikasnosti i proširenje sistema daljinskog grijanja (Proširenje toplifikacionog sistema KJKP "Toplane-Sarajevo" - Povećanje energijske efikasnosti, efikasnosti sistema i očuvanje kvaliteta okoline, smanjenje broja individualnih ložišta u KS, priključenje novih postrojenja)		S			Sve općine KS-a		Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Sarajevogas, Toplane, lokalne zajednice	Budžet KS - MKIPGO					
3.4.4.2. Rekonstrukcija i proširenje distributivne gasne mreže		S											
Proširenje gasne mreže (Gasifikacija naselja: Alića Gaj, Luka i Mrakovo)								Općina Ilijaš					
								Budžet KS - MKIPGO					
								Ukupno	0	0			
Gasifikacija Industrijskih zona na području općine Ilijaš (IZ Luka, Željezara Ilijaš, PDI Bosna)								Općina Ilijaš					
								Budžet KS - MKIPGO					
Zamjena mjerača protoka gasa -II faza (KSA- KJKPSG-4)								Ukupno	0	0			
Rekonstrukcija sistema katodne zaštite (KSA- KJKPSG-3)								Budžet KS - MKIPGO	2.400.000				
Modernizacija regulacionih postrojenja prema DVGW regulativi (KSA-KJKPSG-5)								Budžet KS - MKIPGO					
Zamjena ventila na gasnom sistemu KS (KSA- KJKPSG-6)								Budžet KS - MKIPGO	370.000				
Laboratorija za kalibraciju protoka gasa u realnim uslovima (KSA-KJKPSG-8)								Budžet KS - MKIPGO	453.000				
Izgradnja skladišno-tehničkog objekta u krugu PTO Butila (KSA-KJKPSG-11)							Budžet KS - MKIPGO						
							Budžet KS - MKIPGO	200.000					

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena	
Administrativna zgrada Preduzeća - poslovni prostor direkcije KJKP "Sarajevogas" (KSA-KJKPSG-12)								Budžet KS - MKIPGO	3.000.000			
Hlađenje putem toplotnih pumpi na prirodni gas za PTO Butila (KSA-KJKPSG-13)								Budžet KS - MKIPGO	300.000			
Subvencioniranje troškova rekonstrukcije i izgradnje novih priključaka sa ciljem povećanja isporuke prirodnog gasa (KSA-KJKPSG-14)								Budžet KS - MKIPGO	400.000	184.654		
Rekonstrukcija i proširenje distributivne gasne mreže u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	500.000			
Mjera 3.4.5. Unapređenje ostale javne komunalne infrastrukture									12.698.100	2.154.589		
3.4.5.1. Projekt poboljšanja komunalne higijene javnoprometnih površina Kantona Sarajevo		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, javna komunalna preduzeća KS-a, lokalne zajednice					
Poboljšanje komunalne higijene javno-prometnih površina u ljetno-zimskom periodu								Budžet KS - MKIPGO	1.444.400			
Unaprijeđenje prikupljanja komunalnog otpada								Budžet KS - MKIPGO	4.242.500			
Poboljšanje komunalne higijene javnih površina u Općini Ilijaš								Općina Ilijaš				
								Budžet KS - MKIPGO				
								Ukupno	0	0		
3.4.5.2. Unapređenje rada komunalnih pogrebnih usluga		S										
Proširenje gradskog groblja Vlakovo-otkup zemljišta površine 39 914m2									Kredit KJKP "Pokop"			
									Ukupno	0	0	
									Kredit KJKP "Pokop"			
Uređenje gradskog groblja Vlakovo									Ukupno	0	0	
Povećanje kapaciteta za ukop/sahranu na groblju „Vlakovo“ – proširenje gradskog groblja „Vlakovo“ (na ukupnoj površini od 5,3ha)									Budžet KS - MKIPGO		109.617	
									KJKP "Pokop"		4.973	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								<i>Ukupno</i>	0	114.590	
Povećanje kapaciteta za ukop/sahranu na groblju „Vlakovo“ – Komplex krematorija i komemorativnog centra Sarajevo			"Centralni objekat za pogrebnu djelatnost Vlakovo"					Budžet KS - MKIPGO	1.200.000	500.000	
								KJKP "Pokop"		264.567	
								<i>Ukupno</i>	1.200.000	764.567	
Povećanje kapaciteta za ukop/sahranu na groblju „Vlakovo“ – Proširenje parkinga								Budžet KS - MKIPGO	180.000		
								KJKP "Pokop"		88.544	
								<i>Ukupno</i>	180.000	88.544	
„Proširenje Aleje veterana i izgradnja memorijalnog trga i kapela na groblju Vlakovo								Kredit	750.000	1.023.276	
								KJKP "Pokop"	136.300	27.064	
								<i>Ukupno</i>	886.300	1.050.340	
Proširenje gradskog groblja Vlakovo-zemljište oznake k.č. 454/1 (izgradnja grobnih polja sa potrebnom infrastrukturom)								Budžet KS - MKIPGO	750.000		
								KJKP "Pokop"	140.900		
								<i>Ukupno</i>	890.900	0	
Rekonstrukcija, sanacija i adaptacija postojećeg autobusnog parkinga i asfaltnog platoa na gradskom groblju Vlakovo								Budžet KS - MKIPGO			
								KJKP "Pokop"			
								<i>Ukupno</i>	0	0	
Otkup zemljišta, površine 24097 m2 u svrhu proširenja gradskog groblja Vlakovo								Budžet KS - MKIPGO	700.000		
Otkup zemljišta uz ulicu Vlakovo, površine 54975 m ² , u svrhu proširenja groblja Vlakovo								Budžet KS - MKIPGO	650.000		
Otkup zemljišta u svrhu realizacije projekta proširenja Aleje veterana, površine cca 33902 m ²								Budžet KS - MKIPGO			
Proširenje groblja Vlakovo-otkup zemljišta površine cca 12009 m ²								KJKP "Pokop" Kredit	720.000		
Izgradnja i uređenje grobnih polja na površini od cca 12009 m ²								KJKP "Pokop" Kredit	636.000		
Izgradnja i uređenje grobnih polja na površini od 54975 m ² , pored ulice Vlakovo								Budžet KS - MKIPGO			
								KJKP "Pokop"			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
								<i>Ukupno</i>	0	0	
Rekonstrukcija i sanacija kapela na groblju Bare								KJKP "Pokop"			
Sanacija saobraćajnica na groblju Bare								KJKP "Pokop"			
Izgradnja upravne zgrade na Barama								Budžet KS - MKIPGO	600.000		
Groblje Dolac - izrada geodetskog elaborata i elaborata geomehanike								KJKP "Pokop"			
Unapređenje sistema upravljanja mezarjima i grobljima (unapređenje postojećih i nabavke zemljišta radi proširenja kapaciteta) (Općina Ilijaš)								Općina Ilijaš			
Subvencija/oslobađanje dijela zakupa korisnika usluga KJKP Tržnice-Pijace d.o.o. Sarajevo na osnovu sporazuma (Oslobađanje zakupa za 12/21, I dijela zakupa 1/22)								Budžet KS - MKIPGO			
Uvođenje grijanja u Gradskoj tržnici (Utopljavanje I pružanje neometanih uslova za rad zakupcima)								Kreditno zaduženje			
Postavljanje protiv požarnog sistema I video nadzora u pijacama (Poboljšanje sigurnosti te smanjenje broja uposlenih)								Kreditno zaduženje			
Izgradnja zimovnika u RZC Pionirska dolina (smještaj veterinarske opreme i veterinarara, skladištenje hrane za životinje, prostorije za presvlačenje uposlenika)								Kreditna sredstva - zaduženje resornog ministarstva	495.000		
Izgradnja zelenih otoka sa posudama zvono (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Smart city (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	25.000		
								Drugi izvori			
								<i>Ukupno</i>	25.000	0	
Hortikulturno uređenje "Park šume Hum" (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Razvoj i implementacija urbanih bašti (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000		
								Drugi izvori	18.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>28.000</i>	<i>0</i>	
Izgradnja i rekonstrukcija javne rasvjete na području općine Ilijaš uz zamjenu konvencionalne rasvjete novom LED rasvjetom (Općina Ilijaš)								Općina Ilijaš			
								Budžet KS - MKIPGO			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	
Podrška aktivnostima sa ciljem zaštite i zbrinjavanja životinja (Općina Ilijaš)								Općina Ilijaš			
Izgradnja objekata i vanjsko uređenje zgrada kolektivnog stanovanja i javnih površina na području Općine Ilijaš								Općina Ilijaš		136.548	
SC: 4. Unapređenje efikasnosti i odgovornosti javnog sektora									36.701.900	9.022.367	
Prioritet 4.1. Smanjenje korupcije i kriminaliteta, povećanje sigurnosti građana, te osnaživanje funkcioniranja pravne države									33.182.400	8.079.566	
Mjera 4.1.1. Unapređenje sistema zaštite i spašavanja (civilna zaštita, vatrogasci, Gorska služba spašavanja...)									782.000	1.151.279	
4.1.1.1. Jačanje kapaciteta GSS-a u KS-u		S									
4.1.1.2. Jačanje kapaciteta civilne zaštite u KS-u		S									
Izgradnja, rekonstrukcija, opremanje i održavanje objekata za civilnu zaštitu, vatrogastvo i gorske službe spašavanja u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	100.000	15.000	
Opremanje Službe zaštite od požara neophodnom opremom i obučavanje vatrogasaca (Općina Novo Sarajevo)							Kantonalna uprava civilne zaštite, Gorska služba spašavanja, Općine KS-a	Općina Novo Sarajevo	160.000	18.391	
Izgradnja Doma civilne zaštite (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	10.000	0	
Sanacija i monitoring klizišta (Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	270.000	21.060	
Ugradnja pumpnih sistema na hidrantskim mrežama u zgradama iznad 5 spratova (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	112.000	99.918	
Nabavka opreme za Jedinicu za obezbjeđenje i zaštitu (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	80.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Sanacija klizišta K4 (Park šume Hum)								Općina Novo Sarajevo		124.910	
								Drugi izvori		400.000	
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>524.910</i>	
Opremanje Dobrovoljnog vatrogasnog društva Srednje-Ilijaš								Općina Ilijaš	50.000	35.000	
Sanacija klizišta na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš		267.000	
								Budžet KS - MKIPGO			
								<i>Ukupno</i>	<i>0</i>	<i>267.000</i>	
Ulaganje u oblasti civilne zaštite na području Općine Ilijaš								Općina Ilijaš		170.000	
Mjera 4.1.2. Unapređenje sistema prevencije i borbe protiv korupcije									1.850.000	0	
4.1.2.1. Jačanje uloge i djelovanja Ureda za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom KS-a		S									
4.1.2.2. Jačanje antikoruptivnih kapaciteta policije, te digitalizacija u skladu s mogućnostima svih segmenata policijskog rada i djelovanja i drugih službi uključujući nabavku instalacije opreme u radnim prostorima s ciljem efikasnijeg rada i prevencije korupcije i koruptivnog ponašanja		S					Ured za borbu protiv korupcije i upravljanje kvalitetom KS-a, Uprava policije MUP-a KS-a	Kredit	1.160.000		
4.1.2.3. Jačanje kvalitativnih i kvantitativnih kapaciteta Uprave policije MUP-a KS-a		S						Budžet KS - MUP	500.000		
								EU fondovi	100.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>600.000</i>		
4.1.2.4. Uspostavljanje saradnje Uprave policije sa svim institucijama KS-a, kao i s nadležnim organima koji su u posjedu podataka bitnih za istragu		S						Budžet KS - MUP	60.000		
								EU fondovi	30.000		
								<i>Ukupno</i>	<i>90.000</i>		
Mjera 4.1.3. Unapređenje sigurnosti građana (MUP, migrantska kriza, saobraćajna sigurnost, maloljetnička delikvencija...)									30.550.400	6.928.287	
4.1.3.1. Modernizacija sistema nadzora i upravljanja saobraćajem u Kantonu Sarajevu		S					Ministarstvo unutrašnjih poslova KS-a, Uprava	Budžet KS - MUP	100.000		
								EU fondovi	100.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
							policije MUP-a KS-a, Ministarstvo saobraćaja KS-a, Kantonalni centar za socijalni rad, Kantonalno tužilaštvo, Općinski sud, Zavod za informatiku i statistiku, lokalne zajednice	<i>Ukupno</i>	200.000		
4.1.3.2. Modernizacija infrastrukture za upravno-administrativno poslovanje		S									
V PU PS ILIDŽA - Izgradnja objekta (prva faza)								Kredit			
Rekonstrukcije i sanacije na više objekata Ministarstva								Budžet KS - MUP	500.000		
Dogradnja i adaptacija IV PU								Budžet KS - MUP	100		
								Kredit	600.000	161.728	
								<i>Ukupno</i>	600.100	161.728	
Izgradnja novog objekta za potrebe Ministarstva								Budžet KS - MUP	100		
								Kredit	5.000.000		
								<i>Ukupno</i>	5.000.100		
Rekonstrukcije i nadzdržavanje objekta I PU								Budžet KS - MUP	100		
								Kredit	300.000		
								<i>Ukupno</i>	300.100		
Izgradnja, rekonstrukcija, opremanje i održavanje objekata MUP-a u Općini Trnovo								Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	200.000		
Izgradnja zgrade PS Srednje i nabavka opreme								Budžet KS - MUP			
4.1.3.3. Nabavka helikoptera i formiranje helikopterske jedinice		S						Budžet KS - MUP	100		
								Kredit	12.000.000		
								<i>Ukupno</i>	12.000.100		
4.1.3.4. Podizanje nivoa sigurnosti saobraćaja		S						Budžet KS - MUP	200.000		
								Kredit	3.420.000		
								<i>Ukupno</i>	3.620.000		
4.1.3.5. Izmjena i dopuna postojećih zakonskih propisa u oblasti sigurnosti saobraćaja		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
4.1.3.6. Uspostava jedinstvene baze podataka za prikupljanje i obradu podataka o saobraćajnim nezgodama		S						Budžet KS - MUP	28.000		
4.1.3.7. Sistemska prevencija maloljetničke delikvencije kroz implementaciju Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku FBiH		S						Budžet KS - MUP	20.000		
								Ostale donacije	10.000		
								Ukupno	30.000		
4.1.3.8. Nabavka opreme za potrebe Uprave policije		S						Budžet KS - MUP	6.570.000	650.429	Nabavka radarskih sistema Nabavka ostale opreme (namještaj, računarska oprema, oprema za prenos podataka i glasa, ostale kancelarijske mašine, elektronska oprema, fotografska oprema, laboratorijska oprema, te mašine, uređaji, alati i instalacije)
								Kredit		2.788.650	Nabavka vodenog topa Projekt proširenja IBIS sistema za vještačenje
								Ostale donacije		3.327.480	Nabavka lakog naoružanja
								Ukupno	6.570.000	6.766.559	
								Budžet KS - MUP	960.000		
4.1.3.9. Ulaganje u kvalitetnije obrazovanje i obuke na Policijskoj akademiji		S						Budžet KS - MUP	960.000		
							Općina Novo Sarajevo	492.000			

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Instaliranje video nadzora javnih površina, postavljanje kamera i nadzornog centra (Općina Novo Sarajevo)								Budžet KS - MUP	50.000		
								Ukupno	542.000		
Prioritet 4.2. Povećanje učinkovitosti i odgovornosti u oblasti javnih finansija									333.000	26.600	
Mjera 4.2.1. Konsolidacija i povećanje dugoročne održivosti javnih finansija (budžeta i javnih fondova)									100.000	0	
4.2.1.1. Implementacija reforme u oblasti javnih finansija u KS-u		S					Ministarstvo finansija KS-a				
Obuke budžetskih korisnika za primjenu novog Zakona o budžetima u FBiH u dijelu programskog budžeta								Međunarodne organizacije			
4.2.1.2. Uspostava sistema (aplikativnog softvera) za praćenje duga i potraživanja Kantona Sarajevo i u Kantonu Sarajevo		S									
Aplikativni softver registra finansijskih obaveza Kantona Sarajevo								Budžet KS - MF	100.000		
Mjera 4.2.2. Povećanje efikasnosti upravljanja prostorom (instrumenti zemljišne politike) i kantonalnom imovinom (zemljišna renta, JPP u svrhu povećanja investicija)									233.000	26.600	
4.2.2.1. Unapređenje međusektorskog pristupa razvoju prostornih baza podataka u GIS-u uz normiranje obaveze njihovog korištenja u procesu digitalne transformacije javnih usluga od strane svih resora kantonalnih ministarstava i KJKP u Kantonu Sarajevo		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a (Sektor za GIS), Zavod za izgradnju KS-a, Općine KS-a				
4.2.2.2. Uspostavljen višedimenzionalni katastar infrastrukture uključuje snimak podzemne i nadzemne infrastrukture centimetarske preciznosti (360 stepeni), interpretaciju i deklaraciju vlasništva nad pojedinim segmentima infrastrukture, uspostavu procesa za ažuriranje podataka i dr.		S									
Izlaganja na javni uvid podataka premjera i katastra za K.O. na području općine Ilijaš								Općina Ilijaš			
4.2.2.3. Prostorni plan nove generacije Kantona Sarajevo 2024–2034.		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Regulacioni planovi (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	233.000	26.600	
Izrada Strateškog plana upravljanja imovinom (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo			
Regulacioni planovi na području općine Ilijaš i ostala projektna dokumentacija								Općina Ilijaš			
Prioritet 4.3. Reforma javne uprave									1.819.500	326.490	
Mjera 4.3.1. Osnaživanje uloge i nadležnosti jedinica lokalne samouprave u KS-u									0	0	
4.3.1.1. Donošenje normativnih rješenja za JLS u Kantonu Sarajevo radi jačanja partnerskog odnosa sa JLS-om s mehanizmima za poticanja kulture inovacija zaposlenika kantonalne/gradske/općinske uprave i građana kroz veću uključenost u procese umrežavanja i stvaranja novih digitalnih javnih usluga		S					Ministarstvo pravde i uprave KS-a, Vlada KS-a, općine				
Mjera 4.3.2. Razvoj digitalne uprave i e-usluga									1.099.500	232.791	
4.3.2.1. Uspostava digitalne informacijske platforme Kantona Sarajevo kao centralnog e-portala i lokacije za pružanje odabranih e-usluga		S					Zavod za informatiku i statistiku,	Budžet KS - ZIS	60.833	0	
								UNDP	222.333	134.335	
								Ukupno	283.166	134.335	
4.3.2.2. Korištenje prostora Kantona Sarajevo		S					Ministarstvo pravde i uprave KS-a, Ministarstvo	Budžet KS - ZIS	60.833	49.228	
								UNDP	222.333	0	
								Ukupno	283.166	49.228	
4.3.2.3. Komunalna mreža Kantona Sarajevo		S					unutrašnjih poslova KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, Ministarstvo	Budžet KS - ZIS	60.834	49.228	
								UNDP	222.334	0	
								Ukupno	283.168	49.228	
Razvoj digitalne uprave i e-usluga u Općini Trnovo							komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, kao i Kantonalni	Općina Trnovo, Kanton Sarajevo	150.000		
Digitalizacija i razvoj e-uprave (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	100.000		
								Drugi izvori			
								Ukupno	100.000		

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
e - beba (Općina Novo Sarajevo)							zavod za zaštićena prirodna područja,	Općina Novo Sarajevo			
Implementacija zajedničkih servisa za E-usluge za oblast premjera i katastra (Općina Ilijaš)							KJKP, Ured za borbu protiv korupcije i	Federacija BiH			
Implementacija projekta "Adresni registar" (Općina Ilijaš)							upravljanje	Općina Ilijaš			
							kvalitetom KS-a,	Federacija BiH			
							Ministarstvo civilnih poslova BiH,	Ukupno			
							Federalno ministarstvo pravde, Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH i ostala ministarstva i institucije čiji je osnivač Kanton, lokalne zajednice				
Mjera 4.3.3. Unapređenje pravnog i strateškog okvira i jačanje kapaciteta institucija i javnosti u oblasti zaštite okoliša i osnaživanje kapaciteta ostalih kantonalnih institucija									720.000	93.699	
4.3.3.1. Program povezivanja i modernizacije urbanih centara u Kantonu Sarajevo radi boljeg kvaliteta življenja i zaštite okoliša kroz javne investicije s povećanjem energetske efikasnosti objekata, javno-privatnim partnerstvima za obnovljive izvore energije i dekarbonizaciju, pametnim rješenjima za digitalne sisteme upravljanja		S					Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a,				
4.3.3.2. Harmonizacija tehničke regulative i legislative u zemljama jugoistočne Evrope (II faza) (KSA-KJKPSG-7)		S					Vlada KS-a, KJKP Sarajevogas d.o.o., Zavod za planiranje razvoja KS-a	Budžet KS - MKIPGO	200.000		
4.3.3.3. Popunjavanje Uprave policije MUP-a KS-a nedostajućim policijskim službenicima i		S									

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
stvaranje neophodnih zakonskih i podzakonskih uvjeta za zapošljavanje i unapređenje											
4.3.3.4. Pravilnik urbanog planiranja		S						Budžet KS - Zavod za planiranje razvoja		93.699	
Opremanje novih prostorija Kantonalnog suda preuzetih od Kazneno popravnog zavoda Sarajevo (kancelarijski namještaj, police za arhivu, IT oprema, licence i planirani režijski troškovi)								Budžet KS (Kantonalni sud)	350.000		
Opremanje novih prostorija Općinskog suda preuzetih od Kazneno popravnog zavoda Sarajevo (kancelarijski namještaj, police za arhivu, IT oprema, licence i planirani režijski troškovi)								Budžet KS (Kantonalni sud)	170.000		
Prioritet 4.4. Unapređenje sistema upravljanja razvojem									1.360.000	589.711	
Mjera 4.4.1. Jačanje kapaciteta u sistemu planiranja i upravljanja razvojem (Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem, Uredba o PJI, Zakon o Budžetu – budžetsko programiranje)									0	0	
4.4.1.1. Osnazivanje Zavoda za planiranje razvoja KS-a u polju razvojne politike i kapaciteta za ispunjenje obaveza iz oblasti evropskih integracija		S					Zavod za planiranje razvoja KS-a, ministarstva i institucije KS-a, općine				
4.4.1.2. Osnazivanje međusektorske saradnje u KS-u u povlačenju evropskih fondova		S									
Mjera 4.4.2. Unapređenje i jačanje saradnje javnog i civilnog sektora (civilna društva, NVO, dijaspora)									1.300.000	589.711	
4.4.2.1. Uspostavljanje formalnog mehanizma predstavljanja, komuniciranja i uvezivanja nevladinog sektora na području KS-a s kantonalnom upravom i Vladom KS-a		S					Zavod za planiranje razvoja KS-a, ministarstva i institucije KS-a, NVO, lokalne zajednice				
Unapređenje modela za saradnju vladinog i nevladinog sektora (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	1.300.000	446.300	
								Drugi izvori		143.411	
								Ukupno	1.300.000	589.711	

Naziv strateškog dokumenta	Smjernice "da/ne"	Oznaka strateškog projekta	Ako je projekat zamijenjen unijeti naziv novog projekta ili dodati novi projekat	Obrazloženje za zamjenu i dodavanje novog projekta	Lokacija	Planirani rezultati	Nosilac	Način finansiranja	Planirana sredstva u KM 2023	Realizovana sredstva u KM 2023	Napomena
Mjera 4.4.3. Osiguranje preduvjeta za efikasniju realizaciju povlačenja EU-sredstava (uspostava jedinice za koordinaciju razvojnih sredstava i EU-fondova)									60.000	0	
4.4.3.1. Olimpijski prsten Sarajeva		S					Vlada KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice				
Osnaživanje kapaciteta Općine za planiranje i upravljanje razvojem te povlačenje sredstava iz EU i drugih fondova (Općina Novo Sarajevo)								Općina Novo Sarajevo	60.000		
Sufinansiranje odobrenih EU i drugih međunarodnih projekata u Općini Ilijaš								Općina Ilijaš			
Prioritet 4.5. Pozicioniranje KS-a u široj regiji i Evropi									7.000	0	
Mjera 4.5.1. Kreiranje i upravljanje brendom									7.000	0	
4.5.1.1. Pametni Grad Sarajevo		S					Vlada KS-a, Ministarstvo privrede KS-a, Turistička zajednica KS-a, Zavod za informatiku i statistiku KS-a, Zavod za planiranje razvoja KS-a, lokalne zajednice				
Izrada Komunikacijske strategije Općine Novo Sarajevo								Općina Novo Sarajevo	7.000		
Mjera 4.5.2. Pokretanje i razvoj zelene ekonomije									0	0	
4.5.2.1. Zelena ekonomija		S					Vlada KS-a, Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša KS-a, javna komunalna preduzeća				
4.5.2.2. Sarajevski Ekokolodvor		S									

Pregled tabela

Tabela 1.	Osnovni pokazatelji Kantona Sarajevo i FBiH 2023.	13
Tabela 2.	Kategorizacija kantona i JLS	15
Tabela 3.	Nivo razvijenosti Federacije BiH po kantonima u FBiH 2023 (FBiH=1,00)	15
Tabela 4.	Nivo razvijenosti Federacije BiH po JLS u FBiH 2023.	16
Tabela 5.	Broj stanovnika	17
Tabela 6.	Površina i gustina naseljenosti po općinama	17
Tabela 7.	Starosna struktura stanovništva u Kantonu Sarajevo	19
Tabela 8.	Koeficijenti starosnih struktura u Kantonu Sarajevo	20
Tabela 9.	Stopa nataliteta	20
Tabela 10.	Vitalni indeks	21
Tabela 11.	Radna snaga u Kantonu Sarajevo	21
Tabela 12.	Radna snaga po općinama Kantona Sarajevo	22
Tabela 13.	Broj zaposlenih	22
Tabela 14.	Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva	23
Tabela 15.	Broj zaposlenih po djelatnostima (KD 2010)	24
Tabela 16.	Broj nezaposlenih	26
Tabela 17.	Stopa nezaposlenosti	26
Tabela 18.	Nezaposlene osobe prema stručnoj spremi u Kantonu Sarajevo	27
Tabela 19.	Nezaposlenost prema dužini čekanja na posao 31.03.	28
Tabela 20.	Plaće	28
Tabela 21.	Pregled kretanja cijena izabranih proizvoda od 2019. do 2023. godine (u KM sa PDV-om)	29
Tabela 22.	Vanjskotrgovinska razmjena, u 000 KM	29
Tabela 23.	Izvoz po područjima KD - proizvodni princip	30
Tabela 24.	Uvoz po područjima KD proizvodni princip	30
Tabela 25.	Ostvarene investicije u nova stalna sredstva po tehničkoj strukturi Kantona Sarajevo u 000 KM	31
Tabela 26.	Struktura ostvarenih investicija po tehničkoj strukturi (%)	32
Tabela 27.	Ostvarene investicije u 000KM Kantona Sarajevo po djelatnostima	32
Tabela 28.	Registrovani poslovni subjekti	33
Tabela 29.	Registrovani poslovni subjekti na 1.000 stanovnika	33
Tabela 30.	Indeksi glavnih industrijskih grupacija u KS i FBiH, 2023/2022.	33
Tabela 31.	Indeksi industrijske proizvodnje prema područjima i odjeljcima KD-a u KS i FBiH, 2023/2022.	33
Tabela 32.	Indeksi prerađivačke industrije u Kantonu Sarajevo	34
Tabela 33.	Osnovni podaci o turizmu u KS	35
Tabela 34.	Osnovni pokazatelji poslovanja JKP-a u Kantonu Sarajevo	36
Tabela 35.	Indeksi 2023/2022. osnovnih pokazatelja poslovanja po KJKP i JKP u KS	37
Tabela 36.	Odnos sredstava Budžeta KS i ukupnih prihoda JKP-a	38
Tabela 37.	Uporedni pokazatelji predškolskog obrazovanja	38
Tabela 38.	Uporedni pokazatelji osnovnog obrazovanja (škole i odjeljenja)	39
Tabela 39.	Opremljenost računarima u osnovnom obrazovanju	39
Tabela 40.	Osnovno obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)	40
Tabela 41.	Uporedni pokazatelji srednjeg obrazovanja (škole i odjeljenja)	40
Tabela 42.	Opremljenost računarima u srednjem obrazovanju	41
Tabela 43.	Srednje obrazovanje, izvedeni pokazatelji (%)	41
Tabela 44.	Broj visokoškolskih ustanova, studenata i nastavnika	41
Tabela 45.	Pregled korisnika socijalne zaštite, civilnih žrtava rata i zaštiti porodica sa djecom, mjesečni prosjek	42
Tabela 46.	Broj korisnika oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona, mjesečni prosjek	42
Tabela 47.	Godišnja finansijska sredstva oblika materijalne pomoći zaštite po osnovu zakona	42
Tabela 48.	Korisnici oblika materijalne pomoći zaštite prema broju stanovnika	43
Tabela 49.	Pregled kategorija korisnika socijalne zaštite KS	44
Tabela 50.	Korisnici socijalne zaštite, materijalni oblici	44
Tabela 51.	Sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek	45
Tabela 52.	Korisnici i sredstva socijalne zaštite, materijalni oblici, mjesečni prosjek	45
Tabela 53.	Pregled korisnika lične i porodične invalidnine, u KS	46
Tabela 54.	Registrovana nezaposlenost-demobilisani vojni obveznici, u KS	46

Tabela 55.	Zaposleni i nezaposleni u KS, od 2019-2022., kraj godine	47
Tabela 56.	Korisnici novčane naknade i zdravstvenog osiguranja u KS.....	47
Tabela 57.	Nezaposlena lica od 15-30 godina starosti u KS, kraj godine	48
Tabela 58.	Broj nezaposlenih lica od 15-30 godina starosti po kvalifikaciji, u KS, kraj godine.....	48
Tabela 59.	Zaposleni i nezaposleni u KS po polu, godišnji prosjek.....	48
Tabela 60.	Prirodno kretanje stanovništva u KS period 2019-2022. (%).....	49
Tabela 61.	Pregled timova porodične medicine po općinama	50
Tabela 62.	Pregled stanovnika kroz timove porodične medicine po općinama	50
Tabela 63.	Posteljni kapaciteti u bolničkim zdravstvenim ustanovama u Kantonu Sarajevu	51
Tabela 64.	Ljekari i stomatolozi u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u KS	51
Tabela 65.	Osigurana lica u Kantonu Sarajevo	52
Tabela 66.	Pregled broja osiguranika po osnovama osiguranja	52
Tabela 67.	Podaci o intervencijama	56
Tabela 68.	Uporedni pokazatelji saobraćajnih nezgoda i posljedica na području Kantona Sarajevo	57
Tabela 69.	Prijevoz putnika i roba	58
Tabela 70.	Pregled javnih vodovodnih sistema u Kantonu Sarajevo.....	59
Tabela 71.	Ukupno ostvareni prihodi	68
Tabela 72.	Ostvareni budžetski rashodi	69
Tabela 73.	Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS	70
Tabela 74.	Pregled promjena osnovnih podataka iz PJKS, indeks 2023/2022.	70
Tabela 75.	Programski okvir:.....	72
Tabela 76.	Pregled planiranih sredstava za realizaciju strateških ciljeva i prioriteta Strategije razvoja KS 2021-2027.	73
Tabela 77.	Finansijska sredstva (u KM) potrebna za realizaciju strateških ciljeva tokom 2023-2025.....	74
Tabela 78.	Planirana implementacija Strategije razvoja Kantona Sarajevo 2021-2027. u periodu 2023-2025.	74
Tabela 79.	Planirana struktura finansiranja Strateških i Prioritetnih ciljeva za period 2023-2025.	75
Tabela 80.	Plan i realizacija u 2023. prema strateškim ciljevima	77
Tabela 81.	Ukupna realizacija po strateškim ciljevima u 2021., 2022. i 2023. godini	78
Tabela 82.	Indikatori Strateškog cilja 1. i prioritetnih ciljeva	79
Tabela 83.	Indikatori Strateškog cilja 2. i prioritetnih ciljeva	84
Tabela 84.	Indikatori Strateškog cilja 3. i prioritetnih ciljeva	89
Tabela 85.	Indikatori Strateškog cilja 4. i prioritetnih ciljeva	92
Tabela 86.	Struktura plana i implementacije Strategije prema strateškim ciljevima i izvorima finansiranja u 2021.....	95
Tabela 87.	Planirana i realizovana sredstva za 2023. godinu	98

Pregled grafova

Graf 1.	Indeks razvijenosti kantona u FBiH u 2023.	15
Graf 2.	Indeks razvijenosti općina u FBiH u 2023.....	16
Graf 3.	Stanovništvo Kantona Sarajevo po općinama 2023. (%)	17
Graf 4.	Starosna struktura stanovništva 2023. (%)	19
Graf 5.	Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2023. (%).....	23
Graf 6.	Zaposlenost u Kantonu Sarajevo po djelatnostima KD 2010, 2023. (%)	24
Graf 7.	Lokacijski kvocijent djelatnosti u KS prema zaposlenosti	25
Graf 8.	Nezaposlenost u Kantonu Sarajevo po općinama 2023. (%)	26
Graf 9.	Nezaposlenost prema kvalifikacionoj strukturi u Kantonu Sarajevo 2023. (%)	27
Graf 10.	Obim vanjsko-trgovinske razmjene Kantona Sarajevo, 2023.	30
Graf 11.	Indeksi ostvarenih investicija u Kantonu Sarajevo 2022/2021. po tehničkoj strukturi	31
Graf 12.	Plan i realizacija po strateškim ciljevima 2023. u KM	77
Graf 13.	Realizacija u 2021.,2022 i 2023. po Strateškim ciljevima u odnosu na ukupnu Strategiju (u KM)	79
Graf 14.	Realizovano po izvorima finansiranja u 2023.	94
Graf 15.	Plan i realizacija za 2023. po strukturi finansiranja (u KM).....	95

Web stranice korištene u izradi Izvještaja

<http://www.fzzpr.gov.ba/>
<http://fzs.ba/>
<http://zis.ks.gov.ba/>
<http://www.bhas.ba/>
<http://www.fzzz.ba/>
<http://www.szks.ba/>
<http://www.kzzosa.ba/>
<http://www.zzjzks.ba/>
<http://www.pksa.com.ba/>
<http://zpr.ks.gov.ba/>
<http://mf.ks.gov.ba/>
<http://mki.ks.gov.ba/>
<http://mpu.ks.gov.ba/>
<http://ms.ks.gov.ba/>
<http://mon.ks.gov.ba/>
<http://mz.ks.gov.ba/>
<http://mks.ks.gov.ba/>
<http://mup.ks.gov.ba/>
<http://mrsri.ks.gov.ba/>
<https://mbp.ks.gov.ba/>
<http://kucz.ks.gov.ba/>
<http://mp.ks.gov.ba/>
<https://mpz.ks.gov.ba/>
<http://www.viksa.ba/>
<http://www.doingbusiness.org/>
<https://mobilityexchange.mercer.com/>
http://mp.ks.gov.ba/sites/mp.ks.gov.ba/files/bilans_energet.potreba2017.pdf
<http://www.fia.ba/>
<http://www.zzjzks.ba/>
<http://www.zzjzfbih.ba/>
<http://vlada.ks.gov.ba/tim-vlade-i-ured-za-borbu-protiv-korupcije-i-upravljanje-kvalitetom>
<http://skupstina.ks.gov.ba/>